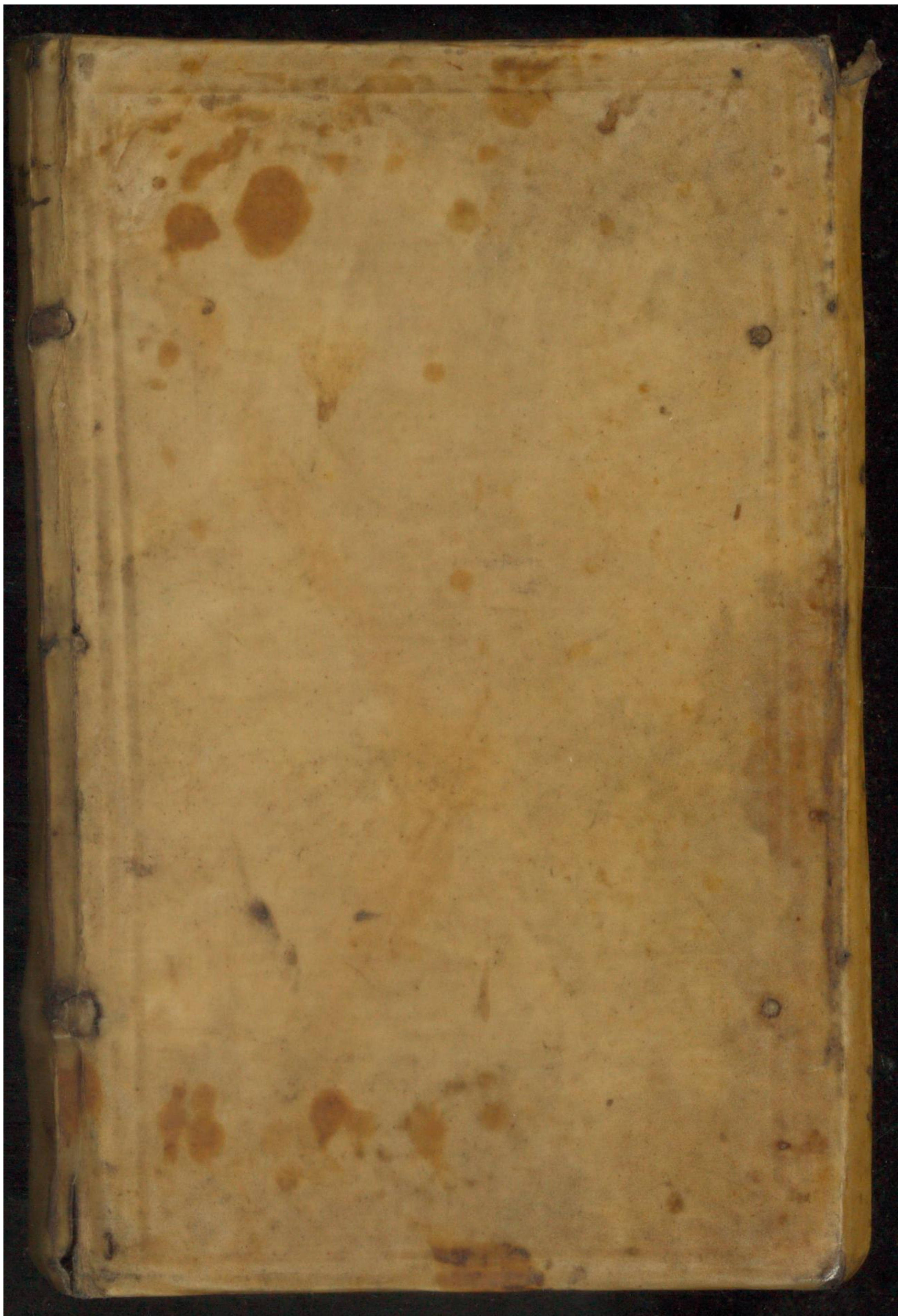
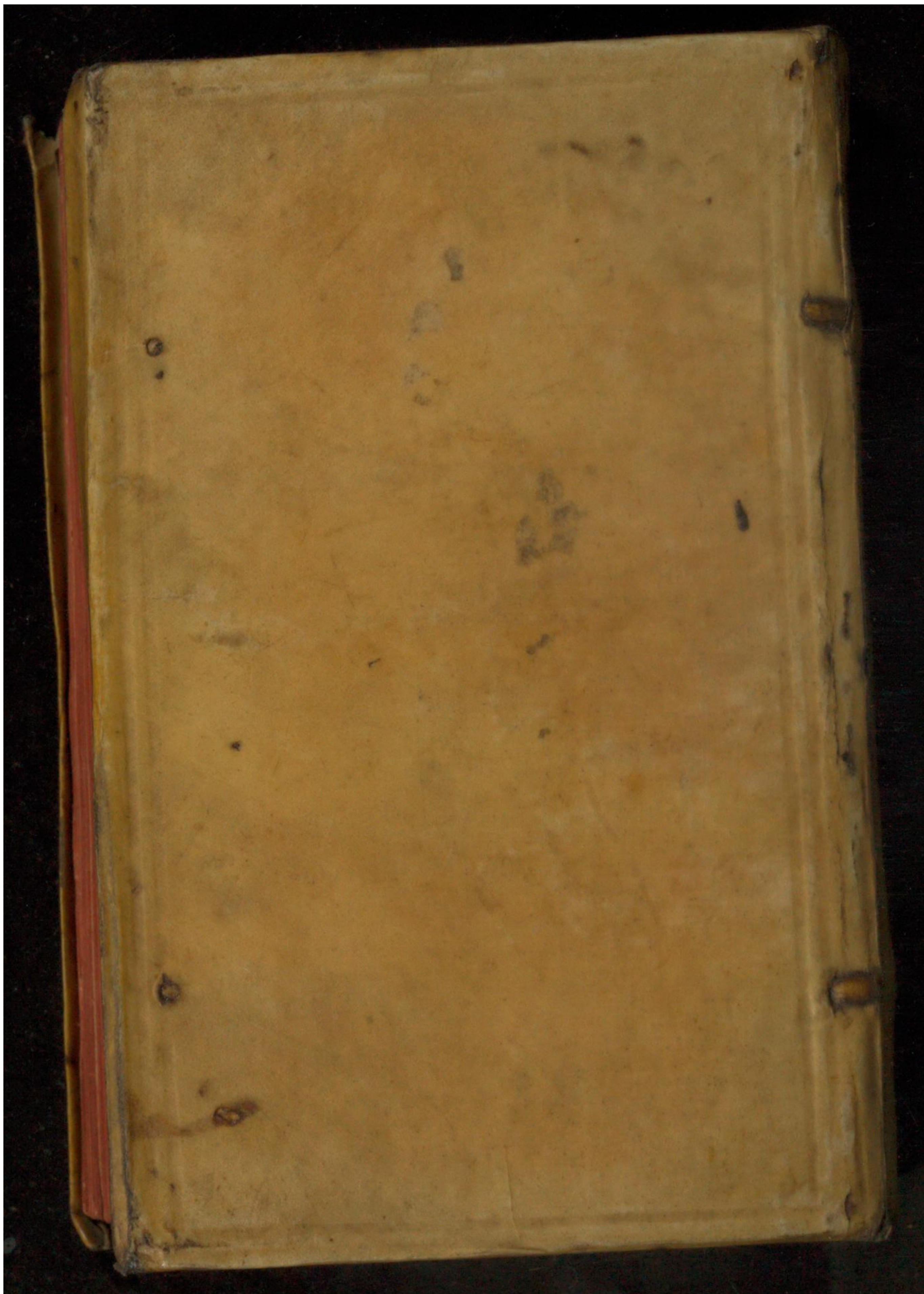

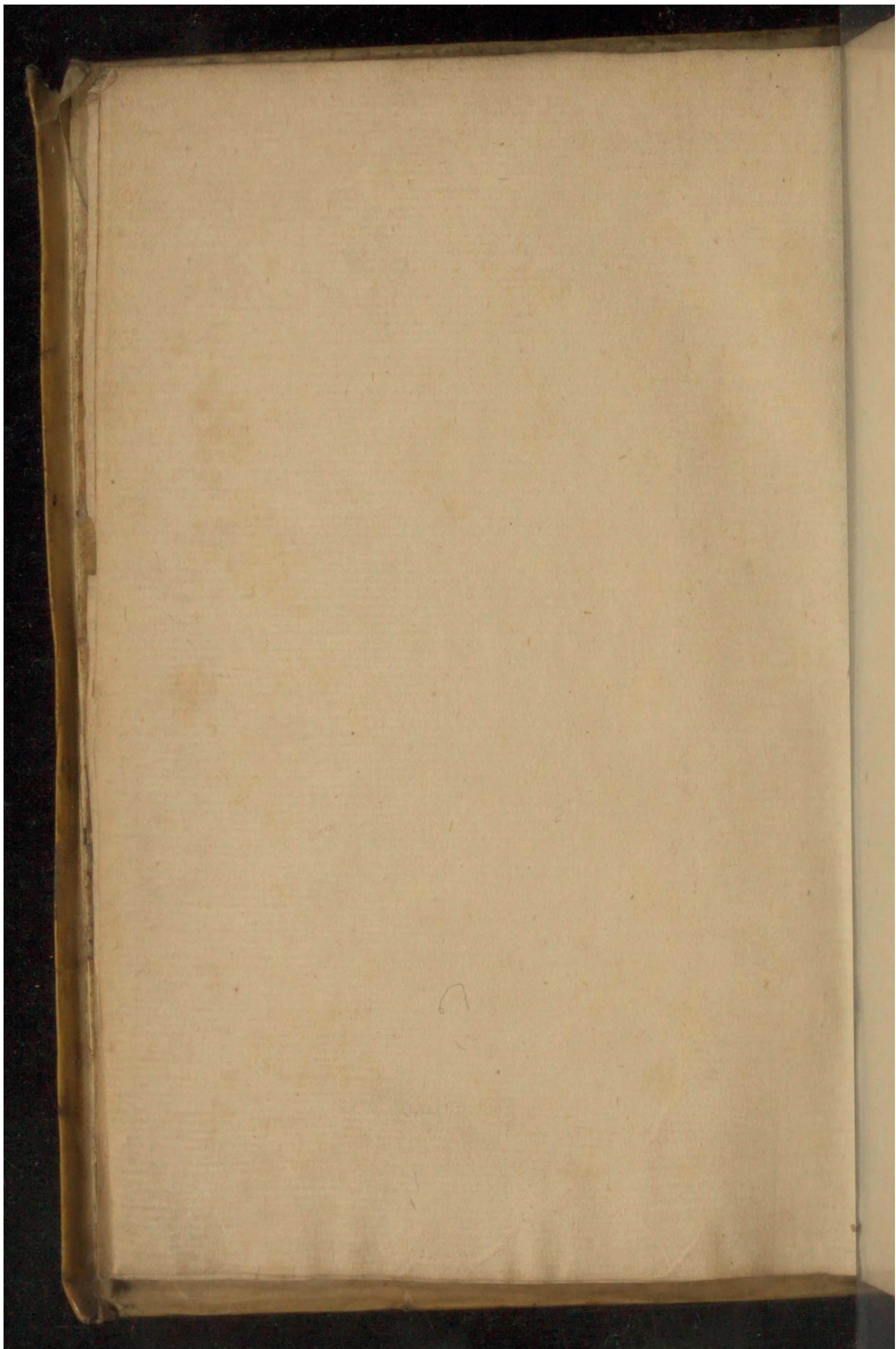

Artis auriferae
1593
Vol. 2

ff 30

ff 30

MFC

ARTIS AVRIFERAE, QVAM CHEMIAM VOCANT, VOLVMEN Secundum.

QVOD CONTINET

Morieni Romani scripta de Re Metallica, atque de Occulta summaq; antiquorum Medicina, cum alijs Authoribus, quos versa pagina indicat.

BASILEÆ,
Typis CONRADI VVALDKIRCHII.
CIƆ IƆ XCIII.

AVTHORES.

Bernardi Treuirensis respõsio ad Thomam de Bononia de Mineralibus, & Elixiris compositione, Roberti Vallẽsis Tabulis illustrata.

Liber de Arte Chimia incerti Authoris nũquam hactenus in Lucem editus.

Scala Philosophorum.

Ludus puerorum.

Rosarium.

Arnaldi:
- Rosarium cum figuris.
- Nouum lumen.
- Flos Florum ad Regem Aragonum.
- Epistola super Alchimia ad Regem Neopolitanum.

Rogerius Bacho Anglus de mirabili Potestate artis & naturæ.

LIBER DE COMPOSITIONE ALCHEMIÆ, QVEM EDIDIT MORIENVS Romanus, Calid Regi Aegyptiorum: quem Robertus Castrensis de Arabico in Latinum transtulit.

PRAEFATIO CASTRENSIS.

LEGIMVS in historijs veterum diuinorum, tres fuisse Philosophos, quorũ vnusquisque Hermes vocabatur. Primus autem illorum fuit Enoch, qui alio nomine Hermes, & alio nomine Mercurius. Secundus verò fuit Noe, qui similiter alio nomine Hermes, & alio nomine Mercurius est nuncupatus. Eorum autem tertius, fuit Hermes, qui post diluuium in Aegypto regnauit, & eius regnum diu obtinuit. Iste autem à nostris antecessoribus dictus est Triplex, propter trinam virtutum collectionem, sibi videlicet à domino Deo attributam. Erat autem iste Rex, & Philo-

ſophus, & Propheta. Iſte verò fuit Hermes, qui poſt diluuium omnium artium, & diſciplinarum, tàm liberalium, quàm etiam mechanicarum, primus fuit inuentor & editor. Omnes namque qui poſt ipſum fuêre, ſuo itinere incedere, & ſuis veſtigijs inhærere nitebantur. Quid plura: longum eſſet nobis, & etiam difficile, tanti ac magni viri virtutum ornamenta & acta, ad memoriam in præſens reducere. Cùm & hoc genus docendi in huius libri diuini translatione non ſuſcepimus: nec etiam noſtri ingenij tenuitas, aut ſtudium vel ſcribendi negotium, vobis ad hoc explicandum poſſint ſufficere. Sed idcirco eius nomen in huius libri Prologo introduximus: quoniam iam ille hunc librum primus inuenit & edidit. Hic eſt namque liber diuinus, & diuinitate pleniſsimus. In eo enim duorum teſtamentorum (veteris ſcilicet & noui) continetur vera & perfecta probatio. Si quis namque in hoc libro multum ſtuduerit, & eum plenariè intellexerit, veritas virtusq́; teſtamenti, nec non & vtriuſque vitæ modus, & ſufficienter illum latere non poterunt.

runt.

runt. Hic est autem liber, qui nominatus est liber de Compositione Alchymiæ. Et quoniam quid sit Alchymia, & quæ sit sua compositio, nondum verè vestra cognouit latinitas, in præsenti sermone el[illegible]idabo. Posui istud verbum, licet ign[illegible], & admirabile, vt sub diffinitione c[illegible]esceret. Hermes verò Philosophus, & alij qui post ipsum fuêre, hoc vocabulum ita diffiniunt, vt in libro de Substantiarum mutatione: Alchymia, est substantia corporea ex vno, & per vnũ composita, preciosiora ad inuicem per cognationem & effectum coniungens, & eadem naturali commixtione, ingenijs melioribus naturaliter conuertens. In sequentibus verò hoc quod diximus explanabitur: vbi & de eius compositione ad plenum tractabitur. Sed nos, licet in nobis iuuene sit ingenium, & latinitas permodica: hoc tamen tãtum ac tam magnum opus ad transferendum de Arabico in Latinum suscepimus. Vnde & de singulari gratia nobis à Deo inter modernos collata, summo illi Deo viuo, qui trinus extat & vnus, grates referimus. Nomen autem meum in principio

Prologi taceri non placuit, ne aliquis hunc nostrum laborem sibi assumeret, & etiam eius laudem & meritum sibi quasi propriũ vendicaret. Quid amplius? humiliter omnes rogo & obsecro, ne quis nostrorum erga meum nomen mentis liuore (quod sæpe à multis fieri consueuit) tabescat. Scit namq; Deus omnium, cui suam conferat gratiam: & spiritus ex gratia procedit, qui quos vult inspirat. Meritò igitur gaudere debemus, quum omnium creator & conditor omnibus quasi particularem suam monstret diuinitatem.

MORIENI ROMANI EREMITAE HIEROSOLYMITANI Sermo.

OMNES Philoſophię partes, mẽs Hermetis diuina plenariè attigit. Quum autem ille per annos multos in magiſterij ſuperioris inuentione & editione ſtuduiſſet, tandem magiſterium inuenit primus, & edidit: ac de eo librum compoſuit, quem ſibimet proprium deputauit, & poſt ſuum obitũ ſuis diſcipulis in hæreditatem dereliquit. Poſt obitum verò illius, diſcipuli eius in hoc libro & eius præceptis, per multa tempora ſtuduêre, vt ſcil. eius effectum adipiſci poſſent. Poſtquam ergo ſuum conſecuti ſunt effectum, de eo varia, & etiam innumerabilia dedêre præcepta. Quod idcirco fecerunt, ne ipſi qui poſt ipſos hanc adepti fuiſſent ſcientiam, eam quaſi vulgarem inſipientib. detegiſſent. Poſt multum verò temporis à paſſione Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſurrexit quidam homo diuinus, donis ſpiritualibus præditus, qui quum in diuinitate permultum temporis ſtuduiſſet, inter libros diuinos hunc librum inuenit. Fuit autem vir iſte ab Alexandria oriundus: vnde ſuo nomine Adfar Alexandrinus vocabatur. Hic verò poſtquã librum prẹfatum inuenit, mente

peruigili atque industria in eo studere non desinebat. Postquam verò in eo studuisset diu, eius effectum atq; scientiam ad plenum est adeptus. Ex hac igitur scientia vir iste diuinus multa varia & innumerabilia dedit præcepta: quæ quum sub suo nomine per vniuersas nostræ regionis partes diuulgata fuissent, mihi tunc temporis in vrbe Roma moranti, huius viri nominis, & illius scientiæ fama quasi volando peruenit. Nam in eo tẽpore fui ego Romæ (vnde & ortus fueram) constitutus. Eram autem tunc iuuenis, cuius videlicet mentum prima lanugo nondum obduxerat, studens scilicet, & doctrina Christianus à primæ ætatis gradu ab vtroque parente effectus: cui etiam se tota iam latinitas detexerat. Audito ergo huius viri nomine & fama, parẽtes & patriam simul festinus deserui, nec quieti nimiæ meos artus exhibui, quousque Alexandriam deuenissem. Ingressus verò sum ciuitatem, ac tamdiu per vicos & calles nouus hospes incessi, donec huius viri domum inuenissem. Tandem verò illius domum inueni, & eam ingressus sum: quam cùm ingressus fuissem, hunc virum in suo oratorio sedentem, & in suis libris studentẽ inueni. At ille postquam oculos suos in me defixit, intuens me ait: Amice, huc accede. Accessi autem ad illum, & iuxta eum super stramentum, quod ibi fuerat appositum, consedi. Erat vir iam multum ætate decrepitus, sed

ſed adhuc vultu ſtrenuus, & facie & ſtatura corporis decorus. Nam & eius vultus omnia quæ in illius mente latebant, ſe diligenter intuentibus indicabat. Poſtquam autem confabulati ſumus, quæſiuit ille, quo nomine nuncuparer, & vnde eſſem oriundus, & quæ meæ viæ cauſa extitiſſet. At ego reſpondi & illi dixi: Ego Morienus vocor, natione Romanus, quem videlicet tui nominis & ſcientiæ fama, de parentibus & patria diſcedere coëgit. At ille ſubiunxit: Quǽ nam eſt fides tua, aut cuius deorum cultor exiſtis? At ego reſpondi: Fidem meam Chriſtianam profiteor. nam Chriſti ſum cultor, & illum Deum trinum & vnum adoro. Poſtea dixit Adfar: Bonum eſt autem te me quæſiuiſſe, & adhuc me homine mundano ſeptum inueniſſe. Propalabo namque tibi totius diuinitatis ſecreta, quæ ferè omnibus hactenus detegere recuſaui. Tu verò mihi totis mentis tuæ viribus intentus adeſto: nam & ego te faciam totius meæ diſciplinæ filium. His igitur altrinſecus dictis, nimio gaudio ſum gauiſus. Quid plura? Longum eſſet nobis in huius operis inſtitutis ſingula de quibus ad inuicem tractauimus, enumerare & dicere. Remanſi tandem cum illo, & me illi in tantum amabilem exhibui, quòd ille mihi totius diuinitatis ſecreta dixerit. Poſtea mortuus eſt Adfar: & ego poſt eius obitum, poſt dies paucos ab Alexandria receſſi, & Hieroſo-

lymam deueni, in cuius etiã finib. mihi eremũ elegi, in quo vitam meæ fidei & professioni habilẽ ducere potuissem. Inde verò nõ post multos annos surrexit quidam Rex in Ægypto nomine Macoya. Hic autem genuit filiũ, nomine Gezid, qui post mortẽ sui patris in Ægypto regnauit, & illius regnũ obtinuit. Gezid autem genuit filium nomine Calid, qui post mortem sui patris diu in Ægypto regnauit. Fuit autem Rex iste sapiens & prudẽs vir, & in omni scientia perspicuus: diligebat enim multùm sapientes & Philosophos, propter huius libri scientiam. Iste verò nõ sinebat incessanter per prouincias notos & ignotos inquirere, si aliquem inuenisset, qui sibi huius libri documenta reuelare potuisset. Hoc igitur amore cõpulsus, multos sapientum & Philosophorũ secum retinebat, qui huius libri magisteriũ se scire professi essent, cùm penitus ignorarent. Hos multis & maximis ditabat donis, in eorũ verbis diu confisus. Me itaq; die quadam in eremo existente, fama huius regis mihi à quodã peregrino delata est: quam quum audissem, eremum dimisi, & quàm citius potui, ad suę regionis fines trãsmeaui: non scil. vt ab eo diuitias, seu dona inquirerem, sed vt diligenter donis spiritualibus instruerem. Postquam verò suos fines sum ingressus, loca quàm plurima eundo lustraui, & tãdem regem inueni. Quem cùm inuenissem, & de quibusdam secum contulissem, inueni illum

lum magnæ ſapientiæ virum, & omni virtute ornatum ac prudentiſſimum. Dixi ergo ad illum: O bone Rex, Deus te ad melius conuertat. Volo autem vt iubeas mihi domũ, & meo magiſterio commodam præparari. Iuſſit ergo Rex mihi domum præparari, & ad meum votum ornari. Introiui autem hanc domum, neque ab illa exiui, donec totum compleuerim magiſterium, & completum domi reliqui: ſed circa vas in quo fuerat poſitum, hæc verba depinxi: OMNES QVI SECVM OMNIA HABENT, ALIENO AVXILIO NVLLATENVS INDIGENT. Poſtquam hæc ſcripſi verba, ab vrbe, & omni ipſa regione clàm diſceſſi, & ad meum eremũ ſum regreſſus. Poſtea verò Rex domum, quam dimiſeram, eſt ingreſſus, & magiſteriũ perfectum quod dimiſeram inuenit. Quod cùm magis ac magis diligentiùs intueretur, vidit verba, quæ circũ vas ſcripta dimiſerá: quib. perfectis ac bene intellectis, ilicò me abſentem defleuit, & omnibus quos huius magiſterij cauſa per multos annos ſecum retinuerat, iuſſit capita amputari. Dixit poſtea Rex: Aduocate Galip meum ſeruum fidelem. Erat autem Galip ſuus captiuus, quem ſibi eius pater Gezid ante eius obitum, ob ſui fidelitatem dederat. Confidebat enim in eo Rex multum, qui dixit ei: O Galip ſerue mi, neſcio quid mihi poſthac ſit agendum. Dixit autem Galip ad regẽ: Dux mi, Deus prouidebit quid

deinceps ſimus acturi. Triſtatus eſt autem rex multum, & vltrà quàm credatur die ac nocte condoluit. Factum eſt autem deinde poſt annos aliquot, dum rex quadam die ad locum, qui dicitur Dirmaroni, venandi ſtudio exiret, quòd Galip captiuus, hominem quendam in ſolitudinibus orantem inueniſſet: Interrogauit eum & dixit ei: Amice, quis nam es tu, aut vnde venis, vel quò vadis? At ille homo reſpondit: Ego Hieroſolymitanus ſum: nam ego in Hieruſalem natus ſum, & per multos annos in montibus Hieroſolymitanis cum quodam eremita conuerſatus ſum: me autem ibi morante, audiui quomodo Rex Calid inceſſanter perquireret, qui ſibi magiſteriũ Hermetis demonſtraret. Poſtquam autem hoc de rege audiui, mox à mea patria diſceſſi, vt & hoc Regi Galid nũciaſſem. Scio enim hominem in hoc magiſterio doctiſſimum quem Regi demonſtrare valde deſydero. Tunc ait Galip: Tace frater, tace, hucuſque tibi dixiſſe ſufficiat. Malo autem te viuere quàm mori: nam multi ad Regem venerunt, qui hoc magiſterium ſe ſcire profitebantur, qui cùm ad ſuæ profeſſionis exitum peruenire non potuiſſent, à Rege interfecti ſunt: Timeo ergo, & tu ſi cum huiuſmodi ſermone in conſpectu Regis aſtiteris, ne interficiaris. Tunc homo ille ait: Noli timere hoc, ſed in conſpectu Regis me venire ne differas. Galip igitur dicit: Hoc mihi iam placet,

ſed

ſed caue ne moriaris. Adduxit ergo Galip hũc hominem, & ſtatuit eum coram Rege & ait: O bone Rex, ecce homo qui mori non metuit. Vt ergo rex ſuos oculos in eum defixit, intuẽs illum ait: Quíſnam es tu? At ille reſpondens ait: Hieroſolymitanus ſum, qui quum in montibus cum quodam Eremita conuerſatus fuiſſem, audiui à multis tui nominis & bonitatis famam: & quomodo tu indeſinenter quæras ſapientes & doctores, qui videlicet magiſteriũ Hermetis ſeriò tibi oſtendiſſent. Veni ergo ad te, ô bone rex, & tu meis acquieſcas conſilijs, & tui deſyderij compos efficiaris. Scio namq; virum in montibus Hieroſolymitanis habitantem, cui omnis ſapientia à domino Deo reuelata eſt. Nam in ſua fide firmiſſimus à Deo & hominibus iudicatur. Die namque quadam, quum in ſuo eremo de rebus quàmplurimis tractaremus, contigit caſu quòd mihi diceret, ſe hoc magiſterium poſſe perficere. Quo audito, cùm in ſua veritate ſæpiùs mihi cognita confiſus, tum ex hoc, quòd in omni anno multa auri & argenti pondera, vti ego ſępiùs videram, ad Hieruſalem ciuitatem tranſmittebat, ſuo ſermone certiſſimus mecum conferebam: quòd ſi ego in conſpectu tuo aſſiſterem, multis me ac magnis ditares donis, & nunquam à tua gratia me ſeparares. Tunc rex ait: Quis eſt huiuſmodi ſermo, quem tu dicis? aut quæ mẽs ignara huc vſque te venire perſuaſit? Neſcis

ſtultiſſime, neſcis quot & quales propter huiuſmodi ſermonem à me interfecti ſunt? Sed & ſi ea quæ tu dicis (quod non opinor) vera eſſent, & multis tu ditareris donis, & nũquam à mea gratia à modo ſeparareris. Nam ſi vera non fuerint, maximum ſcias te ſubire tormentum. Tunc homo ille ait: O bone Rex, vtroq; tui promiſſo ſum placatus: tu tamen meis acquieſcas conſilijs. Item Rex ait: O homo, de qualitate huiuſmodi viri & eius habitu mecum pauca conferas: venit namque ad me annis præteritis vir quidam, qui, vt verum tibi confitear, mihi hoc magiſterium perfecit: qui cùm perfeciſſet, rem effectã, ſed non eius ſcientiam mihi dimiſit, & clàm ſeceſſit & abijt. Tũc homo ille ait: Vir iſte nimis eſt ætate decrepitus, ſtatura magnus, vultu & facie præclarus, moribus ornatus: cuius etiam vita & habitus Deo non diſplicent: eſt enim in montibus Hierosolymitanis eremita. Sed etſi nomen eius multum ſcire deſideras, Morienus Romanus, ſenex, eremita nominatur. Tunc conuerſus Rex ad ſuum ſeruum Galip, dicit: Hic verè eſt homo ille, de quo hactenus tecum condolui. Dixit autem Galip: O bone Rex, ita eſt, vt ego exiſtimo. Gauiſus eſt Rex multùm, & vltrà quàm credi poteſt, hunc hominem benigniùs accepit. Iuſſit ergo Rex huic homini dona dari quãplurima, & inſuper maiora ei promiſit. Hæc eſt igitur hiſtoria Morieni Romani, quo-

ni, quomodo ſcilicet ipſe magiſterium Hermetis eſt adeptus.

Incipit ſermo Galip, ſerui & captiui, regis Calid, filij Gezid, filij Macoya.

Dixit Galip captiuus: Poſt paucos quidem dies, poſtquam hæc ab eo homine regi nunciata fuiſſent, venit hic homo & ſtetit coram rege & ait: O Rex bone, Deus ad bonum te conuertat. Nolo autem vt ea quæ tibi promiſimus, diutiùs differamus. Aduoca ergo omnes tuos ſubditos ſeruos natu meliores, & ex eis mihi aliquos accommoda, qui mecum veniant, & mecum ſimul reuertantur: grandis enim nobis reſtat via. At Rex vultu placido illum intuens ait: Bene dicis, fiat. Tunc iuſſit me Rex feſtinâter coram ſe aduocari: qui quũ coram ſe ſtetiſſem, dixit: O Galip ſerue bone, congrega omnes meos natu meliores tecum, & ex illis quot & quales huic homini placuerint elige, qui videlicet vobiſcũ ſimul vadãt & reuertantur: nam ille dixit, grãdis nobis reſtat via. Feci igitur iuxta quod Rex mihi præceperat: & poſt paucos dies iter noſtrũ incepimus. Hieruſalẽ quidem iter incepimus, & per multa loca inuia & deſerta eũdo, multos dies cõſumpſimus, & tãdem Hieroſolymam deuenimus. Qui quum in ſolitudinibus montium errando fatigaremur, inuenimus eremũ, in quo Morienus Romanus, ſenex eremita vitam ſuá ducebat. Quem quũ ingrederemur, inuenimus ibi

quendam virum ſenem, ſtatura lõgum, in corpore macrum, vultu & facie pręclarum, de cuius etiam ſitu & habitu multum ſumus admirati. Eius namque tota cutis ab aſperitate cilicij, quo erat indutus, rugoſa exiſtebat. Tunc dixit nobis homo ille, qui nos ſecum huc adduxerat: O ſocij, hic eſt Morienus Romanus ſenex Eremita. At ego dum magis ac magis illum diligẽtiùs intuerer, eum ilicò agnoui: quo agnito, illum ex parte regis Calid ſalutaui. Cuius audito nomine, vir bonus ſubriſit, & nos propiùs iuſſit accedere. Gauiſi ſumus ergo, & læti cum eo conſedimus. Interrogauit autem nos vir Dei, & de ſtatu noſtri Regis, & de ſtatu Regni. quæ quum illi nuntiarem, viæ noſtræ cauſam ſibi propalaui. At ille ad ſe conuerſus ait: Multum gaudeo filij, quoniam me inueniſtis. Ibo enim vobiſcum: vt & Rex Calid me diu exoptatum videat, & quæ ſit mira Creatoris potentia à me recognoſcat. Poſtquam igitur per dies aliquot artus noſtros labore itineris fatigatos recreauimus, redeuntes iter incepimus, & in noſtram patriam regreſſi ſumus. Qui quum coram rege veniſſemus, vidit rex virum Dei: quem cùm vidiſſet, ilicò eum cognouit, & me recipiens ait: O Galip ſerue bone, hic eſt verè vir propter quem tecũ diu condolui. Volo autem vt ea quæ vobis in itinere obuiauerunt, mihi protinus ediſſeras. At ego totam rem à ſuo principio ſibi ordine digeſſi.

Aduocauit ergo rex virum Dei, quem adduximus, & eum iuxta se sedere fecit, & dixit ei: O senex, ego volo vt tu nomen tuum mihi dicas, & tuæ professionis modum pandas: non enim in altera vice licuit hæc omnia à te inquirere. De tuis namq; verbis adhuc diffidebam. Tunc vir Dei respondit Ego Morienus Romanus vocor. Mea autem professio, fidei Christianæ est. Mea quoq; religio & habitus, sunt eremitæ. Tunc Rex ait: O Moriene quot transierunt anni, postquam vitam & habitum Eremitæ elegisti? At ille respondit: Post quatuor quidem annos à morte Herculis Regis, eremita incedo. Placatus est igitur multùm Rex super huius viri prudentiam, & eius humilitatem, & eius patientiam & verecũdiam ac venustatem. Non enim erat ille lingua verbosus, aut mente elatus: erat autem humilis, prudens & beneuolus, vti talem esse decebat. Postea dixit rex: O Moriene nonne esset tibi melius cum conuentibus qui Deum orant, in ecclesijs consistere, quàm solus in montibus & eorum solitudinibus habitare? At Morienus dixit: Bene habeas, mi Rex: Bonum quod nũc habeo, & in futuro expecto, ex Deo est, & in eius manu collocatum. Ipse autem quod velit faciat: Nec ego dubito, quin mihi inter conuentus & cœtus maior inueniatur requies, & in solitudinibus & mõtibus labor, sed nemo metit nisi qui seminat: & quod seminauerit, hoc etiam me-

tet. Spero itaq; quòd diuinitatis bonitas, in vita huius Mundi me non derelinquat: nam requiei aditus nimis est coarctatus, neque ad illam quisquam potest ingredi, nisi per animæ afflictionem. Dixit ergo Rex: Omnia quidem quæ dicis, indubitanter vera sunt: sed quia ex fideli procedunt animo, falsa videntur. Hoc autem dicebat Rex, quoniam adhuc cultor idolorum erat. Respondit autem Morienus: Si ea quæ profero, tu vera esse concedis, animum, à quo illa procedũt, te verum esse & veridicum concedere necesse est. Nam ex veris & vera procedunt: & ex falsis, falsa: ex ęternis, æterna: ex transitorijs, transitoria: ex bonis, bona: & ex malis, mala. Dixit itaq; Rex: O Moriene, multa quidem mihi de te, & tua constãtia, & tua fide sunt relata: vnde vehementer admiror, cùm & illa videam & audiam iam esse vera. Hæc itaq; fuit causa, quare multum & te videre, simulq́; audire diu exoptaram. Volo namque vt inter quædam (de quib. erimus tractaturi) me quibusdã alijs quasi documentis instruas, simulq́; edoceas. Tunc dixit illi Morienus: O Rex, omnipotens Deus te ad melius conuertat: nam ego non sum de quo multùm debeas admirari. Ex filijs Adæ vnus existo. Omnes quidem ex vno processimus, & iterum ad vnum, licet diuerso tramite, reuertemur. Temporum quidem longa mutatio, hominem sub tẽpore constitutum cõfundit, & mutat. Nec ego adhuc in

tantum

tantum ſum mutatus, quòd alij multi, qui ante me fuerunt, magis non mutentur. Vltimam autem mutationem mors dira ſubſequitur, qua videlicet nulla pœna deterior iudicatur. Nam ante corporis & animæ coniũctionem & poſt eorum diſſolutionem, pœna omni morte crudelior animam expectat. Sed & omnipotens Creator, qui omnia ex ſeipſo creat & format, ſemper ſit in noſtro auxilio. Tũc dixit illi Rex: O Moriene, ex his quæ modò dicebas, video quid tu exiſtimes me te velle deridere. Iuxta ergo hanc opinionem, licet ſenex & prudens videaris, potiùs es deridendus quàm laudandus. Poſthæc aduocauit me Rex & dixit mihi: O Calip ſerue bone, vade & quære huic homini domum, intus ſcilicet & extra pulchram, & multo ornamento ornatam, ſitq́; vicina palatio: ſimul quæras & hominem ſuæ fidei profeſſorem, doctum ſcilicet & ſenem ac moribus ornatum, cuius dictis & monitis conſoletur, & eius animus in pace reſideat. Video enim illum quaſi deterritum, & in me minimè confidentem. Feci igitur iuxta quod Rex mihi præcepit. Rex verò ad eum quotidie veniebat, & cum illo per horas aliquot reſidebat. Alloquebatur enim illum, & confortabat, nihil tamen de ſuo magiſterio eum interrogabat. Poſtquã autẽ inter illos magna notitia creuit, & amor, Morienus ſe regi multũ credidit, & in eo confidit. Interrogabat autem Rex de Romanorum

legibus, & vtrum secundum temporis circuitum eorum leges mutarentur: de Regum, & Consulum consuetudine, nec non & de Græcorum histori js simul interrogabat. Et Morienus in his omnibus illi decenter respondebat. Dilexit igitur Rex Morienum intantum, in quantum antea neminem dilexerat. Factum est igitur, dum quadam die in vnum fabularentur, quòd Rex Morieno diceret: O senex sapiẽtissime omnium, scito quòd diu ego à multis quæsiui magisterium Hermetis, sed neminem hactenus inuenire potui, qui rem eius veram mihi panderet. Ob hoc igitur in altera vice, quando tu à nostris finibus clam discessisti, postquam literas, quas circa vas, in quo positum fuerat magisterium, scripseras, legissem, & earum intellectũ accepissem, omnibus, quos propter hanc sciẽtiam mecum per annos multos retinueram, ilicò iussi capita amputari. Rogo igitur te, ô senex bone, & omnium sapientissime, quatenus eius rationem veram, atque eius speciem & substantiam mihi edisseras, vt mea diuturna expectatio gaudẽter per te compleatur. Quod quidem si feceris, & me ipsum, & omnia quæ mecum possideo, acquires: & si libuerit, in tuam patriam vnà reuertemur. Nolo enim amodo te in me quoquomodo dubitare, neque tuo animo vllum timorem ex vlla opinione conferas. Tunc Morienus respondit: O bone Rex & sapiens, Deus te conuertat

ad me-

ad melius: Nunc autem bene intelligo, quapropter ad me misisti: indigebas enim me multùm & idcircò misisti. Ego autem ad te gaudenter adueni, vt & te hoc magisterium edoceam, & quæ sit mira Dei virtus, manifestè demonstrem. Timorem autem, de quo paulò antè dicebas, non timeo, nec de te hactenus despero. Omnis enim qui timuerit, in veritate non est perfectus. Et maximè sapientem timere aliquid non decet. Nam si timuerit, citò desperabit. Quòd si desperauerit, eius animus vacillabit: nec vllatenus suæ intentionis consequetur effectum. Et quoniam iam nunc intelligo te me minimo amore amplecti, videoque te multum in tua inquisitione seuerum moribus esse, & actu pium, & patientem, non decet me diutius hoc magisterium tibi recondere, vel celare. Iam nunc ad tuum propositum, & tuam longam inquisitionem faciliùs omnium peruenisti. Sit nomen Domini per secula seculorum benedictum. Ad hæc ergo subrisit Rex, & ait: Nunc verò scio quòd omni homini præstat Deus patientiam. crudeliter confunditur: Festinatio enim ex parte diaboli est. Ego autem sum nepos Machoya, & filius Regis Gezid. Et nõ est aliqua fortitudo, nisi cum summo Deo qui vnus est altissimus. Dixit autem Morienus: O bone Rex, Deus ad melius te conuertat. Esto modò ad iudicium huius magisterij, & scies illud bene, & intelliges. In

illius verò introitu, & exitu, multum ſtudere memento: quoniam omnia quæ illi pertinent, annuente Domino, faciliùs conſequeris.

Hæc enim res, quam iamdiu quæſiuiſti, per vim aut iram non accipitur, nec perpetratur. Accipitur enim per patiētiam, & humilitatem, & amorem certum, ac perfectiſſimum. Cōfert enim Deus hanc diuinam, & puram ſcientiam ſuis fidelibus & ſeruis: illis ſcilicet quibus eam à primæua rerum natura cōferre diſpoſuit, ſua mirabili fortitudine. Quæ quum alicui ex ſuis fidelibus collata fuerit, decet ipſum priùs præuidere, cui poſtea eam committat & detegat. Nam hęc res nihil niſi donum Dei altiſſimi poteſt: qui prout vult, & etiā cui vult, ex ſuis ſeruis & fidelibus illud committit, & monſtrat. Decet igitur, omnipotenti Deo eſſe in omnib. humiles, & omnino ſubiectos. Tunc Rex ait: nos quidē verè ſcimus & cognoſcimus, quoniam nulla eſt rerum perfectio, abſque diuinitatis auxilio, & eius demōſtratione. Ipſe enim eſt altiſſimus & impermutabilis. Poſtea adiurauit me Rex, & mihi dixit: O Galip ſerue bone, ſede citò, & tuo ſtylo omnia, de quibus nūc inter nos conferemus, memoriæ commenda. Tunc dixit Morienus: Omnipotens Dominus, & omnium creator, ex omnipotentia ſanos omnipotentes creauit: quoniam ipſi nequeunt eis ordinem tranſmutare: id eſt, nequeunt poſtponere ea, quæ ipſe præponit, aut

præponere ea quæ ipſe poſtponit. Nec eſt aliquid ſcire poſſibile illis, niſi per illius demonſtrationem: nec etiam aliquid conſequi poterunt, niſi ille eos conſequi illud præiudicauerit: Nec quicquam retinere valebunt, niſi per fortitudinem à ſummo Deo ſibi diuinitus collatum. Sed & (vnde magis eſt admirandum) animos ſuos etiam ipſi regere nõ poſſunt diutius, niſi vſque ad terminum, qui à Deo ſuper eos conſtitutus eſt. Præponit enim dominus ex ſuis ſeruis quos vult, & eligit, vt hanc ſcientiam diuinam homini celatã quærant, & quæſitam ſecum retineant.

Hæc enim ſcientia eſt, quę dominum ſuum abſtrahit ab huius Mundi miſeria, & ad ſcientiam bonorum futurorum reducit. Temporibus verò præteritis ſemper viciſſim hanc ſapientiam ſibi hæreditabant: poſtea verò iſta ſcientia ferè fuit contempta. Sed libri multi veterum dominorum remanſerunt, in quibus illa continetur tota vera, & ſine mendacio: nec tamen quiſque inueniebatur, qui videlicet ipſam tunc ad effectum perduceret: propter nomina multa & diuerſa, quæ rebus ei attinentibus à ſapientibus antiquioribus iamdudũ fuerant impoſita. Sed ego huius rei veritatẽ, vt olim tu cognouiſti, perfectè retinui. Noſtri quidẽ anteceſſores, huius magiſterij nomina multiplicata & variata tradebãt, grauiſſimis ſophiſticis circumtecta: ſed omnia tamen veridica,

& sæpiùs comprobata. Quod totum egisse arbitrabantur, propter stultorum insipientiam; vt dicta sua non intelligerēt, nisi qui tali & tanto magisterio digni iudicarentur. Si quis ergo eorum dicta inuenerit, in illis diligenter studeat, donec ea recto modo intelligat. Non enim decet quenquam se ab hoc magisterio retrahere: sed debet suam fidem, & suam spem in Deo altissimo firmiter configere, & illum assiduè hoc efflagitare, quatenus istud diuinum & admirabile opus possit perficere. Similiter Deum omnipotentem, & eius auxilium implorare, vt eũ Deus ad res meliores pulchriori modo conuertat: & faciat illum huius magisterij scientiam super lineam rectam absque omni deuiatione fœliciter adipisci. Tunc Rex ait: Iam si libet, ô Moriene, hæc dicta atq; mandata dici sufficiant. Ego enim intellecta consequor, & intellecta pro virili obseruabo: & maximè quum tu senex & sapiens, hoc magisterium mihi edocere non negligas. Explana igitur mihi hoc quod diu exopto, explanatione facillima: ne eius studij grauitas in hac re me diu confundat. In primis igitur ab eius exordio mihi iam edisseras, & dicas, vt omnis ordo prępostcrus procul à nostra disputatione abijciatur. Ad hæc Morienus respondit: Rem quidem ex ordine digestam tibi declarabo. Tu verò ea quæ velis nunc inquirere non differas.

INCL

INCIPIVNT INTERROGAtiones Regis Calid, & responsiones Morieni, de omnibus, de quibus artificium magisterij Hermetis constare comprobatur.

CALID Rex, O Moriene, primùm quærere libet, quæ & qualis sit huiusmodi rei principalis substãtia & materia: & vtrum multæ aut plures sint: aut ex vna tantummodò conficiatur. MORIENVS: Omnis autem res, vsque dum per suum effectum dignoscatur, multorum testimonio verior comprobatur. Sed antequam antiquiora testimonia tibi ad præsens adducam, hoc quidem quod nos de eius principali substantia & materia sæpe comprobauimus, explicabo. Si autem ea quæ tibi dixero, & testimonia antiquorum rectè inspexeris, apertè cognosces nos omnes in vno cõuenire, & omnia quæ dicimus vera proferre. Quod igitur interrogasti, sic accipe. Huius rei prima & principalis substantia & materia est vna, & de ea est vnum, & cum ea fit, neque aliquid sibi additur vel minuitur. Ecce iam habes quod interrogasti. Nunc verò testimonia antiquorum tibi adducam, vt omnes in vnum concordare iudicemur. Hercules verò quidam Rex sapiens & Philosophus, cùm à quibusdam suorum interrogaretur, dixit: Hoc autem magisteriũ ex vna primùm radice pro-

cedit, quæ postmodum in plures res expanditur, & iterum ad vnum reuertitur: & scito fore necesse recipere aërem. Arsicanus quoq; Philosophus ait: quatuor autem elementa: id est, calor, frigus, humiditas & siccitas, ex vno fonte procedunt, & eorum quædam alia ex alijs ijsdem cōficiuntur. Ex his verò quatuor quædam sunt quasi radices: & quędam quasi ex his radicibus composita. Quæ verò sunt radices, sunt aqua & ignis: quæ verò ex his composita, terra & aër. Item Arsicanus ad Mariam: Nostra inquit, aqua nostram terram habet superantiā, quæ est magna, lucida & pura. Nam & de grossitie aquæ terra concreatur. Hermes quoque ait: Terra est mater elemētorum: de terra procedunt, & ad terram reuertuntur. Hermes iterum ait: Quomodo omnia ex vno procedunt, sic meum magisterium ex vna fit substantia, & materia. Et vt elementa quatuor in corpore humano continentur, sic Deus creauit illa sita & distincta, & coniuncta, collecta quoque ac per totum corpus diffusa: quoniā vnum corpus illa commergit, & in vnum retinet, & tamen vnumquodque illorum efficit opus ab opere alterius dissimile. Et licet in vno sint corpore: tamen diuersum habent colorem & diuersum dominiū. Eodem igitur modo de hoc magisterio intelligendum est. Multa quoque huiusmodi testimonia, Philosophi de hoc magisterio dixêre: quorum quædam in sequenti-

bus dicemus. Rex Calid: Quo modo, & qua ratione fieri poteſt, quod huius magiſterij vna ſit radix & vna ſubſtãtia & vna materia, quum apud Philoſophos eius radicis nomina multa, & multiplicia inueniantur? Morienus. Multiplicia quidem ſunt eius radicis nomina, ſed ſi ea quæ ſupradicta ſunt, recto ordine inſpexeris, vnam eius radicem & ſubſtantiam & materiam inuenies. Quod vt faciliùs accipias, adhuc quædam antiquorum teſtimonia tibi reſerabo. Rex Calid: Perfice, mihi narrando huius operis magiſterium. Morienus: Hercules quidam ad quoſdam diſcipulorum dixit: Lapillus autem dactili, ex palma nutritur, & palma ex ſuo lapillo, & cuius etiam radice plurimi Ramuli concreſcunt, qui ſuum numerum multiplicent & augeant propter eam. Hermes autem ait: Reſpice Rubeum completum, & Rubeum à ſua rubedine diminutum, omnemq́ue rubedinem: Conſidera quoque citrinum completum, & citrinum à ſua citrinitate diminutum, omnemq́ue citrinitatem: & nigrum quoque completum, & nigrum à ſua nigredine diminutum, omnemq́ue nigredinem. Similiter ſpica ex grano procedit, & multi Ramuli ex vna arbore exeunt, licet arbor à ſuo germine ortum aſſumat. Quidam quoque homo ſapiẽs, qui propter Deum, totum Mundum dimiſerat, exemplum conſimile nobis adducit. Ait enim: Prima hominis creatio eſt

ſperma, & de vno grano centũ grana procrean tur, & de germine, magna concreſcit arbor, & de vno homine ſibi ſimilis mulier extrahitur, ex quibus ſæpe multi filij & filiæ in colore & aſpectu, vel apparentia naſcuntur diſſimiles. Iterum idem ſapiens dicit: Cõſidera ſartorem, qui ſcilicet veſtes ſuere conſueuit, quoniam de panno intertilam, ſiue veſtem quamlibet aliam componit, cuius ſcilicet partes, diuerſa nomina ſortiuntur: quæ etiamſi naturaliter conſiderentur, ex ipſo panno formatæ inuenientur: eſt tamen vnus pãnus & materia principalis ex qua veſtis conficitur. Nam torale, & manicæ, & girones, licet, quantum ad veſtis partes, diuerſa habeant nomina, tamen principalis eorum materia eſt pannus. Nam & de ipſo panno fila, quibus partes ipſius veſtis in vnum iungantur, extrahuntur, non quòd ipſe pannus alio à ſe diuerſo ad hoc indigeat. Simili igitur modo hoc magiſterium eſt vnum per ſe exiſtens, nec alio indiget. Quoniam apud Philoſophos hoc magiſterium eſt tectum & abſconſum, & vbicunq; fuerit, mille nominibus nominatur. Eſt etiam ſigillatum, neque niſi ſapientibus apertum: quoniam ſapientes hoc magiſterium multum quærunt, & quæſitum inueniunt, & inuẽtum ſimul amant & ornant: ſtulti verò illud derident, & apud illos pro minimo, aut quod verius, pro nihilo reputatur. Ignorant enim quid hoc ſit; & hæc nomina

mina

mina sunt illa, quæ sapientes nominauerunt in lib. suis, quorum vnum est sperma, quod quando vertitur, in sanguinem mutatur: ac demum coagulatur, & fit quasi frustum carnis commixtum: & tali modo fit, donec vna creatura alteram habeat formam, scil. hominis succedentem, & tunc hominem fieri necesse est. Ex his quoq; nominibus, est aliud nomen vt palma, quemadmodum ex colore pomorum eius, atque ex colore naturarum eius, antequam ad suam perfectionem perueniant. Aliud quoq; nomen est vt arbor malorum granatorum: & veluti triticum & lac, atq; alia nomina quamplurima, quorum omnium est vna radix: sed secundùm diuersos effectus, diuersos colores, diuersas naturas, & nomina multa atq; diuersa ipsi rei imponunt, vt Herizartem ait Philosophus: Ego veritatem dico, quòd nihil aliud huius magisterij artifices in errores detrusit, nisi varietas & eius nominum multitudo. Sed si quis rectè cognouerit, quòd hæc nomina non sunt nisi colores in coniunctione apparentes, in huius magisterij via non deuiabit. Rex Calid: Multum autem intelligere desidero, vtrum isti colores, de quibus paulò antè dicebas, eos scil. de vno in aliud mutari, vna dispositione vel confectione, vel duabus seu pluribus sic mutentur. Morienus: Vna sola confectione vel specie sic materia mutatur: sed quantò magis ei ignis colorem innouat, tantò

magis ea plurima nomina imponuntur: vnde Datin Philosophus ait ad Euticem: Ego tibi ostendam, quod sapiẽtes huius magisterij dispositiones vel confectiones alia de causa non multiplicauerunt, nisi vt sapientes in hoc magisterio instruerent, & insipientes penitùs excæcarent. Quoniam hoc magisterium vnum nomẽ habet, & hoc proprium sibi deputatur: sic etiam vnam habet dispositionem atque etiam vnam viam linearem. & hoc modo, licet Sapientes eius nomina & sua dicta mutarunt, tamen noluerunt nisi rem vnam intelligere, & vnam dispositionem. Sufficiat igitur tibi, ô bone Rex, de huiusmodi hactenus inquirere ac perscrutari. Nam sapientes qui ante nos fuerunt, multas nominauerunt confectiones, & multa pondera & multos colores: & sic super vulgus dicta sua allegorizauerunt: neq; tamen sunt mentiti: sed locuti sunt vt eis bonum videbatur, & vt ipsi ad inuicem intelligebant, vt etiam hoc alios lateret. Rex Calid: De eius natura atq; substantia tibi iam dixisse sufficiat. Nunc verò de eius colore mihi manifestare digneris: quia nolo vt sub allegoria aut similitudine aliquid mecum inde cõferas. Morienus: Mos autem erat sapientum, quod suum assos de eo & cum eo semper faciebant. Assos Arabicè, alumen interpretatur Latinè. Sed & hoc faciebant, antequam aliquid cum eo tingerent. O bone Rex, sufficiunt tibi hæc quæ ego
profero:

profero: an ad antiquiora reuertemur testimonia? Quòd si exemplum desideras, dicta Datin Philosophi sic accipe. Ait enim: Noster quidem Lato, quamuis primùm sit rubeus, tamen est inutilis: sed si post rubedinem in album vertatur, multum valebit. Ob hoc itaque idem Datin dicit ad Euthicem: O Euthice, ista restent sic firma & omnino bene credita: nam sapientes de hoc sic dixerunt: Iam abstulimus nigredinem, & cum sale anatron: id est, sale nitri, & almizadir, cuius complexio est frigida & sicca, fiximus albedinem: quare ei hoc nomen imponimus Borreza, quod Arabicè Tincar dicitur. Dictum autem Datin Philosophi, per dictum Hermetis comprobatur. Dicit autem Hermes: In primis est nigredo: postea cum sale anatron sequitur albedo: & in primis fuit Rubeum, & in vltimis album, & sic eius nigredo omnino aufertur, ac demùm vertitur in ruborē lucidum & nimis clarum. Maria quoque dicit: Quando autem Laton cum allzebric: id est, sulphure comburitur, & mollicies super eum funditur, ita vt feruor illius tollatur, tunc omnis eius obscuritas atque nigredo, ab illo aufertur, & sic in aurum purissimum conuertitur. Item Datin Philosophus ait: Si autem Laton cum sulphure comburatur, & mollicies super eum frequenter fundatur, eius natura de bono in melius auxilio Deī conuertetur. Alius quoque dicit: Quando

autem purus laton tamdiu decoquitur, donec veluti oculi piſcium eluceſcat, eius vtilitas expectanda erit. Et tunc ſcito, quòd ille ad ſuam naturam atque colorem reuertetur. Et alius ſimiliter dicit: quòd quantò magis aliquid abluitur, tantò magis limpidius hoc melius apparebit: quòd ſi ablutus non fuerit, limpidus non apparebit, neque ad ſuum colorem reuertetur. Et item Maria dicit: Nihil eſt, quod à latone ſuam obſcuritatem, vel ſuum poſſit auferre colorem. Sed Azoc eſt quaſi eius tegumentum. Primùm videlicet quando decoquitur: nam & eum colorat & album reddit: ac iterum dominatur laton Azoc: id eſt, vinum, vel Rubeum reddit.

Alius quoque Philoſophus ait: Quòd Azoc nequit ſubſtantialiter Latoni ſuum auferre colorem, vel eum mutare, niſi quãtum ad viſum, ſed latonem ab Azoc, ſuam auferre ſubſtantialem albedinem: quoniam ineſt mirabilis fortitudo, quæ ſuper omnes colores apparet. Nam quum colores abluuntur, & nigredo atq; immunditia aufertur, ita quòd album appareat, laton quidem Azoc poſtea nominatur, & eum reddit rubicundum. Datin quoque Philoſophus ait: quòd omnis res, non eſt niſi de eo & cum eo: & quòd omnis tinctura, à ſuo conſimili procedit. Adarmath ſimiliter ſapiens & Philoſophus ait: Quòd omnia harum rerum nomina, & earum ſimilitudines, nulla alia de

causa antiquis vocantur, neque variantur, nisi vt vos intelligatis, quòd huius rei principium super suum finem testificatur, & suus finis, super suum principium. Et vt sciatis, quòd hoc totum non est nisi vna res, quæ scilicet habet patrem & matrem: & eius pater & mater eam nutriunt, atque pascunt, non quòd ipsa à suo patre aut matre aliquo modo differre possit. Euthicen quoque dicit: Quî fieri potest, quòd species à suo genere tingatur? Datin quoque Philosophus similiter dicit: Vnde est quidem quod ex eo processit, & in illum reuertetur? Rex Calid: Hactenus & de huiusmodi lapidis natura & eius colore satis disputauimus: nunc verò de illius naturali compositione, eius tactu, nec non & illius pondere & gustu disseramus. Morienus: Tactus autem huius lapidis, mollis est: & maior mollicies est in eo, quàm in suo corpore. Pondus verò illius multum est graue: & eius gustus dulcissimus: & eius natura aërea. Rex Calid: Qualis est ergo eius odor ante & post suam confectionem? Morienus: Ante confectionem nimis est grauis & fœtidus: & post confectionem est eius odor bonus iuxta hoc quod sapiens dicit: Ista quidem aqua à corpore mortuo, & iam inanimato tollit odorem. Nam & eius odor est malus, & odori sepulchrorum assimilatur. Vnde etiam ait sapiens: Quicunque animam dealbauerit, & eam rursum ascendere fecerit, & corpus bene

custodierit, & ab eo omnem obscuritatem abstulerit, & odorem malum ab illo extraxerit, ipsam in corpus infundere poterit. Et in hora coniunctionis maxima miracula apparebunt. Vnde quidam Philosophorũ, dum coram Maria simul conuenissent, ad illam dixerunt: Beata es Maria, quoniam diuinum secretum occultum & semper ornatum tibi reuelatũ est. Rex Calid: Expone mihi naturas mutantes: id est, quomodo id quod est inferius, superius ascendit, & qua ratione, quod est superius inferius descendit: & qualiter vnum eorum alteri coniungitur, ita quòd ad inuicem misceantur.

Quid etiam sit hoc, quod ea faciat misceri: quomodo etiam veniat aqua benedicta, illa adaquare & rigare, & à suo odore fœtido mundare. Hic enim est odor, qui assimilatur odori sepulchrorum, in quibus videlicet mortui sepeliuntur. Morienus: Ista quidem res est, de qua meritò scribit Philosophus Azinabam. Ait enim Oziambe, quibus nominibus potest hæc res naturaliter appellari? At ille dicit: naturaliter hæc res vulphi: id est, animal appellatur. Et postea fit eius odor suauis & bonus, nec remanet in ea quicquam obscuritatis neque fœtoris. Rex Calid: Hæc à modo de huius rei communi inquisitione nobis sufficiant. Nunc autem quærere libet, vtrũ hæc res multum vilis, an cara inueniatur? Tu ergo inde mihi verum respondeas.

Morie-

Morienus: Vide quid dixerit ſapiens: quod videlicet hoc magiſterium ex vna ſola re fieri conſueuit. Hoc igitur tuo animo adhibeas, & tecum inde conferas: neque ſit aliquid quod tibi in hoc contradicat. Scito igitur quòd ſulphur zarnet: id eſt, auripigmentum citò comburitur, & à combuſtione citò conſumitur: ſed Azoc diutiùs ſuſtinet combuſtionem: Omnes enim ſpecies igni appoſitæ citò conſumuntur. Quomodo ergo expectabis bonum ab eo, quod citò ab ignis combuſtione conſumitur, & ab igne comburitur, & in carbonem redigitur? Hoc etiam te ſcire conuenit, quòd nullus lapis neque germen huic magiſterio conuenit. Sed conſidera ſi poteris rem puram atque mundiſſimam rectè dirigere: ſin autem tua operatio inefficax eſſet. Sapientes autem diſpoſuerunt, & dixerunt, quòd ſi hoc quod quæris in ſterquilinio inueneris, illud accipe: ſi verò in ſterquilinio non inueneris, tolle manum à marſupio. Omnis enim res quæ magno emitur precio, in huiuſmodi artificio mendax, & inutilis reperitur. Hæc igitur expoſitio, in hoc loco tibi ſufficiat. Sed caue ne in hoc magiſterio quicquam expendas: quoniam poſtquam completum fuerit, expẽſis non indigebis. Vnde Datin Philoſophus ait: Ego autẽ tibi commendo, ne in ſpecierum põderibus quicquam expendas, & maximè in auri magiſterio. Item ait: Quicunq; ad hoc magiſteriũ aliud ab hoc

lapide quæſiuerit, aſſimilabitur viro per ſcalam abſque gradibus nitenti aſcendere, quòd quum nequiuerit, ſuper ſuam faciem pronus in terram decidit. Rex Calid: Hoc quod tu dicis eſt ne rarum, an multum de eo inuenitur? Morien. Non eſt hoc niſi, ſicut ſapiens dicit, ad diuitem ſcilicet & pauperem, & ad largum & ad auarum, euntem quoque & ſedentem. Nam hoc in vijs proijcitur, & in ſterquilinijs ſuis calcatur, & multi iam in ſterquilinijs foderunt, vt hoc ab eis extraherent, & in hoc decepti ſunt: Sed ſapientes ipſam rem cognouerunt, & eam rem vnam ſæpiùs probauerunt: quæ ſcilicet in ſe continet quatuor elementa, & illis dominatur. Rex Calid: Quo in loco, vel in qua minera quæritur hæc res, donec inueniatur? Ad hoc Morienus obticuit, & fronte demiſſa, diu cogitauit quid Regi poſſet reſpondere: tandem erexit ſe, & dixit: O Rex, verum tibi confiteor, quòd hęc res diuino nutu in ſua creatione magis configitur. Omnis enim qui à Deo creatur, ſine ea perſiſtere non poteſt. Rex Calid: Explicandum eſt hoc quod dixiſti. Morienus ait: Diſcipuli autem Herculis ipſum interrogauerunt & dixerunt: O bone magiſter, ſapientes qui ante nos fuerunt, libros de hoc magiſterio expoſitos, ſuis filijs & diſcipulis dimiſerunt: Precamur te magiſter, quatenus huius magiſterij expoſitionem nobis non taceas, ſed hoc quod ab antiquis quaſi

obſcurum relinquitur, nobis declarare non differas. At ille dixit: O filij ſapientiæ, ſcitote quòd Deus creator altiſſimus benedictus, Mũdum ex quatuor elementis diſſimilibus creauit, poſuitque hominem inter ipſa elementa maius ornamentum. Rex Calid: Adiunge mihi adhuc ſuper hoc (quomodo dixiſti) explanationem. Morienus: Quid tibi multa referam? Hęc enim res à te extrahitur: cuius etiam minera tu exiſtis, apud tę namque illam inueniunt, & vt verius cõfitear, à te accipiũt: quod quum probaueris, amor eius & dilectio in te augebitur. Et ſcias hoc verum & indubitabile permanere. Rex Calid: Nouiſti ne vnquam alium lapidẽ, qui huic lapidi aſſimiletur, & cuius effectu & potentia, hoc idem poſſit perpetrari? Morienus: Non noui ego alium lapidem, qui huic lapidi aſſimiletur, neque qui illius habeat effectum. In hoc enim lapide quatuor continentur elemẽta, aſſimilaturq́; Mundo, & Mundi compoſitioni neque in Mundo alius lapis inuenitur, qui huic aſſimiletur, in creatione ſcilicet vel natura. Quicunque igitur alium lapidem in hoc magiſterio quæſierit, eius operatio omnino fruſtrabitur. Adhuc etiam eſt tibi aliquid addiſcendum, ſcilicet huius magiſterij principium. Nam & ego ab omni errore te auferam. Vide ergo ne hanc radicem prætereas, neque aliquando quæras eius mutationes: quoniam fructum neque bo-

num tibi quæsitum poteris inuenire. Item te moneo, vt ea quæ dicta sunt superiùs, penitùs obserues. Rex Calid: O Moriene, mihi modo edissere qualitatem huius dispositionis. Deus enim in nostro iam erit auxilio. Morienus:

Ego eam tibi dicam, vt ab antiquis est mihi tradita: Bene enim interrogas. In directione igitur huius cõfectionis, has dispositionis partes suo ordine rationabiliter constitutas obserues, & nullatenus prætermittas. Prima earum est coitus: secunda est conceptio: tertia, prægnatio: quarta, ortus: quinta, nutrimentum. Si non fuerit igitur coitus, non erit conceptio: & si non fuerit conceptio, non erit prægnatio: & si non fuerit prægnatio, ortus vllo modo non sequetur. Hæc est enim huius dispositionis directio, quæ scil. homini creationi assimilatur. Omnipotẽs enim creator altissimus, magnus, cuius nomen semper sit benedictum, creauit hominem, non ex partibus constitutiuis, vt est domus, quæ ex suis partibus constat constitutiuis: Non est enim res quę homini esse constituat. Domus autem constat ex suis partib. constitutiuis: vt est paries, tectum, & fundamentũ. Hæc enim sunt partes domus, & res inuentæ dicuntur. Homo verò non sic cõstat: quoniam creatura est. Nam homo quum mutatur eius essentia, de re ad rem meliorẽ transire videtur: & sic semper persistit homo in creatione, qui à rebus inuentis multum distare videtur: & sic

proce-

procedit de die in diem, & de mense in mensem, vsq; dum creator altissimus magnus suam compleat creaturam, in tẽpore scilicet certo, diebus diffinitis. Quia licet quatuor elementa prius in spermate fuissent, creator tamẽ Deus posuit illius tempus diffinitum, in quo scilicet compleatur: quod quum finitum fuerit, firmatur & ipsa creatura. Talis enim est fortitudo & sapientia Dei altissimi. Scire etiam tibi conuenit, ô bone Rex, quòd hoc magisterium nihil aliud est nisi arcanum & secretum secretorum Dei altissimi & magni. Ipse enim hoc secretum suis Prophetis commendauit: quorum scilicet animas in suo Paradiso collocauit. Si autem sapientes qui post illos fuerunt, suas expositiones de qualitate vasis in quo cõficitur, non inuenissent, nũquam ad huius magisterij perfectionem peruenissent. Ergo hæc tuæ commenda memoriæ. Ostendi namque superius, quòd hoc magisterium non multum distat ab hominis creatione: nunc quoq; tibi dico quòd nunquam fuit animatum aliquid, aut natiuitate creatum, neque crescens, nisi post putredinem, & eius mutationem. Vnde ait sapiens, quòd tota fortitudo huius magisterij non est nisi post putredinem. Ait enim, si putridum non fuerit, fundi aut solui non poterit: & si solutum hoc non fuerit, ad nihilum reuertetur. Rex Calid: Quídnam erit hoc post putredinem? Morienus: Post putredinẽ verò ad hoc

deueniet, cum quo omnipotens Deus & omnium creator altissimus perficiet quæsitam compositionem. Scito itaque quòd istud magisterium duabus indiget creationibus, atque duabus confectionibus: quæ ita ad inuicem sunt connexæ, quòd quando vna earum perficitur, altera earum tunc incipit: & quando altera perficitur, totum magisterium terminatur. Rex Calid: Quonam modo indiget hoc magisterium duabus creationibus atque duabus confectionibus, quum antea dixisses eius rem, ac eius viam vnam & linearem persistere? Morienus: Verum est hoc quod dixi: nam totum hoc magisterium ex re vna, & via vna constat. Eius namque vna dispositio talis est, qualis & altera. Rex Calid: Quænam est igitur illa dispositio, qua paulò antè dixisti totum posse perfici magisterium? Morienus: O Rex bone, Deus ad melius te conuertat. Hæc est illa dispositio, quæ scilicet manibus perfici nō potest. De illius namque difficultate, quamplures sapientes conquesti sunt. Dixerunt namque: Si quis sua eruditione & labore dispositionem hanc inuenerit, facilè totum magisterium eius scientia perficiet. Qui verò illam eius labore & eruditione non inuenerit, totum magisterium latebit. Rex Calid: Quænam est igitur hęc admirabilis dispositio? Morienus: Si sapientum dicta diligenter inspexeris, facilè illam scire poteris; de ipsa namque dixerunt:

dixerunt: Hæc namque diſpoſitio eſt naturarum mutatio: & earum naturarum calidi & humidi, cum frigido & ſicco ſubtili diſpoſitione admirabilis commixtio. Rex Calid: Quum hæc diſpoſitio hominum non fiat manibus, igitur quænam eſt res ipſa, qua perfici poſſit? Morienus: Hæc autem diſpoſitio fit, vt ait ſapiens, qui dicit, quòd Azoc & ignis Latonem abluunt atque mundificant, & eius obſcuritatem ab eo penitus eripiunt. Nam & ſapiēs ait: Si rectè ignis modum diſpoſueris, Azoch & ignis in hac diſpoſitione, dante Deo, tibi ſufficient. Vnde Elbo interfector ait: Dealbate latonem, & libros rumpite, ne corda veſtra corrumpantur. Rex Calid: Hæc autem diſpoſitio eſtne ante vel poſt putredinem? Morienus: Diſpoſitio putredinem præcedit: ſed ante talem diſpoſitionem nulla penitus eſt. Rex Calid: Quidnam eſt ergo? Morienus: Tota operatio noſtra non eſt aliud niſi extractio aquæ à terra, & huius aquæ ſuper terram remiſſio, donec ipſa terra putreſcat. Hæc enim terra cum aqua putreſcit, & mūdificatur: quæ cùm mundata fuerit, auxilio diuinitatis totum magiſterium dirigetur. Hæc eſt enim ſapientum diſpoſitio: quæ eſt tertia pars totius magiſterij. Hoc etiam te ſcire conuenit, quòd ſi corpus immundum perfectè non mundaueris, & illud non deſiccaueris, neque ipſum bene dealbatum reddideris, & in illud animam non mi-

ſeris, & eius omnem fœtorem non abſtuleris, donec poſt ſuam mundificationem tinctura in illud decidat, nihil penitus huius magiſterij direxiſti. Hoc quoque te ſcire decet, quòd anima citò corpus ſuum ingreditur, quæ cum corpore alieno nullatenus coniungitur. Rex Calid: Creator in noſtro ſemper ſit auxilio. Tu verò ſecundam diſpoſitionem mihi ediſſere: vtrum ſcilicet illa ſit finis prioris diſpoſitionis. Morienus: Ita eſt vt dicis. Nam quando corpus immundum vt iam dictum eſt, direxeris, mitte cum eo poſtea de fermento quartam ſui partẽ. Fermentum enim auri, aurum eſt: ſicut panis fermentum panis eſt: quod quum in eum miſeris, pone illud in Sole ad decoquendum, donec hæc duo in vnum corpus redigantur. Inde verò ſub Dei benedictione illud abluere incipias. Ad illius ergo ablutionem partem vnam de re mortifera accipias, quam videlicet per tres dies decoquas: & caue ne de ſuis diebus aliquẽ aut obliuiſcaris, aut minuas. Eius quoque ignis indeſinenter æqualiter ardeat: ita ſcilicet, quòd neque inualeſcat, neque debilior exiſtat. Sit ergo eius ignis blandus & mitis, qui per ſuos dies ardendo æqualis perduret: aliter maximum ſequetur damnum.

Poſt 17. noctes, vas in quo hæc omnia coquũtur viſites, & aquam quam in eo inuenies extrahas, & alteram ei imponas: quod ſcilicet tribus vicibus agendum eſt. Vas autem prędictum

ctum fornaci suæ semper immobiliter adhæreat, donec totum tempus fermentationis auri compleatur, & donec ad octauam partẽ suæ tincturę dirigatur. quod quum post 20. noctes extractum sit, deinde bene desiccatum fuerit. Arabicè hoc Vexir nũcupatur. Inde verò corpus ablutum & præparatum accipias, & super fornacem artificiosè adaptes: vt ibi in suo vase quotidie cum quarta parte rei mortiferæ, quã scilicet tunc tecum habeas, irrigetur; cauendo etiam ne flamma ignis præfatum vas attingat: nam in damnum omnia vertuntur. His igitur omnibus perfectis, prædictum vas in fornace magna artificiosè locetur, & ignis super os eius accendatur: qui scilicet duobus diebus ac totidem noctibus, ibidem æqualis sine augmento aut sui diminutione ardeat, quibus omnibus expletis, à fornace, cum omnibus quę in eo sunt, tollitur: quoniam auxilio Dei expleta est artis iteratio. Rex Calid: Hoc modo quod tu dicis, & nos similiter agemus, sitque nomen Domini benedictum. Morienus: O Rex bone, scire etiam te oportet, quòd omnis huius magisterij perfectio in captura corporum coniunctorum, & concordantium cõstat. Nam & hæc corpora naturali artificio substantialiter ad inuicem coniunguntur, & concordant, & funduntur, & etiã ad inuicem recipiuntur. Nam semetipsa ad inuicem emendant & dirigunt, vt super fortitudine ignis pulchriora

appareant. Quum enim inquisitor ſapientiæ horum corporum capturam, & eorum decantationem, eorumque ſolutionem atq; diſpoſitionem neceſſariam, & eorum mixtionem atque decoctionem perfectè cognouerit, ſciat poſtea eorum ignis quantitatem, & ſuæ fornacis conſtitutionem, & ſui ignis accẽſionem, in quo ſcilicet loco fornacis accẽdi debeat ignis: numerum quoque dierum ſuorum, & eorum ponderum menſuram. Nam ſi hęc omnia prouidentia & ratione tractauerit, auxilio diuinitatis impleta erit eius intentio. Omnis igitur feſtinatio procul ab ipſo artifice pellatur, & prouidentia, & ratio, & firma expectatio adhibeatur. Quod autem hęc corpora maximè coaptat, ſanguis eſt: nam illa viuificat atque coniungit, & ex iſtis omnibus vnum corpus efficit. Quapropter ignis blandus diutiùs apponi debet, qui in ſuis diebus ſemper duret æqualis. Nam calore ignis in corpore citò ſerpente, feſtina combuſtione ipſum corpus conſumit. Nam ſi eudica eis apponitur, ipſa corpora in terram mutata, ab omni combuſtione curabit. Nam corpora poſtquam ſuas iam non retinẽt animas, citò comburuntur. Eudica (fæx vitri) quidem bene omnibus corporibus conuenit: nam ea viuificat & aptat, & ab omni combuſtione defendit: immittit namq; quædam eorum in alijs, & iſta ſimul poſt immiſſa à nimio calore poſtea defendit. Et quando eudicam

quærere

quærere volueris, in vitreis vasis eam quære: quam quum inueneris, eam reconde, neque quicquam cum ea facias, donec acidum fiat: azima non existat: quoniam tua intentio penitûs destrueretur. Terra quoque fœtida citò recipit albas scintillas, & vetat sanguinem, ne ille in decoctione damnetur: vis namque sanguinis & eius fortitudo nimis est magna: quáobrem sanguis est frangendus ne impediat, aut proficiat: quæ quidem fractio fiat postquam fuerit dealbatum. hoc quod de coloribus remansit, nigredinem occupat: coloribús, inquam, venarum priùs effusarum, ex nouo esse, quod quidem huic magisterio pertinet: in cuius initio veritatem non videris, est omnino fallax & inutile. Illud quoque huius magisterij secretum est, quod hîc in vnum breuiter collegi, & collectum tibi exposui: quòd videlicet huius rei pars vna, mille partes argenti in aurum purissimum conuertit. Hæc ergo quæ iam dicta sunt, ad hoc magisterium tibi sufficiunt. Sed adhuc restant quædam, sine quibus magisterium compleri non potest. Sed & te scire conuenit, quòd intentio hominis hanc scientiam diuinam & puram quærentis, aliud arbitrari non decet, nisi donum Dei altissimi & magni, qui eam suis commendat, cuius nomen semper sit benedictum. Sed & tu bone Rex, nunc totus sis mihi mente, vt audias & intelligas ea, quæ tibi nunc dicam. Rex

Calid: Dic vt libet: nam & erectis auribus tibi assisto præsens.

Morienus dicit de nominibus specierum.

O bone Rex etiam perfectiss. in primis te scire decet, quòd fumus rubeus & fumus citrinus & fumus albus, & leo viridis, & Almagra, & mortis immunditia, & limpidum, & sanguis & eudica, & terra fœtida, sunt ea, in quibus tota huius magisterij constat efficacia: quæ sine his nullatenus rectè tractari potest. Rex Calid: Explana mihi hæc nomina. Morienus: In fine libri exponam ea: quoniam ad præsens de illis, quorum hæc nomina, coram te magisterium conficiam, vt ea quæ iam diximus, per ipsius rei effectum comprobentur. Est enim hæc huius sciẽtiæ radix, vt scilicet ille, qui eam discere voluerit, eius doctrinam priùs à magistro suscipiat, & postea magister coram discipulo suo eam frequenter pertractet. Sunt autem quidam: qui hanc scientiam in venis diu quærunt, neque tamen illam inueniunt. Tu autem semper in his, vt me operari videbis, operare: nec aliud in hoc magisterio quæras, quod si feceris, proculdubiò errabis. Sunt autẽ multa huius scientiæ obstacula. Nam vt ait Sapiens: Multa distantia est inter sapientem & insipientem, & inter cæcum & videntem: neque enim ille, qui dispositionem huius magisterij, etiam comprobationẽ perfectè cognouit, est vt ille qui adhuc in eius inquisitione per libros persistit.

persistit. Sunt namque libri sub figura de hac arte compositi, quorum pars maior multùm obscura videtur, ac scientia connexa, nec nisi à suis compositoribus potest intelligi. Sed hæc est scientia quæ inter alias maximè inquiri debet, quùm per illam, ad aliam magis admirabilem peruenire possimus. Rex Calid: Omnia autem quæ profers vera loqueris, & eorum veritas in sua expositione florescit, & admirabiliter illucescit.

INCIPIT DISPOSITIO SApientum, ad aptationem corporis immundi, antequam Elixir super illud mundum durum effectum ponatur, & antequam album efficiatur, & antequam anima in eo mittatur.

DIcit Morienus: Quoniam Elixir nisi à corpore bene mundificato, neque fœtido, vt eius tinctura quando super eum introiuit, formosior appareat, non recipitur: & hæc prima dispositio est. Incipe ergo sub Dei auxilio, & primum fac vt fumus rubeus fumum album capiat, ac deorsum ambos effunde ac coniunge, ita scilicet, vt in eorum commixtione ex vtroque par pondus apponatur. Quibus commixtis in vase spisso, iuxta mensuram ferè vnius libræ perfectè ponantur: cuius scilicet os cum bitumine cõuenienter obturetur. Sunt enim in eis vẽti, qui si in vase de-

tenti non fuerint, euadent, & ſic magiſterium annihilabitur. Bitumen verò ſit illud, quod in libris Philoſophorum Lutum appellatur. In quo videlicet ante concluſionem modicum ſalis apponas, vnde magis confirmetur, & ignis combuſtioni diutiùs poſſit reſiſtere. Inde verò fornacem calefacias, & ea iam calefacta, vas prædictum cum omnib. quæ in ſe continet in eo ſublimetur: quæ ſcilicet ſublimatio poſt Solis occaſum fiat, & ibi donec dies frigeſcat, dimittatur. Poſtea vas ipſum extrahas, & eum confringas. Quòd ſi ea quæ intus poſueras in vnum corpus ad modũ lapidis commixta inueneris: accipe illud, & tere bene atque tantariſa: quod quum feceris, aliud vas, cuius fundus ſit rotundus, accipe, & hoc iam bene tritum atque bene tantariſatum intus pone, & os vaſis cum bitumine Philoſophorum vndique claudas: inde verò fornacem Philoſophorũ conſtruas, in qua ignem Philoſophicum, more Philoſophorum accẽdas, qui etiam ſpatio 21. dierum æqualis perduret ardendo. Ignis verò Philoſophicus talis eſt, quòd eius materia bina partitione partitur. Aut enim eius materia ex ſtercore ouino erit compoſita, aut ex folijs oliuarum: nihil enim eſt quod ignem in combuſtione æqualem faciat perdurare melius his. Igitur diebus prædictis tranſactis, præfatũ vas à fornace extrahas, & quod intus inueneris exſicca: poſtea verò ex ea vná

partem

partem accipias, & eam cum decem partibus mundati commiſceas, & iterum vnam partem mundati aſſumas, & eam cum decima parte mundi ſimiliter miſceas. & ſic deinceps iuxta hunc ordinem & numerum eorum alteri apponatur, vt in vnum miſceantur. quibus in vnum commixtis, fac ex eo Elixir: hoc eſt, illud diſſipa, & ſi in eo album remanſerit, & bene firmatum, neque propter ignis aduſtionem receſſum inueneris, iam duas partes huius magiſterij expleuiſti. Hic eſt igitur modus, quo album cum immundo recentiſſimè coniungitur, neque præter iſtum modum alius inuenitur. Anima enim citò corpus ſuum ingreditur, quam ſi alieno corpori coniungere ſtudueris, in caſſum laborabis. Nam ipſa veritas magis eſt lucida. Rex Calid: Omnia quæ dicis vera ſunt, vt iam nos vidimus: & Deus animas ſuorum Prophetarum in manu ſua recipit.

INCIPIT DISPOSITIO SEcunda ex dictis Morieni Romani, quam cum Calid Rege, filio Egezid, filij Madoya habuit.

DIxit Morienus: Sume fumum album & leonem viridem, & Almagra rubeum, & immunditiam mortui: hæc omnia diſſolue: quibus diſſolutis, fac ea aſcẽdere, & poſt aſcenſionem in vnum coniungere: ita ſcilicet quòd in vnaquaque parte viridis leonis tres

partes de immunditia mortui apponantur. Similiter de fumo albo vnam facias partem, & de Almagra duas, quę in vase viridi omnia ponantur, & in eo coquantur. Os autem eius vasis firmiter, secundùm quod prædictum est, claudatur. Postea verò hoc in Sole ponatur, & desiccetur ibi: & quando desiccatum fuerit, Elixir sibi appone, ac demum pone super eum aquam sanguinis, quãta super eum natet. Post tres dies similiter & noctes riga cum aqua fœtida, cauendo ne de suis diebus aliquem minuas, neque eius ignis extinguatur, aut ardendo inualescat, aut minuendo eius adustio minuatur. Transactis igitur septendecim noctibus, prædictum vas aperies, & aquam quá intus inueneris extrahas, & iterum alteram fœtidam aquam in eo reponas: quod scilicet tribus noctibus agendum est, cauendo etiam ne vas vllatenus à sua fornace remoueatur: apposito verò aquæ fœtidæ, semel in vnaquaq; noctium trium, fiat. Inde verò transactis 21. noctibus, vas à fornace extrahas, & Elixir quod in eo fuerit, desicces, postea corpus albũ sumas, in quo videlicet albũ iam fixisti, & ponas eum in vase paruissimo, quod est iuxta quantitatem fornacis magisterij, quam postquam construxeris fiat. Inde verò vas illud firmiter fornaci coniunge, ne eum flamma ignis comburat, vel contingat. Elixir quoque quod superius in eo diximus, debet projici taliter, vt si de albo cor-

pore

pore partem ei proieceris, de elixir partes 11. proijcias: quibus cõmixtis ſuper vnamquanq; huius corporis cõmixti vnciam, quartam partem vnius dragmatis de Eudica ſolum proijcias. Hoc ita facto, in magna fornace hoc vas ponas, & per duos dies, & totidẽ noctes eum ibi dimittas: ſuper cuius caput ignis per tot dies & noctes non extinguatur. His igitur diebus & noctibus completis, hoc quod in vaſe inueneris extrahas, & lauda Creatorem altiſſimum magnum, ſuper ea quæ tibi tribuit.

INCIPIT EXPOSITIO ſpecierum.

DIxit Morienus: O Rex bone & ſapientiſſime, hæc eſt expoſitio ſpecierũ, quæ huic magiſterio pertinent, quas ſcilicet anteceſſores noſtri multis atque diuerſis nominibus nominabant, vt hi qui hoc magiſterium indignè quærerent, contra ipſius veritatem penitus errarẽt. Scito igitur, quòd immundum corpus eſt plumbum, quod alio nomine Affrop interpretatur. Corpus verò mundum eſt ſtannum, quod alio etiam nomine Arena nuncupatur. Leo viridis eſt vitrum, Almagra quoq; eſt laton, licet ſuperius eam eſſe terram rubeam diceremus. Sanguis quoq; eſt auripigmẽtum, & terra fœtida eſt ſulphur fœtidum. Sed & Eudica omnium horum eſt ſecretum, quod ſcil. alio nomine Moſzhacumia dicitur,

quod quidem Latinè fex vitri, vel vitri immũditia dici poteſt. Fumus verò rubeus eſt auripigmentum rubeum. Fumus quoq; albus eſt argẽtum viuum; & fumus citrinus, eſt ſulphur citrinum. Ecce iam nomina ſpecierum tibi exprimo, quarum tamen tres ad totum magiſterium tibi ſufficient: id eſt, fumus albus, & leo viridis, & aqua fœtida. Habes igitur tres ſpecies, nec ſuam confectionem nemini dicas vel detegas: ſed ſine ſtultos circa hoc magiſteriũ quælibet alia quærere, & quærendo errare: quoniam ad eius effectum non peruenient: vſque dum Sol & Luna in vnum corpus redigãtur, quod ante Dei præceptum euenire non poteſt. Exiſtimant enim quidam, quòd ſecretum huius magiſterij ſit terra, aut lapis, aut vinum, aut ſanguis, aut etiam acetum: & per ſe hæc omnia terunt, & coquunt, & à ſua decoctione extrahunt, & extractum ſepeliunt: quia iuxta opinionem ſuam facere credunt, vt ſuus error magis confortetur, & ne deſperent de hoc, quod quærunt inuenire. Sed ſcito quòd terra & lapis, & hæc omnia ad magiſteriũ ſunt inutilia, & malum exitum habẽtia. Hoc etiam te ſcire conuenit, quòd maxima huius operis efficacia in ſuo igne perpenditur: nam cum eo mineræ aptantur, & malæ animæ in ſuis corporibus retinentur: eius quoque ignis eſt tota eius natura, huius rei natura atq; perfecta probatio. Quicquid etiam ad hoc magiſterium effeceris,

feceris, in cuius principio vnum non inueneris, inutile eſt. Quod namque bonum ſperari poteſt, quum ipſa res non faciat, neque ſecum in Mundo cõficiat? Ita ſcilicet vt in vnum corpus redigatur. Si autem ſecundum quod diximus, iſta tractaueris, auxilio Dei tua complebitur intentio. Quid ergo diximus, tu bene intellige, & intellecta tuæ commenda memoriȩ, & iuxta ſuum ordinem illam diſpoſitionem, & in eorum diſpoſitione frequenter ſtude. Nam eius frequens ſtudium, viam eius rectiorem tibi oſtendet. Similiter ſcias, maior radix huius operis eſt in inquiſitione ſpecierum, quæ ſunt meliores ad hoc magiſterium. Nam vnaquæque minera, multorum eſt generum. De hoc quoque, quod de fumo albo interrogaſti, ſcire te conuenit, quòd fumus albus eſt tinctura, & etiam anima horum corporum ſolutorũ, & etiam mortuorum, quorum videlicet animas iam extraximus, & iterum eas, ſuis corporibus coniunximus. Nam omne corpus, quando anima caruerit, tenebroſum & obſcurum erit: & fumus albus eſt qui in corpus, veluti anima defluit, vt eius nigredinem, atq; eius immundiciam ab eo penitùs auferat, & corpora in vnum conſolidet, & eorum aquam multiplicet. Nam immundum, nigrum eſt, & multum leue: & ideo quando ſua aufertur nigredo, ſua albedo confortatur, & ſua aqua multiplicatur, ac ſua pulchritudo magis erit appa-

rens, & tinctura tunc magis in eo operabitur. Quid plura? Si hæc omnia benè tractata fuerint, tinctura in eo bene operabitur, & exibit eius aurum purissimum & rubicundum, quo scilicet nullum melius, atq; magis purum inuenire poteris. Ob hanc igitur causam, hoc aurum à quibusdam aurũ, vel Ethees Romanum solet appellari. Hoc etiam te scire volo, quoniam si fumus albus non esset, nullatenus aurum Ethees Alchymiæ purũ, siue vtile perpetrari posset. Hoc est etiam huius magisterij capitulum, & quasi tota sua directio. Quòd si quando Alchymia cõfecta fuerit, eius vna pars inter nouem partes argenti ponatur, quoniam totum in aurum purissimum conuertetur. Sit ergo Deus benedictus Amen, per cuncta seculorum secula.

Explicit liber Alchymiæ de Arabico in Latinum translatus, anno millesimo centesimo octuagesimo secundo, in mense Februarij, & in eius die vndecimo.

ROBERTVS VALlensis Rugl.

Spiritus intus inest, quem sumito, (corporis hæc est
Sectio) seiunctis fæcibus: arte leui.
Fæcibus ac terra demißis, fonte benigno
Sæpius aspersis: sic tibi Elixir erit.

BERN.

BERNARDI TREVIRENsis ad Thomam de Bononia medicum Regis Caroli octaui Responsio.

OBSEQVIIS mihi possibilibus tibi exhibitis, venerande Doctor, & domine honorãde. Noueris me per dominum Aldericum recepisse immensam & copiosam epistolam tuam, vnà simul lapidem secretissimi operis tui: quod certè insigne argumentum fuit amicitiæ: ex quo manifesta & grauissima quidem est confidentia tibi mihi exhibita, & quammagno & acri præfulgeas ingenio. Nunc autem tuæ epistolæ lubens respondebo. Quędam enim à te doctè & ingeniosè scripta approbo, quædam verò non arroganter redarguam, sed strictius & Philosophicè perstringendo, aliter honoris tui causa & obseruantia pertractabo. In hac enim arte sacra & occulta, vt in alijs, experientia practicæ veritatem theoricæ debet corroborare. Quare venerande Doctor, nunc talibus rescriptis & libellis nos mutuò visitemus, quando præsentia corporali vniri non valemus. Cæterùm tuæ sapientiæ est (vt optimè nosti) res per causas cognoscere & intueri, quoniam experimentum fallax est, cuius notitia non præcesserit. Philosophantibus enim inest firma discretionis meditatio, vt operis

quod fieri debeat perfectio ad extremum commodè perducatur. Erroris nempe contingentia euenit ad opus accedere volentibus, omisso & neglecto mentalis practicę iudicio, quam theorica in anima operatur priusquã ad opus conficiendum operationes accedant. Nam opus sequitur naturam, & non contrà. Qui ergo vult quicquam efficere, animam disponat, vt rerum naturas & euentus intelligat: postea verò tutò manus ad operandum emittat. In his siquidem animũ tuum apertè nosco sublimem, experimento tuo in epistola tua pręscripto. Nam vt aqua quę natura sua frigida & humida est, si vegetabilibus permixta fuerit, aliá suscipit qualitatem, & in decoctione rei permixtæ suscipit & induit qualitatem: sic & argentum viuum in reb. sibi familiaribus & permixtis, alteras suscipit naturas & qualitates: vt si Soli iũgatur, Solis qualitates: si Lunæ, Lunæ qualitates: si Veneri, Veneris: & ita in alijs speciebus metallicis: vnde hæ species decoquendæ sunt in eo, & ipse Mercurius est aqua earũ, in quo alterando conuertibiliter suscipit mutationes harum. Et aqua hæc naturam ab ipsis contrahit in similitudine vegetabilium in simplici aqua decoctorum: quamuis hæc species extrinsecè sub forma fluxus non alteretur in colore, ratione densitatis materiæ & terræ immersæ vnitę proportionabiliter aquæ Mercurij: in cęteris verò humoribus diaphanis aliter repe-

reperitur. Alterata enim hæc natura alteratur, & color extrinſecè ei latet ſub ſpecie Mercurij, qui viſui non apparet. Hoc autem eſt à te diffuſiùs diſputatum & oſtenſum, quomodo aqua ſimplex fluminum eſt prima materia & nutrimentum vegetabilium, & ideo omnium animantium & ſenſibilium: Quare ſi quid omnium iſtorum in ea decoquatur, virtutem & proprietatem naturę illorum recipit & induit: vnde cùm ſummè frigida, ratione tamen in ea decoctorum, operatur in nobis effectum calidi in primo gradu, vt tuo vtar ſermone. Inſuper nihil eſt quòd magis nutriat quàm iuſculum ſiue decoctum bonarum carnium, & ſi aqua in qua carnes & olera ſunt decocta, ſiue res ipſæ in qua decoctæ, ſi madidæ ſumantur, aut ſi ipſa aqua ſimplex poſt decoctionem ſumatur aut bibatur: nihil quidem nocet, imò multum prodeſt & iuuat, quamuis priùs in eius ſimplicitate & natura fuiſſet nociua. Hoc autem fit, quia illa aqua nō eſt talis qualis fuit antè. Similiter argentum viuum eſt omnium metallorum materia, & eſt veluti aqua propter homogeneitatem quam habet cum vegetabilibus & animalibus, & recipit virtutem eorum quæ ſibi in decoctione adhærent & cōmiſcentur: quòd cùm ſit frigidiſſimum, poteſt reddi calidiſſimum breui tempore: & eodem modo temperatum poteſt fieri cum temperatis ſubtiliſſimo artis ingenio. Nullum autem metal-

lorum melius ſibi adhæret quàm aurum (vt dicis) ideo vt quidam opinantur: Aurum non eſt aliud quàm argentum viuum coagulatum vi ſulphuris, &c. Ideo vis concludere, vt puto, & bene, quòd ſi aurum in argento viuo decoquatur ſeu diſſoluatur debitè & via naturali artis, ipſum argentum viuum naturales proprietates illius auri acquiret. Veruntamen huius decoctionis & ſolutionis metallorum via, pauciſſimis nota eſt ac patet: quoniam eius diſſolutionis cauſa eſt argenti viui humiditas reſtricta denſitate homogeneæ terræ, & contrà: terræ frigiditas aqua ſibi homogenea, homogeneitate qualitatum permanente: vt eſt ſimplex ſiccum in ea, & duplex frigidum, & ſimplex humidum ſub diſproportione immaturitatis ad anaticam proportionem maturi Solis digeſti. Differt ergo ſoluens à ſoluendo, proportione & digeſtione, & non materia: quia præter vllam admixtionem natura hoc formaret ex illo, quemadmodum mirabiliter natura ex argento viuo aurum mirabiliter ac ſimpliciter procreat, vt doctè tua Epiſtola diſſeruiſti. Nam in vegetabilibus humor aquæ ſimplicis pro diſſolutione intrinſeca ſumitur, vt res arte congelatæ diffundant in illam ſuos effectus: & rerum diſſolutio contingit cum aquarum congelatione, & congelatio aquæ cum rerum diſſolutione, & contrà: ſic & eodem modo in aqua minerali cum ſuis ſpe-

ciebus,

ciebus. Qui ergo nouit artem & ſecretum diſſolutionis, peruenit quidem ad artis ſecretum, quod eſt ſpecies permiſcere, & naturas ex naturis extrahere, quæ in ipſis latent effectuosè. Quomodo ergo veritatem reperit, qui argenti viui naturam humidam deſtruit? vt fatui, qui ipſius ſpeciem à metallica diſpoſitione, ſiue diſſolutione difformant, & humidum naturale diſſoluendo corrumpunt, & diſproportionant argentum viuum à qualitate prima minerali, quæ nihil aliud requirit quàm puritatem & ſimplicem decoctionem. Exempli cauſa: Qui in ſalibus, vitriolis, & aluminoſis rebus ipſum deturpant, deſtruunt, & in aliud mutant quàm ſit natura argenti viui. Semen enim quod natura ſagacitate & clementia conſtruxit, ipſi violando & deſtruendo conantur perficere, quod indubitanter deſtruunt ad operis effectum. Semen enim in humanis & ſenſitiuis à natura formatur, & non ab arte, ſed arte coniungitur & permiſcetur: nihil tamen ei abſtrahendo, nihilq; addendo, ſi eadem ſpecies nouitate generis debeat procreari: ſic manente & ſtante eadem materia, ſubſequitur eadem forma, & non aliter. Quare egregie Doctor, falſa & vana eſt omnis doctrina, quę alterat Mercurium, qui ſperma eſt, ante coniunctionem metallicarum ſpecierũ cum ipſo. Si enim exiccatus fuerit, non diſſoluit. Quid igitur faciet in diſſoluendis ſpeciebus? Nam ſi calefactus

fuerit præter digeſtionem naturalem, non efficiet nec generabit calorem veluti febrilem in mineralibus ſpeciebus, & impertinenter de frigido calidum, & de paſſiuo faciet actiuum: vnde error incorrigibilis erit & vanum opus. Exempli cauſa : fatui ex minoribus mineralibus faciunt & extrahunt aquas corroſiuas, in quas proijciũt ſpecies metallorum, & eas corrodunt. Putant enim propterea illas ſolutas eſſe ſolutione naturali,quę quidem ſolutio requirit permanentiam ſimul, ſcilicet ſoluentis & ſoluti, vt ex vtroque, nempe maſculino & fœminino ſemine noua ſpecies reſultet. Amen dico tibi, quòd nulla aqua naturali reductione ſpeciem metallicam diſſoluit, niſi illa quæ permanet eis in materia & forma, & quam metalla ipſa ſoluta poſſunt recongelare. Quod in aquis fortibus non contingit, ſed potius eſt deturpatio compoſiti,vtpote,corporis diſſoluendi. Nec corporibus pertinet aqua in ſolutionibus, quæ eis in congelationibus non permanet: & tandem Mercurius eſt huiuſcemodi, & non aquæ fortes,ſeu quam fatui exiſtimant, aquam Mercurialem limpidam & diaphanam. Si enim diuiſerint ſeu obſtruxerint homogeneitatem Mercurij,quomodo ſtabit & conſeruabitur proportio prima ſeminis fœminei? Quia Mercurius non ſuſcipit congelationem cum corpore diſſoluto, nec reſurget ſpecies in adminiſtratione artis in poſterum, imò quid

aliud

aliud ſordidum & inutile. Sic tamen ſoluere ſe putant, in natura errantes, ſed non ſoluunt. Quia aquis fortibus abſtractis, corpus vt priùs liquefit, nec aqua illa erit ei permanens, nec ſubſtat illi corpori pro humido radicali. Corpora quidem corroduntur, ſed non ſoluuntur, & quantò magis corroduntur, tantò magis à metallica ſpecie alienantur. Quare huiuſcemodi ſolutiones non ſunt fundamentum artis tranſmutatoriæ, ſed potius impoſturæ Alchymiſtarum ſophiſticorū, qui putant in his hanc artem ſacram latere. Dicunt quidem ſe ſolutiones facere, ſed perfectas ſpecies metallicas non efficiēt: quia naturaliter non manent ſub proportione vel ſpecie prima, quam Mercurius aqua in ſpeciebus metallicis permittit. Corrumpitur enim Mercurius cum eis alteratiuè & non diſſipatiuè. Quia diſſoluta corpora in eo, nunquam ab eo ſeparabuntur, ſicut ab aquis fortibus vel cæteris corroſiuis, & ſpecies ſpeciem iuduit atq; occultat habens illam latenter & perfectè: veluti Sol & Luna in eo diſſoluta occultè retinētur. Nam natura illorum abſcondita eſt in Mercurio vſque ad ſui reinſpiſſationē, cuius ipſa latentia erunt cauſa cùm lateant in ipſo: & ſicut Mercurius diſſoluit ea, & abſcondit in ventre ſuo, ſic & ipſa congelāt eum: & quod fuit durū, fit molle: & quod molle, durum, ſpecie tamen permanente: quæ ſpecie ſunt metalla & argentum viuum. Qui ergo

ſic diſſoluit, potius congelat, & ſpecies corruptæ coniunctæ priſtinam formam recipiunt artis decoctione. Quamuis hæc diſſolutio diuerſos faciat apparere colores, ꝓpterea quòd ſpecies remanent velut mortuæ: proportione tamen intrinſeca manente & integra. Vnde Dominus in Euangelio ſimilitudinariè loquitur de Vegetabilibus: Niſi (inquit) granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet: ſi autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Iſta igitur alteratiua corruptio formas abſcondit, naturas abſoluit, proportiones cuſtodit, & colores alterat ab initio ad finem. Quia incipiente aqua cooperire terram, incipit abſcondi color niger ſub albo, & aëre cooperiente aquam & terram, apparet color citrinus, qui tãdem vertitur in rubedinẽ, igne videlicet tegente aërem ſiue reliqua tria elemẽta. Et iſti colores vltimi abſconſè & intrinſecè permanent & apparẽt ſub ſpecie ſpiritus albi in Mercurio liquido, vſque ad ſui reinſpiſſationem in puluere qui eſt in corporibus: quia anima latet in ſpiritu, ſicut in inſpiſſatione ſpiritus & anima latent in puluere ſeu in corpore. Eſt enim corruptio in alterandis rebus, ſed non diſſipatio partium, niſi fuerint partes ſuperfluæ abijciẽdæ, & inutiles generationi: vnde artifex opus depurat, vt meliùs digeſtio contingat. Exemplũ patet in granis. Nam duorum granorum tritici, ſi vnum in

terram

terram bonam proijciatur, ibi putrefit & moritur, & exteriorem amittit formã, & nihil inde dissipatur, imò tempore suo crescit ad multitudinem fructus: & ita dicitur, & fit tantùm corruptio formæ & non dissipatio materiæ. Si verò aliud granum in ignem proijciatur, tũc corrumpitur & in materia & in forma, totumque dissipatur: & illa corruptio inutilis est generationi. Quare corpora non dissoluit aqua, nisi illa quæ fuerit suæ speciei, & quæ à corporibus poterit inspissari: nec vnquam nutriuntur corpora ad generationem, nisi cõsimili ad conseruandũ species perditas à corpore illo transmutatorio per operis artificium: quanuis vegetabilia ex diuersis speciebus nutriantur, quę tamen antequam primùm illa nutriant, dissolutione priùs facta ad proportionem attrahentium assimilantur. Notandum est igitur quòd diuersis modis dissolutiones metallorum contingunt: Vna est quam sciunt fatui: vt suprà dictum est, cum rebus extraneis non permanentibus cum ipsis metallis solutis: quæ vocatur potius destructio corrosiua & deturpatio compositi. Secunda solutio est quæ fit ignis potentia & vi, quæ etiam non est vera solutio, sed potius liquefactio partium elementalium adinuicem ligatarum. Ignis enim ardor extrinsecè compositum eius intrinsecè naturalem ignem siue natiuum interius reperit soluendo, qui etiam ignis interior &

proportionalis in aëre habitat, ideo ipsum aërem soluit. Aër autem ille solutus, in aqua residet & habitat, & aqua in terra, ipsaq; aqua terram soluit, ita quod actiuum & passiuũ liquefacit, sed illa liquefactio non est vera dissolutio, imò dissipatiua est: quia sunt sibi ibidem elementa homogenea de proportione fixa ex digestione mixta, & vnum de potentia alterius à reliquo generaliter est eductum. Et ideo hoc contingit in corporibus mundis, in quib. fixæ sunt naturæ elementales. Quare in eis ignis flamma liquefacit, & totum idem soluit compositum ad fluxum, & non ad separationem: quia ignis fluere non potest nisi fluxerit aër substantialis sibi: nec aër fluit nisi soluatur aqua: nec aqua fluit nisi & terra fluat, & contrà: vt terra ab aqua dissoluitur, sic vice versa, aqua aërem retinet & congelat, & eodem modo sursum ascendendo, aër retinet ignem in congelatione: quia magis fixa & figentia elementa sibi coagentia fixionem efficiunt, vtpote terra & aqua; & viceuersa, ignis & aër ad dissolutionem sibi coagunt. Sed ista solutio dicitur liquefactio compositi, & non propriè eius solutio, quia partes non soluuntur abinuicem separabiles in generatione compositi, sicut in tertia & vera solutione Philosophica fit, quando compositum prædicto modo dissoluitur, partes tamen permanent inseparatæ, quamuis separabiles, ita quòd virtus digestissimorum elemen-

elementorum à diſſoluẽdis per diſſoluens extrahi poteſt, ſcilicet per argentum viuum: & partes groſſæ in diſſolutione tali capiunt latitudinem ſubtilitatis: propterea quòd corpus in ſpiritum vertitur: & contrà, ſpiritus in corpus, & fixa in volatilia, & volatilia in fixa conuertuntur. Iſta enim ſolutio eſt poſſibilis & naturalis, ſcil. per artem naturæ adminiſtrantis, & ſola eſt & neceſſaria in opere Philoſophorum: quę per nullam aliam rem fieri poteſt, niſi per ſolum argentum viuum cum proportione ſagaci: vt bonus artifex noſcens intrinſecus naturas & proportiones, in operis initio debet proportionare. Iſtud enim opus, Domine mi, poſſunt hæc duo, & nihil aliud ingreditur ſeu generat & multiplicat, vt priùs dictum eſt. Præterea dicis, quòd aurum ſecũdùm opinionem multorum nihil eſt aliud, quàm argẽtum viuum coagulatum naturaliter vi ſulphuris: ita tamen quòd in ſubſtantia auri nihil remaneat de ſulphure, quod ipſum aurum coagulauit: ſicut in fœtu humano quãdo in vtero concipitur, nihil remanet de ſemine patris, ſecundùm opinionem Ariſtotelis, ſed tãtùm ſemen viri coagulauit ſanguinem menſtrui mulieris: eodem modo poſtquam argentum viuum ſic eſt coagulatum, dicis, quòd forma auri perficitur in eo virtute cœleſtium, & maximè Solis: Verùm pace tua ac reuerentia dixerim, non ita ſentiendum eſſe. Nam cùm Philoſophicè

credendum sit, aurum nihil aliud esse, quàm Mercurium anatizatum: id est, ęqualiter digestum in visceribus terræ mineralis, & huiuscemodi Philosophi significarunt fieri ex contactu sulphuris coagulantis ipsum Mercurium, & ex causa operis eius, hoc est, ex Mercurio, calore proportionali ipsum digerente & inspissante. Quare scire oportet, quòd aurum simul est sulphur & Mercurius: hoc est, coagulans & coagulatum: & nihil aliunde accedit ei, nisi pura digestio vel maturatio quę multiplicat qualitates, & excitat elementum ab elemento de potentia pura eorum in actum, nulla re alia quauis adiecta. Hæc autem digestio seu maturatio prodit actiuè: ab altiorib. elementis, vtpote igne & aëre, quæ non actu, sed potentia sunt in Mercurio: calore tamen extrinseco excitata & coadiuta, & proprio ac naturali calore digerente: subtiliant elemēta passiua in Mercurio actu, & non tantùm potentia existentia versus aquam ipsam: & aqua subtiliatur ad aërem, & aër subsequitur ad ignē: & in hac proportionali actione naturæ & Mercurij digestione, masculinum & fœmininum simul manent naturis clausis: fœmininum quidem, vt terra & aqua: masculinum verò, vt aër & ignis: quam terram & aquam Mercurij in auro temperant Philosophi, sed aërem & ignem ipsi velut sulphur in eo dixerunt: nec est alia extranea additio in visceribus terræ. Et ideo nec in arte

in arte ſuper terram extranea additio ad Mercurij digeſtionem & in ſpiſſationem ad aureitatem ſeu ſpeciem metallorum reperitur. Quamobrem Philoſophi dixerunt quod ſulphur & Mercurius efficiũt Solem, hoc eſt, corporeitatem & permanentiam. Et ideo non ex hoc concluditur, calorem extrinſecum artificialem excitantem & coadiuuantem proportionalem intrinſecum ad digerendum & maturandum reliqua duo elementa minus digeſta & immatura in Mercurio, vtpote aquam & terram, eſſe de compoſiti ſubſtantia. Calor enim extrinſecus non eſt permanẽs intus cum quantitate ſeu pondere rei, nec eſt addens ad ipſa. Calor verò intrinſecus proportionalis & naturalis ſimplex eſt permanens cum quantitate & pondere digeſti ab eo Mercurij: quia calor ille pars eſt intrinſeca & eſſentialis ipſius Mercurij, ſcilicet duo elementa actiuiora in eo, vtpote aër & ignis. Quare ſtulti malè & abſurdè dictum illud Philoſophicum intelligunt, quòd ſulphur & Mercurius Solem generant: quia (vt notum ſatis eſt) quemadmodum nec aër in prima compoſitione Mercuriali, vel poſthac digeſtione naturali metallica, recedunt & ſecernuntur ab aqua & terra: ita nec ſulphur (quod idem eſt quod aër & ignis) recedit nec ſecernitur à Mercurio, qui idem eſt quod aqua & terra. Qui autem aliter ſentit, aut contrarium aſſerit, non eſt Philoſo-

phus naturalis: quia auri digeſtio tantùm contingit ac fit ex proportione prima Mercuriali, nulla additione facta ſubtus terram à natura, nec ſuper terram ab arte, vt dictum eſt. Nec repugnat prædictis, quòd in hac arte purus Sol, & Mercurius mundus ſimul coniungantur: quia hoc ideò non fit, vt aſſeratur, aliud ſulphur eſſe in Sole, & aliud in Mercurio: aut alium eſſe Mercurium in Sole, & alium in Mercurio: ſed quia in Sole eſt maturior & perfectior digeſtio quàm in Mercurio, & in Sole ſulphur eſt maturius, digeſtius, & ideò actiuius quàm in Mercurio. Vnde Philoſophi dixerũt: Solem nihil aliud eſſe niſi maturum argentum viuum. Nam in Mercurio ſunt tantùm duo elementa actu, ſcilicet, terra & aqua, quæ ſunt paſſiua: elementa autem actiua, vt aër & ignis ſunt in eo poteſtate tãtùm. Sed (vt notum eſt) quando illa, aër & ignis, in Mercurio mundo deducuntur de potentia ad actum, ſcilicet ad debitam digeſtionem & proportionalem decoctionem, tunc fit aurum. Quare in auro ſunt quatuor elementa in æquali & anatica proportione coadunata, in quo propterea actu eſt ſulphur maturius & actiuius, ſcilicet aër & ignis, quàm in Mercurio. Ea propter aurum diſſoluitur arte cum Mercurio, vt ex maturo ſubueniatur immaturo, & ſic arte decoquente & natura perficiente, maturatur compoſitio, Chriſti gratia. Vnde cauſa elici poteſt, quare opere

artis

artis Philoſophicæ citiùs & breuiori tempore generatur aurum perfectius, nobilius, & in gradibus ſublimius, quàm opere naturæ. Quia natura hoc tantùm agit & operatur, ſolùm Mercurium in viſceribus terræ abſque quouis adminiculo coquendo & digerendo: quod non poteſt ad debitam proportionem auri aut alterius metalli paruo tempore contingere. Ars autem noſtra iuuat opus naturæ admiſcendo Mercurio aurum maturum, in quo eſt ſulphur optimè digeſtum, & ideò maturans & citò digerens ipſum Mercuriũ ad anaticam auri proportionem, elementa illius ſubtiliando. Vnde arte ſequitur mira huius operis naturalis abbreuiatio. Quare, mi doctor, vt ad priora reuertar, non eſt exiſtimandum ſecundùm errorem illorum qui dicunt, quòd ipſum agens maſculinum fœminino in coagulãdo accidit, poſtea verò recedit: quia vt notum eſt in omni generatione, fœtus eſt actiuum & paſſiuum. Oportet autem & paſſiuum: id eſt, omnia quatuor elementa ſimul ſemper manere, aliter non fieret permixtio, & ſpes generationis fœtus excideret. Nam in quouis homine ſemen maſculinum ad finem vſque vitæ dicitur in eo agens cùm permiſcetur ſpermati fœminino ab initio: ſi autem effunditur aut conſumitur, ob id tunc natura vegetat & augetur mirabiliter & nutritur, & conficit ſibi in eodem homine in eius lumbis ſimile ſemen ſpecificè. Similiter

ſentiendum eſt de ſemine fœminino in muliere: quare ambo ſemina ſemper ſtant & habenda ſunt pro originalibus agentibus & patientibus primis. Eſt tamen varia & differens natiuitas ſeu generatio mixtorum & vegetabiliũ. Nam ſimpliciter mixta dicuntur quæ præter noſtrum intuitum ſub terra naſcuntur, aut circa eius ſuperficiem ex ſola commixtione elementorum ad inuicem compoſitorum: ſeu ex reſolutione eorum prima: quia non vegetant, ſed quantum materiæ in eis compacta & mixta fuerit, tantundem priſtini ponderis eiſdem compoſitis reſeruatur. Exempli cauſa: Quantum primò ponderat ſubſtantiæ Mercurialis maſſa in viſceribus terræ ſub diſpoſitione minerali, tantundẽ auri inde digeſti pondus permanebit: & potius diminuitur ſcoria & fæx à ſe abiecta, quàm multiplicetur, ꝑpterea quòd non ſuſcipit alimentum. Huius autem primæ & ſimplicis mixtionis naturalis multiplex eſt gradus. Primus enim eſt elementorum quatuor nuda compactio ſeu compoſitio & immediata, in qua nondum eſt facta mutatio, ſeu exaltatio vnius elementi ad aliud: ſed ſimplex ſymbolizátis compoſitionis eorum vnio perſeuerans & permanens. Cuius generis ſunt lapides. Secũdus autem gradus primum ſubſequitur, quia ex lapidibus prædictis mineralia (de quibus noſter eſt ſermo) generantur, & nobiliores ſubterraneæ ſpecies hinc emergũt & oriun-

& oriuntur: Quia in his incipit elementorum actio & transmutatio ad inuicem, quanuis actio eorum non sit in tanta viuacitate & virtute, vt in vegetabilibus & sensibilibus, quia non vegetant nec sentiunt, vt priùs dictum est.

Tertius verò gradus lapides nobiles & gemmas comprehendit. Quia in ipsis actio perfecta & completa reperitur virtute elemẽtorum compactorum, agentium ad inuicem: vt fusiùs declaraui in Philosophia mea: vbi perspicuè ostendi, hunc tertium gradum simul cum secũdo medium esse inter primam compositionem rerum naturalium, & secundam. Ergo altera rerum natiuitas seu generatio est, quæ nõ simpliciter mixtorum, sed vegetabilium compositorum censetur: quæ quidem in quatuor genera seu impositiones distinguũtur & diuiduntur: vt in altero meo libro ad te misso diffusiùs disserui. Sunt enim vegetabilia, maximè verò sensitiua, quæ vt plurimum ex masculi & fœminæ seminibus coitu commixtis & concurrentibus, sibi similia generant quod naturę opus ars Philosophica imitatur ad generationem auri. Spermata quidẽ humana artificialiter nemo perficere potest, sed hominem dispo nere ad sui productiuam generationem, vtiq; per artem possumus. Nam semina vitalia tantùn à natura vegetabiliter in lumbis vtriusq; parentis digeruntur: possumus tamen ipsa parentum semina per coitum in vasis naturalib.

commiſcere, qui coitus eſt veluti ars diſponēs & commiſcens illa naturalia ſemina ad hominis generationem. Exempli cauſa: Semen viri tanquam maturius, perfectius & actiuius coniungitur artificio cum ſemine fœminæ immaturiori veluti paſſiuo. Quod viri ſemen quia magis actu in ſe continet elementa agentia, vt ſunt aër & ignis: quare eſt maturius & actiuius ad digerendum. Fœminæ verò ſemen actu magis continet elementa indigeſta & paſſiua, id eo digerenda, vt ſunt terra & aqua, quibus in vaſa naturalia fœminę effuſis & permixtis, nulla re extranea ſibi addita (calore tamen extrinſeco mulieris excitante & coadiuuante intrinſecum calorem proportionalem ſeminis viri, actiua elementa ſeminis viri digerunt, & maturant ſemen fœminæ, vnde homo generatur perfectus in natura. Ita conſimilis eſt huic hominis generationi, ars noſtra Philoſophica: quia vt in Mercurio (ex quo aurum à natura in vaſis mineralib. procreatur) fit naturalis coniunctio amborum ſeminum maſculi & fœminæ, ita artificio noſtro fit artificialis & conſimilis coniunctio agētium & patientium. Nam elemēta actiua quæ ſeminis maſculini nomen ſortiuntur cum elementis paſſiuis, quæ ſunt veluti ſemen fœmininum, naturaliter coniunguntur, proportione tamen naturę debita ſemper obſeruata. Dicitur autem coniunctio hæc prima Mercurialis digeſtio, in qua de potentia

ſurgit

ſurgit actus, ſcilicet maſculinum à fœminino: hoc eſt, aër & ignis à terra & aqua, mediante pura digeſtione & ſubtiliatione ipſorum. Philoſophi tamen & ingenioſi artifices naturam imitantes, præter hanc naturalem in Mercurio ſeminum digeſtionem, aliam ſubtiliſſimo ingenio coniunctionem ac digeſtionem fecerunt: vnde ne dum aurum ſimpliciter, ſed longè nobilius & perfectius procrearunt. Ipſi enim aurum (in quo actiuiora ſunt elementa) tanquam ſemen maſculinum cum Mercurio (in quo paſſiua exiſtunt elementa) vt debitè diſſoluatur, coniungi præceperũt, omni re extranea ſemota, præter calorem extrinſecum adhibitum, qui adiuuãdo excitat intrinſecum naturalem auri, ad digerendum & actiuè maturandum Mercurium. Et vt generatur per naturam homo, ita & per artem aurum. Quanuis tamen arte eorum ſpermata ſeu ſemina generari non poſſint, propterea quòd illam mixtionem proportionis ad ſemina producenda ars neſcit, ignoratq; & compoſitionem in homine, & mixtionem ſiue proportionem primam, & cauſas ſubterraneorum quæ effluunt ex terra, vbi eſt proprius & naturalis locus generationis eorum. Sed illa ſemina à natura producta artificialiter coniunguntur, vt inde ex ipſis compoſitiuè producatur generandum, in quo ambo ſemina permanẽt ſimul permixta: quãuis Ariſtot. vt ſcribis, aliter ſentire videatur.

Non ergo post coagulationem Mercurij recedit semen masculinum siue sulphur nostrum, vt falsò quidam asserunt, hoc ita accidere, in ipso Mercurio virtute Solis maximè, & quod calore eius pręcipuè forma auri perficiatur, vt nonnulli putant, in subterraneis, imò potius vi motus globi & orbis eius, ac vniuersaliter totius cœli: quia radij solares tantùm superficiem terræ excalfaciunt & non intrinsecus loca eius profunda, in quibus specierum mineralium generatio contingit, cùm nec ad ea loca infima influentia cœli per radios deducta pertingat, quanuis motus elementorum subterraneus proueniant primùm à motu cœli, & non à radijs luminis eius, nec ex eorum calore, vel alia influentia pręter motum: quomodo autem hoc cõtingat, & quænam sit causa huiuscemodi motus subterraneorum, puto tuam reuerẽtiam non latere: ideò nunc supersedeo. Sol igitur non est præcipua causa auri, aut forma eius, licet sit in eis similitudo nominum: quia sicut Sol est calidior cæteris planetis, sic aurum calidius est cæteris metallis, & consimili proprietatum differentia. Cætera etiam metalla planetis consimilia sortita sunt nomina, vnde surgit error stultorum. Credũt enim quod quilibet septem planetarum generaliter & specialiter per suam propriam influentiam vnam speciem metallicã generet, cui proprietate quadam conuenit & in natura assimilatur.

In sub-

In ſubterraneis autem & vegetabilibus alio modo contingit, vbi cœlum ſeu Sol non tantùm propter motum eſt cauſa generationis ipſorum & augmentationis, imò etiam ratione caloris radiorum eius. Sol enim calefacit ipſa vegetabilia, & ſuperficiem terræ, reflexis ſcilicet elementis intentius vſque ad ipſam terræ ſuperficiem per radios eius, propterea quòd radij eius illuc vſq; peruenire poſſunt. Exempli gratia: A duodecimo enim cœlo quod vltimum gradum ſublimitatis continet, inferius procedendo ſemper denſiores ſeu minus ſubtiles ſubſequuntur orbes vſque ad concauum orbis Lunæ, vbi alterabilia localiter conſiſtunt, ſeu incipiunt & terminantur elementa ſub hemiſpherio generabilium & corruptibilium rerum permixta. Ideo ibidem ignis ſubtilior reperitur atque magis ſimplex, quanuis non omnino purus. Quia ignis ſimpliciter purus nequaquam in ſpeciebus alteralibus reperiri poteſt ſeparatim, ſicut nec aliquod aliorum elementorum, quamuis in quolibet compoſito ſimplex ignis mixtus cum alijs elementis ſimplicibus reperiatur, aliter non eſſent elementa plura, ſed vnum tantùm. Radij igitur ſtellarum cœli, maximè verò Solis, pertranſeunt regiones prædictas irrefracti, quouſque vltra deorſum deſcendentes, in igne ratione denſitatis eius reflectantur: deinde deſcendentes vltra per ſphærã ignis, ipſum ignẽ in aërem

densiorem mouendo reflectunt. Et consimiliter ipsi radij perpendiculariter progrediendo ad inferiora per sphęram aëris in ipsam aquam aëre densiore à qua in aërem reflectuntur. Et sic suo modo ab aqua per eos mota in aërem reflectuntur, quod etiam multò magis in terra conspicitur cum densitate alia super elemēta. Ex hac autē decoctione & reflexione mouentur elementa inuisibiliter, licet non imperceptibiliter. Quia sentimus ex cœli motu calorē, & semper ad superius seu subtilius elementum in suum inferius & densius reflectitur, vsque ad superficiem terræ mediantibus radijs stellarum perpendiculariter à sursum in infima descendendo: sic autem reflexis motis, & per Solis radios reflexos calor accidentalis in medio producitur, licet aliquando per radios aliorum stellarum aliæ qualitates hîc inferius producātur: vt siccitas, frigiditas, vt ex Astronomia patet: non tamen propterea, quòd radij sint ex se calidi, sed tantùm sunt causa caloris, ratione iam dicta. Hæc autem vera esse apertè notum est ex Astronomia & arte Perspectiua, vnde agnoscuntur quomodo generationes contingant seu influentiæ in vegetabilibus & sensitiuis. quare hæc sufficiant. Astrologi autem vani aliter sentiunt: & putant influentias cœli esse virtute actiuitatis eius, & nō virtute motus ipsius: quod falsum est: quia radij cœli in orbibus superioribus nihil producunt

aut

aut efficiunt, ex quo actiuè cœlum influat in inferiora. Nam tales radij in præfatos orbes reflecti non possunt, nec eis commisceri, sicut in elementis reflectuntur & cum eis commiscentur, non quidem compositiuè: sed eadem elementa motiuè reflectendo & commiscendo, vt iam dictum est: in super cœlestibus autem nō est receptio nouarum qualitatum, seu peregrinarum impressionum: quanuis ipsi radij in elementis motis reflexibiliter miras efficiant qualitates. Quare Domine mi, Sol singulariter non est causa generationis auri, nec etiam mediante suo calore est causa vegetabilium, aut super terram, aut circa superficiem eius miscibilium, quæ scilicet à radijs Solis calefieri noscuntur, vt iam diximus, quod & Astronomiæ consonum est. Horum autem notitia longiorem non requirit disputationem, ob id ad reliqua pertranseo: quoniam si animū ad ea quæ diximus referas, sic intelligendum est, & verum reperies, quòd actiuitate sulphuris Mercurium digerentis & coagulantis forma eius ab auro specialiter perficiatur: non tamen ex quouis metallo alio aut stella quauis hoc sentire debes, quod in tua epistola scripseris. Quod autem dictum est, sic sentiendum est de alijs metallis suo modo, differenter tamen: quoniam in alijs metallis est duplex sulphur. Vnum, quod est superfluum, & quod potest separari manente forma metalli. Aliud sul-

phur est pars essentialis metalli, vnita tamen argento viuo inseparabiliter, & non manente forma metallica ipsa: licet ipsum metallum imperfectum & sulphureũ perfici possit per medicinam corrumpentem formam ipsius metalli & aliam introducentem. Sed quid sentiendum sit in arte Philosophica de duplicitate ipsius sulphuris quam asseris, precor mi doctor præclare, vt saluo iure amicitiæ nostræ, & tuæ auctoritatis cõsiderare velis. Non est hæc duplicitas sulphuris sic distincta in Mercurio coagulato in diuersa metalla, ita vt vnum ad generationem metallicam pertineat intrinsecè & essentialiter, tanquam pars realis metalli censeatur, & aliud corruptioni tribuatur. Sed est in qualibet specie metallica æquè vt in auro vel argento, simplex & vnicũ sulphur: quod dicitur argentum viuum de compositione prima mercuriali, sicut declaratũ iam est in generatione auri. Quoniam sulphur & argentum viuum tantummodò sunt quatuor elementa in ipso Mercurio, sic aut sic proportionabiliter disposita, vt requirit hæc vel illa species metallica. Illud autem quod existimatur sulphur secundum, & abijciendum est quædam scoria & fæx metallorũ in coagulatione Mercurij contracta, siue quædam superfluitas quæ immunda & impura in Mercurij digestione ad metalli formam non sustinuit congelationem: quia non erat de natura homogenea & proportio-

nali Mercurij apta coagulari & digeri in metallum. Hancautem ſcoriam quidam Philoſophi appellauerunt ſulphur combuſtibile, quia in examine metallorum nō poteſt ſubſiſtere, ſed euaneſcit, aut in fæcem ſecernitur. Et hoc adducam exemplum: ſanguis in ſenſitiuis, & humor in vegetabilibus in coagulatione alias & alias ſuſtinuerunt partes: quia quædam partes ſanguinis carneæ ſunt proportionis, & ideò inſpiſſari poſſunt & verti in carnem, & carnis retinent vniformitatem, & carnis nomen ſortiuntur. Quędam verò ſuperflui humoris ſunt partes in poris reſidentes, quæ in ſoliditatem carnis minimè conuertuntur, & ideo per ſudores aut per medicamenta reijciuntur extrà, & à vera carne ſeparantur. Multò autem pauciora ſunt ſuperflua in ſanguinea complexione, quàm in cæteris. Sic ſuo modo ſimilitudinariè dicendum eſt de auro, & de alijs ſpeciebus metallicis: vt Mercurius purior vel impurior in ſua prima coagulatione plures vel pauciores continuerit & contraxerit ſuperfluitates vel ſcorias naturales. Quamobrem differentia fit in Mercurij coagulatione, quæ ſpecificat & efficit diuerſa metalla: & quicquid eſt Mercurij in ſpeciebus metallicis, incombuſtibile & inſeparabiliter permanēs dicitur: quanuis in corporibus fixis fiat per artem volatile, per naturā, tamē remanet inſeparabile in proportione elemētali. Quicquid verò erat ſcorię

contractæ in Mercurio, & in eo permixtæ à principio, vtique hoc eſt in congelatione per calorem in prima compoſitione Mercurij ad ſpeciem metallicam digerentem: & ideò à mercurioſitate ſeu Mercurij natura homogenea, veluti deiecta & heterogenea per examen tollitur, & à ſpeciebus metallicis ſeparatur. Hoc autem propriè non dicitur ſulphur, ſed ſcoria & ſuperfluitas quædam, quia ſulphur non eſt aliud quàm actus purus aëris & ignis calefaciens & digerens ſeu decoquens terram & aquam ſibi proportionales & homogeneas in Mercurio. Scoria autem eſt id quod in prima compoſitione ad Mercurij naturam non pertinet, nec in primis elementis componendis & digerendis in Mercurio ad metallicam ſpeciem tenet proportionem. Ex his ergo notum eſt, quòd in alijs metallicis ſpeciebus ab auro vel argẽto non ſunt ſulphura diſtincta aut plura, ſed vnicum ſulphur & ſimplex, quanuis in eis ſint plures ſuperfluitates, & maiores quàm in auro. Vnde ex hoc veritas dicti veſtri nota eſt, quòd aurũ inter cætera metalla magis adhæret Mercurio. Hoc autem fit ratione puritatis vtriuſque, propterea quòd in illis minus eſt ſcoriæ, ſiue fęcis aut ſuperfluitatis, quàm in alijs. Vnumquodque enim naturaliter appetit permixtibiliter & vnitiuè coniungi magis ſibi in natura ſimili & proportionali in homogeneitate, quàm diſpari ſibiq; diſſimili, vt notum eſt,

eſt, quemadmodum aqua facilimè abſque contradictione aquæ alteri identitatiuè & vnionis mixtione citò coniungitur. In auro autem nihil eſt aliud quàm Mercurius, propterea cùm ſint in eo modicæ ſcoriæ (quæ ſunt præter naturam Mercurialem, vt oſtẽſum eſt) non fit magna reſiſtentia, quin Mercurius purus faciliùs adhæreat auro & argento, quàm cæteris metallis, in quibus multæ ſuperfluitates & ſcoriæ prohibent & impediunt ipſorum metallorum, aut eorum Mercurij congelati cum alio Mercurio crudo permixtionis contactum vel adhærentiam. Superfluitates enim illæ, vt iam priùs dictum eſt, non ſunt de prima compoſitione Mercurij, nec de homogeneitate naturali ſeu proportionali eiuſdem: & quanuis eſſent de commixtione, non ſunt tamen de proportione eius: quia quicquid eſt de proportione rei, non eſt ſuperfluum. Propterea non poſſunt inſeparabiliter cum Mercurio permiſceri, non ſolùm cum Mercurio coagulãdo per artem, ſed nec cum Mercurio coagulato, qui à natura mineralitatis in eadem ſpecie metalli coniunctus cum eis eſt: cùm tales ſcoriæ per examen ignis ſint quid combuſtibile, & ideò ſeparabiles. Quid ergo mirum ſi impediant naturalem commixtionem & vnitatem permanentem eorum metallorum quib. accidentaliter ſuperuenerunt, cum Mercurio coagulato, aut cum alio Mercurio crudo? ob hanc

enim causam ipsum aurum quantumuis purum, longè difficilius permanere, coniungi & adhærere potest cum Mercurio immundo & scorioso, siue coagulato, siue non coagulato, quàm cum puro & mundo. Quia simplex natura simplici naturæ sibi in homogeneitate prima & proportione elementali simili & identica adhærendo congaudebit & perficietur: atqui vt dictum est, aurum non est aliud, quàm Mercurius digestione propria & elementali actione inspissatus: ideo quanuis in terra inter aurum & Mercurium differentia sit in maturitate (quia aurum Mercurio est maturius) nulla tamen in eorum materia diuersitas est. Quare quicquid aurum per maturitatis digestionē acquisiuit, potest id etiá idem Mercurius sine quocunq; extraneo sibi acquirere. Ars autem ad opus breuiandum & contrahendum iungit aurum Mercurio, vt dictum est, & ex duobus spermatibus artificio efficit & generat illud idem, quod natura ex vno spermate actu in mineralibus creauit: identitate tamen materiæ semper vbiq; seruata, sed non potentia actus. Et ideo vt in hoc opere in prima eius compositione nihil extraneū suæ naturæ ingreditur, sic nec ipsum aliud multiplicat quod non est de dispositione eius prima. Quamobrem falsò quidam putant lapidem Philosophicum ex diuersis rebus, seu ex omnibus rebus componi, & ex his nutriri loco spermatū prædictorum,
etsi

etsi eidem diuersæ nominationes sint impositæ. Nec comedit seu in se conuertit hoc opus Philosophicum aliquid suæ naturæ extraneũ, quia non vegetat. Ideò quanuis in dicto lapide Philosophico sit corpus & anima seu spiritus, non propterea est vegetabiliter animatus vt arbores & plãtæ. Iste enim lapis sicut omnia mineralia, est primæ impositionis prædictæ, & non secundæ, aut alicuius superioris impositionis, vt alibi dictum est. Arbores autem & plantæ sunt impositionis secundæ, vt sensitiua sunt tertiæ, aut quartæ, aut quintæ, aut vltimę impositionis: in istis enim quatuor postremis impositionibus mixta vegetant. Nam in eis elementa per plures transmutationes & pluries alterata, magis sunt subtilia. quare sunt actiuiora & perfectiora, quanuis non sint in permixtione durabiliora & permanentia: quia elementa in eis non sunt fixæ compositionis, sed resolubilis: propterea vegetabiliter nutrimentum suscipiunt. Lapis autem noster vt omnia mineralia, est impositionis primæ: quia non vegetat nec vegetabiliter nutritur, sed potiùs contingit in eo nutrimentum per appositionem consimilis naturæ sibi, & non per vegetationem. Exempli gratia: nam, vt experimento patet, ex spermate fœminino, scilicet ex Mercurio vnitiuè, insensibiliter, & compositiuè sibi apposito, hic lapis Philosophicus nutritur: mediante tamen caloris digestione,

Simile enim ſibi aſſumit & aſſimilat ad ſeipſum appoſitiuè, & non vegetabiliter multiplicandum. Quare in quantitate ponderoſior, & in qualitate actiuior & perfectior inde euadit: nec ignis ſiue calor hũc noſtrum lapidem multiplicat, tanquam debitum ſibi nutrimentum, quia non eſt de prima eius compoſitione, ſed extrinſeco accidenti calefacit ipſum. Quomodo enim flamma ſiue ignis multiplicabit ipſum lapidem, aut magis ponderoſum reddet per ſe, cùm non poſſit fixè & permanenter cum ipſo commiſceri, neque ſit primę compoſitionis nec formæ? Nihil ergo dictum lapidem nutrit & multiplicat ad generationem eiuſdem formæ, niſi ſperma fœmininum, quod nutrit ipſum mediáte colore: non quidem vegetabiliter, ſed appoſitiuè nutrit ipſum & commixtiuè. Qui ergo ſic multiplicat & nutrit, nõ errabit, quoniam hoc multiplicans & nutriens in eandem ſpeciem conuertitur. Poteſt autem quis ipſum lapidem, & eius põdus per res extraneas augere: ſed hoc fieret extra ſpeciem ſuam naturalem, nec in ipſum conuerſibilem. Illud enim pondus præter naturam fieret: hoc eſt, non in eandem ſpeciem, vel vnius ſpeciei vnitatem, imò diuerſarum ſpecierum fieret aggregatio & compoſitio accidentalis, quæ examine ſeparari poſſet. Quando verò Philoſophi dixerunt, lapidem fieri ex omni re, non ſanè intellexerunt (vt quidam peruersè interpretantur)

pretantur) quòd ex diuersis rebus sibi & specie & natura dissimilibus componatur lapis ille: aut (quod magis absurdum est) ex flamma extrinsecus administrata multiplicetur: ea potissimùm causa, quia ignis & flamma eius ferè ex omni re posset quadam productione emergere: impugnatio autem huius opinionis patet ex antedictis. Sed cùm Philosophi dicunt, quòd lapis fit ex omni re, intelligũt ipsum fieri ex quatuor elementis ad inuicem proportionabiliter anatizatis digestione debita & naturali: ex quibus quatuor elemẽtis fit omnis res generabilis & corruptibilis. Quare hac similitudine dicunt Philosophi: noster lapis ex omni re procreatur: id est, ex omni elemento: quia vno eorum mortificato aut destructo, tota proportio aureitatis periret, ac species eius: & quãuis in latitudine & genere alterabilium quodlibet generetur ex quatuor elementis actu vel potẽtia permixtis: non tamen de quolibet sic productibili, sed tantùm de aureo lapide nostro, vel cæteris anatizatis propriè dicitur, quòd fiat ex omni re: ea potissimùm ratione, quia in his quę non anaticè, sed proportione adæquata elementorum producuntur, non omnia elementa insunt actu, sed in sua adæquata actiuitate & passione existentia. Quædam enim elementa insunt potentia tantùm siue actiua siue passiua, reliqua verò insunt actu. Sed in lapide Philosophico, qui est aurum,

cùm ſit anaticum opus naturæ, omnia elemen ta quatuor actiua & paſſiua inſunt actu & inæquali proportione permanentia. Aureitas enim non eſt aliud, quàm quatuor elementa anatizata, non tamen quòd forma & materia illa anatica dicantur, ſed potentia & actus, hoc eſt: non ſunt anatica & adæquata quantitate ſcilicet, ſed qualitate: propterea quòd actiuum non excedit paſſiuum in agendo, nec contrà paſſiuum excedit idem actiuum in plus patiendo: quoniam æqua proportio menſurarum eſt in auro, ſeu medicina noſtra, duplex calidum, duplex humidum, duplex frigidum, duplex ſiccum, & omnia inſunt actu actionis & paſſionis, ſcilicet ignis, aër, aqua, & terra: vt iã priùs dictum eſt. Hæc autem omnia dicuntur anatica, & adæquata qualitate & non quantitate, quia ſunt æquè actiua & paſſiua, & ideo durabiliter in auro permanentia. Quia in eo paſſiuum permanenter conſiſtit in actiuo: & contrà, paſſiuum non inſurgit in actiuum. Nec oportet vt ſint anatica quantitate: id eſt, vt tantundem ſit de materia ignis, quantum de materia terræ. Quia tunc ignis præter ſui qualitatem eſſet vbique non adæquatæ actiuitatis cum terra paſſiua, ſed lõgè maioris. Quare in auro eſt multò magis de eleméto grauiori & paſſiuiori, materia ſcilicet, & non qualitate, quàm de leuiori & actiuiori: id eſt, quantitate: in eo maior eſt terræ quantitas, quàm aquæ: &

quæ: & maior quantitas aquæ, quàm aëris: & maior aëris, quàm ignis. Propterea omnium metallorum est grauissimum. In hac tamen inæquali proportione quantitatis, est æqualis & anatica proportio qualitatum, calidi, sicci, humidi & frigidi: quia quodlibet horum est in auro, vt iam priùs dictum est. Cuius causa ponderis est permanentia soliditatis terræ & aquæ, & solutio aquæ homogeneæ cum terra: quia aqua soluit terram homogeneam. Item causa ponderis, est intrinseca eorum per minima permixtio: quia aqua non patitur terram poros habere, tàm in auro quàm in argento viuo: quod aliter est in reliquis metallis, in quorum congelatione propter scoriam à mercuriositate seu Mercurij natura reiectã & heterogeneam eisdem metallis permixtam, pori insensibiliter fiunt: vnde superuenit leuitas, quæ non est aliud quàm absentia materiæ: & eiusdem porositas vt grauitas non est aliud quàm solida appositio materię. Quare si æquali quantitate commensuratiua tantùm esset de materia ignis soliditate, quantum de materia terræ, ignis tanti esset ponderis quanti esset terra. Causa autẽ grauitatis Saturni, est immatura eius congelatio, quæ adhuc non reiecit scoriã ad partes: vnde fiunt pori, sed simul in eo purum cum impuro permixtim permanet, sicut in primo argẽto viuo crudo in quo debilis est inspissatio & coagulatio, ob id Saturnus siue

plumbũ retinet eius argenti viui pondus, non ob puritatem materiæ solidæ, vt est aurum, sed propter coagulationem siue immaturam eius coctionem. Quare si in hoc opere non vis destruere ignem & aërem, conserues in proportione distincta & anatica compositi caliditatem. Si autem non vis destruere aërem & aquam, tunc in eodem composito foueas humidum: ita eodem modo serues aquam & terram, aut terram & ignem in dicto opere: oportet conseruare debitè & artis Philosophicæ artificio, frigidum & siccum. Quia eorum quolibet destructo, perit proportionalis & forma & species aureitatis. Ob id Philosophi dicunt ex omni re: id est, ex omni elemento lapidem nostrum componi, elemento quidem intrinsecè sibi seruato, & ipsum componente actu. Quare omnia elementa sunt principia intrinsecè actu vel potentia componẽdarum rerum omnium alterabilium: ea propter omnes res dicuntur. Insuper honorande mi Doctor, honoris vestri causa oportet vos Philosophorum dicta intelligere ad naturę possibilitatẽ, & non ad sonum verborum. Illi enim hanc sacram artem & abditam, eiusque secreta sub similitudinibus, fabulis, ænigmatibus, & verbis obscuris tractauerunt, & data opera occuluerunt, ne indoctis, impijs, & indignis patefieret. Demùm, vt ad alia tuæ epistolæ capita progrediar, lapidis tui artificium ex auro quidem factum

ctum intellexi, ſed ex ſcriptis tuis animo comprehendere non poſſum: quia non præſcribis primam illius compoſitionis originem. Proinde diffuſiùs de ipſo pertractare nō eſt opus, donec apertius compoſitionem & operationem edocueris. Neq; verò Elixir, aut lapidem Philoſophicum conſiſtere exiſtimo ex ſignis in eo apparentibus, atq; ex proprietatibus nutritiuæ vegetationis flammæ, quas ſibi attribuis, vt ex iam dictis apertè oſtēſum eſt. Quando verò opus tuum ac donum tanti ſecreti ad me miſſum accepi, tuum erga me ſtudium vno animo, tuamq́ue in me fiduciam, ac immeritò, cognoui. Quapropter ipſum lapidem amicitiæ tuæ gratia mihi cōſeruo, & vt gratiſſimum donum cuſtodio, plura de illo ad te quando apertiùs declaraueris, ſcripturus. Quòd autem dicis in lapide tuo eſſe tria: corpus, ſpiritum, & animam (quod tibi tanquam experto & operanti patet) Philoſophi quando in eorum lapide artis naturalis illa tria eſſe dixerunt, ſimilitudinariè quidem & experimento intellexerunt. Terram enim vocauerunt corpus & oſſa eius: quia ipſa eſt aſtringens compoſitum & prohibens fluida elementa à ſua fluxibilitate cruda, habens ſecum ignem ſymbolicè in ſiccitate. Aquam autem & aërem, ſpiritum dixerunt: quia ipſa ſunt humectantia elementa & terram diſſoluentia. Aërem autem & ignem, Animam vocauerunt: quia ipſa ſunt maturan-

tia & digerentia totum compositum. Et sic nominauerunt in similitudinem humanam. Quia in carne complexionata oportet esse ossa sustentantia corpus, & in carne oportet similiter adesse viuacitatem accidentium vegetabilium, quæ dicuntur spiritus eius: Contra Paganorum Philosophorum errores, qui putarunt spiritus vitales esse quid distinctum à corpore composito & componẽtibus ipsum: sic in carne humana oportet esse animam informatiuam digerentem in homine actus brutales, & facere in eo opus intellectuale. At in lapide nostro Philosophico aliter sentiendum est, in quo terra, ossium nomen habet, aqua & aër, spiritus nomen sortiuntur, nec in eo est anima, nisi quia aërem & ignem continet: quod te perfectè scire satis intelligo. Sed hoc modo Philosophi diuiserunt. Nam per spiritum crudum, spiritum digestum extraxerunt de corpore soluto, & remansit eis cinis fixus vlterius dissoluendus, in quo repererunt oleaginositatem & gummositatem lapideam & incombustibilem, quam animam dixerunt: quæ viuificat, coniungit, incerat, & naturas facit vnitas: & in spiritu, naturas disiunxerunt, sic in oleo reconiunxerunt. Lapis enim noster non habet formam formabilem, vt vegetatiuam vel sensitiuam, sed tantùm habet formam formatam, quæ forma est ipsamet elementa: propterea quòd homogeneus est. Corpus

pus verò humanum & aliorum sensitiuorum, est heterogeneum. Quia os, caro, sanguis, medulla, crines & vngues in ipso differenter dignoscuntur. Quod aliter est in auro, in quo quicquid inest, vnicæ speciei reperitur. Quare venerande mi Doctor, hoc similitudinariè dicunt Philosophi propter artis administrationem, & naturæ operationem: non propterea quòd in lapide sit anima, nisi metaphoricè (vt scitè intelligis) nec spiritus, nec corpus, vt forma formabilis, sicuti in homine, & cæteris sensitiuis reperitur. Amen dico tibi, quòd oleum naturas naturaliter incerans & coniungens, ac naturaliter introducens medicinam in alia corpora tingenda, non componitur ex alio extraneo, sed tantùm ex visceribus corporis dissoluendi. Quod oleum spiritus colorem retinet semper vsque ad sui reinspissationem, & tunc primò arma regalia induit, scilicet citrinitatem & formam metallicam, quam omnibus facit apparere: si in auro, aureum: si in argento, argenteum. Quod oleum, si Sol est, rubicundum dissolutum esse dignoscitur intrinsecus, quamuis extrinsecè album appareat sub forma liquidi argenti viui. Quidam autem oleum componere putant æquè generosum & potens, vt oleum istud, vtpote ex Mercurio exiccato, aut ex stanni substantia, aut ex corpore Solis cum mixtionibus rerum diuersarum specierum:

ſed eis ad opus noſtrum fallax experimentum contingit. Poſſunt quidem ſpecies metallorum in ſpeciem olei reducere: in ſpeciem autem metallicam, minimè, ſalua & integra commiſcẽdorum proportione. Illud tamen oleum ſenſitiuis ad medicinam prodeſſe poſſet: quia auri ſpecies in eo ſoluta eſt: impertinenter tamẽ & inutiliter ad opus noſtrum Philoſophicum. Præterea honorande mi Doctor, vt reliqua tuæ epiſtolæ capita perſtringam, diligenter & ſcitè animaduertere debes, quòd ignis & azoc latonem abluunt. Azoc autem non eſt argentum viuum crudum à minera ſimpliciter extractum, ſed eſt illud quod à corporibus diſſolutis per ipſum argentum viuum extrahitur: quod vtique maturius eſſe comprobatur. Quapropter, ſi laton fuerit corpus immundũ, à tali azoc depuratur: quòd ſcribis te quondam habuiſſe: & hoc latone per azoc abluto, medicina noſtra conficitur ad omnem ægrum curandum. Sanè hoc azoc ex Elixire fit: quia Elixir non eſt aliud, quàm corpus in aquam Mercurialem reſolutum: poſt cuius reſolutionem, azoc ex eo extrahitur: id eſt, ſpiritus animatus. Dicitur autem Elixir ab e, quod eſt ex, & lixis, quod eſt aqua: quia ex aqua iſta omnia fiunt: & eſt Elixir pars ſecunda in opere Philoſophorum, ſicut Rebis pars prima dicitur in eodem opere. Tinctura verò tertia pars conſtituitur, quia vt materia huius compoſitionis

diuerſos

diuersos facit effectus: sic alia & alia nomina sortitur: Vnde liquidò constat, quòd azoc non requiritur ad Elixir: quia in hoc opere Elixir præcedit azoc, & non contrà: sicut aqua, oleũ, & spiritus animam. Nam ex Elixire, elicitur & extrahitur azoc, tanquam ex aqua oleum, & non contrà: vnde alibi fit mentio. Exempli causa, vt in arte medica, aqua pura fontana, simplici & prima decoctione per elixationẽ cum carne pulli coniungitur, & inde primo decoctionis gradu emergit ius & decoctum perfectum & bonũ, dissolutis scilicet humidis partibus aqueis & aëris actu pulli in aquam prædictam: quanuis & ibi sint alia elementa actu. Verùm vt fiat medicina multò perfectior, & ad sanitatem corpori humano ægroto restaurandam generosior, carnes pulli decoctæ cum prædicta aqua iam in ius & decoctum alterata, aut parte eius contunduntur, & fortiori decoctione destillãtur, vnde fit ius & decoctum multò nobilius & generosius totius pulli naturam participans. Quia non tantùm hac secunda decoctione partes pulli humidæ, sed etiam calidæ: id est, aëreæ & igneæ in ipsum ius seu decoctum liquatæ permixtiuè soluuntur: & ideo tota virtus pulli tali decoctione in prædictum liquorem extrahitur. Similiter contingit in opere Philosophico, quia spiritus mineralis crudus tanquã aqua, coniungitur cum corpore suo ipsum prima decoctione soluẽdo: vnde

Rebis nominatur: quia ex re bina & duplici componitur, nempe ex ſemine maſculino & fœminino: hoc eſt, ex diſſoluendo: quanuis vnica ſit res & materia. Vnde verſus:

Res Rebis eſt bina coniuncta, ſed tamen vna,
Soluitur vt prima ſint, aut Sol aut ſpermata Luna.

Ex iſtis autem duabus rebus ſimul diſſolutis, componitur Elixir: id eſt, aqua tincta. Vnde verſus:

Elixir Græcè pars dicitur arte ſecunda,
Lixis nam de ſe ſunt facta corpora munda.

Ex hoc autem Elixere, honorande mi Doctor, vt ex primo ſimplicis decoctionis iure ſeu decocto, azoc extrahitur, fortiori ſcilicet deſtillatione ac iterata: quod azoc refert & participat naturam, quæ eſt calida, corporis ſui, ex quo extrahitur, illiusque virtutem in ſe retinet, vtpote oleoſam naturam, quæ eſt calida & humida: quia ipſum eſt ignis & aër actu: quanuis in eo ſint omnia elementa eſſentia & compoſitione. Poſſunt ergo ex dictis metallis alio & alio artificio medicinæ componi ad morbos ſenſitiuorum curandos: illæ tamen operi Philoſophorum ſunt impertinentes, ſicut pertinet Elixir ad Azoc: hoc eſt, ſpiritus vitalis & anima fugitiua non ſunt diaphana, nec tranſparentia, nec ſicut oculi lachryma clara, nec quiuis ſpiritus diſſoluens: quanuis ſint ſibi inuicem altiorum naturarum ſecũdùm gradus ſuos. vt anima eſt altior ſpiritu crudo, cùm

ſint

sint vnius formæ. Quia vt anima latet sub specie spiritus dissoluti ante reinspissationem (anima enim vt argentum viuum ex corpore extracta semper apparet) sic post inspissationem, anima & spiritus latent sub specie corporis. Huius enim dicti reuerentia tua experimentum vidit in puluere quondam regi misso, cuius es physicus, in quo experimento argentum viuum sub specie argenti viui repertum est, quod si in fundo remanens coagulatū fuisset, eādem certè pulueris speciem suscepisset. Puluis autem ille nomine tantùm tinctura dicetur, & non medicina metallorū, quia nondum planè fixus, quanuis vt medicina humana optimè valeret. Sed hāc medicinam humanam, fixa medicina absq; dubio omni virtute excedit, & ad metallum, & ad hominem: quod in diaphano liquore claro & transparenti fieri non potest. Quoniam si Elixir & azoc prædicta: id est, spiritus & anima diaphanitatem referrent ac haberent, iam in proportione terra aquam dimisisset, & ab illa separata esset, quæ inspissauit & coagulauit partes eius, opacitatem fecit in Elixir & azoc, fecitq; formam stare congelabilem metallicam. Nam in fixis speciebus metallicis restringendis, oportet vt restringens agat in restringibilem, & congelans in congelabilem: quod fieri non potest in prędicta aqua diaphana & clara. Aliter autem accidit in vegetabilibus, in quib. aqua simplex &

diaphana per decoctionem in ipſa vegetabilia inſpiſſatur, quæ tamen examine ignis tandem euaneſcit & euaporat : quia non eſt permanens & fixa in compoſitione : quia terram naturaliter ſibi homogeneam ſecum compoſitione non habuit ſicut argentum viuum: quæ quidem terra cauſa eſt permanẽtis fixionis in homogeneis. Quare aqua ſimplex congelatione nõ poteſt fixari cum vegetabilibus, ſicut Mercurius cum metallis. Si ergo Mercurius diaphanitatẽ acceperit in opere Philoſophorum, iure irreſtringibilis ſubſtantiæ permanebit, nec congelabitur ſuper latonẽ ad formam, ſpeciem & proportionem metallicam, qui ſecum nec in ſe defert ſuimet ipſius congelationem, ſcilicet aqua terram : quæ quidem terra (vt dictum eſt) eſt Mercurialis, & cauſa prima inſpiſſationis, coagulationis & fixionis. Si ergo iſta aqua ita maneat extra proportionẽ metallicam, quomodo ſimiles ſpecies ex hac compoſitione procreari poterunt? Errant quoque illi qui ſic putant aquam limpidam tranſparentem ex Mercurio extrahere, & ex illo multa mira operari. Nam ſit ita, quòd talem aquam perficiant, nihil tamen prodeſſet opus, nec ad eius naturam & proportionem, nec poſſet reſtaurare ſeu ædificare ſpeciem perfectam metallicam. Quâm citò enim Mercurius à ſua prima natura permutatur, tam citò prohibetur ingredi opus noſtrum Philoſophicum, quoniam

niam perdidit naturam ſpermaticam, & naturam metallorum. Ex his ergo notum eſt, quid veritatis contineat, & in quo contraria & aliena ſit opinio tua, cùm dicis, oportet (vt exiſtimo) ad perficiendum ſummum Elixir habere gummam, in qua ſunt omnia ei neceſſaria, & continẽtem quatuor elementa, & eſt aqua clariſſima, ſicuti oculi lachryma ſpiritualis facta, &c. quod facit aurum merum eſſe ſpiritũ. Nam corpus non penetrat corpus, ſed ſubtilis ſubſtantia ſpiritualis congelata, quæ corpus penetrat & colorat. Eſto, vt dicis, honorande mi Doctor, quòd naturæ non coniunguntur niſi gumma, vel re oleoſa & anaticè proportionata, habente naturam ſpiritualem: clauſis tamẽ in ea fixè elementis: ad quam gummoſitatem: vltimò inceratiua reducitur totus lapis Philoſophicus ſub fluxu leui inceratiuè referens omnia elementa, ſtans vt æs & æris natura, ſtans inſuper vt ſubtilis ſubſtantia ſpiritualis, corpora metallica penetrans & colorãs. Nam hic lapis in ſpiritu primo crudo ſublimando non amiſit ſpeciem, ſcilicet eiuſdem ſpiritus, nec etiam in gumma perfecta & magna amittit naturam ſuam primã. Quare oleum & gumma nihil ad hunc lapidem pertinent, niſi vt elementa anatizata ſimul clauſa, reſolubilia, vnita in viſcoſitate terræ, oleoſa, retenta, ſepulta, inſeparabiliter permixta. Hæc enim gumma ſeu oleum primò ex corpore extrahitur, in

inceratum ſpiritum ducitur quouſque aquæ ſuperflua humiditas in aërem vertatur, & elementum excitetur de elemento per digeſtionem, & id quod fuit aqueæ formæ, fiat oleoſæ naturæ: & ſic totus lapis vltimò nomen gummæ ſuſcipit & ſulphuris. Hoc enim Geber docet, quando dicit, vt tua epiſtola ſcripſiſti: ſi quis ſulphur noſtrum ſciuerit coniungere & amicari corporibus, inuenit vnum de ſecretis maximum, & vnam viam perfectionis: quaſi diceret: ſi quis corpus ad hoc perduxerit, qđ efficiatur gumma permixtibilis cęteris corporibus imperfectis, inuenit maximum naturæ ſecretum, &c. quia lapis iſte perfectus eſt gumma & ſulphur, vt ex iam dictis notũ eſt. Oportet autem te intelligere, quòd Geber ſumma prudentia & miro artificio veritatem ſub velamine occultat, multas obſcuritates aut falſitates intermiſcens, quas inſcij prima fronte exiſtimant veritatem eſſe: ille tamen Philoſophicè ſub his paleis occultè loquens, veritatem apertè, Philoſophicè & doctè deſcribit: quare imperiti & ſophiſtæ mentem ac ingeniũ illius, & rei veritatem nõ intelligentes, ad vulgarem expoſitionẽ ac ſonum verborum peruersè ſeſe conuertunt. Inquit enim ille: Si illud ſcis, tibi diximus aliquid: ſi verò non ſcis, nihil tibi diximus. Quare in legendis Philoſophorum libris naturę poſſibilitatem in primis conſidera: quáquam aliquos huius artis Philoſophicæ

ſcriptores

ſcriptores aliquando erraſſe, & malè aut ambiguè tractaſſe contingit in naturæ veritate. Vt notatur Arnaldus de Villa noua dixiſſe, libro, quem Roſarium nominauit, quòd Mercurius crudus: id eſt, argentum viuum, quod ſua natura eſt frigidum & humidum, per ſublimationem efficitur calidum & ſiccum. Deinde per reuiuificationem fit calidum & humidum ſimile cóplexioni humanæ. Quid ergo, inquis, mirum erit, ſi coniungatur cum Sole, vtique effici Solis naturæ? Eſt enim Mercurius conuerſibilis naturę, ſicut cœleſtis Mercurius, qui talis eſt, qualis eſt ille planeta cum quo in cœlo coniungitur. Ille enim Arnaldus, licet in alijs ſcientijs fuerit reuerendus Doctor & ingenioſus: in hac tamen arte fortè experimenta ſine cauſarum doctrina tractauit. Quòd autem in prima purgatione, ſpiritum crudum à minoribus mineralibus ſalſuginoſis: ſublimari dicit, & quòd ipſe Mercurius, qui ſua natura frigidus eſt & humidus, efficitur puluis natura calidus & ſiccus, vt ait, nihil tamen operi noſtro Philoſophico prodeſt. Sit ita verò, quod ex Mercurio talem faciat puluerem qualem dicit, vtpote per ſublimationem à ſalſuginoſis exiccatum & calidum. Illę tamen purgationes vanæ ſunt & impertinentes, imò nociuæ ad opus noſtrum perficiendum. Quando etſi minora mineralia communicant cum metallis natura, non tamé ſpecie & proportione.

Sunt enim maiora & minora mineralia de natiuitate ſeu impoſitione ſubterranea, vnius & eiuſdem impoſitionis vniuerſaliter, & ideò eiuſdem naturæ: differunt tamen proportione, qualitate & ſpecie, ſeu forma. Quare ſi Mercurius cum ipſis minoribus mineralibus deſtillatus fuerit & exiccatus, tunc confunditur & diſproportionatur eius intrinſeca natura, & prohibetur, & inutilis eſt ad effectum ſpermatis fœminini, & inualidus efficitur ad opus metallorum. Quàm citò enim vertitur in ſpeciem pulueris præterquàm à ſuo corpore Solis vel Lunæ, tam citò exiccationem recipit operi Philoſophico inutilem. Non tamen improbo, quin poſſit & debeat ſcorioſus & immundus Mercurius per ſimplex ſal ſemel aut pluries ſecundùm experientiam Philoſophicam debitam ſublimari ſeu purgari, ad ſcoriá & immunditiam exteriorem mineralem amouendam, manente tamen illæſa ſemper Mercurij fluxibilitate, ſeu humido radicali: id eſt, mercurioſitate ſtante incorrupta, quæ eſt ex proportione naturali eius. Oportet enim ſpeciem Mercurialem & formam in tali opere manere incorruptam, ſicut iam priùs dictum eſt: nec debet in puluerem exiccatum eius forma extrinſeca deduci. Quoniam ſpecies extrinſeca corrupta oſtẽdit intrinſecam eius naturam confuſam, niſi forma generationis ipſum alteraret, vt perſpicuè videtur inſignis in opere

appa-

apparentibus via naturæ. Sunt enim quædam Mercurij ſublimationes ab eius proprijs corporibus, quæ ſibi per intima amalgamãdo con iunguntur & commiſcentur, ex quibus pluries releuatus & reconiunctus ſuperfluitates reijcit & amittit, & non confunditur in natura: poſtea autem operi Philoſophico conuenit & potens eſt in ſpeciebus metallicis ſoluendis, non tamen intrinſecè alteratur valde ad opus Philoſophicum, niſi à fixis corporibus in eo diſſolutis alteretur. Poſſunt etenim ex puluere exiccato mira fieri in medicinis ſenſitiuorum, ſiue in oleum reducatur, ſiue in aquã, ſeu in puluere remaneat, nihil tamen pertinebit ad experimẽtum Philoſophorum. Et ideò vniuerſaliter notandum eſt, quòd quàm citò Mercurius in puluerem cuiuſcunque ſpeciei vertatur, præter corporis ſui diſſoluendi naturam, tam citò operi Philoſophico erit inutilis. Sunt quidam ſophiſtæ deceptores, qui adiuncta ſibi venere, vel cæteris ſpeciebus additis, opus ſophiſticum faciunt: hoc eſt, æri imperfecto dant colorem, ſed non naturalem, apparentiam quidem inducunt, ſed non ſpeciem: id eſt, tranſmutationem: ſicut qui imaginem depingit mortuam, vel ex ligno cõponit: quæ apparet tantùm, & non eſt, & quantum differt homo viuus ab eius imagine aut pictura, tantum differt opus eorum ab opere Philoſophico: vnde iſta permixtio in examine ignis non

perseuerat, quanuis sit mineralis: quia natura non trahit eam à digestione proportionis, nec illa ars vehementer decoxit alterãdo permixtas naturas: quare illud æs ad superficiem tantùm & non intrinsecè permanens apparet esse tinctum. Quorum sophistarum deceptorum experientijs non est adhærendum: quia veritas artis naturalis hoc opus sophisticum inutile confutat, & falsum ostendit. Et si instando dicatur, quòd sicut per scoriarũ Mercurij purgationes dictus Arnaldus sublimando exiccauit in natura: sic etiam (vt dicis) per reuiuificationem ipsum rehumectauit, & reddidit ipsum Mercurium calidum & humidum, & cõformem suo corpori in natura. Hoc quidem non obstat, mi Doctor reuerende, nec veritatem artis Philosophicæ impugnat, imò magis error in arte naturali apparet. Nam, vt clarum est, Arnaldus docet, si sonum verborum spectes, Mercurium sic exiccatum per aquam feruentem, in quam proijcitur, reuiuificari, & dicit effici calidum & humidum, cùm primùm sublimatus esset calidus & siccus. Sed quis verè Philosophus diceret, Mercurium vel aliud metallorum per aquam simplicem, quantumuis calidam & feruentem interna qualitate in natura mutari, seu humiditatem sibi naturalẽ acquirere, & sic reuiuificari? Nihil ergo in hac reuiuificatione acquirit Mercurius, propterea quòd aqua communis ipsum non decoquit,

nec

nec alterat: quia ipſum non intrat nec ingreditur, & quod non intrat & ingreditur, non alterat: quia omne alterandum primò eſt permiſcendum. Poteſt ſiquidem talis aqua quaſdam ſcorias ſupernatantes in Mercurio abſtergere ab eodem, ſed nouam qualitatem illi infundere non poteſt. Qualem enim naturam Mercurius retinuit in puluerem redactus, & mortificatus per ſublimationes, talem omnino naturam ſeruabit per aquam reuiuificatus. Hoc autem in reuerentiam & honorem dicti Arnaldi dictum eſſe volo: ſed naturæ veritatem & experimentum contemplor & defendo. Inſuper mi honorande Doctor, vt hac mea reſponſione tuæ epiſtolæ ſatisfaciam & finem imponá, quæ paucis diſſerui, bono & æquo animo feras ſupplex oro, quod feci non redarguendo, ſed tantùm diſputando. Si quid vero tibi reſpondi quod tibi ſcrupulum ingerat, prudenter æquo & bono animo accipias, aut mihi literis ſignifices, & pro virili tibi ſatisfaciam largiente & docente veraciſſimo Doctore domino noſtro Ieſu Chriſto filio Dei benedicto in ſecula ſeculorum.

Gratiæ ſint Chriſto.

INGENIOSISSIMO VIRO
Petro Douet Medico doctiss.
Robertus Vallensis
Rugl.

Mineralia quæ fiũt ex sulph. & argen. viu.
- *Maiora mineralia, siue metalla.*
- *Minora mineralia, siue atramenta, sales & sulphura.*
- *Lapides.*

Raym. Lul. in praxi testamenti.

Mercurius
- *Communis, qui est communis materia omnium mineralium.*
- *Vulgi, notus vulgo.*

Alia diuisio ex eodem Raym.

Mercurius
- *Philosophicus, qui est: vel,*
  - *Azoc, extrahitur à corporib. perfectis dissolutis per ipsum argentum viuum.*
  - *Communis, qui nõ est de materia, mineralis tamen, sed tantùm excitat calorẽ siue sulphur internum materiæ.*
- *Vulgi, notus vulgo.*

Methodus

Methodus rerum cognoscendarum.

- *Definitio, quid est explicat, siue naturam rei.*
- *Diuisio, quot species habet.*
- *Resolutio, ex quibus partibus constat.*
- *Demonstratio, causam, paßionem, & omnium inexistentium rei docet.*

Resolutione enim res agnoscitur, quare Elixiris seu pulueris Philosophici compositio resolutione tibi nota erit, si eius partes, quibus constat, probè noueris, quæ hac sequenti Tabula, ex quampluribus authoribus collecta comprehenduntur. Naturalem tamen mineralium compositionem ne contemnas.

Compositionis pulueris Philosophici partes duæ homogeneæ quæ ex eodem sublimatione extrahuntur, & earum nomina.

1 *Volatilis.* 2 *Argen. viu.* 3 *Superius.* 4 *Aqua.* 5 *Fœmina.* 6 *Beya.* 7 *Luna.* 8 *Fons.* 9 *Humidum.* 10 *Fuyant.* 11 *Mercurius.* 12 *Aqua.* 13 *Frater vterinus.* 14 *Vultur.* 15 *Viuum.* 16 *Aqua vitæ.* 17 *Argent. viuum.* 18 *Anima siue spiritus.* 19 *Cauda.* 20 *Cœlum.* 21 *Mulier candida.* 22 *Sudor eius.* 23 *Nebulæ nigræ.* 24 *Tinctura.* 25 *Anima subtilis & tingens.* 26 *Regina.* 27 *Pars figenda.* 28 *Pars seruata non fixa.* 29 *Pars subtilis.* 30 *Spiritus mundatus.* 31 *Eius aqua.* 32 *Acetum acerrimum.*

Singulæ singulis re-spondent.

1 Fixa. 2 Sulphur. 3 Inferius. 4 Terra. 5 Mas. 6 Gabertus. 7 Sol. 8 Rex. 9 Siccum. 10 Pourſuiuant. 11 Mercurius. 12 Carbo. 13 Frater Vterinus. 14 Bufo. 15 Mortuum. 16 Nigrum nigrius nigro, ſiue corpus priuatum ſuo ſpiritu. 17 Calidum ſiccum. 18 Corpus. 19 Draco. 20 Terra. 21 Rubeus maritus. 22 Cinis. 23 Corpus earum Vnde exierunt. 24 Terra. 25 Corpus calcinatum. 26 Rex. 27 Pars cæranda. 28 Pars terræ adminiſtratæ. 29 Pars terrea & groſſa. 30 Corporis limatura optimè calcinata. 31 Terra ſiue puluis. 32 Aes ſiue ſulphur.

Quibus ſæpius coniunctis, ſublimatio vera & Philoſophica fit. Vnde Acuboces: O natura, quomodo vertis corpus in ſpiritum? ſic enim ſpiritus vertitur in corpus, & corpus in ſpiritum. Hoc fac igne Philoſophorum extrinſeco excitante adhibito, & (Deo concedente) lætaberis.

INCIPIT LIBER
SCALA PHILOSOPHO-
rum dictus.

T dicit venerabilis Raymūdus Lulij: Intentio naturæ ad faciendum nostrum magisterium est, quòd Lapis diuidendus est in quatuor elementa, vt quodlibet per se, secundùm exigentiam naturæ possit purificari. Et illa est præparatio rerum quæ præcedit operationem perfectæ præparationis, & propriè dicitur Separatio elementorum, quoniam illa diuidit omnes partes impuras à partibus puris, vt cum leuioribus & purioribus fiat successiuè cum naturali coniunctione nostra perfecta præparatio, quæ fit per reductionem humidi cum sicco, statim & immediatè præparatorum, per beneficium separationis elementorum, aliter humidum non amaret siccum, nec corpus spiritum, si primò non esset bene ab eorum infectionibus lauata cum distillationibus & calcinationibus, solutionibus & coagulationibus. Nam per separationem elementorum crematur salsatura suæ sulphureitatis comburentis, quæ veniebat ei per maculam originalem nostri menstrualis, quod est corruptio nostri lapidis. Idcirco terra corporū calcinatur post extractionem æris, vt à sulphureitatibus salsis, & combustionibus sit optimè depurata. Ergo

constat, quòd si tũc materia corruptibilis non esset posita per corruptionẽ lapidis, nunquam oporteret eam purgari.

Et cùm sic necesse est, vt post corruptionem lapidis compositum depuretur ipsius lapidis ab omnibus suis sordibus, post separationem illius per quatuor elementa cum distillatione & calcinatione, antequam Mercurius coniungatur cum corpore ad incipiendã realem præparationem, quæ est creatio nostri lapidis.

Ideò necesse est, quòd lapis diuidatur per quatuor elementa cum distillatione & calcinatione. Et ista diuisio est solummodo, vt substantia lapidis sit fortiter munda, & quòd totum sit purus Mercurius, qui portat in se proprietatem fundendi & fixandi. Tunc quando vis corpus dissoluere post suam calcinationẽ, dissolue illud cum argento viuo, tracto ab ipso purificato septena distillatione: quoniam tunc corpus est multum efficax ad penetrandum, & intrãdum per spongiositatem illius sui corporis. Spiritus congelantis beneficio dissolutionis naturæ fixę, & corporis, & mixtionis illius cum argento viuo: & ista, si me intelligis, est solennis materia dissolutionis, quæ fit cum congelatione spiritus, & sine illo non: sed separationem elemẽtorum non intelligas quòd fiat, aut fieri possit, nisi putrefactione, per quã miscetur spiritus in corpore, & cum suis elementis: & illa est quę reddit volatilia, sicut apparet

paret in eorum ſeparationibus. Propterea ergo digere, & putrefac eleméta in eorum finis ad finem, & hoc quãdo erit bene digeſtum ad ſatisfaciendum noſtræ voluntati, vt poſſit bene ſeparare: & poſtea inhuma, vt res ſeparata poſſit meliùs depurari, & efficiatur argentum viuum in forma aquæ claræ. Sed ſi non diuidis lapidem, videlicet ſubſtantiam quintam per quatuor elementa, ſcias, quòd ipſa vniri non poterit naturaliter, nec coniũgi cum corporę ſicco, ſi quodlibet eorum nõ tenet de natura quintæ eſſentiæ: quoniã illa eſt commixtio omnium elementorum, & reductio eorum in vnam puram ſubſtãtiam. Et conuenit, quòd illa elementa ſint bene depurata ab eorum infectionibus. Et dicimus tibi, quòd ſulphureitates combuſtiuæ & combuſtibiles per beneficium calcinationis ſeparentur, & de toto annihilẽtur ab igne & à terra, & corpus comminuatur & ſubtilietur multum per talem digeſtionem, & aquæ depurentur multum ab illorum ſordibus cum diſtillationibus, & ſubtiliãdo vertantur in naturam aëris, per leuigationem leuitatis. Deinde potes facere coniunctionem maſculi cum fœmina, vt inter ſe gignant filium ignis, qui tantus eſt amore omniũ Philoſophorum. Et ſi me bene intelligis, hîc iacet tota noſtra Philoſophia. Et hîc notandũ, quòd in occulto noſtri lapidis eſt caliditas & ſiccitas, & in manifeſto frigiditas & humidi-

tas: quare oportet eius manifestum occultare, & eius occultum manifestare: eò quòd caliditas quæ est in occulto, est elementum, oleum quoq; est siccum. Hoc enim siccum figit, quoniam siccitas ignis tingit. Illud autem quod est in manifesto, est frigiditas & humiditas. Oportet ergo habere proportionem inter ista, vt frigiditas & humiditas sint contemperata caliditati & siccitati, ita vt non fugiant ab igne. Fac ergo vt humiditas & frigiditas recipiant caliditatem & siccitatem, quæ erant in occulto, vt fiant substantia vna. Illa quidem frigiditas & humiditas est fumus aquosus & adustiuus, qui corrumpit & parit nigredinem, & ille lapis est alterius virtutis & naturæ in occulto, & alterius in manifesto: sed in integra commixtione est eiusdem virtutis & naturæ: & sic mutatur species in corpus nobilissimum. Deinde fit currens vt oleum, quod est tinctura viua, multiplicatiua, consolidatiua, coloratiua, declaratiua, purgatiua, perpetuatiua & confirmatiua. In qua enim compositione sunt opera planetarum & eorum imagines suis locis & temporibus sicut in fœtu operatiua? Nam in fœtu primo mense cùm semen in matricem recipitur, operatur Saturnus coagulãdo & stringendo materiam sua frigiditate, & sic in ipsa natura in primam massam coagulatur.

Secundo mense operatur Iupiter digerẽdo caliditate in quandã massam crudam, quæ vocatur Embrio. Tertio

Tertio menſe operatur Mars agendo in materia ſua caliditate & ſiccitate, diuidens ac ſequeſtrás illam maſſam, membraq́; diſponens.

Quarto menſe operatur Sol, qui nutrit ſpiritus, & incipit viuere partus.

Quinto menſe operatur Mercurius, qui foramina & ſpiracula facit.

Sexto mēſe operatur Venus: diſponit enim & ordinat oculos, ſupercilia & teſticulos.

Septimo menſe operatur Luna ſua frigiditate & humiditate, laborat ad expellendum infantem, & ſi tunc naſcitur, viuere poteſt: ſi verò non naſcitur, debilitatur.

Et octauo menſe iterum Saturnus opera conſtringendo, fit fœtus in matrice, & ſi tunc naſceretur, viuere non poſſet.

Nono autem menſe iterum Iupiter caliditate & humiditate nutriēdo, reducit vires fœtui, & ſic completè naſcitur, & bene viuit.

Igitur ſciendum, quòd tribus menſibus aqua fœtum in matrice conſeruat. Aër quoque tribus menſibus fouet: ignis verò totidem cuſtodit. Quibus completis, ſanguis eius qui fouetur in vmbilico, eo præciſo egreditur ad mammas, ibiq́ue candorem niuis aſſumit. Igitur infanti nunquam patebit egreſſus quouſq; aëris flatus exhauriat.

Tunc autem egreſſus aperitur, & os eius, & lactatur. Ab iſtis trib. oportet nos intelligere, & acuto ingenio ſcire cōponere & extrahere

duo: nam à duobus non extrahuntur tria, ſed bene è cõuerſo. Vnde omnes qui cupiunt hoc ſcire, acuant ingenia ſua ad acquirendum futurum theſaurum ex tribus verbis, in quibus occultatur lapis, in quo etiam occulta eſt caliditas & ſiccitas, tinctura & profunditas tincturarum, & oleum calidum, & humiditas coniunctiua.

Sciendum, quòd quatuor ſunt principalia lapidis noſtri regimina, ſcilicet, ſoluere, abluere, coniungere & figere.

Soluere eſt corpora diuidere, & materiam facere.

Abluere eſt inhumare, diſtillare, aſcendere & deſcendere. Coniungere eſt impręgnare, dealbare & rubificare. Figere verò eſt fermentare & deſponſare. Solutio conuertit lapidem in primam ſuam materiã: id eſt, ſuam aquam, ablutio in aërem, coniunctio in ignem, fixio in terram ſpiritualem & tingentem. Vnde Ariſtoteles: Cùm habueris aquam ex aëre, & aërem ex igne, & ignem ex terra: tunc habebis plenam artem. Quia quatuor elementa ſunt, tunc bene & perfectè præparata, & omnia iſta magiſter operis & ignis benefacit in vno ſolo vaſe, in quatuor gradibus, ſcil. quatuor colorũ ſpecies conuerſionis, ſicut inferiùs dicetur.

Ignis ſecundùm Auicennam ſoluitur, vt in Mercurium cõuertatur, & in quatuor elementa diuidatur, vt ſuam primam originẽ habeat: & vt

& vt sulphur Philosophorum à corpore extrahatur, & argentum viuum mundum habeatur super terram, de illa materia, de qua aurum & argentum subtus terram efficiuntur, ac illa simul coniuncta decoquantur, quousque fiant vnum, stans, penetrans & profundans, tingẽs & permanens: cuius vna pars conuertit mille millia Mercurij, vel cuiuslibet corporis imperfecti in verissimum aurum vel argẽtum, secundùm quod Elixir fuerit præparatum. Et hoc admiratus Richardus Philosophus, & filius regis Persarum, ait: Super omne mirum est, quòd vno igne & vno vase fit distillatio, sublimatio, mortificatio, calcinatio, dealbatio, rubificatio, fusio cum solutionibus & congelationibus. Et vult dicere de frigido & humido, & facta est eius amicitia cum igne, & fit oleum currens, penetratiuũ, coloratiuum, perpetuatiuum, oleum viuum, perseueratiuum, depuratiuum, color viuus, viuificatiuus, faciens resurgere mortuos. Et est fermentũ seipsum impraegnans, se concipiens, se parturiens. Hęc omnia oportet eos scire, qui hanc quærunt artẽ.

Et notandum, quòd nulla alia est veritas in hac scientia, nisi ista solũmodo: videlicet quòd si argentum viuum mundum, purum, coagulatum fuerit, per vim sulphuris non vrentis, illud erit res optima, quam recipere possunt Alchymistæ, vt exinde faciant eorum aurum, vt dicit Aristoteles quarto Meteororum. Et ideo

concluditur, quòd ſine ſulphure albo non vrente, nec aurum nec argentum fieri poſſunt: eò quòd ſulphur optimum cum rubore clarum, non poteſt ad aurum, niſi primò fuerit album, eò quòd citrinum ex multo albo & permixto nigro componitur. Et ideo tradiderunt primò Philoſophi compoſitionem ſulphuris albi ad argentum: & poſtea ſulphuris rubei ad aurum: quia non poteſt fieri aurum, niſi priùs fuerit argentum. Sulphur autem album ex puriſſima argenti viui ſubſtãtia habetur, eò quòd ipſum continet in ſe totum quo indigemus. Ideo oportet artiſtam eſſe conſtantis voluntatis, nec pluribus vti, ſed ſolùm complemento intendere. Quia in rerum multitudine ars noſtra non perficitur.

Artem autem hanc: quia valde ardua eſt ſcire, doctrinam dare intendimus de ſecretis ipſius: & primò de Mercurio & eius aqua, de corpore, ſpiritu & anima, & de eorum operationibus, quæ apud quàmplures omnino non ſunt incognitæ & occultatæ.

Eſt enim aqua Mercurij aqua illa, qua, & nõ alia vti debemus in tota operatione noſtra. Sed in eius regimine conſtat totum ſecretum: & ideo in principio oportet te ſcire naturam Mercurij, & eius regimẽ, cum quo debitè præparato, totũ opus perficitur. Quia Mercurius calefacit & infrigidat, deſiccat & humectat, & facit opera contraria ſecundùm diuerſitatem,

& mo-

& modum regiminis eius. Ergo in eius regimine consistit totum secretum. Ideoq; oportet operatorem eius regimen bene cognoscere, sine errore, cùm per eádem operationem non operetur in eodem gradu contraria, quantum est ex se: sed contrarietas operationis debet præcedere à se sic disposito, & non ab alio, videlicet per sublimem solutionẽ & congelationem, & permixtionem eius aquæ cum aqua Solis, cum Sole purificato, & ante eius congelationem non operatur, nisi vnicam operationem, vt si proijciatur supra cuprum, tantummodò tingit illud, & non adducit aliam complexionem, quam priùs habuit: & hoc totum quantum ad apparentiam, non quantum ad existentiam: quia per examinationem ignis possit fieri separatio tincturæ à corpore, nonobstante tinctura fixa, sicut Luna separatur à Sole. Sed in vera transmutatione cupri, vel alterius metalli requiritur vera colorati, & vera colorantis vnio cum colorato, & colorationis omnium elementorum vera transmutatio. Secundus erit coloris fixio, & nouæ formæ inductio, ad quam sequitur coloratio propria.

Ideo principia quæ tradidit Geber, per ea nõ potest fieri medicina vera, nec per dicta Philosophorum in Turba, vt ego firmiter teneo.

Præterea Turba dicit: quòd medicina debet esse composita ex quatuor elementis, considerate eius complexionem. Ideo Turba non

loquitur hîc nisi de basis operibus: id est, de fundamento. Sic enim ait Geber: Vbi magis apertè & planè locuti sumus, ibi magis scientiam occultamus.

Quare sciendum secundùm authores, quòd vnus est lapis, si quis errat ab illo vno in principio, tædium sortietur in fine.

Hoc tamen vnum non est vnum in numero, sed genere: sicut masculus & fœmina sunt sufficientes ad prolem procreandum sine aliquo alio additaméto. Et sic lapis Philosophorum ex duobus compositus sufficit ad medicinam intentam, scilicet spiritus & anima, quæ sunt Sol & Luna: & dicunt quidam quòd his duobus addatur tertium, scilicet corpus. Nam sicut homo ex corpore & anima & spiritu constat: ita & lapis noster. In hoc tamen sunt diuersæ opiniones: quidam enim dicunt, quòd alterum ipsorum est spiritus & corpus, & decipiunt homines de additione tertij. Alij dicunt, quòd tertium dicitur compositum ex duobus: quoniam neutris componentium assimilatur, & vocatur nomine omnicorporum. Alij dicunt quòd debet verè corpus his duobus adiungi: quia fortius erit opus, & in breui tempore ipsorum operatio finietur. Sed quocunque modo teneatur opinio, numerus non augetur. Ad euidentiam notandum, quòd Kibric est pater Mercurij & omnium liquabiliũ: & hoc dicitur illud vnum, quod est carum & vile:

vile: argentum verò viuum, quod eſt filius eius, licet ab eo ſit complexionatiuè diuerſum & extraneum, & ſic ſe habet, ſicut pater & filius, & addatur his duobus tertium, videlicet corpus metallicum, numerus duorum propter hoc non multiplicaretur, nec etiam nomina, eò quòd corpus metallicum ex his duobus eſt compoſitum. Conſtat ergo manifeſtè, quòd eius compoſitio, quocunque modo reiteres ex duobus conſtat. Et ſciẽdum eſt, poſtquam iſta duo coniunguntur, ſemper vocantur vno nomine. Hoc tamen vnum quod dicitur æs Philoſophorum nominatur nominibus omnium rerum iſtius Mundi. Et propter hoc toti errát, tùm propter multiplicitatem nominum, tùm etiam propter ignorantiam debitæ proportionis. Item quando audis aliquid de fermento Philoſophorum, nihil aliud intelligis quàm corpus perfectum, ſcil. perfectiſſimè mundum & ſublimatum. Et tamen non credat aliquis, quòd poſſit ſpiritum & animam coniungere corpori, per ſolam contritionem, aut per ſimplicem ſolutionem. Exemplum de argento viuo iunctum plumbo, videtur ſibi mixtum, ſed in veritate non eſt: quia ignis violentia ſeparatur. Quòd autem Philoſophi dicunt: Solue & coagula: ſic ſine dubio intelligitur ſolutio corporis & animæ in aquá, & congelatio facit animam & ſpiritum corpori commiſceri. Vnde ſi propter ſolam ſolutionem &

ſimplicem congelationem animæ & ſpiritus perfectè coniungeretur corpori, non dixiſſet Philoſophus: Iterum ſolue, & congela, & iterũ ſolue & congela, vt accreſcat lapidis tinctura, ſi in congelatione vnà iungi potuiſſent. Scito ergo pro certo, quòd quantò ſæpiùs ſoluitur & congelatur, tãtò plus anima & ſpiritus corpori coniunguntur, & retinentur ab ipſo, & ad hoc qualibet vice tinctura multiplicatur.

Et hîc ſciendum maximum arcanum, quòd lapides rubei & albi, facti ex aliarũ rerum elementis, poſſunt coniũgi cum Elixiri perfecto, & tunc addunt ad eius tincturam & non aliter.

Aliud quoque ſecretum: vt fiant aquæ acutæ, cum quibus ſoluitur corpus cum animabus & ſpiritibus perfecta ſolutione: & poſtea congelatur, Deo donante. Veruntamẽ omnes partes noſtri lapidis ſunt concreti & coeſſentiales. Huius autẽ lapidis operatio multiplex à Philoſophis ponitur. Quidam enim rectificant ſingulariter, & cõponunt, & pòſtea perficiunt: & iſta operatio multipliciter variatur, & eſt laborioſa ac difficilis & ſubtilis, ideo multi in ea errant: quoniam adminiculum: id eſt, adiuuamen illius multa extranea exigit. Veruntamẽ huius lapidis operatio eſt vna, linearum, & in vno ſolo vaſe perficitur: Ignis tamen non eſt vniformis in actione totali. Et ideo vt ſtudẽtibus tractatus iſte ſufficiat, & proficiat: Dico quòd ignis huius operis intrãs, eſt ſicut calor

lor Solis in Mundo maiori. Sol verò tempore Veris eſt moderatus & leuis in calore: aliter verò herbæ quę teneræ ſunt, arefierent, & fructus nullatenus perferrent. Eſt autem iſte calor intrans plantas, donec paulatim creſcant, & quantò plus creſcunt, tantò magis calor Solis gradatim quotidie creſcit & augetur, quouſque ſegetes dealbâtur, & finito Vere, incipit æſtas, & quia tunc Sol fortior eſt: deinde fortiſſimus vſque ad finem Leonis, donec omnia ſuam debitam recipiant formam & perfectionem. Et benedictus Deus hæc ſua ſapiẽtia mirabiliter ordinauit. Simili ergo modo iſte lapis regendus eſt. Dicũt enim quidam, quòd calor primi regiminis debet eſſe ſicut gallinę cubantis oua ſua ad pullos procreandos. Alij autem dicũt, quòd debet eſſe ſicut calor naturalis digerens cibum, & nutriens corpus: alij, vt calor fimi, eò quòd calor iſte eſt temperatus: alij, vt calor Solis in Ariete exiſtẽtis, eò quòd Sol habet ibi principatum & exaltationẽ ſuam: quia ibi incipit mediocriter oriri & caleſcere.

Et propter hoc dixerunt quidam, quòd debemus incipere Sole exiſtente in Ariete, & Luna in Tauro commoráte: Quæ quidem omnia ad deſignandum calorem moderatum circa primam huius operis actionem dicta ſunt. Et quanuis huius lapidis actio vnica ſit, ſcilicet decoctio cum igne naturali, tamen ſtatus caloris huius tripliciter variatur: quia primò erit

ignis moderatus, & durat ad nigredinem: & etiam donec illa in albedinem conuertatur, quę nigredo durat fortè 46. diebus, vel plus vel minus, ſecundùm ſtudium operantis, & regimen fortunæ: & iſte calor aſſimilatur calori Solis ex Ariete labentis in Taurum. Albedine quadam apparente augeatur ignis gradatim, vſque ad perfectam lapidis exiccationem ſeu inceratiōnẽ, & iſte calor aſſimilatur calori Solis in Tauro, diſcurrentis in Geminos.

Deſiccato verò lapide & incinerato, iterum fortificatur ignis, donec lapis perfectiſſimè rubeat, & regali veſte induatur ab igne.

Et iſte calor aſſimilatur calori Solis in Leone. Hæc enim eſt ſuæ dignitatis domus. Deinde continuetur donec fit venenum.

Tunc enim draco noſter in fixatione ſolari fulgens, radio cœleſtium & terreſtrium virtute decoratur. Hinc autem lapis Philoſophicus omnia vincens, omnia digerens, qui corpori cuncta vitia corrigit & emendat. Huius nomina multiplicantur ſecundũ multitudinem colorum apparentium. Nam in regimine primo, cùm niger eſt, vocatur terra, & Saturnus, & nominibus omnium nigrorũ & terreſtrium corporum. Deinde cùm dealbatur, vocatur aqua viua, & nominibus omnium aquarum & ſalium, aluminum, & rerum habentium albedinem. Poſtquam autem incitrinatur & ſublimatur, & ſubtiliatur, tunc vocatur aër, oleum

citri-

citrinum, & nominibus omnium ſpiritualium & volatilium. Deinde verò cûm rubeſcit, vocatur cœlum, ſulphur rubeum, aurum, carbunculus, & nominibus omnium rubeorum precioſorum pulchritudinem habentium, tàm in lapidibus quàm in animalibus & plantis.

Hîc notandum, quòd aqua noſtra dicitur Maſculus, & terra dicitur Fœmina, quæ eſt ſpiſſitudo lapidis, & ſic terra fit ſpiritualis & aërea, & ſubtilis, & hæc ſpiſſitudo ſiue terra dicitur æs noſtrum & plumbum noſtrum.

Oportet ergo ipſum ſuauiter regere, vt ſulphur fiat incremabile, cum aqua, in qua illud eſt. Aqua enim ipſum diſſoluit, & dealbat. Sed dicunt quidam, quod alterum iſtorum, ſcilicet fæx remanentis in fundo, quæ dicitur fumus, eſt terra, & alterum quod aſcendit à terra, ſcilicet à fæce, eſt cœlum. Toties ergo reiterandum eſt cœlum ſuper terram, donec terra fiat cœleſtis & ſpiritualis, & cœlum fiat terreſtre, & iungatur cum terra, tunc completum eſt opus. Et hoc ſciendum, quod cûm corpus ſit groſſum, & ſpiritus ſubtilis, vniuerſaliter permiſceri non poſſunt, niſi primò corpus in tantum ſubtilietur à ſpiritu, vt ipſum corpus eidē ſpiritui æquipolleat in ſubtilitate, & tunc fit mixtio talis, quam ignis non ſeparat vel ſuperat, ſi per mille annos continuè in ipſum ageret: quia ſic per minima permiſcentur, quòd nullo ingenio poſtquam ſic ſe inuicem cœpe-

rint, poterint separari. Sic enim morietur draco, & sine illo non, hoc est, nisi cum ipso interficiatur. Et iste draco: id est, sulphur, extrahitur de corpore per magisteriũ, & est nostrum secretum sulphur. Quando ergo volueris tentare medicinam, pondus vnius grani tritici super laminam candentem cupri ponas, & si intrás cum pauco calore lamina se diffuderit per totum intus & extrà, est perfectè tingens, & in igne secum perseuerans est lapis, tunc est perfectus. Et sic patet quòd sunt tria, quæ complent nostrum Elixir quod fecimus: primum coniungit, duo componunt medicinam. Itaq; sunt vno corpore tria iuncta. Sed hoc notandum, quòd si iterum medicina soluatur, & per omnia regatur vt priùs: postea non erit finis suæ tincturæ, & constringit poros Lunæ efficiens illam ponderosam, & in cęteris corporibus faciet exire spumam & fœtorem, & ea perfectissimê tingit, & tandem mutabit in aurum vel argentum: & sic per artem nostram fit vera alteratio vnius naturæ in aliam.

Sed hîc sciẽdum, quòd omnis alteratio mineralium ad perfectionem mineralium stat in gradu subliniori spiritualium. Non loquimur de angelis, nec de intelligentijs, sed de gradu subliniori perfectionis omnium metallorum, & hoc est in spiritu minerali: quia mineralia mineralibus, vegetabilia vegetabilibus conueniunt, vt nulla contrarietas sit, imò maxima conue-

conuenientia: quoniam ſpiritus iſte eſt mineræ aureus, nec ab auro differt niſi in hoc, quod ipſum eſt fixum, ſpiritus verò non fixum.

Sic aurum noſtrum non eſt aurum vulgi, quoniam noſtrum eſt ſpirituale: quia diſſoluit omnia corpora imperfecta, ſeparando purum ab impuro: quoniam natura non recipit niſi quòd ſuæ naturæ eſt: alienum verò reſpuit, quod ſignum perfectionis eius eſt. Et ideo illud omnia corpora diſſoluit, ſeparat, diuidit, depurat, & illuſtrat, tingit, & in aurum optimum tranſmutat: quia ſic eſt corpus fixum, ſpirituale factum, & ſecundùm diuerſum digeſtionis modum. Nam primò fuit argentum antequam fuit aurum: ideo aurum eſt maximè digeſtum, &c.

Primus gradus Scalæ Sapientum incipit.

DE modò naſcentibus nati. Bachon in ſpeculo Alchymiæ dicit: Nullus natus naſcitur, niſi ex viro & muliere, nec etiam vllum germen gignitur, niſi ex caliditate, humiditate, frigiditate & ſiccitate. Ergo nihil eſt operis, niſi ex eo quod eſt verè lucidũ, vt ex Sole puriſſimo, qui ſuo lumine omnia lumina eſt illuminans, qui illuminat aërem, & calefacit terram, calore ſuo generat & nutrit animalia, plantas & lapides, & eijcit tenebras illius Mercurij & aliorum corporum imperfe-

ctorum, cùm proiectus fuerit ſuper ea, vt dicit Geber, de Eſſentia & Procreatione Solis.

Quia ſulphur eſt irradians & ſplendens in ſua clariſſima & mundiſſima ſubſtantia, illuminat & irradiat non ſolùm in die, ſed etiam in nocte in tenebris, & ſimiliter omnia in quibus eſt ſplendor & magnitudo illuminans, ſuo lumine.

Quæ quidem omnia ſunt ex opere ſuo cùm ex veſtimentis ſuis ſunt induta.

Ergo qui quærit illum, faciat pacem inter ipſum & vxorem ſuam, ita quòd non ſeparentur ab inuicem, ſed miſceantur inſeparabiliter. Et hoc fiet quando ipſum extraxeris, partim à natura ſua, & ſimiliter vxorem ſuam, partim à natura ſua, hoc facto interficiantur, vt cùm interfecti fuerint (vt pleniùs patebit) reſuſcitentur reſurrectione noua incorruptibili: ita quòd poſtea ſint immortales. Nam poſt eorum reſurrectionem induentur gloria, & fortitudine ſempiterna, & tunc gaudebunt in proſperitate magna omnes qui ſciunt ſecretum illorum. Natura ex eis mundus maior creatur, qui ſunt ſulphur, magneſia, Ceduæ, argentum viuum, & ſimiliter ſpiritus ſulphuris, & ſimili modo eſt ſpiritus occultus huius ſcientiæ. Magneſia eſt terra, Ceduæ eſt aër, argentum quoque viuum eſt aqua, & corpus fluens. Spiritus quoque eſt aqua ſecunda, de qua omnia prędicta nutriuntur: omne germen vegetatur,

omne

omne ſumen accenditur, ergo & omnes fructus facit.

Has ergo naturas, ſcilicet maſculum & fœminam, calidum, frigidum, humidũ & ſiccum, verè coniunge, & nutrias ea aqua viua, ſpiritus lumenque eius tinctura habetur. Opus coque, compone illud ex quibus corporibus eſt. Nam apud Philoſophos aqua Sapientiæ vocatur, à quibus ſapiens artis coniungit eam, vt natura alteretur, & in aliam naturam conuertatur, & natura per naturam appareat. Ergo duas naturas coniunge, donec naturas tibi attrahas, & fiat res lucidiſſima & clariſſima, quæ luceſcit & illuminatur, poſtquam fuerit in ſua magna & excellẽtiſſima perfectione coaptata.

Ad talem vtique & tantam perfectionem non peruenitur, niſi ſcala ſapientum, quæ ex duodecim gradibus conſtituitur, primitus aſcendatur.

Primus gradus eſt calcinatio, quæ eſt lapidis noſtri benedicti modulati ſumma purgatio, caloris reſtitutio, humoris innati conſeruatio, & ſolutionis inductio. Et omne calcinatum in ſuo genere eſt fixum. Et ſic Sol & Luna cum prima aqua calcinãtur Philoſophicè, vt corpora aperiantur: & fiant ſpongioſa & ſubtilia, vt aqua ſecunda meliùs poſſit ingredi ad operandum ſuum opus, quod eſt exaltare terram in ſalem mirabilem, ſola ſua virtute attractiua, quæ aqua ſecunda eſt ignis non natu-

ralis, cuius virtute fit huius magiſterij comple mentum. Et hinc loquens de ignib. Raymun. dicit: Notandum eſt quòd hîc iacent contrariæ operationes: quia ſicut ignis contra naturam diſſoluit ſpiritum corporis fixi in aquam nubis, & corpus ſpiritus volatilis conſtringit in terram congelatam: ita contrario ignis naturæ congelat ſpiritum diſſolutum, corporis fixi in terram globoſam, & corpus ſpiritus volatilis fixum per ignem contra naturam reſoluit, non in aquam nubis, ſed in aquam Philoſophorum: quia fixum naturæ ignis reuertitur volatile, & corpus ſpirituale in ſpiritum, & humidum fit ſiccum, & ponderoſum fit leue, & ſpiritus humidus, ſecundùm formam aquę nubis, & ponderoſitatem conſtrictiuam.

Ignis innaturalis eſt ignis balnei, vel ſunt quilinij, vel vindemiæ, vel equi, vel alius occaſionatus ex abundanti induſtria.

Ignis autem elementalis eſt, qui combuſtibilibus enutritur, & nutrit flammam. Cognitis autem eorum ignium arcanis, & veræ noſtræ medicinæ principijs, de facili peruenitur ad noſtrum magiſterium.

Vnde ſi quæratur ex quibus fit noſtra medicina: Dico quod ex illis elicitur per artem, in quibus habitat potentialiter per naturam. Et ſecundùm Auicennam, ex illis in quib. perfectio ſeu propinquitas primæ materiæ reperitur, noſtra elicitur medicina. Non autem de imper-

imperfectis extraneis, quia imperfectum non poteſt perficere, nec immundum mundare. Et quia à radice conuenit naturas extrahere, dicit Ariſtoteles: Sciant artifices Alchymiæ, ſpecies metallorum tranſmutari non poſſe, niſi priùs reducantur in primam materiam & formam, quæ ſunt partes eſſentialitatis primariè, & omnibus corporibus ineſt ſcientia. Non tamen ſunt cruda operi noſtro neceſſaria omnino: ſed cẽtrum lapidis Philoſophorum eſt neutralitas extremitatũ, quia dicitur, ſperma metallorum in matrice terræ contentum, cuius extremitas vnius lateris, inferius eſt metallũ, quod in ſinu terræ tamen à natura creatur, & alterius lateris extremitatis ſuperius eſt elixius completum, quo ars mediante natura ſuper terram operatur.

Et non eſt tranſitus de extremo ad extremum, niſi per medium, quo neutralitas quæretur oportet, vt corpus ad centrum ſuum reducatur per artem, quæ imitatur naturam, in quantum poteſt, in quibuſdam tamen debilior eſt, & in quibuſdam naturam corrigit.

Vnde ſciendũ, quòd intentio noſtræ mutationis eſt, incipere vbi natura finiuit, eò quòd origo operis naturæ omnium homogeniorum interius aquoſa, ad tres gradus extremitatis diuiſionabiliter extenditur, videlicet ad altitudinem corporum perfectorũ, ſeu profunditatem perfectorum, vel ad latitudinem neu-

tralitatis illorum videlicet viuificando mortuum, & occidendo viuum, cuius viuificatio mortifera eſt.

Vnde Philoſophus: Omne totum componitur in tribus, quo circa poteſt opus naturæ eſſe. Primò naturas elicere, colligere, depurare, & in ſpecie aquoſa proportionabiliter coniungere, ac inſuper congelare, quòd ab humana penitùs ignoratur memoria.

Sed quo ad artificialem operationem ſuperiùs à ſenſu contrario ſpiritualiter operari nitimur: naturam tamen imitãdo, ſcilicet viuum occidendo, atque ſpiritualiter mortuum reſuſcitando, & ad pluſquamperfectum exterius diſponendo. Vnde ſi fuerit quantitas aquæ æqualis quantitati ipſius ſulphuris, & paulatim maior, ſcilicet quantum ſufficit ipſum incorporare, generatur ex eis aurum vel argentum, ſecundùm quantitatem ipſius decoctionis.

Sciendum quòd non accipiemus illud, ex quo ſunt ipſa ſcilicet corpora, ſed accipiemus illud, quod eſt ſui ipſius, ſcilicet omnium illius: & poſtquam ſciuerimus vnde illud omnium generatur, oportet ipſum ex eiſdem nutriri. Et Mercurius noſter non eſt Mercurius vulgi, ſed eſt Mercurius mortificans Mercurium odore ſuo.

Et ſecundùm Albertum: Mercurius noſter fit ex corporibus perfectis & non imperfectis: hoc eſt, cum aqua ſecunda, poſtquam per primam

mam aquam fuerit debitè calcinata. Ex quibus tunc fit aqua alcali, quæ coagulata argento viuo, quia ſunt noſtri cineres clauellati, & ſoda noſtra combuſta.

Secundus gradus Scalæ Sapientum eſt Solutio.

Quæ eſt occulti reuelatio, groſſitudinis attenuatio, ac rei duræ, ſiccæ terræ, in quandam liquidam ſubſtantiam reductio. Vnde Philoſophus: donec omnia fiant aqua nihil operamini. Et illa aqua eſt Mercurius Philoſophorum, quo & non alio debemus vti, qui tamen non fit, donec ſumma volatilis ſuperat ſummá fixi. Hæc aqua ſecundùm Hermetem patrem Philoſophorum ex repugnantibus dicitur vnica, & magneſia, continens in ſe ſpiritum, animam & corpus cineris, eius nomine impar, quia nihil ei ſimile, cuius conuenit occulta manifeſtare naturam: eius ſecretum non eſt in alijs, eò quód ſecundùm Philoſophos dicitur aqua cœleſtina, & ſunt repugnâtia in hac aqua vna. Conuerte ergo rem in rem, & habebis magiſterium. Et in hac ſolutione dum turbabitur terra, transferentur montes in cor maris, & tunc deſtruitur forma, ſed deſtructa vna, immediatè introducitur alia. Quia omne quale adueniens quali, facit ipſum tale, quale ante non fuit, eò quòd non eſt dare qualitatem naturalem, quin ſub aliqua maneat forma, con

tinens in se qualitates actu vel potentia.

Quare dicit Auicenna: Qualitas posterior trahit entitatem à qualitate, quę est eius prior.

Solutio autem lapidis est reductio eius in aquam mineralem, ex qua erat compositus, operante natura: qui quidem lapis non fructificat, donec ad nihilum deueniat, tanquam aqua decurrens. Ex quo ergo soluendo ipsam reductionem fieri conuenit, leuius ac competentius est ad neutralitatem, & postea ad eius primam naturam aqueam, vel aliter ad aliquam aliam subtilitatē finaliter reduci. Et quod fieri potest per pauciora, frustrà fit per plura. Quare dicit Philosophus: Quòd si ex solo Mercurio perficere poteris, preciosissimi operis indagator eris. Et scias quòd illud non est extraneū in quo se conuerti habet per naturale magisterium, prout per glaciem congelatum patet, qui cùm resoluitur, in aquam vertitur: patet ergo ipsam priùs aquam fuisse. Quare dicit: Nisi quodlibet vertatur in aquam, nullatenus deuenietur ad perfectionem. Vnde Hermes: Non emēdatur natura nisi in sua natura, cuius naturæ emendatio fit artis ingenio, & ars in natura non corrigit quod natura nequit. Succurrendum est ergo naturę, per artem quod omissum est per naturam. Nam quod natura in millenis annorum terminis habet tantum perficere inferius, nos supremū artis industria minori termino quàm solo anno, habemus plus

quàm

quàm perfectum perficere, & sic natura ab ingenio iuuatur, & ingenium ab arte.

Dicit enim Aristoteles: Nisi aurum & argentum viderem, pro certo dicerem, quòd Alchymia non esset vera, nisi perfectionem operis naturæ speculatiuè viderē Alchymiam pro vera non reputarem.

Sciendum quòd plures sunt modi solutionum, quorū tamen omniū solutio vna tantùm est nobis necessaria, quæ solùm habet fieri, vt dixi, ex se cum se, &c. cruda, clara, sine violētia.

Vnde Philosophus: Melior est solutio cruda quàm cocta, rorida quàm arida, voluntaria q̃ violenta, temperata quàm festina, flagra quàm fœtida, clara quàm spissa, nigra quàm rubea.

Et ideò in omni solutione cauendum est intimè à vitrificatione materię cum odoribus & saporibus corporum imperfectorum, ac etiam ne vis illius formæ generatiua cum corrosiuis adurentibus in aliquo suffocetur. Adiuua ergo solutionem per Lunam, & coagulationem per Solem. Cuius solutionis digestio valde in nobis necessaria.

Et dicitur nostra digestio, humoris rarificatio, destructiua maturatio, connexorum relaxatio, dispositionis excitatio, & separationis habilitatio, quæ diuersimodè fieri poterit, vt postea dicetur.

Sed vt Auicenna dicit: Soluere corpus, & congelare spiritus, est opus nostrum primum,

quia non ſoluitur corpus niſi congeletur ſpiritus. Nec ſpiritus congelatur, niſi cum ſolutione corporis. Nam ſi ſimul coniunguntur, agit vterque in alterum, ſicut aqua agit in terram ſibi commixtam: ergo ſubtilietis eum ad modum ſuum.

Nam non ſubtiliatur terra niſi inſpiſſetur aqua, nec inſpiſſatur aqua, niſi ſubtilietur terra. Sic enim inter congelationem ſpiritus, & ſolutionem corporis non eſt differentia temporis, nec opus diuerſum, eò quòd vtrumque agit in alterum ad modum ſuum. Non enim reſultat actio, & paſſio contrarijs in ſpecie & ſimilibus, in genere & natura, & vnum contrariorum excedẽs deſtruit ſeu alterat reliquum ſecundum corpus humiditati mixtum, lentóque igni diu appoſitum ſoluitur: quia conuertitur humiditas ſuper ipſum, & ipſum diſſoluit: ac corpus ſuo frigido & ſicco claudit, retinet & inſpiſſat humidum, incinerans ipſum ſiccum, & tamen non poteſt exire humiditas à corpore, niſi imbibat ſe cum igne.

Nam calore debito operante putreſcendo, humidum vertitur in ſiccũ. Et ideò cùm corpus diſſolueris, humidum cõgelas, & hoc cum mora: quæ eſt maximè propter quatuor elementa repugnantia, vt pax fiat inter ea, &c.

Tertius gradus Scalæ ſapientum.

Prædicta quatuor repugnantia inter ſe diſtincta, poſtea per diſtillationẽ rectificatiuam,

in hoc tertio gradu Scalæ ſapientum ſeparantur: & ideo iſte gradus dicitur noſtra ſeparatio. Quæ eſt vaporis aquoſi ſcureiliquoroſe à fæcibus ſeparatio, ſeu depuratio, raritatis leuigatio, partium groſſarum extractio, connectentium diuiſio, principiorum productio, homogeneitatis ſegregatio.

Vnde Pſalmos: Eduxit aquam de petra, & oleũ de ſaxo duriſſimo: quia fieri debet in balneis debitis, poſtea in ſtuphis ſiccis, ſecũdùm exigentiam rationis. A quibus tunc in balneis primò phlegma eorũ ſeparatur & euacuatur. Deinde quatuor iſta principia ſecũdùm ſigna requiſita ab initio ſeparantur, & maximè Luna, prior maſculus quàm fœmina, ſicque matre illorum in fundo relicta in prima diſtillatione, ſcilicet ſaphiram citrinam reſeruabis, poſtea auripigmentum tàm ab humore, quàm per ſe totiens in ſtupha ſicca ſeparatiuè rectificatur, quouſque rubore meridionali nihil aſcenderit, & auripigmentum clarum & album remanſerit, quod in tertia vel quarta vice perficitur: cuius ſigna perfectionis ſunt viriditas, candor, puritas abſque fæcibus, niſi fortè albis. Cuius viriditas ex animæ frigiditas abundantia creatur. Dicit enim Abakuc: Ignis eſt terra nigra in fundo vaſis relicta, quæ dum nigra fuerit, corrumpit. Ergo calcinatur ipſa vt candeſcat, & ſuum oleum omnino recedat, ita quòd ab omni pinguedine priuetur, ne ab bi-

bendi opere impediatur, vt fiat ſicca ignea, quæ prius frigidè humida fuit, vt terra. Vnde Senior dicit: Terra noſtra ex duabus naturis ſumitur, ſimiliter aqua ex duobus corporibus, ſicq́ue ſeparatur ſubtile à ſpiſſo. Nam ignoranti ex vno plura extrahere, ignorat quoque ex pluribus vnum componere, tuncq́ue perficietur coniunctio concupiſcentiæ. Propter hoc efficitur hæc anima illius, quæ ingreditur cum vita & ſpiritu per attractionem eius aëris, ex reiteratione diſtillationis, cuius reiterationis ſuper eam fit ignea: ſecundum, fortioris caloris eſt quàm ſit ignis. Hæc eſt enim præparatio, quam plures ignorāt: nam Philoſophi occultauerunt præparationem lapidis, quæ clauis artis eſt & difficilimarum rerum.

Præpara ergo præparando, purgando, ſepara rectificando magiſterium conquirēdo. Diuide ergo lapidem in duas partes principales, videlicet in partem ſuperiorem ſuperius aſcendentem, & ſpiritualem, & aëream, & inferiorem viam, & terrenam: & tamen iſtæ duæ partes ſunt vnius naturæ, quarum diuiſio eſt neceſſaria ad perpetranda miracula rei vnius naturæ: id eſt, generationis lapidis Philoſophorum. Nam pars inferior terrea illius eſt nutrix & fermentum, totum lapidem figens: & pars eius ſuperior eſt anima totum lapidem viuificans. Ad hanc diuiſionem faciendam in furno Philoſophico inferius ſpecificato, requiritur calor

calor debitus & nutritiuus, ac continuus, scilicet per denam & quindenam, & quantò diutius, tantò melius perficitur digestio aquæ, ex qua oritur æs nostrum.

Et omne æs est sulphur, sed non omne sulphur est æs: quia sulphur naturæ sulphuribus continetur: & omne aurum est æs, sed non omne æs est aurũ: sicut omnis homo est animal, sed non omne animal est homo: quia de genere ad speciem, vt Plato dicit, non est bona consequentia. Hæc enim aqua nostra est clauis artis, & caput operis, & spiritus & anima, & corpus ęs nostrum componunt. Et dicuntur aliàs fratres vterini, quia procedũt de eodem vtero. Et cùm habueris aquam ex aëre, & aërem ex igne, & ignem ex terra, tunc fit separatio perfecta. Nam ignem habes ex terra in rarefactione, calcinatione, & liquefactione: & terram habes ex igne, & congelatione & inspissatione. Cumq; habueris temperatum: id est, ęqualiter complexionatũ, in vase Philosophico, ignem suppone naturalem vasi tuo, cuius calore sunt omnia calefacienda, & ad ignis centrũ tendentia. Quibus in cœlum elõgatis, collatis, & residentibus super cacumina montium nostrorũ, ad modicum tẽpus, aër ille factus est generatio, omnia in naturã suam conuertendo, cuius leuia grauibus succumbũt, leuia quæ prius vicerant cum eis, & in eisdẽ in illo rore cœlesti in terrã descendunt in infinitum multiplicandũ.

Vnde Philoſophus Cæſarius dicit:

Vena prior fontis ſtillat ad verticem montis.
Terram mouens vndam, ſoluit additq; ſecundam.
Tertia ſplendeſcit, ſed cum Luna dira quieſcit.
Quarta ſub immunda pruinali naſcitur vnda.
Ignea vis quintæ generalis naſcitur in te.
Sexta marinarum venis reperitur aquarum.
Septima terrenis tingens reperitur arenis.
Vis nihil octaua neſcit præbere ſuaue.
Citrinis plenam venis dat gleba nouenam.
Nigra prior denam tellus componit arenam.
Creſcit in vndenam lapidis graue pondus arenam.
Rimarum venis ſplendet duodena ſerenis.
Is ergo venis, vel ab his diſtillat arenis.
Vena tamen fontis veniens de vertice montis.

Quartus gradus Scalæ noſtræ ſapientiæ eſt, & dicitur Coniunctio.

Igitur ſeparatis vt præmittitur, quatuor diſtinctis, & rectificatis, ipſa quatuor coniungimus & connectimus: & dicitur noſtra coniunctio, qualitatum commixtio, complectentium copulatio, diſperſorum replicatio, principiorum coæquatio, repugnationi diſpoſitio.

Dicit enim Roſarius: Diſpone ſubſtantiam aëream per diſcretionem, vt ſic habeatur terra ex duabus naturis, & aqua vt prædicitur ex duobus corporibus: quia ſic ſeparatur ſubtile à groſſo, rarum à ſpiſſo: videlicet quod prædiximus eſt faciendum ſuauiter, & cum magno ingenio:

ingenio:id eſt,calore debito & nutritiuo.Non enim eſt operi noſtro aqua neceſſaria,niſi candida: nec oleum,niſi album lucidum citrinitatis : nec terra,niſi pallida & ſubalba : quia tunc terra eſt habilis ad nectendum, aqua ad ſoluendum,aër ad tingendum ſuperabundans.

Et duo ſunt terræ & duæ aquæ in noſtro opere. Prima terra quæ in prima diſtillatione in fundo remanet, propriè eſt pallida, ſuper quã fit rectificatio noſtra, ſeparatoque oleo ab iſta terra, ſicut ſuperiùs, confusè tamen innuitur, & ab aqua ſimiliter. Iterum oleum per ſe diſtillatur, & tunc quod in fundo remanet, dicitur ignis,qui interdum dicitur,Terra ſecunda. De quibus duabus terris Ariſtoteles loquitur,vt puta de terra & igne, quæ ſimul ſunt in album calcinatæ; acetiuæ,quę duæ ſunt aquę, ſcilicet aqua & oleum.Et aliquando ſumit nomen vnius pro nomine alterius,vt indigni inquiſitores deuient à tramite veritatis.

Rurſum dicit Ariſtoteles : Adiunge ei duas virtutes operatiuas , ſcilicet aquam & oleum, rectificando aquam & aërem, rectificabitur etiam terra & ignis . Hoc ideo addidi pro eo, quod in præcedenti capitulo de ſeparatione minus dixi. Et propter eos qui ſolent libros deflorare, ne ſimul in vno capitulo totum ordinatè poſitum inueniãt quod requirunt.Sed quo ad coniunctionem dico, quòd tres ſunt modi coniungendi, ſcilicet,dyptatiua,vt inter

agentem & patientem, rarum & densum, masculum & fœminam, sulphur & Mercurium, materiam & formam.

Vnde Philosophus: Et materia & forma tantùm continetur generatio naturæ. Item alibi dicit: Sufficit operatori huius artis, reducere rem ad simplicem puritatem raritatis & densitatis: quanuis non singillatim in elementis. Coniunge ergo Sabricum Beyæ, vt inter se gignant sibi simile, quorum semen multiplicabitur sicut stellæ. Et sic patet, quòd dyptatiua coniunctio est sufficiens in magisterio.

Triptatiua coniunctio: id est, trinitatis vnio fit ex corpore, spiritu, & anima. Nam secũdùm Philosophos, sicut anima est vinculum spiritus, ita & corpus est vinculum animę, eò quòd spiritus penetrat, corpus figit, anima copulat. Sic ista trinitas in essentia est vnitas: quia coæternæ simul sunt & coæquales.

Tetraptatiua coniunctio dicitur principiorum correctio, vt illorum vnum quod perpetretur in altero: quare pro laudabilissima coniunctione necesse est, vt sicut in opere nostro quatuor elementa, in compositione liquida, recenti, tepida, & debitè proportionata.

Quoniam non consurgit æqualitas ex tribus, sed ex quatuor repugnantibus, in natura communicãtibus. Et sicut mulier habet quindecim venas, & vir quinque: ita Sol in coniunctione, primò habebit tres partes aquæ suæ, &

vxor

vxor eius nouem, cuius caudã masculus cùm ascenderit super eam tenebit rostro, & in vase Philosophico requisito, ac in furno Philosophico collocato, & subtiliter obturato antedicto humore supposito stare debet. Et sciendũ, quòd nunquam nisi simul imponitur semen in matricem, & in continenti clauditur matrix, quousque producatur in lucem.

Et cùm steterit in eclipsi, videlicet per quinque menses, tenebrositate recedente, & lumine claro superueniente, calor augeatur temperatè, & sic maximè diebus abstinentię, quousque Sol refulgens oriatur: & ex tunc in calore triplo nutriatur continuè, eò quòd tunc non timet pœnas certantis ignis.

Et sic est corpus causa retinendi aquam, & aqua saluandi oleum à combustione, & oleum causa retinendi tincturam igneitatis, causa apparentiæ coloris: sicque conabitur spissum retinere subtile, & conabitur anima pugnare cũ igne, & ipsum pati, & conabitur spiritus submergi, & fundi in corporibus.

Et tunc simile applaudit suo simili, propter concupiscentiam adhærentiæ materialis maximè & formæ sulphureæ. Vnde Vometras Philosophus:

Duo sulphura habitant in corpore, tanquam ignis in lignis & lapidibus, quę artę subtilissima oportet extrahi absque combustione. Nam qui non differt sulphura duo, & sulphu-

ra, nihil nouit, vno tamen odore opus incipitur & finitur.

Duplex tamen est modus compositionis: vna videlicet humida, altera verò sicca, & decoctione fiunt vnum. Itaque neutrum dimittat reliquum: quia humidum faciliter impressionem facit atque dimittit. Cumq; humidum & siccum se simul contemperauerunt, adipiscetur ab humido facilem impressionem, & humidum à sicco, vt firmiter retineat impressionem omnem, sustinens ignem. Vnde propter humidum à sua fluxibilitate ad perfectionem. Igitur non per tingens donec Sol & Luna, & spiritus, & anima in vnum corpus: id est, in terram coniunctiuè conuertantur. Exemplum huius est opus figuli, cuius fidentia in duobus consistit, videlicet sicco & humido: sicco vt conuertat humidum, humido vt soluat siccum, sicque spiritu cum corpore mixto fit temperamentum, non ita rarum, vt spiritus, nec ita densum, vt corpus. Nam soluere & con iungere sunt principalia huius artis, & operis exordia, & pollis vnus. Nam qui non soluit & coagulat, multipliciter errat.

Quintus gradus nostræ Scala est, & dicitur Putrefactio.

Quæ quadraginta sex noctibus in vmbra purgatorij celebratur. Et est necessaria putrefactio: quia est corruptio, & regenerationis abili-

abilitatio. Vnde Arist. Ex roratu cœlorum felicia & infelicia germinant in terris. Idcirco in initio nascendi oportet, vt diximus, elementa præparare, recta atque suprema, & æquata supra leuem ignem commisceri, & ignis intentionem cauere, quousq; elementa coniungantur, & se inuicem assequantur, & tali coniunctione complexentur, quæ paulatim sic assentur, & tandem leui igne sic desiccentur, & eorum conceptio fiat, cuius calor vsque ad 16. diem duraturus erit, antequã cooperiatur nigredine. Quod cum humationis decoctione totum est prosequendum: igne autem accenso Mercurius ascendet superiùs propter naturam spiritualem ad aërem scandentem. Quare suauiter oportet regere virtutes donec sua humiditas igne siccetur. Nam calore solari firmiter congela, deinde paulatiuè vigora ignem, vt siccatus possit tolerare.

Vnde Morienes: Scias nihil natum vel crescens, nec animatum nisi post putredinem, eô quòd si putridum non fuerit, lapis fundi non possit, neque resolui. Et illud ideò: quia cùm per corruptionem moritur, compositum corporale per regenerationem consurgit simplex spirituale.

Vnde Saluator: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multũ fructum affert, & nisi humiditas vteri esset con-

iuncta, & calor continuus, sperma non maneret, nec fœtum procrearet.

Vnde Quatuor calorum gradus notandi sunt.

Primus lentus & tepidus, velut carnalis seu embrionis. Secundus mediocris & temperatus vt Sol in Iunio. Tertius magnus & fortis, velut ignis calcinationis. Quartus feruens & vehemens, quasi fusionis, quorum quilibet duplicabit alterum.

Hermes dicit: accipiantur lapides permixtionis in principio operis recentis, & permisceantur æqualiter in terram, & donec desponsentur & alij in alijs cumulentur quadraginta sex noctibus vt fiat conceptio in fundo vasis. Hæc autem conceptio fit in putrefactione per vim caloris, donec corrumpantur, moriantur, denigrentur, vt pix liquida calore insuper debitè operante putrescens, humidum vertitur in siccum. Ignis autem continuus æqualiter temperatus totum adlibitum explet negociũ. Sed si calor inualuerit, nimium cõsumitur humidum, & terra cadet in puluerem corruptum & rubeum: liquet ergo quod in calore humido fit humidi putrefactio. Dicit enim Iohanninus: Terra est mater elementorum, & omnia ex ea exeunt, & ad eam reuertuntur, & in ea quiescunt, & terminantur omnia mixta: quare oportet corpus esse fixum, calcinatum, cûm debeat

debeat figere fugitiuum. Corruptio nanque est rerum putrefactio, ex retentione vaporis & actione caloris temperati. Vnde calor connectens humidum generat primò nigredinem: ideoque obscuratus est Sol in ortu suo: & hæc denigratio est operis initium, putrefactionis inditium certumque commixtionis principium, & corporis solutionis signum, & susceptio vtriusque in alterum: in qua quidem nigredine & variabili purgatorij vmbrositate, circa quinque menses restat permansurus, & calore temperato distinctè regatur tempore vernali in Aquilonem, velut infans matris suæ ante inanimationem, & est medium operis primi.

Et vt habetur in Historia Noe: Obtinuerunt aquæ terram, & dominationem eorum 156. diebus, in cuius nigredine occultatio ante veram albedinem omnes Mundi colores successiuè manifestabuntur secundùm exigentiam naturæ, eò quòd literæ barbaræ descriptæ in thalamo sapientis, ac colores medij dicuntur.

Vnde dicit Sapiens: Inter sapientiæ successus in 156. diebus egressiuè florigeratur vnum, in fine 36. peragitur.

Et sic certum est de his qui de hoc Mundo ad purgatorium vadũt, priusquam examinentur in elementis ad plenum transire ad paradisum terrestre, vbi est vita cum gloria, qui est

dealbatio prima: cuius nigredo eſt, quæ non aperit fugitiui ianuam, quia eſt aër formalis, ſulphurei caloris actione ſolutus, & alio corpore extractus: ibidem accipiens vitam à ſuo humore, ſicut homo ab aëre & terra conſequitur, ſicut magnes ferrum. De iure ergo aqua ſuſcipit aquam, ſicut naturam propriam, cuius vis eſt ſpiritualis ſanguis ſine quo nihil fit. Conuertitur autem in corpus, & corpus in ipſam vertitur: id eſt, in ſpiritum. Nam vnde fit corruptio, inde fit vita & regeneratio: quia vnde mors oriebatur, inde vita reſurgeret, & mors ei vltrà non dominabitur. Egreſſio autem animę à corpore cum ſpiritu ipſam extrahentem, eſt quando alteratum fuerit corpus, & diſſolutũ paulatim, & paulatim aliquid poſt aliquid, vice poſt vicem. Non enim egreditur, & poſtea ingreditur vna vice: quæ quidẽ partes ſunt de ſpiritu vno, præter quem non eſt alius, anima eſt ex eo, ſed diuerſificatur ab iſto ſpiritu qui eſt radix eius ex eo quod acquiſiuit ſibi à calore igneo: & à rectificatione facta eſt calida & humida, in natura ſanguinis, & aër qui prius erat calidum, ſiccum, igneum. Et ſic ſimiliter quando extitit calidum & humidum, intellige, hunc modum cum conuertentibus in frigido humido, ad calidum humidum. Similiter quando dicunt: aqua & aquas, intelligunt per hoc vnam aquam, quæ eſt ſpiritus ex quo parturient aquę, intellige hoc eſſe verum.

Modus

Modus eſt in ijs animabus, & ſpiritibus: quoniam maſculus & fœmina, & quælibet pars ingrediens ſuper eos, ſcilicet corpus & ſpiritus, & anima, propter quod dixerunt, corpora, animas & ſpiritus, quod verum eſt & planum, & non obſcurum, & propter multiplicitatẽ conuerſionum, & ſtatuum ex alterationibus, & morte, & vita, & generatione, & balneis, & lectuarijs, & nutritura, nominata eſt ſapientia, & ſemen Mũdi. Quia lapis eſt diuerſus ab omnibus lapidibus huius Mundi, in naturis ſuis & perfectione ſua, & ſuſceptione nutrimenti & augmenti, & ſeparationibus ſuis, quibus nihil naturarum præparationum aſſimulatur, quia eſt de ſemine Mundi, multam habens benedictionem: & ſi eſſent, vt opinantur idiotæ ex lapidibus ſuis & rogenijs, non nominaretur ſapientia: cùm neq; mortificatio, nec viuificatio ſit in eis, nec deſponſatio, nec conceptio, nec prolis generatio, nec nutritura, cũ ſint præparationes noſtræ, quas nouimus ab animalibus & lapidibus noſtris, quas vidimus & ſtetimus ſuper eis ex vanitatibus, & præparationib. eorum inanibus. Dicitur enim in expoſitione ſtatuæ Ioſeph capit. 10. Duæ ſunt aues inferius colligatæ, quorum caudã fœminæ maſculinus cùm aſcẽderit, tenebit eã roſtro, quod eſt principium lucis, & conſtellationis albificatiuæ in ortu Lunæ clariſſimę: ſic quoq; completur dictum Pſalmiſtæ, dicens: Abierunt in ſicco flumina, &c.

Sextus gradus dicitur Congelatio albificatiua & naturaliter fixatiua.

Et eſt congelatio mollis induratio, humoris occultatio, ſpiritus fixatio, diuerſorũ colligatio, homogeniorum ſeu homogeneitatis renouatio, fugientiumq́; ab igne ad ignem conueniens adaptatio, vt oſtendit tinctura vnius, & natura extrauerſiua perpetuatur in altero.

Et ſciendum, quòd mortificatio groſſi terreſtri in humido, generatur nigredo, & conſtricto frigido humido in ſiccum, generatur albedo.

Nam ſiccitas procedit dealbando, ſicut humiditas denigrando calore mediáte: quoniam abſque calore nutritiuo mundo eſt dare motum. Rubeum verò magis nigrũ quàm album cum igne ſine caliditate: Croceum de paruo nigro, & multo albo cum aëre humiditatis.

Citrinum eſt magis album quàm nigrum cum multitudine aëritatis aquæ deſiccatæ, quàm igne, quod de nigro non deuenies ad citrinum, nec ad rubeum, niſi primò fuerit album: quia non eſt tranſitus de primo ad tertium, niſi per ſecundum.

Et ſciendum, quòd elementa non vniũtur, niſi in albo colore. Cumq́; album ſit ſemicoctum, non exigit magnum calorem, ſed rubeũ per ignem fortem, vt cõpletè digeſtum totum vertitur in ignem, vt nullum timeat ignem.

Vnde

Vnde cauendum eſt intimè nonnunquam à coniunctione vſque ad albedinem, materia ne frigeſcat, nec aliqualiter moueatur propter periculum imminiens: quia ſi præcepta noſtra obſeruaueris, de perfecta elementorum commixtione proſperaberis: & ſcias quòd aqua noſtra eſt oleum, & terra noſtra eſt ignis ſiccus: eò quòd nec aër abſque aqua, nec ignis abſq; terra tractari bene queant: & ſcias, quòd nigredo eſt color mortis, & eradicatio humidi: albedo verò regenerationis, & ſemicoctionis ſiccæ. Rubedo etiam incorruptibilitatis, & digeſtionis completæ, cumque videris materiam per 156. dies eclipſatam cum cæteris coloribus infinitis ſucceſſiuè tranſitorijs, ſcias tunc corporis ſolutionem, eiusq; inanitionem atq; naturarum vnionis appropinquationem prænoſticare, & quòd in illius nigredinis ventre occultatur. Vnde Philoſophus: Ita lapis noſter eſt ille Sol ſtellatus, vt flores Veris pullulantes, à quo procedit alteratione omnis color. Quæ quidem mirabilis alteratio non eſt tantùm manualis operatio, ſed & naturarum permutatio, ſcilicet calidi cum humido, frigidi cum ſicco: prout patet in infantis procreatione, & generationis regeneratione, poſt quorum putrefactionem mortiferam multum fructum afferunt, eò quòd indiuiduum multiplicat formam ſuæ ſpeciei. Et ſperma non generatur in matrice, nec ſanguis in homine,

nisi priùs diligenter coquatur in epate, donec intensum habeat ruborem. Solus enim calor epatis chylum rubificat, sic & calor ignis rubificat sulphur album nostrum. Nam prima digestio stomachi, in quo viget siccitas, omnia dealbat. Secunda verò epatis in quo viget caliditas, omnia rubificat, quòd à complexione digestionis creantur. Et sciendum, quòd natus sapientis in aëre nascitur, propter quod fit aqua nostra viuificans terram eorum, & est anima quæ est in corpore eius, scil. quando reducitur circa finē operis primi. Et scito quod aër extensus inter cœlum & terram, per quem consistit vita vnius cuiusque rei currit super omnes quatuor naturas in manifesto eorum, & in occulto, quæ sunt quatuor elementa in statu rectitudinis & meliorationis, & ignis lapidis, & in illo aëre eorum est aër, & non aër. Item ignis quem tibi ostendimus, est aqua, & ignis noster est ignis, & non ignis, & per attractationem aëris viget spiritus, & per ipsum est vita eius: aër verò est ex aqua, nec separatur ab ea: quia ex ambobus consistit vita vniuscuiusque rei.

Item lapis noster medius, qui est anima, & oleum lapidis, de quo processit sermo virtutum & tincturarum, nec ingreditur, nec egreditur per ignem, sed aqua extrahit eum operatione naturæ, eò quòd velocioris egressionis est cum aqua: quoniam est de genere aquæ, & de ge-

de genere ſpiritus, qui eſt aqua. Quoniam dicit Hermes: Secretum & vita cuiuſque rei, eſt aqua, eò quòd genitum habet principium ex emanatione aquæ, quę egreditur ante partum à muliere, & vocatur albineum. Et hæc eſt potiſſima cauſa: quare Philoſophi mandarunt, patientiam habere in dominatione ſubtilis aqueitatis terræ nigræ, crudæ propter aduerſantium qualitatum repugnantiá. Scias etiam, quòd hæc præparatio conuerſionis, de re in rem, de ſtatu in ſtatum, efficitur, ſicut conuertitur ſemen hominis ſolum in matrice præparatione naturali de re in rem, donec formetur inde homo perfectus, ex quo fuit radix eius, & principiũ: quare non ab hoc mutatur, nec exit de radice ſua diuiſiuè de re in rem, ingreſſionis alterius rei ſuper ipſum ſanguis menſtruorum, ex quo fuit ſemen: id eſt, ex ſanguine ei ſimile, ex quo fuit nutrimentum eius, & ſimiliter omnium ſine ingreſſione alterius rei ſuper eo exteriori calore conſeruatiuo & nutritiuo, qui ingreditur ſuper eo, & conuertitur de ſtatu in ſtatum, & diuiditur de re in rem, & fit pullus à nido volans: & ſicut illud à quo habuit radicem, & principium, & ſimiliter ſemina omnium terræ naſcentium putreſcunt, & mutátur per ingreſſionem corruptionis ſuper eis. Deinde germinant & augmentantur, ſicut illa ex quibus habuerunt radicem. Et propter hoc mineralia non nutriuntur vt exeant à ſua radi-

ce, ſed corpus reddit ad id ex quo fuit, nec con uertitur ad aliud quo ad conceptionem & extractionem ſpiritus, quæ egreſſio ſanguinis mulieris, quod menſtruum appellatur, cum quo fœtus, quàm diu in vtero eſt, tantùm paſci debet: quia tempore putrefactionis huius fœtus nihil de eo apparebit. Vadit enim Sol tum ad Aquilonarem partē, & aqua quæ egreditur de muliere, bene tunc dicitur menſtruū: quia cum illa & in illa ſanguis menſtrualis nondum bene digeſtus à corpore egreditur, & eſt pura illa eſſentia, quæ illam primò illuminauit, quam accepit à Sole, quæ eſt vita eius poſt mortem eius, quæ etiam egredi incipit ab ipſo in prima ſolutione, cuius color eſt viridis, propter ſuam abundantiam frigiditatis animæ: & ſic menſtruum appellatur aqua cum qua tribus menſibus primis adminiſtrabitur compoſitum. Cùm verò fœtus incipit viuificari, attrahit in corpus ſuum hoc menſtruum paulatiuè, donec abſtrahitur à ventre, & hoc per curſum ad vmbilicum, & ſic producitur ad lucem. Eſt enim menſtruum ſanguis non bene digeſtus, propter defectum caloris quod bene digeritur conuertitur in lac, quod corona vocatur. Vnde patet, quod eſt ſanguis biſcoctus.

Et ſcias quòd aqua noſtra ignea acuta eſt aqua menſtruoſa, tunc quatuor partes calcis primæ intus ſolutæ, cuius quatuor naturæ conge-

congelatæ appoſitæ ſubitò putrefactione denigrat omnia, quæ eſt ſecunda aqua, de qua loquitur Roſarius, dicens: Aqua noſtra diuidenda eſt in duas partes, quarum vna parte corpus congelatur, ſcilicet cum 7. ſuis imbibitionibus & congelationibus: altera verò parte putrefacit, & liquatur vt aqua ignea ſuprà dicta, acuata euomatur. Vnde pro prima, ſecunda & tertia imbibitione apponendum eſt viciſſim ad 4.2. terræ 12. aquæ recentis, & ſemper & qualibet vice ſcilicet 45.b.2. ſed ſeptem vice apponuntur 52. quæ cum alijs b.2. aquæ acuatæ poſt congelationem apponendæ faciunt 3. actum cum quibus, vt prius omnino denigratur, & vlterius per decoctionẽ tantùm ad perfectionem dirigatur ſine additione, ſecundùm Roſarium: cuius proceſſus completio per ſublimes, & dicendum eſt, completur.

Vnde Aurois: Soluere corpus & congelare ſpiritus eſt opus naturæ primum, vt prædictum eſt.

Nota: Scripſi vt reperi depingendo magis quàm ſcribendo.

Septimus gradus eſt & dicitur Cibatio.

Quæ eſt ingroſſati ſubtiliatio, ſubtilis ingroſſatio, albedinis & rubedinis, bonitatis ac quantitatis augmentatio, & colorum varietatis plenaria denudatio. Vnde Philoſophus:

Hoc est in corpus, sed quòd terra eorum est alba, in qua seminatur aurum eorum, & anima eorum est aurum. Et illud corpus est locus scientiæ, congregans illam, & mansio tincturarũ. Vnde illud Barbæ assimilauerunt: id est, domui scientiæ eorum: id est, cõgregationis Philosophorum, hoc est, corpori in quo congelauit aquam benedictam: quanuis ponitur albi barba pro cucurbita, quo constat totum opus nostrum: duę faciunt res rem, scilicet secunda, tertia, quarta: id est, quo ad hanc cibationem, dicitur, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non intrabit in regnum vitæ. Quare dicit Hercules: Refundite, id est, soluite corpus magnesiæ, quod dealbatum est, & factum simile folijs Rubi: nam ipsum est quod fugit in optimam: & aurum extractum ab eo dicitur Aurum Philosophorum, & est tinctura quę est anima: cum aqua enim ascendit spiritus ad aërem altiorem: & hoc corpus album, quando dealbatum fuerit aurum, post denigrationem eius nominauerunt Aurum nostrum. Vnde Senior: Commisce aurum cum auro: id est, aquam cum cinere. Et Hermes: Seminate aurum in terram foliatam: quare dicunt Philosophi, quòd aurum nostrum non est aurum vulgi. Quare quidam ob albationum duo ordines, scilicet albificandi & rubificandi. Vnde in expositione statuæ Ioseph: Cibatur terra margaritarum ac foliorum cum duobus aquis me-
dijs

dijs conclusiuè, atq; reseruatè: vicissim respon sorië, transitoriè denigrando, & primariè multiplicando, cum quibus completur rosa alba tempore æstiuali in Oriente: & Sol oriens in Luna crescente secundùm Seniorem.

Nam istarum duarum terrarum: id est, humores, qui reducuntur super fæces materiales, Lunæ & Solis: id est, super terram albam vehuntur ad altum eius radium, sed simpliciter perficiendum. Nam cùm ingressa fuerit secunda, rapietur de purgatorio in paradisum, quæ vocatur albedo prima, dicti operis sequẽtis: & secunda terra foliorum. Est tamen hæc albedo secunda de primo opere naturali. Iam sufficit dixisse de prima & de secunda dimensione Tyriaci nostri: & de tribus qualitatibus & naturis eius. Nunc restat dicere de tertia dimensione, & quarta qualitate nostra & colore, qui mediat tertio radio, efficietur rubea in manifesto tempore autumnali in meridie: & hæc rubedo dicitur prima operis secũdi Solis, quæ tamen est nouissima de primo opere naturali, & cum rebus trinarijs dictæ aquæ coniunge integrè in b. phiala seruatis, & tertiæ terræ Solis vicissim appositæ, completur opus secundum rubicundissimum, videlicet Tyriacus benedictus dimensione spirituali velut cinapriũ. Nam secunda, tertia, quarta, vnum fiunt conuertendo quadrangulum in rotundum. Vnde Alphidius: Igne sicco & calcinatione sicca

cum ſuo humore decoque ſiccum, donec fiat cinaprium. Et vtrunque opus concordat, excepto quòd opus album eſt opus hyemis, & rubeum æſtatis: quia opus rubeum maiori ignitione indiget in triplo, & cibatione acetoſa in ſeptuplo.

Et ſciendum quòd anima eſt vinculum ſpiritus, ſicut corpus eſt vinculum animæ. Nam ſpiritus penetrat corpus, & figit: anima copulat, in quibus eſt ſumma nigredo & mors, quæ niſi ablatæ fuerint, perpetuæ non erunt: ab aqua ergo extrahe ſuam ab anima nigredinem, à corpore mortem expelle, frequenti irrigatione, ſed quantum in humido ſolueris, tantum aſſando deſicces. Quare dicitur coque & iterum coque, & ne tædeat hoc pluries reiterare, videlicet denigrando, dealbando, & completiuè rubificando. Cùm in opere fueris, adſit aſſiduitas, & patiētia cum expectatione congrua: cuius finis commodum & lætitia: abſit etiam pigrities, & negligētia & feſtinatio diabolica, cuius finis damnum & triſtitia.

Octauus gradus dicitur, & eſt Sublimatio.

Quæ non eſt in Alembicum accenſio, ſed nebuloſæ materiæ notatio, ſeu in aqua deportatio.

Nam modi ſublimationis, & exaltationis noſtræ non differunt in eſſe, niſi quòd per ſolam

Iam hanc ſublimationem intelligitur lapis habilitatio & perfectæ coniunctionis fermenti cum ipſo.

Tunc quoq; eſt medicina ſimplex, ſed non perfecta, nec perfectiſſima, quouſque per exaltationem nobilitetur medicina, & erigatur, vt inferius paret.

Et ſciendum, quòd quatuor de cauſis facimus ſublimationem.

Primò, vt corpus fiat ſpiritus de ſubtili materia.

Secundò, vt Mercurius incorporet ſe cum corpore, & fiat vnum cum eo.

Tertiò, vt fiat totum album: & deinde rubeum & mũdum, & ſalſedo ſulphuris minuatur, & præcipuè vt reſtituatur innata lapidis humiditas, quam primus in calce perdidit, & ad citiſſimam liquefactionem permotiuè abilitetur: quia medicina debet eſſe puluis ſimplex ſubſtantiæ ſubtiliſſimæ, puriſſimæ, adhærentis argento viuo, ex natura ſua, & facilimæ liquefactionis, occultæ ſubtiliationis, & tenuiſſimæ ingreſſionis ad modum aquæ, & ſuper ignis pugnam fixè ante fugam Mercurij: tunc quidquid apponitur illi, erit eiuſdem complexionis, cum eo cui apponitur, vt ſi aquam illi appoſueris, totum ſoluetur in aquã: ſi verò in ignem, totum ignis erit. Cumque Elixir fixaueris, reducas ſuper ipſum apparatum ſpiritum, quòd commiſcẽtur & liquefiant

per ſecretũ naturæ in vaſe Philoſophiæ. Nam cùm ſteterint per moram temporis, vincet fortius eorum, conuertens totum in ſpiritum ſibi ſimilẽ; & ipſum cùm impotens ſit, vinculo ſuo non ſtat: coniunge ergo ipſum, vt generet ſibi ſimilem, nec coniungas ad ipſum cum quouis alio, vt ſe conuertatur, niſi cum eo, de quo fuit in principio: & ratio eſt, quia ſulphura cum ſulphuribus continentur, & humiditas ſimiliter cum humiditate. Nam ſpiritus conuertens ſulphur in ſpiritum ſibi ſimilem, factus eſt vterq; fugiens, & ſpiritus aërei ſimul in aërem ſcandentes ſe diligunt, vt Hermes inquit: Portauit illum ventus in ventre ſuo. Quia generatio geniti noſtri fit in aëre, & naſcens in aëre ſapienter naſcitur. Aſcendit enim à terra in cœlum, iterumque deſcendit in terram, conquirendo vim ſuperiorem & inferiorem. Vnde Arnoldus: Oportet à terra exaltari filium noſtrum ad aërem in cruce: nam ſic oportet ipſum pati, & ita intrare in gloriam ſuam.

Nonus gradus dicitur Refermentatio.

Quæ eſt duplex, ſcilicet alba & rubea. Quorum fermentũ Solis eſt Sol, & Lunæ lumina.

Eſt autem fermentatio animantis in corporatio, ſaporis reſtauratio, odoris inſpiratio, entium ſuppletio. Et ſicut corpora ſubſtantialia & ſuper ignem fixa non poſſunt ſuas qualitates manifeſtare, nec de ſe viuunt, nec eriguntur niſi beneficio ſpiritualitatis, primùm purificentur

ficentur & viuificentur: sic nec accidentia spiritualia possunt ostendere suas virtutes permanentes, nisi cum fixis corporibus priùs vniantur & perpetuantur: tuncque corpus complectitur spiritū, docens vigorando ipsum contra ignem præliari. Et spiritus corpus docens ipsum actiuè penetrare grossa, subtiliare densa, remeliorare imperfecta & perficere, omnibus quoque generaliter corporum infirmitatibus finaliter mederi. Dicit insuper Auicenna, quòd corpus & fermentū quod ibi misces, debet esse puluis simplex & subtilis: non tamē facies omnino eorum mixtionem, donec vtrumque eorum soluatur in aquam, eò quòd in illa specie fit tantùm commixtio per minima: quia leuius est separare vinū à terra quàm ab aqua. Sed aqua quādo miscetur cum aqua, recipit aquam tanquam naturam propriam, quod nunquam separantur ab inuicē, eò quòd Natura naturâ lætatur, & Natura naturam appetit, desierat, concipit, amplectitur, nutrit, renouat, dirigit, confortat, dealbat & rubificat.

Fermentum autem præparare secūdūm Auicennam, & ipsum abluere, calcinare & soluere, vt possit coniungi cum subtili opere, vel corpore, videlicet album cum albo, rubeum cum rubeo: fermentum tamen non mutat puluerem lapidis ad formam aliquam, nisi suam, verùm dat sibi saporem & odorem, cum vigore transmutādi alia corpora ad suam naturam.

Nam cùm conuersa natura sit, fit vnumquodque cum singulis, cuius complectitur essentiam primitus, eò quòd quousque formentur ad omnem formam suscipiẽdam, semper aptatur ad solutionem: igitur ponunt solutionem, & huic solutioni dant diffinitionem: sic autem fermentum quarta pars æris nostri. Et sciendum, in qualibet tinctura plus esse millesimã partem tingens in liquida substantia, quàm in sicca, vt patet in croco cùm ponitur in liquorem. Vnde fermentum reducit sibi appositum ad sui naturam, colorẽ & saporem ad omnem modum, videlicet de potentia ad actum. Nam confectionem dealbat, seu multiplicat, spiritualitatem corroborat, combustionem annihilat, tincturam continet ne fugiat, corpora leuiat, & se inuicem facit ingredi & coniungi, quod finis est operis, sine quo Elixir non peragitur, quemadmodũ pasta sine fermento non fermentatur, quod dicitur fermentum fermenti, & coagulum coaguli.

Et sciendum, quòd omnis dissolutio fit secundùm conueniẽtiam: omne enim quod dissoluit Lunam, dissoluit etiam Solem: eò quòd corpus calidissimum est, nec illud penetrare potest, nisi spiritus subtilissimus, qui & aër dicitur. Et hæc omnia dicuntur spiritus secundus, vnde est homogeneum inter duo corpora, quasi inter Deum & hominem: quia superiori spiritu terminato recipit secũdum. Et hic est

est ſpiritus de duobus humoribus complificans, & ſpiritus eſt illorum fermentum. Quare liquet, quòd per argentum viuum non coagulat album ignem patiens, & argento mero non coniungit, nullum exigit ad albedinem: & ſic de auro mero ad rubeum: quia nec ſibi, nec alteri, nec mũdo proderit. Vna tamen & eadem eſt operatio amborum, niſi quod opus album eſt opus hyemis, vt dixi, & rubeum æſtatis: vn de tempore æſtatis, & fluctuum, inundatio aquarum corrumpit magiſterium tertium.

Non tingit Sol, vt prædixi, niſi tingatur, nec etiam tingit ad complementum, niſi pleniùs diſſoluatur. Ad plenum autem diſſoluitur, ſi in quartum gradum per ſublimationem confixentur. Et ſic patet quòd ſine fermento non exibit neque Sol neque Luna.

Nam ſecundùm Platonẽ: Niſi ſit in eo, quòd eum emendet, non fiet quod quæris. Quare iubemus coniungere lapidem cum ſuo corpore, vt generet ſibi ſimilem: id eſt, cum argento vel auro mero, quæ ſunt fermenta Elixiris finalis noſtri.

Et ſciendum quòd cinis fermentum eſt auri, & aurum eſt aqua eorum, & aqua eorum eſt fermentum corporis, & corpora eorum ſunt terra eorum. Et fermentum huius aquæ diuinæ cinis eſt, qui eſt fermẽtum fermenti. Commiſce ergo aurum cum auro: id eſt, aquã cum cinere,

Item, coniunge ſpiritum cum terra ſua dealbata & calce, quod eſt ſuum fermentum, tere & conſice totum aqua ſua, quouſque fermentetur, & fiet vt paſta fermẽtata. Nam paſtæ fermentum nihil aliud eſt, quàm leuamen de ſua natura. Et ſic pulueris fermentum nihil aliud eſt quàm aurum & argentum, ſine quib. completiuè Elixir non peragitur: quia complificás tincturarum & ſpirituum eſt. Vnde quod Philoſophus: Regem nunc veſtrum generoſum dyadema tretaronatum ab igne honorate.

Decimus gradus dicitur Exaltatio.

Quæ eſt noſtræ magneſiæ dealbatæ ingenioſa nobilitatio, quæ eſt potiſſimè per ſpiritus augmentationem, terrę ſublimationem, liquefactionis pronotationem, elementa rectificata exaltãdo, & ex eis viuificatiuè quintam eſſentiam conſtituendo.

Vnde Ariſtoteles: Quando habueris aquam ex aëre, aërem ex igne, & ignem ex terra, &c. Hic autem lapis in elementis dicitur finali operatione, non manuali. Primò amittit aquam quam habet ex aëre poſt eius reſolutionem in ipſam: aër namque & aqua ſunt elementa contigua & media, vnde leuiora ſunt mixtione, atque meliora operatione ignis. Cùm frigidum vicerit calidum, aër vertitur in aquam: cùm verò calidum vicerit frigidum, aqua vertitur in aërem: aërem verò habens ex igne, per eius ſolutionem, putrefactionem & multam conuectionem

uectionem ſuper ipſum, donec bene ablutum ſublimatione fiat album. Nam vt dicit Marchos: Cùm ſuam biberit aquam adurentem, denigratur, manetque, vt prædixi, in vmbra purgatorij cum noctibus. Concipit autem in balneis, & parit in aëre: deinde rubeſcens, graditur ſuper aquam, & ſuper cacumina dealbatur, & fit albus, leuis, & aëreus, qui priùs fuit grauis, ſiccus & obſcurus ignis, exaltato Sole incaleſcit aër & areſcit. Vnde Pſalmus: Exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam, in illa die peribũt omnes cogitationes: id eſt, dominationes humorum. Ex quo tũc verſa ſunt in terram, & abierũt in ſicca flumina, eò quòd volans cecidit in nidulum, vnde priùs exiuit.

Ignem verò habes à terra exaltatum per lapidis diuiſionem, aquæ diſtillationem, & terrę calcinationem: quia ſicut ab aëre aquam habes diſtillatione, ſic ignẽ à terra habes calcinando. Et ſic ſcias quòd terra ſuam frigiditatem aquæ præſtat, aqua ſuam humiditatem aëre donat, aër ſuam caliditatem igni cõmunicat. Et ſicut ignis viuit de aëre, & aër de nutrimento aquæ, & aqua de nutrimento terræ: ita viuit lapis noſter de omnibus elementis.

Et ſciẽdum, quòd aër ſubterraneus, qui terram ſuſtinet, non demergetur in aqua, quę ſub ſe eſt prohibens in terram humectari ab aqua. Factus eſt ergo aër complexionis, & diuidens inter diuerſa, videlicet, inter terram & aquam,

& factus est aër substantia solaris inter aduersantia concordans, ne se inuicem destruant, videlicet inter aquam & ignem. Exẽplum huius est ouum, quod vnum est, continens in se plura, scil. albumen & vitellum, pro materia & forma, nec non testam: albumen & vitellũ, pro corpore, spiritu & anima: pro quatuor autem elementis, videlicet testam, præterea pelliculã inferiorem, pro aëre frigido subterraneo, qui est diuidens terram ne demergatur in aqua.

Deinde albumen pro aqueitate, postea & pellicula superior pro aëre calido subsolari inter aduersantia concordans, videlicet inter aquam & vitellum igneum, ne se inuicem repugnando destruant. Omnia tamen vnum sunt. Aër autem inferior ac frigidior superat terrã, scil. aquæ densioris, aërisque altioris.

Ideoque altior aër altiorum, calidior, rarior & subtilior est aëre inferior. Et sic in vno continentur quinque, scil. vna quaternitas: id est, terra, aqua, aër, & ignis, & pũctus Solis in medio rubeus. Et hic pullus est auis Hermetis.

Quare omnium Philosophorum ab omnibus veteribus nostris lapis noster nuncupatus est, maximè etiam propter albedinem & siccitatem eius, ac manifestã aqueitatem ipsius circundantem, ac intensissimam rubedinem eiusdem occultatiuè implicantem.

Dicit enim Aristoteles, quòd non fit transitus rectiùs inter extrema, nisi per medium.

Ideoque non vertitur calidum in frigidum, nisi per humidum, quod est eorum medium: nec etiam aqua vertitur in ignem, nisi primò vertatur in aërem: nec terra vertitur in aërem, nisi priùs vertatur in aquam: nam ignis & aqua sunt elementa contraria, siue extrema, & aër & terra sunt eorum media: quia sicut aqua est iuxta aërem inferius: sic aër est iuxta ignem superius: ideoque aqua contrariatur igni, sicut terra aëri, eò quòd aqua & aër conueniunt in humido, ignis & terra in sicco. Terra immediatè mutatur in ignem, sicut aqua in aërem: sed ignis & aqua, aër & terra non rotantur, nisi terra in aquam, & aër in ignem priùs conuertantur. Ignis verò in sua altitudine secundùm Rogerium Bacconem est calidus & siccus in quarto naturaliter, quæ si vis vertere in aquã, reduc corpus ad temperamentum, vt sit susceptibile, reduc in calcem, nunc ad ignem, & apponenda est aqua, quę est frigida & humida: in quarto tamen est temperamentũ nec calidum nec frigidum: & sic aqua cum igne mixta, facit temperamentum nec humidum nec siccum.

Eodem etiam modo mediantibus qualitatibus remittentibus & augentibus, terra & aër ad temperamentum educuntur: sicque spiritu cum corpore mixto, vt prædixi, fit temperamentum, non ita rarum vt spiritus, nec ita densum vt corpus.

Insuper etiam cùm in opere fueris, studeas

omnia ſigna naturæ, quę in qualibet decoctione apparent, recordare in mēte, & eorum cauſas inueſtigare. Per hoc enim apparebit tibi ſciētia huius regiminis certa, videlicet, in quo gradu moderandus eſt ignis. Sed ſi ad ſtatum rubeum finalem ante terminum albedinis debitum in adminiſtrando opus deducitur, conficiendum eſt quod corruptiuè erraſti, quod abſit. Tūc pro remedio aufer rubedinem, cum aqua alba recenti imbibendo, inhumādo, & ad plenum cum calore in nigrum conuertendo, & ſic ſemper tepido quouſque putreſcat iugiter, & iterum nigrum efficiatur: quo rubore præcipuè caue propter periculum: Signū autem perfectę albedinis primæ, videlicet totius materiæ, eſt manifeſtatio cuiuſdam parui circuli capillaris: quia circa materiam per latera vaſis ſubcitrini, vbi priùs poſt ſummam nigredinem apparuit circulus albus. Et non cures de coloribus ante veram albedinem apparentibus: quia veri non ſunt. Nam bis nigreſcit, bis vileſcit, bis albeſcit, & bis rubeſcit. Nam componitur quatuor diebus putrefactus, colorem dabit nigrum obſcurum, diu moraturū: ſecundò nigrum citrinum: tertiò rubeum nigrum: quartò rubeum claro ſimilem croco ſicco: quintò demum calorem rectè albedinis circa quam nullum conſequeris effectum. Cùm autem apparuerit candeſcens per totam materiam, ad inſtar terræ foliata, vel foliorum rubum,

bum, fixa firmiter illam & calcina. Deinde addendo nouum humorem exalta, & iterum fixa, & hoc iteratius. Demum mortificato igne vt prędicitur, & continuè exalta albedinem in aurum Solis aurigum, vt aſcendat in curru igneo ad cœlum, poſt Heliam vel in paradiſum gloriæ dyademate regio inſignito. Et tunc fit noſtra tyriaca perfecta & lapis rotundus: quia in qualitatem temperatus quatuor elementa lapidis concorditer exaltantur.

Vndecimus gradus dicitur Multiplicatio.

Quæ eſt bonitatis augmentatio, coloris exaltatio, & quantitatis infinitæ artificioſa accumulatio.

Et quare in infinitum multiplicari hæc noſtra medicina debet, hæc eſt cauſa.

Ipſa namque medicina eſt, ſicut ignis in lignis, & ſicut muſcus in aromatibus bonis. Ergo eſt magis creſcẽs, quo magis fuerit vſu conculcatus: quare oportet te partem illius relinquere omni tempore, quoniam ditatus ter ab illa, ſicut qui habet ignem ditatus eſt ab igne.

Duobus autem modis multiplicari poterit medicina. Primò per ſolutionem & reiteratam coagulationem, & hæc eſt eius multiplicatio virtualis in bonitate.

Secunda per fermentationem, & hæc eſt eius multiplicatio in quantitate. Citiùs autem

augmentationem per fermentationem perficies, eò quòd soluta non bene operatur, nisi priùs figentur in suo fermento: perfectiùs ergo per solutionem & exaltationem nostra medicina multiplicatur, & hoc modo spiritualia, & post primam solutionem, exaltationem, & coagulationem, pars vna in prima proiectione cadit super 100. secunda super 1000. & sic vlterius decuplare, semper exaltando, vsque in infinitum, quod preciosissimum est Dei donum. Sic ergo concluditur quòd abundantiùs operatur in multa medicina fermentata, & soluta, quoniam solum fermētum, quia magis est subtiliata, licet per solam fermentationem multiplicari poterit in infinitum, & illud ideo: quia fermentum reducit sibi appositum, ad sui naturalem colorem & saporem, per omnem modum. Videntes ergo Philosophi, quòd illud non fugiebat, cum fugientibus factum est fugiens. Reiterauerunt ergo illud ad simile corpus non fugiens, & tulerunt in id ipsum, à quo minimè fugere potuerunt, propter propinquam suæ naturæ conuenientiam: anima certè suum corpus citius ingrediens, quàm si in alio mitteretur: quod si mittere studueris, in vanum laborabis, quoniam non est communicatio tenebrarum & lucis. Ad corpus ergo simile corporibus, ex quibus tracta sunt ipsa reuixerunt, & parata sunt: quia sic tingens & tingendum vna tin-

ctura facta sunt. Non putes ergo illud quod tingit & fugit esse veram tincturam Philosophorum. Quia sulphura tingunt, & fingunt, nisi simili argento viuo sui generis sint iuncta. Ideo oportet ipsum admisceri argentum viuum alio albo, alio rubeo sui generis, & tincturæ fugiat. Quare iubemus argentum viuum commisceri argento viuo, vt prædicitur, donec vna aqua munda fiat.

Et hoc sciendum Adarnech, quod omnia rerum nomina, & eorum similitudines nulla alia de causa ab antiquis contrariantur, nisi & vos intelligatis, quod huius rei principium super finem testatur. Et etiam sciatis quôd hoc totum non est res nisi vna, quæ patrem huius & matrem, & eius pater & mater ea miscuerunt, & pascunt, nec ipsa à sua matre aliquo modo differre possunt. Rebus ergo mixtis, vt per confixationem multiplicentur, pone vas ad ignem, & custodi fumum, præcauens ne fugiat ab eo aliquid, & regimen totum est: in tempore ignis morare propè vas & intuere medicinam quomodo mouebitur de colore in colorem, in minori tempore quàm in vna hora diei, quousque veniat ad metam albedinis: citissimè namque liquefiet in igne, & congeletur in aëre: quia fumus, cum senserit ignẽ, penetrabit in corpus, & spiritus confringetur in siccum, eritq; corpus vnum fixum, clarum, album, vel rubeum, secundùm quod medicina

fuerit & fermentum. Tunc decide ignem, dimitte totum infrigidari: quia cadit vnum pondus super mille millia, & ducenta millia, cuiusuis corporis vt conuertatur in aurum optimũ vel argentum secundùm Elixiris qualitatem.

Duodecimus gradus & vltimus huius Scalæ sapientis & totius operis completiuus dicitur Proiectio.

Quæ ad desideratiuam lætitiam artificem perducit. Vnde pro proiectione in paucis verbis: Sciendum est, quòd prius dicitur proijce: id est, pondus vnum super mille, &c. Melius tamen est proijcere, nunc dimittis super fundamenta, & fundamenta super verba mea, & verba mea super diligam te Domine, & diligam te, super attendite. Exemplum ex eo de croco, qui si siccus proijceretur, parùm tingit, sed si solutus iungatur cum paruo liquore, & illud paruum cum multo tingeret in infinitũ. Sic ergo facies proiectionem: primò multiplica decem in decem, & erunt 100. & 100. in mille, & erunt decem millia: & sic per communes vsq; in infinitum. Causa autem horum omnino est dux, scilicet bonitatis, & necessitatis, & perfectionis. Bonitatis, vt abundantiùs tingat, vt meliùs perficiat, & plura conuertat. Necessitatis, vt meliùs coloretur, meliùs figatur, & sibi simile ingrediatur perfectionis: quia medicina perfecta habet conuertere Mercurium

rium in perfectiſſimum aurum & argentum. Numerus perfectus eſt, denarius, cētenarius, millenarius. Ideo à principio ad vltimum facies proiectionem. Nam ſi ita paruum ſuprà ita magnum in ignē mitteretur, periclitaretur ab eo propter ſui paruitatem. Verùm omnia medicinæ fundamenta ſunt multum ſubtilianda & tingenda. Quia quantò plus ſubtiliatur & tingitur, tantò abundantiùs operatur, &c.

Epilogatio totius, & omnium ſupradictorum ſummaria recapitulatio.

Sumatur ergo lapis in capitulis ſufficienter notus, & cum operis inſtantia aſſiduetur, ſuper ipſum perfectio ſublimationis, vt mundetur per hoc & ſubtilietur, donec in vltimam ſubtilitatis puritatem deueniat, & vltimò volatilis fiat. hic quidem eſt primus eius adminiſtrationis gradus. Ab hinc verò cum modis fixionis figatur, donec in ignis aſperitate quieſcat; ſic autem opus Lunæ nimis album, & opus Solis nimis rubeum: quia album opus eſt hyemis, rubeum verò æſtatis: ideoque ſubtiliationis maioris partium indiget per modos proprios in maiori decoctione digeſtionis, ſcilicet donec rubicūdiſſimum aſſumat colorem. Et in hac vna perfectione ſecundi gradus preparationis meta conſiſtit. Sed & in tertio eſt totius operis complementum, vt ſcil. iam fixum lapidem cum modis ſubtiliationis vola-

tilem facias, & iterum volatilem fixum, & fixum solutum, & solutum iteratò volatilem, & volatilem iteratò fixum, quousque fluat & alteret in complemento solifico & lunifico certo: quoniam ex iteratione præparationis huius tertij gradus in medicina, resultat alterationis, & bonitatis multiplicatio. Vt vnumquodque imperfectorum corporum conuertat in infinitum solificum & lunificum verum. Sic etiam habet virtutem efficacem, ad sanandum omnem infirmitatem super omnes alias medicorum medicinas. Nam animum lætificat, virtutem augmentat, sanitatem conseruat, iuuentutem renouat, senectutem retardat, &c. vt Arnoldus dicit: Et aurum sic factum per magisterium fit potabile per accumulationem quintæ essentiæ nostrę super ipsum, donec pariter inspissentur: cum quibus etiam elementa aliarum rerum medicinalium poterunt in spissitudinem olei circulari. Et tunc habeatur aurum potabile verissimum balsamum Philosophorum efficacissimum, quod est preciosissimum Dei donum. Cuius nomen glorificetur hîc & in æuum,

Amen.

TRACTA-

TRACTATVS OPVS MVLIERVM, ET LVdus puerorum dictus, incipit faustè.

PERIS processio dicitur omne opus mulierum, & ludus puerorum. Post ingressum operis cōtinuat subtilis indagator naturæ diuæ progressum. Verba ergo ista non fabulosa sunt, nec contemptu digna, imò verba ista sic attendas, quòd te non decipiant antiquorum librorum textus, qui verba nonnunquam transponunt, vt inquit Apuleius Philosophus, in lib. de Secretis naturæ.

Debet autem triplex ludus puerorum præcedere opus mulierum. Pueri enim ludunt in tribus rebus. Primò cum muris frequenter vetustissimis. Secundò cum vrina. Tertiò cum carbonibus. Primus ludus materiam lapidis ministrat. Secundus ludus animam augmentat. Tertius ludus corpus ad vitam præparat. Ex flore namque sanguinis fit sal petra, cum primo ludo puerorum. Quo facto restat ipsum animare, & frequēter cum suo compari in aquam soluere, cum duobus alijs puerorum ludis, qui necessarij sunt, vsque ad tertium calorem nostri Elixiris in opere mulierum, quod opus earum est coquere; qui ergo

potest capere capiat. Præterea lapis noster, quem omnes Philosophi quæsierunt, in quo sunt prima elementa mineralium, ei tinctura, calx & anima, spiritus & corpus fixum & volatile. Mercurius non quilibet, sed ille circa quem natura suas primis operationes incœpit, & eas primas operationibus determinauit, ad naturam metallicá, sed imperfectè rem illam reliquit. Si ergo ab illa re extraxeris, in qua inuenitur, & cum ea incœperis operari, incipiendo in eo vbi natura reliquit, imperfectum inuenies in eo rem perfectam, & gaudebis sicut dixit rex Geber. Et hanc rem de qua extrahitur lapis habent tàm pauperes, quàm diuites. Et est opus mulierum & ludus puerorum, & flos eius est lapis. Recipe ergo in Dei nomine rem illam, quæ non est perfecta. Ex perfecto enim nihil fieri potest: quoniam species rerum perfectarum à sua natura non permutantur, sed potius corrumpuntur. Nec illa res ex qua noster lapis extrahitur, vel materia lapidis est penitus imperfecta, cùm secundùm artem ex tali scilicet imperfecto, nil fieri posset, ratio quia ars primas dispositiones naturæ inducere non potest. Sed ipsa est res media inter corpora perfecta & imperfecta. & quod natura in ipsa non perficit, sed tantùm incœpit, hoc per artem poterit reduci ad perfectum. Ideo Fledius Philosophus dicit: Cùm homo sit dignissimum creaturarum, cuius gratia &
amore

amore omnia ſunt condita, eidemq; ſubiecta. Et illud cuius corpus non recipit extimationem, quoniam in eo eſt quod ſanitatem iuuentutemque conſeruat morbos atque languores ab homine & metallis repellit, & omnem ſuperfluitatem conſumit. Et hoc totum operatur noſtrum Elixir ſuper omnes Galeni, Hippocratis, Auicennæ, & aliorum Philoſophorum medicinas, potationes & confectiones quaſcunque: etiam lepram ab homine repellit. Hinc dicit Albertus in ſuis Mineralibus: Maxima virtus eſt in quolibet homine, & maximè in capite, inter dentes, ita quod in ſepulchris antiquorum mortuorum inter dẽtes aurum in granis minutis & oblongis ſæpiùs inuentum fuit tempore noſtro. Quia quod non poſſet eſſe niſi in homine eſſet iſta virtus mineralis, quæ virtus mineralis eſt in noſtro Elixiri. Et ideo dicitur quod lapis in quolibet homine. Et Adam portauit ſecum de Paradiſo, ex qua materia in quolibet homine lapis noſter vel elixir eliciatur. Hinc dicit Arnoldus, quòd nunquam fuit intentio Philoſophorum, quòd lapis noſter eſſet de principijs mineralium, ſcilicet argenti viui fixi, & ſulphuris. Sed in corporibus perfectis, in quibus eſt perfecta commixtio, argentum viuum fixi, & ſulphuris viui optimi. Cùm corpus commiſcetur cum ſpiritibus fit vnum cum eis, ita quod nũquam ab inuicem ſeparantur, quemadmodum aqua

commixta aquæ: quoniam omnia ad naturam ſuæ homogeneitatis ſunt redacta. Nam Philoſophi non dixiſſent, niſi corpora verterentur in non corpora, nihil in hac arte effici. Notate bene hæc verba, ſignate myſteria: Quoniam in hoc opere declaratur, quod ſit lapis noſter, cùm principium omnium Philoſophorum ſic diſſolueret lapidem. Si enim lapis noſter eſſet de primis principijs mineralium, oporteret ipſum ſublimare, calcinare, figere, & demum ſoluere: quod eſt omni Philoſopho contrarium. Vnde dicunt, niſi corpora fiant in corporea & è conuerſo, nil operamini. Ergo concluſiuè dicendum, principium operis noſtri eſt diſſolutio lapidis noſtri: ratio, quia corpora ſoluta ad naturam ſpiritus ſunt redacta, & magis fixa. Nam ſolutio corporis eſt congelatio ſpiritus.

Vnde Anaxagoras Philoſophus, lapis noſter eſt Sol ſublimatus, & conuerſus in maxima virtute minerali. Vnde Liliator dicit: Ex hoc auro & gemma noſtra ex puro auro multa emimus. Alphidius Philoſophus dicit: Congelate argentum viuum, cum corpore Magneſiæ. Non intellexerunt Philoſophi argentum viuum quod videtur, nec magneſiam, quæ vulgo videtur: Sed per argentum viuum intellexerunt humiditatem illius mixtionis quę eſt humiditas radicalis lapidis noſtri. Et per Magneſiam intellexerunt totam mixtionem

de qua

de qua extrahitur iſta humiditas, quæ argentum viuum noſtrum vocatur: quæ quidem humiditas currit in igne, & in eodem igne totum compoſitum diſſoluit, congelat, denigrat, dealbat, rubificat, & perficit. Alphidius Philoſophus dicit:

In noſtro lapide ſine compoſito ſunt Sol & Luna, in virtute & potentia, & argentũ viuum in natura: quia ſi hoc non eſſet in noſtro lapide & compoſito, non facerent nec Solem nec Lunam. Et tamen non eſt aurum commune nec argentum commune. Quia ipſe Sol & Luna exiſtentes in opere noſtro ſine lapide vel compoſito, ſunt meliores, quàm ſunt Sol & Luna vulgares, eò quòd Sol & Luna exiſtentes in noſtro compoſito & lapide, ſunt viui & virides. Sol verò & Luna vulgares ſunt mortui. Ideo Sol & Luna in noſtro lapide & compoſito ſunt potentialiter & non viſibiliter.

Lapis noſter qualis ſit in tactu, in pondere, guſtu & odore.

Mitridates ad Plodium dicit: Tactus noſtri lapidis mollis eſt, & maior mollities eſt in eo quàm in ſuo corpore. Pondus eius graue eſt. Cuius guſtus dulciſſimus, licet eius natura ſit acuta. Odor enim eius, ante confectionem eſt grauis & fœtidus, & à corpore mortuo tollit odorem. Etiam odor eius eſt malus, & aſſimulatur odori ſepulchrorum. Nec ergo

noui alium lapidem qui huic assimilatur in effectu. Et in isto lapide continentur quatuor elementa, & assimilatur mundo & mundi compositioni, nec in mundo alius reperitur lapis pro nostra arte. Et quicunque alium lapidem pro nostro opere quæsierit, eius intentio omnino frustrabitur.

Qualiter lapis noster debet cognosci per circumstantias.

Et si modò non intelligitis lapidem, nunquam eum intelligetis.

Hali Philosophus & Rex in Turba dicit: Lapis noster inuenitur in omni tempore, in omni loco, & apud omnem hominem, &c. Arnoldus de Noua villa dicit: Firmiter teneas quòd expensæ nostræ nobilissimæ artis, non excedunt precium duorum aureorum, in prima sua emptione: id est, operatione. Oportet tamen ipsam medicinam diutiùs assuescere super ignem, sicut puer super vbera matris enutritur.

Item Arnoldus dicit: Tres esse mineras in quibus lapis noster extrahendus est. Ex quolibet vegetabili potest argentum viuum elici, & emanere, quod in se habet quatuor elementa, à quo potest fieri lapis physicus. Ab alio verò non: Veruntamen scias, quòd Deus creator altissimus creauit naturaliter tres Mercurios principales, & excellentissimos: in mineralibus

ralibus eſt vnus, ſcilicet Solis & Lunæ.

Et in vegetabilibus: id eſt, inter vegetabilia eſt alius, ſcilicet in vite. Tertius in animalibus: id eſt, inter animalia, ſcilicet in epate.

Ex his ergo tribus Mercurijs elicitur Mercurius viuus, quem Philoſophi quærunt, habentem in ſe quatuor elementa, & quatuor colores. De quo argento viuo ſumitur, & præcipuè fit lapis Philoſophorum. Melius enim argentum viuum ſiue minerale, ſiue vegetabile, ſiue animale eſt illud, quod eſt aureum & clarum. Et tale argentum viuum eſt aſſumēdum pro noſtro lapide, quia color eius eſt ſicut ventus in ventre ſuo, vt dicit Hermes.

De vaſe ſiue ouo Philoſophorum, in quo lapis noſter ponendus eſt, vt igne & arte perficiatur.

Morienes: Si antiqui ſapientes quātitatem vaſis non inueniſſent, in quo lapis noſter poneretur, nunquam ad huius magiſterij perfectionem perueniſſent.

Hinc dicit Rex Hali: Cognoſce modum ſiue gradum vaſis noſtri operis, quod vas eſt radix, & principium noſtri magiſterij. Et idem vas eſt tanquam matrix in animalibus, quia in eo generant & concipiunt generationem pariter & nutriuntur. Ideo niſi vas noſtri magiſterij idoneum ſit, totum opus deſtruitur, nec lapis noſter producit effectum generationis,

quia nō inuenit vas generationi aptum. Hinc dicit Ioannes Austri Philosophus: Sufficit tibi lapidem in nostro vase semel ponere, & claudere quousq; totum completur magisterium. Quod autem amplius est, à malo est, quia propter superfluum proculdubiò argentum viuum, non vertitur in rubeum, nec in album. Totum ergo residuum ad artis occultationem in eo ponitur.

Verbi gratia: Ad generationem hominis anima vegetabilis nunquam nisi semel imponitur materia seminis. Si autem secunda vice imponeretur, tūc vnum destrueret reliquum, puta propter sanguinis cruditatem, vel aëris ingressionem, aut matricis superabundātiam. Et ideo mulieres se multis & varijs viris exponentes, rarò concipiunt. Si verò concipiunt, pariunt abortum. Quia si cruda coctis, indigesta digestis supponuntur, fœtum non nutriunt, sed occidunt. Ratio est, quia fœtus de menstruali semine tantùm nutritur, & crescit vsque dum ad lucem producitur.

Et ideo Rex Hali de vase nostro loquens dicit: In vase nostro fit passio, & ideo ad mensuram vnius libræ ponatur, & non plus, quia in lapide nostro sunt venti inter nostrum vas & materiam lapidis contenti. Qui si non benè fuerint obstructi, euadunt, & sic magisterium annihilatur. Morienes dicit: Accipe ouum: id est, vas & igneas, percute gladio, animamque

eius recipe: hæc enim eſt clauſura. Philoſophus dicit: Conſerua vas, & ligaturam eius, vt ſit potens in conſeruatione. Nam aqua quæ priùs erat in terra, & fugere nequibat, rediјt iam ad ſuperiora vaſis à ſua terra: & ſic terra pariet aquam mediante igne, quæ priùs erat in ſuo corpore: id eſt, terra. Albertus Magnus de Generatione noſtri lapidis ſic dicit: Locus eſt principium generationis, & locus generat locatum per proprietates cœli, quæ proprietates influuntur ei per radices ſtellarum. Et quod ibi virtutes elementales & cœleſtes faciunt in vaſis naturalibus, hoc idem faciunt in vaſis artificialibus. Si tamen artificialia bene formantur ad modum naturalium. Hîc dicit Plato: Sicut per motum firmamenti fit reuolutio elementorum, per quam reuolutionem corpora ſubtilia nituntur ſuperius aſcendere, & id quod ponderoſum eſt manet inferius: ſic quoque eſt in opere peritorum Alchimicorum. Neceſſe ergo bene munire vas, per quod totum firmamentum in circuitu ſuo reuoluitur. Nam id quod quæritur in noſtro opere, eſt illud quod prouenit ex elementis.

Hermes dicit: Vas Philoſophorum eſt aqua eorum. Nota ſub vegetabilis Mercurius materiam & ſpiritus ex ſua viſcoſitate continens & conſeruans.

Ad cognoscendum quæ intrant ad opus & magisterium nostrum.

Morienes dicit: Scitote quòd martirisando in opere corpora mineralium & spirituum, scilicet sulphur, Arsenicum, Auripigmētum, &c. quæ nota sunt vulgo, & nil penitùs in eis reperiunt. Sed opus nostrum & Philosophorum est valde honorabile. Hinc Iacobus Philosophus: Claret quòd opus nostrum sit compositum ex corpore, spiritu & anima, & non de spiritibus mineralibus, puto argētum viuum, sulphure, arsenico, vel sale armoniaco, quiá omnia illa vana sunt inutilia: & propriè nō sunt spiritus, nisi æquiuocè, sed potiùs sunt corpora, licet conuertuntur in fumum. Et in se nullam habent constantiam. Et ideo non possunt esse radix in nostro opere benedicto, nec per se, nec cum aliquo adiuncto proficiunt, nec prosunt.

De lapidis diuisione in quatuor elementa. Et proprietas cuiuslibet elementi existentis in lapide diuiditur in quatuor elementa.

Iohannes Austri Philosophus dicit: Omne corpus aut est elementum, aut ex elementis compositum. Sed omnis compositio & generatio consistit ex quatuor elementis simplicibus. Quare oportet necessariò vt lapis noster sit reductus ad primam materiam & originem sulphuris

ſulphuris & Mercurij. Deinde diuidatur in elementa, aliàs depurari non poteſt, nec comminui, nec etiam ſuæ partes minimè poſſunt ingredi, niſi corpus eius diuiſum fuerit in minutiſſimas partes.

Tunc enim bene purificentur eius partes, & per communes bene coniunguntur, & elixir quod quęritur, operatur. Nam experimentum deſtruit eius formam ſpecificā, & nouam inducit ſpeciem. Vnde poſt diuiſionem elementorum non videtur ex eis quicquam nec tangitur, niſi aqua & terra: quia aër & ignis nunquam videntur in noſtro lapide, nec eorum virtutes ſentiuntur, niſi in purioribus ele mētis, quia rara & ſimplicia facta ſunt, ita quod oculis corporalibus videri non poſſunt. Ille ergo lapis ſic extractus ſufficit tibi, vt reducas eum ad ſimplicem ſuæ virtutis effectum.

Item quatuor in eo ſunt elementa, ſcilicet ignis, aër, aqua & terra. Ibi quatuor principia ſunt ſiue qualitates, ſcilicet calidū, humidum, frigidum, & ſiccum: quorum principiorū duo ſunt amica, & duo inimica. Item duo ſunt actiua & duo paſſiua. Duo aſcendunt, alia duo deſcendunt. Vnum eſt in medio, & aliud ſub illo. Et ratio illius eſt, quia contrarium à ſuo contrario non coadunantur niſi per medium. Igitur quod non eſt contrarium per ſe eſt coadunatum. Sicut calidum & ſiccum, per ſe coadunantur, quoniam in nullo contrariantur: quia

illa duo elementa ignis & aër bene adunantur per se simul, sed calidum & frigidum non coadunantur nisi per medium, scilicet per humidum & frigidum: quoniam per se simul stare non possunt, cum semper vnum contrariatur reliquo. Nam humidum & frigidum bene consistunt simul, sed calidum & frigidum congregant & disgregant homogenia, & non eterogenia, dissoluendo & congelando. Sed humidum & siccum aggregantur & disgregantur constringendo & humectádo. Elementorum ergo operatio est simplex generatio & naturalis permutatio: Igitur manifestum est, res vniuersas variari per calidum & frigidum. Et simpliciter generari & naturaliter permutari. Ná calidum & frigidum viuificat materiam: cum verò vincuntur agentia, liquet quomodo secundùm partes variabiles sunt: quia ex quolibet non fit quodlibet, sed determinatum ex suo determinato: quia nulla fit generatio nisi ex conuenientibus in natura.

Item Arnoldus dicit de operationibus & effectibus elementorum: terra desiccat & figit, aqua mundat & abluit: aër verò & ignis faciunt fluere & tingere. Ideo oportet quòd sit aqua multa, aër multus: quia multitudo tincturę tanta erit, quanta fuerit aëris multitudo: aqua enim purgatiuum est, & causa efficiens claritatem totius corporis & medicinæ. Hinc est quod frequens destillatio est elementorum

ablutio.

ablutio. Et ſicut aquā coniungitur aëri, ſic terra igni. Nã terra calcinata ignita eſt, & ei prædominatur ignis: aqua etiam eſt congelata, & inſpiſſata cum terra & aëre. Et quanuis ſit vna & eadem ſubſtantia, habens diuerſos effectus conformes elementis: ideo etiam aqua noſtra vel lapis noſter diuerſis appellatur nominibus. Nam aqua duo operatur in terra; nam lauat eam & tingit: in quantum lauat, dicitur aqua: in quantum tingit, dicitur aër. Primò ſeparatur aqua, deinde aër: ignis verò qui eſt coniunctus aëri, calorem augmentat & conſolidat, & ſuperfluam humiditatem tollit ipſius aquæ. Deprimit & cõpactum facit illud, quod eſt rarum & molle.

Item ignis & aër conueniunt in qualitate, ideo vix ab inuicem ſeparantur. Ideo etiam ſimul depurãtur vt aqua. Cum ergo primò cum leui igne aqua mundatur, aër verò & ignis difficiliùs & vltimò ſeparantur à terra, quæ terra poſtquam calcinata eſt, quaſi vt ignis ſicca remanet. Item aër melior eſt quàm aqua, quia licet aqua abluit terram & dealbat, faciens matrimonium tincturarum: tamen aër tingit terram, & infundit ei animam & fuſibilitatem. Et nota bene quæ dixi, & habebis ex opere tuo lapidem ad aquam & terram ſolum, & vtaris lapide ſicco ad ignem & aërem tantum, aër ſanè eſt oleum, tinctura, Sol, anima & vnguentum Philoſophorum, quòd totum perficit

magisterium. Aër est aqua tincta, & eius tinctura est ignis: quoniam ipsa aqua est corpus, & aër est spiritus deferens ignem. Oleum verò est similitudo animæ in corpore existentis, quod oleum nunquam extrahitur de corpore nisi mediante aqua per longam decoctionem ignis. Nam aqua est spiritus extractus. Oleum est sicut anima in corpore, & non aliud.

Item Arnoldus iterum de effectibus quatuor elementorum dicit.

Aër nutrit ignem sicut aqua terram nutrit. Nam ignis viuit ex aëre, & aër viuit de elemento aquæ, & aqua de elemento terræ. Fige ergo terram & aquam vt aër possit figi in aqua, quoniam si aquam bene occidisti, omnia elementa occidisti, & mortua sunt. Veruntamen est quod aqua minimè surgit sine terra, & nunquam consurgit sine corpore fructus, in quo dum moritur semẽ, fructum dare potest, quoniam terra manet in se fixa, ideo etiam secum figit & retinet alia elementa. Aqua verò cùm sit frigida & humida, mundat terram, & constringit, quoniam frigidum & humidũ est siccitatis constrictiuum. Veruntamen est quod humidum citò recipit impressionẽ & citò dimittit, siccum autem grauiter recipit impressionem & grauiter dimittit. Idcirco humidum & siccum ad inuicem complectuntur & contemperantur, & adipiscitur siccum ab humido

per

per partium cōtinuationem: ideo faciliter impressionem recipit & acquirit humidum à sicco, vt firmiter teneat impressionem, & omnem ignem patitur. Vnde propter humidum prohibet siccum à sua separatione, & propter siccum prohibet humidum à sua fluxibilitate: aër verò circundat aquam, clarificat & rubificat terram & tingit ipsam, vt apta sit ad extensionem & fusionem. Ignis autem totum compositum maturat, subtiliat & rubificat, & aërem perungit, & consolidat, terræ & aquæ frigiditatem constringit, & ad meliorem complexionem, & ad quantitatem reducit.

Elementa grauia, vt sunt terra & aqua, ad fixionem & quietem: Elementa verò leuia, vt sunt ignis & aër, plus iuuant ad fusionem & tincturam.

Hinc dicit Aristoteles: Ego diuidam tibi lapidem in quatuor operationes: id est, quatuor elementa: Cùm ergo habueris aquam ex aëre, & aërem ex igne, & ignem ex terra, tunc habebis plenam artem & tincturam. Dispone ergo substantiam terream per destillationem in humiditatem & caliditatem, donec conueniant & coniungantur, & non discrepent nec diuidantur. Et tunc adiungam eis duas virtutes operatiuas, videlicet aquam & ignem. Quia si permisceris aquam solam dealbabit: Et si adiunxeris ignem, rubificabit largiente natura & creatore, &c.

De ſeparatione elementorum in noſtro lapide Philoſophicè intelligenda.

Raſis Philoſophus dicit: Scias pro vero quòd nunquā Philoſophi intellexerunt, quòd lapis noſter diuideretur in quatuor elementa ſeparatim, vt faciunt ſtulti Alchimiſtæ, ſicut clarè patet ꝑ illud quod dicit Arnoldus: Scias pro vero quòd elementa non diuiduntur in lapide noſtro ſecundùm ſubſtantiam, ſed benè ſecundùm virtutem: quoniam aliquod purum & ſimplex elementum non inuenitur niſi in ſua ſphæra tantùm. Veruntamen eſt quod elementorum qualitates actiuæ & paſſiuæ, ſecundùm aliquam prædominationem poſſunt à ſe inuicem ſeparari & partiri, vtputa dum ſeparatur aqua viſcoſa & eius ſubſtantia, in qua prædominatur frigiditas, tunc dicitur quòd ſeparatur aqua. Dum verò ſeparatur ſubſtantia magis depreſſa in qua dominatur caliditas, tunc dicitur quod ſeparatur aër & ignis, vel ſubſtantia aërea & ignea. Qui hoc capere poteſt capiat, & qui non, de ſcientia & arte ſe minimè intromittat. Ergo concluſiuè dicendo: Aqua noſtra extrahitur à ſubſtantia manus, & non ex alia, eò quòd in eis maior tinctura. De terra verò non curo cuius ſit coloris, vel ſubſtantiæ, donec illa fuerit ſubtilis, clara, atque fixa, &c.

De vera putrefactione Philosophica nostri lapidis.

Arnoldus in ſuo Roſario dicit: In opere noſtro putrefactio eſt neceſſaria, quia nunquam fit aliquid natum, vel creſcens, nec animatum, niſi poſt putrefactionem. Quia ſi putridum non fuerit, fundi non poterit, nec ſolui. Et ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum redigetur. Noſtra ergo putrefactio non eſt ſordida nec immunda, ſed eſt commixtio aquæ cum terra, & terræ cum aqua per minima, donec totum corpus fiat vnum. Hinc dicit Morienus Philoſophus: In putrefactione noſtri æris ſpiritus vniuntur cum corpore, & deſiccantur in illo. Et niſi aqua cum terra deſiccaretur, non apparerent colores. Etiam putrefactio noſtra nil aliud eſt, quàm mortificatio humidi cum ſicco. Et noſtra putrefactio non fit abſque humido & ſicco, eò quòd terra in ſiccitate continetur, nec per ſe ſurgere poteſt. ratio: quia non poſſunt grauia ſuperiùs aſcendere: nec leuia cum grauibus inferiùs manere, & detrudi ſine ſuo conſortio, ſed vtrunque eſt initium & finis alterius. Hinc dicit Hali Rex: Scias quòd niſi ſublimaueris corpus quouſque fiat aqua, aqua in toto non putrefiet: nec poterit cōgelari, niſi per ignem. Nam ignis commixtionem noſtri lapidis congelat. Et ſimiliter ſoluimus corpora, vt caliditas adhæreat profunditatibus eo-

rum. Et sic solus ignis mutat aquam & terram à suis naturis & coloribus.

Qualiter aqua nostra à sua natura denigratur, audi Iohannem Austrum.

Iohannes Austri dicit: Æs quidem nostrum primò de quanto magis coquitur, de tanto magis soluitur & denigratur, & fit aqua magis subtilis & spiritualis.

Secundò de quanto magis coquitur, de tanto magis inspissatur, & desiccatur, & fit maioris albedinis.

Tertiò de quanto magis coquitur, de tanto plus coloratur & rubificatur, & fit tinctura intentionis rubedinis. Quia autem sit necessarium quod lapis noster primo fit niger. Hoc sic probatur: Quia generatio vnius non fit nisi per corruptionem alterius. Sed corruptio putrefactionis non fit nisi per calorem agentem in humido.

Sed calor agẽs in humido efficit primò nigredinem: quare liquidè patet, quod principium nostri operis est nigredo & caput corui. Ideo Philosophus in Turba dicit: Cùm videris illi aquæ nigredinẽ euenire, scias tunc corpus esse liquefactum. Tunc oportet ignem leuem continuare super ipsum, donec conceperit nebulam tenebrosam, quam peperit. Tota intentio omnium Philosophorum est & fuit, vt corpus iam solutum in puluerem nigrum,

suam

ſuam ingrediatur aquam, & fiat totum vnum, & pura aqua ſuſcipit aquam ſicut naturā propriam. Hinc dicit Roſarius Philoſophus: Oportet illam nigredinem aquæ, leui igne decoquere, donec in ſua aqua nigratur, ſcilicet donec totum fiat aqua. Tunc enim aqua miſcetur aquæ, & aqua aquam amplectitur, ita quod ab inuicem non poterint ſeparari. Inſipientes & falſi Alchimiſtæ audientes aquam, putant eam aquam eſſe vulgi. Si autem libros Philoſophorum legiſſent, vtique ſcirent eam rem aquam eſſe prægnantem. Quæ tamen abſque corpore ſuo cum quo coniuncta eſt, facta ſunt vna aqua permanens.

Hinc dicit Auicenna: Quàm diu apparuerit nigredo, dominatur obſcura fœmina, & ipſa eſt prior vis noſtri lapidis: quia niſi primò fiat nigrum, non fit album vel rubeum, eò quòd rubeum ex albo & nigro eſt compoſitum.

Sequitur opus dealbationis: Et qualiter lapis noſter debeat dealbari.

Audi Roſarium: Medicina noſtra eſt vna in eſſentia, & in agendi modo: quoniam neceſſarium eſt, quod illa eadem medicina, ſcilicet alba, nũquam fit rubea, nec poteſt rubificari, niſi primò fuerit alba. Et ratio huius eſt: quia nemo poteſt tranſire per primum ad tertium niſi per ſecundum. Sic etiam non eſt tranſitus de nigro ad citrinũ, niſi per album: quia citrinum

ex multo albo, & puriſſimo nigro eſt compoſitum. Ideoque hanc medicinam albam & rubeam facere nequimus, niſi primò fuerit nigra, & deinde alba etiam: medicina alba & rubea non differt inter ſe in eſſentia, ſed in eo tantùm differunt, quòd rubea maiorem inducit ſubtiliationem, & longiorem decoctionem in regimine ſui ignis. Et hoc eſt ideo, quia finis operis albi, eſt principium operis rubei, & quod completum eſt in vno, incipiendum eſt in alio. Nam totum magiſterium noſtrum vno modo incipitur & finitur, ſcilicet coquendo. Hinc dicit Roſarius: Argentum viuum ex ære noſtro ſublimatum, ex quo omnia fiunt, eſt aqua munda & tinctura vera. Nam ex ære noſtro fit ſulphur album, quod æs noſtrũ dealbat, & quo ſpiritus retinetur ne fugiat. Illud autem ſulphur non poterit æs noſtrum rubificare, niſi priùs operatus fueris ad album, eò quòd ſolum ſulphur album æs noſtrum dealbat. Quare liquet, quod tanta erit pulchritudo æris noſtri, quanta fuerit albedo ſulphuris. Ideo in Turba Philoſophorum dicitur: In colore albo ſpiritus vniuntur, quod fugere nequeunt. Quare præcipitur: Dealbate latonem, & rumpite libros, ne corda veſtra corrumpantur. Terra namque cum aqua putrefit & mundatur. Quæ cùm mundificata fuerit nigredo, recedit & dealbatur. Et tunc peribit tenebroſum, & vir aſcendit ſuper mulierem, & aufert

& aufert sibi suam nigredinem. Et sic tunc Mercurius: id est, seruus fugitiuus penetrabit corpus, & spiritus constringetur in siccum, & tunc cessabit nigrum corrumpens, & deformatum, & fiet album & lucidum. Hinc Philosophi in Turba dicunt:

Magnesia nostra cùm dealbatur, spiritus fugere non permittit, nec æris vmbram vlterius apparere. Ipsa namque est sulphur album fixum, quod omnia corpora tingit, perficit, & conuertit in album.

Hinc dicit Philosophus: Si fuerit argentum viuum purum, coagulabit illud vis sulphuris albi non vrentis, in album: & illud est res optima, quam possunt habere operantes Alkimiam, & conuertunt illud in album: quia natura continet in se naturam, & vero matrimonio copulatur ad inuicem. Et non est nisi sola vna natura, quæ in vnoquoque gradu operationum suarum in aliam cōuertitur naturam: eò quòd natura naturâ lætatur, & gaudet, & natura naturam superat, & natura continet naturam, docens eam præliare contra ignem. Nec tamen sunt diuersæ naturæ, nec plures: sed vnà tantùm natura est, habens in se naturas & res omnes, quibus sufficit ad artem nostram: quia vno ordine natura opus suum incipit & finit.

Qualiter lapis noster debet rubificari, audi Rosarium.

Nisi primò dealbaueris æs nostrum, ipsum rubeũ facere nequitis: quia nemo potest transire de extremo ad extremum, nisi per mediũ. Hoc est dicere: nemo potest venire de nigro ad citrinum, nisi per album, eò quòd citrinum ex multo albo & purissimo nigro est compositum. Dealba ergo nigrum & rubifica album, & habebis magisterium. Quoniam sicut annus diuiditur in quatuor partes, sic etiam opus nostrum benedictum. Nam primò est Hyems, id frigidum & humidum, & pluuiosum. Secundum tempus est Ver, quod est, calidum & humidum & floridum. Tertium tempus est Æstas, quod tempus est calidum & siccũ: id est, rubicundum. Quartum tempus est Autumnus, quod est tempus frigidum & siccum, & tempus colligendi fructum. Hac dispositione tingimus res naturales donec fructum afferát ad vota: quia iam Hyems transijt, imber abijt, noxque recessit, & flores apparuerunt in terra nostra, & tẽpus putationis aduenit. Sed cùm stamus suprà rosam albam, solum sortiemur effectum istum, conuertendo corpora metallica, & ægra in albũ arte & operatione. Et cùm videris illam albedinem supereminentem, lætus & certus esto, quod in illa albedine rubedo est occultata. Et hanc rubedinem nõ oportet ex-

tet extrahere, ſed ſolo igne regere, vſque quo totum fiat rubeum: Et ſic conſequenter patet, quòd color rubedinis creatur maximè ex cõplemento digeſtionis. Quia ſanguis non generatur in homine, niſi priùs diligẽter coquatur in epate, & poſt illam rubedinem de cætero nequaquam imponas aquam vel rem aliquam aliam, quouſque ad complementum rubedinis decoquatur. Nam tempore æſtatis & fructuum, inundatio aquarum pluuialiũ corrumpit fructum, quare oportet igne ſicco abſque humore comburere, donec rubificetur rubedine perfecta: igitur noli ceſſare quanuis rubeũ aliqualiter tardauerit apparere. Quia ſicut prima digeſtio ſtomachi omnia dealbat, ſic ſecunda digeſtio quæ fit in epate, omnia rubificat. Quare liquet ex primis dictis, quod igne augmentato poſt albedinem, ex primis coloribus habebis rubedinem: in medio tamen colorum illorum apparebit citrinum. Sed ille color citrinus non eſt ſtabilis: quia poſt citrinum mox oritur rubeum: quo apparente, opus nõſtrum eſt completum: quoniam tunc habebit virtutem maſculi, & conuertit omne corpus incompletum in verum ſolificum.

Hinc dicit Philoſophus: Si fuerit ſulphur mundum & clarum cum rubore, & fuerit in eo igneitas ſimplicis non vrentis, erit res optima, quam recipere poſſunt Alchimiſtæ, vt ex eo faciant aurum, &c.

Iterum de elementorum naturali & reciproca circulariq́ꝫ vicinitate ad inuicem.

Albertus Magnus dicit: Non eſt ſilendum, quòd in omnibus quæ ſe habent ad inuicem circulariter per generationem, facilior eſt eorum tranſitus, eò quòd in pluribus habẽt conuenientiam.

Hinc eſt quod ex argento faciliùs fit aurum, quàm ex alio metallo: bene ergo ordinauit natura, vt elementa circulariter ſibi communicarent qualitates, quatenus circulares tranſmutationes ex ipſis fierẽt, & ex circulari tranſmutatione elementorum fieret. Vt puta terra communicat ſuam ſiccitatem igni, ignis verò caliditatem ſuam aëri, aër humiditatem ſuam aquæ, aqua verò communicat ſuam frigiditatem terræ, & terra iterum ſiccitatẽ ſuam igni. Et ſic circulariter materia terræ appetit eſſe ſub forma ignis: quia ignis quaſi ſitiens naturaliter agit in terram, & cõuertit materiam terræ in ſuam formam. Iterum eadem materia terræ, appetit eſſe ſub forma aëris, qui aër eſt quaſi naturaliter ſentiens ignem. Et ideo agit in ignem & terream materiam. Et ignis, qui fecerat terram in ſuam formã, tunc illa materia naturaliter appetit eſſe ſub forma aquæ. Aqua hoc ſentiens agit in aërem, & in illam materiã, quæ fuit ignis, aëris & terræ, & ſic conuertit in ſuam formam. Tunc illa materia naturaliter

appetit

appetit esse sub forma aquæ: aqua hoc sentiēs, agit in aërem, & in illam materiam quæ fuit ignis, aëris, & terræ, & sic conuertit in suam formam. Cùm ergo illa materia fuerit in omnibus formis elementorum fabricata, appetit naturaliter simul omnes. Elementa hoc sentientia, & quasi rixantia naturaliter omnia volunt simul esse: quia sunt actiua, & passiua & contraria. Ex illa igitur cōtrarietate & rixa, destruuntur formæ elementales, & remanent sub forma elementali. Sed quo ad se: id est, per circularem transmutationem materia elemētorum efficitur elementatum.

Hinc beatus Thomas de Aquino de forma elementorum, in eodem corpore coniunctorum ita dicit: Vidi & feci per artificium natura cooperante. Nam accepi quoddam sulphur, quod erat naturæ igneæ, & transmutaui ipsum in aquam puram, quam per artem iterum transmutaui in aërem & in aquā, & cùm volui transmutare in terram, vt terra purior fieret, inueni quendam lapidem rubeum, clarissimum, dyaphanum & lucidum, & in eo conspexi omnes formas elementorum, & etiam eorum contrarietates in illa materia lapidis, nescio qua ex virtute nisi ex appetitu.

Ex rubedine enim respexi formam ignis: ex diaphanitate formam aquæ, & ex luciditate formam aëris.

Vnde Arnoldus ad propriá 10. dicit: Beatis-

ſime pater, Hermes Philoſophus dicit: Quòd metalla ex quatuor elementis conſiſtunt, & quodlibet elementum in ſua materia abundat ex quatuor elementis, cùm elementum ſimplex non nobis dare actum ſit. Etiam in materia metallorum oportet, quòd elementa habeant vnam materiam communem corporum, quæ ſit communis formæ elementorum, ita vt per ipſa poſſint tranſmutari.

Et illa eadem materia quæ erat aquæ, ſit aëris, terræ, & ignis. Sunt ergo quatuor qualitates ſiue virtutes progredientes ab eſſe elementorum, & quælibet iſtarum poteſt dici de materia elementali: & iſtæ virtutes ſunt, calefaciendi, infrigidandi, ſiccitatis & humiditatis. Et duæ iſtarum qualitatum ſunt actiuæ, ſcilicet calidum & frigidum: duę verò paſſiuæ, ſcilicet humidum & ſiccum. Sunt ergo duo elementa per comparationem ad res elementales, ſcil. ignis & aqua actiua, & quaſi duo paſſiua, ſicut terra & aër. Quantum ergo inter ſe ſunt actiua & paſſiua, & communicant in natura.

Hinc eſt quod vnum elementum communicat ſuam qualitatem alteri, vt ſic circulando qualitatem illius poſſit conuertere in ipſum, & tranſmutatur. Eſt etiam ſciendum quòd commune eſt omnibus metallis, quòd ipſorum materia eſt valde propinquę ad inuicem in natura, in virtute, & potentia.

Hinc dicit Albertus Magnus: Quia in naturæ ope-

ræ operibus didicit proprio visu, quòd ab vna origine fluunt aquæ viuæ, & in quadam parte fuit aurum, & in alia argentum, quæ tamen materia fuit vna, sed diuersus fuit locus in calore. Ideo diuersitas loci depurationis metalli, diuersitatem secundùm speciem fuerit operata.

Recapitulatio totius operis Alchimiæ, & lapidis nostri secundùm intentionem omnium Philosophorum.

Plato dicit: Artifex nostri operis primò debet lapidem soluere: deinde coagulare, quoniam opus nostrum nil aliud est, quàm facere perfectam solutionem & coagulationem. Vnde Rosarius dicit: Nisi quodlibet vertatur in aquam, nullatenus peruenit ad perfectionem. Ideo nonnunquam oportet vti aliqua commixtione & contritione in toto nostri operis regimine, sed solùm versari circa aquam permanentem, cuius vis est spiritualis sanguis: id est, tinctura sine qua nihil fit. Conuertitur enim in nostra operatione corpus in spiritum, & spiritus in corpus. Sic enim mixta in vnum reducuntur & se inuicem vniunt. Nam corpus incorporat spiritum per sanguinis tincturam: quia omne quod habet spiritum, habet & sanguinem.

Nam omnis res cuius radix est terra, & aqua fit moriens. Hoc est dicere, terra fit aqua, & vincunt eum aquæ qualitates, sic est solutio

corporis, & coagulatio ſpiritus, & econtrà. Nam vnam habent operationem: quia non ſoluitur vnum, niſi coaguletur reliquum. Ideo in principio operis tu aduna Solem per Lunam, & coagula per Solem, quoniam inde apparebunt effectus, eò quòd pars inferior deprimitur, cùm naturaliter ſuperiora inferioribus dominantur.

Hinc dicit Hali Rex & Philoſophus: Hæc ambo, ſcilicet ſolutio corporis, & congelatio ſpiritus, erunt in vna operatione, & non fit vnum ſine altero. Ratio eſt, quia corpus & anima, quando ſimul coniunguntur, vtrumque eorum agit in ſuum ſocium. Verbi gratia, cùm terra & aqua ſimul coniunguntur, conatur aqua diſſoluere terram, cum ſua humiditate, ſua virtute & proprietate, quæ in ea eſt, facit terram ſubtiliorem, quàm priùs erat: & reddit terram ſibi ſimilem in corpore, ita vt fiat aqua, & econuersò, aqua inſpiſſatur cum terra, & fit ſimilis terræ in denſitate, quia terra ſpiſſior eſt quàm aqua. Ideo dicit Albertus in Secretis ſecretorum:

Scias inter ſolutionem, & coagulationem ſpiritus nullam eſſe differentiam temporis, nec opus diuerſum, ita quòd vnum non fiat ſine alio, quemadmodum inter aquam & terram, non eſt aliqua pars diuerſa, nec temporis differentia, quo cognoſcatur in earum operationibus, vt vna ab alia ſeparetur, ſed eſt vna & eadem

& eadem operatio, & fiunt ſimul. Ideo Arnoldus dicit: Opus lapidis noſtri eſt ipſius diſſolutio, ſciens, quòd nullo modo materia lapidis poſſit deſtrui, quin ſub aliqua remaneat forma. Vnde ſoluta prima forma corporis, immediatè inducitur noua forma, quæ quidem in colore eſt nigra, in odore fœtida, in tactu ſubtilis. Hæc enim ſunt ſigna perfectæ ſolutionis, & putrefactionis corporis: eò quòd calor agens in humidum primò conuertit in nigredinem, quę nigredo eſt caput Corui, & hoc eſt principium operis noſtri. Et ſic lapis diſſoluitur in aquam, quæ aqua Mercurius noſter, & Philoſophorum vocatur.

Hinc dicit Hali Rex: Compoſitio noſtri magiſterij, eſt coniunctio ſiue matrimonium ſpiritus congelati, cum corpore ſoluto: & ſua con iunctio, & ſua paſſio fit ſuper ignem. Nam caliditas eſt eius nutrimentum, & anima non amat corpus, nec cum eo coniũgitur omnimoda coniunctione, niſi per mutationem vtriuſque, & hoc fit virtute ignis & caloris, per conuerſionem ſuarum naturarum. Hinc dicit Morienes: Magiſterium noſtrum non eſt aliud, niſi extractio aquæ à terra. Et econtrà aquæ ſuper terram, donec putrefiat terra cum ſua aqua, quæ cùm putrefacta fuerit, & mundificata, totum magiſterium, Deo auxiliãte, bene dirigitur. Hinc Plato dicit: Accipite lapidem noſtrum, & in tabellas tenues coaptate, & ponite

in vaſe noſtro bene clauſo, & aſſate eum igne leui, donec confringatur. Et ſciatis quòd totum magiſteriũ nil aliud eſt, quàm facere perfectam ſolutionem & coagulationem: hoc eſt dicere, primò ſoluere, deinde vt aqua congeletur, ad calorem Solis decoquere.

Sequitur modus proijciendi.

Qualiter lapis noſter proijci debet ad metalla. Ponatur pondus vnius denarij ſuper decem pondera Mercurij vulgi, loti cum ſale & aceto, & exſiccato. Deinde ponatur in crucibulo ſuper ignem, & quando Mercurius incipit feruere & fumigare, tũc ſtatim proijce medicinam tuam albam ſuper Mercurium fuſum, & tunc medicina incipit ſe fundere in ſuperficie in modum olei. Deinde illud oleum citò intus ingreditur, & tunc Mercurius in colore diuerſificatur, & congelabitur in forma vitri albi: quem Mercurium ſic vitrificatum extrahe ab igne. quo infrigidato, ſumatur vnũ pondus, & proijciatur ſuper 60. pondera Iouis fuſi, tunc ſtatim euenient ſtellæ quæ citò tranſibunt. Tunc bene cooperiatis crucibulũ cum carbonibus viuis, & ſtet in illo igne per quartale vnius horæ. Deinde extrahatis, & fundite, & erit pulcherrimum album, & delectabile.

Sequitur modus proijciendi lapidem rubeum.

Fundatis mediam vnciam Mercurij, & dimidiam

midiam vnciam Iouis, quodlibet seorsum: deinde pone tuam medicinam super Iouem fusum, & stet sic mixta in crucibulo aliquantulum, vt bene se incorporent: & debent esse tres crucibuli, vnus, in quo est medicina cum Ioue mixta: in secundo debet esse Mercurius crudus dimidia pars vel duæ. Tertium crucibulum debet esse vacuum. Deinde medicina existens cum Ioue in crucibulo proijciatur in aliud crucibulum vacuum. Tunc statim Mercurius euacuetur ad crucibulum, vbi est medicina cum Ioue, vt bene moueatur, vt bene permisceatur. Deinde totum repone ab igne, & permitte infrigidari extra ignem. Alia verò crucibula semper stent ad ignem. Et cùm Mercurius fuerit infrigidatus, medicina euacuetur in crucibulum vacuum. Deinde euacuetur aliud crucibulum, in quo fuit medicina, & apponatur Mercurius. Et sic semper procedendum est, quousq; medicina congelauerit Mercurium: quo congelato in vitrum rubeum & diaphanum, & transparens, huius vitri rubei ponatis vnum pondus super 44. pondera Iouis fusi, & erit valde bona proportio. Et faciatis cum eo eodem ordine, quo suprà fecistis in proiectione medicinæ albæ. Et est notandum, si est metallum frangibile, tunc debetis plus addere de corpore imperfecto, scilicet de Ioue vel Saturno, si proiectio fuit super Saturnum. Et sic potestis per eundem modum de

omnibus alijs metallis facere. Et ſcire debetis, quod additionem corporis imperfecti debetis addere paulatim, & in debita proportione & quantitate. Quia ſi nimium apponeretis, tũc oporteret vos ipſum effundere: quoniam aliter non remaneret corpus imperfectum & ſuperfluum.

Sequitur de lapidis noſtri multiplici virtute, & ineffabili eius medicinali effectu, & operatione, & multiplicatione.

Menander Philoſophus dicit: Cùm ad finem operis noſtri perueneris, non indigebis operis noſtri reiteratione, cùm eius actio fortior ſit actione ignis, eò quòd totum cõſumit, quod non facit ignis artificialis: quia ignis artificialis habet ligna, & vegetabilia, & conſumit ea, non tamen omnes rerum partes, ſed dimittit cineres & carbones. Sed medicina noſtri lapidis non dimittit aliquid in rebus, ſed res totaliter conuertit à ſua forma in ſuam eſſentiam. Eſt enim medicina noſtra ſicut fauilla ignis, quæ in actu augmentatur, & augetur in quantitate, vt dicit Hermes. Et in tantùm augmentatur & multiplicatur, quòd oportet operantem ex illo ab actione ceſſare ad tempus tædio affectus. Et hoc eſt venenũ, de quo ſe Philoſophi iactauerũt, cum quo lapides viuificauerunt, quorum naturę fuerunt diminutæ, & reduxerũt eos ad naturam temperatam.

Quarę

Quare honora lapidem noſtrum. Hermes dicit: Cùm lapis noſter ad ſuum terminum peruenerit, nihil eo ſubtilius videtur.

Non ergo miremini, ſi corpora ſuper cœleſtia ſunt in ſe incorruptibilia, cùm in inferioribus, in natura incorruptibilitas ſit reperta, nullique aliorum corporum inferiorum ſubiecta.

Nam ſi lapis noſter ſtaret in igne vſq; ad nouiſſimum diem, nunquam conſumeretur, nec tranſmutaretur. Et ſubdit idem Hermes, dicens: Cûm ad eius finem perueni, tale gaudiũ mihi fuit, quale nunquam diebus vitæ meæ habueram, videns, quòd tanta eſſentia ſine elementali materia in his inferioribus poſſit detineri. O natura maxima creaturarũ, quæ continet quod ignis non poteſt.

Qualiter medicina noſtra lapidis curat omnes morbos, & infirmitates, & modus vtendi ea.

Modus vtendi medicina talis eſt ſecundùm omnes Philoſophos. Si vis noſtra medicina veſcendo vti, tunc recipe de Elixir noſtro pondus duorum florenorum ducatorum, ad vnam libram alicuius confectionis, & comede de iſta confectione in hyeme pondus vnius drachmę: Quod ſi feceris, omnes infirmitates corporales, ex quacunque cauſa ſiue calida, ſiue frigida fuerint, depellit. Et conſeruabit

ſanitatem, & iuuentutem in homine, ac ex homine ſene facit iuuenem, & facit cadere canos crines. Item noſtrum venenum Philoſophicum curat lepram confeſtim. Phlegma diſſoluit, ſanguinẽ mundificat, viſum & omnes ſenſus acuit, & ingeniũ miro modo ſuper omnes medicinas Philoſophorum. Quare noſtra medicina æſtimationem non habet, quoniam omnia facta ſunt propter hominem, &c.

Præſcriptus tractatus, eſt per quendam doctorem in famoſa ciuitate Lypſiæ commorantem, ex vetuſtiſſimo libro exſcriptus. Qui liber antiquus, fuit quondam Caroli quarti Romanorum Imperatoris, ex quo etiam laborare fecit lapidem noſtrum, & perfectiſſimè adimpleuit. Qui etiam multa monaſteria diuerſorum ordinum multasq; egregias collegiatas Eccleſias & cathedrales erexit & fundauit, &c.

INCIPIT LIBER ROSARIVM PHILOSOPHORVM, Compoſitus, & in vnum compilatus diligentiſſimè.

QVI deſiderant artis Philoſophicæ ſcientię maioris cognitionem veriſſimam habere, libellum hunc diligentiùs inſpiciant, & ſæpiſſimè perlegant, & optatum proſperum conſequentur.

Audite

Audite hæc filij priſcorum Philoſophorum, quam altiſſima poſſum voce libet proclamare. Venio namq; vobis præcipuum humanarum rerum ſtatum aperire, ſecretiſſimum omnium ſecretorum, totius Mundi theſaurum, non fictè nec irriſoriè, ſed certiſſimè & humaniſſimè palam ipſum efficiam. Quapropter vos mihi talem exhibeatis audiendi deuotionem, quale vobis afferam doctrinæ magiſterium: nempe eorum quæ vidi proprijs oculis, & manibus meis palpaui, aliquod nunc poſſum vobis rectius teſtimonium perhibere. Quidam & confidentius quàm fallaces multi iactatores, qui poſt multas tandem expenſas & labores, nullum ſibi niſi miſerabilem inueniunt effectum. Clarè ergo vobis loquor & apertè, quatenus tàm periti quàm etiam imperiti valeát ex hoc magiſterio ſecretum intelligere. Nec meritò poterit me quiſquā blaſphemijs afficere: Nam cùm antiqui Philoſophi tàm obſcurè quàm & confusè ſcripſerunt, ita vt nedum intelligantur, ſed nec conuenire videantur, quatenus precioſiſſimam artem hanc inquirentes, aut fallerent, aut à propoſito deterrerēt. Ego quidem remota omni fallacia & obſcuritate, vobis planè experimentū omne ante oculos apponam veriſſimum, ſimul & cum Philoſophorum ſentētijs, ad propoſitum adductis ipſum quamoptimè facientibus, quatenus res de qua agitur, eo apertior fiat & clariùs intelligatur.

Vnde primò notum facimus, omnes extra naturam operantes, deceptores esse, & in re non debita laborare. Porrò ex homine non nascitur nisi homo, & ex bruto non nisi brutum, & omne simile profert non nisi suum simile. Quapropter qui de proprio non habet, de alieno ad libitum suum habere non potest. Hoc autem dicimus, vt nemo amittat suam pecuniam. Nam cùm quidam decepti sint ingenij sui tarditate, & ad inopiam deducti, alios tentant etiam seducere, & ad miseriam compellere. Consulo autem, vt nemo se arti huic intromittat ad inueniendum, nisi principium veræ naturę & eius regimen agnoscat, qua cognita pluribus non indiget rebus, nisi vna, nec magnas requirit expensas, quoniam vnus est lapis, vna medicina, vnum vas, vnum regimen, vnaque dispositio. Et scias quòd ars est verissima. Porrò Philosophi nunquam studuissent tot colorum diuersitates, & ordinem exprimere, nisi vidissent & tetigissent. Quare illud repetimus: Omnes extra naturam laborantes deceptos esse ac deceptores. Igitur in natura nostrum sit exercitium, & intẽtum obsequium: quia lapis noster de re animali, vegetabili & minerali. Vnius ergo esto voluntatis in opere naturæ, nec modò hoc, modò illud attentare præsumas, quia in rerum multitudine ars nostra non perficitur. Quantumcunque enim diuersificentur eius nomina, ta-

men

men ſemper vna ſola res eſt, & de eadem re: non enim introducitur in naturam, quod in ea non eſt de ſua natura. Quare oportet eſſe neceſſarium, vt agens & patiens ſint in genere res vna & eadem: In ſpecie autem altera & diuerſa, ſecundùm Mercurium, quo diuerſificatur mulier à viro, quia licet in vno genere conueniant, tamen inter ſe habent differentiam diſtinctam, vt differunt materia & forma. Materia namque patitur actionem, forma verò agit ſibi aſſimilans materiam. Ideo materia naturaliter appetit formam, ſicut mulier virum, & turpe pulchrum. Sic liberius complectitur corpus ſpiritum, vt ad ſuam perueniat perfectionem. Cognoſcendo ergo radices naturales, melius facies ex eis opus tuum: quia non poſſum alio modo lapidem noſtrum exprimere, nec alio nomine nominare. Patet ergo ex præmiſſis, quòd lapis noſter eſt ex quatuor elementis: Et habent eum tàm diuites quàm pauperes, & inuenitur vbique, & aſſimilatur omnibus rebus, & eſt compoſitus ex corpore, anima, & ſpiritu: & conuertitur de natura in naturam, vſque ad vltimum ſuæ perfectionis gradum.

Dixerunt etiam quòd lapis noſter fit ex vna re, & verum eſt: nam totum magiſterium fit cum aqua noſtra: ipſa namque eſt ſperma omnium metallorum, & omnia metalla reſoluuntur in ipſam, vt eſt oſtenſum.

Item: Sal metallorum eſt lapis Philoſophorum: lapis enim noſter eſt aqua congelata in auro & argento, & repugnat igni, & reſoluitur in aqua ſua, ex qua componitur in genere ſuo. Ergo reductio corporum in primam materiã, ſeu in argentum viuum, non eſt alia niſi congelatæ materiæ reſolutio, per quam ſeratura aperitur per ingreſſionem vnius naturæ in aliam. Vnde Philoſophi dixêre: Solem nihil aliud eſſe, quàm maturum argentum viuum. Nam in Mercurio ſunt ſolùm duo elementa actu, ſcilicet terra & aqua, quæ ſunt paſſiua. Elementa autem actiua, vt aër & ignis, ſunt in ea in potentia ſolùm. Sed quoniam iſta in Mercurio mundo deducuntur de pura potentia ad actum, ſecundùm debitam digeſtionẽ, & proportionalem decoctionem, tunc fit aurum. Quare in auro ſunt quatuor elemẽta in æquali proportione aptata: & ideo ibi eſt ſulfur maturum & actiuum. Ars autem noſtra iuuat naturam, ſuper adminiſtrando Mercurio Aurum maturum, in quo (vt dictum eſt) eſt ſulphur maturum & optimè digeſtum: à natura autem per opus naturæ.

Arnoldus: Quicunque velit ad hanc ſcientiam peruenire, & non eſt Philoſophus, fatuus eſt: quia hæc ſcientia non eſt, niſi de occultis Philoſophorum.

Senior: Ars enim illa in Dei potentia reſeruata, quæ Laycis eſt inimica.

Vnde

Vnde Geber: Non ergo hæc ſcientia pauperi & egenti conuenit: ſed potius eſt illis inimica.

Secundò Politicorum dicit Philoſophus: Impoſſibile eſt indigentem Philoſophare.

Duplex eſt via in iſta arte ſecundùm Philoſophos: ſcilicet vniuerſalis & particularis. Via vniuerſalis eſt facilis & rara. Et eſt talis quæ ex principijs veris & naturalibus educitur: quibus virtus ſeminaria & reformatiua ſtatim, & in momento indurat Mercurium, & quodlibet metallum debitè præparatum tingit in verum aurum vel argentum, ſecundùm quòd talis virtus primordialiter ad ſuum finem fuerit actiuorum ad paſſiua coniunctione.

Secunda verò via dicitur particularis, & eſt difficilis & laborioſa. Nota, licet Alchimia in via vniuerſali partim ſit naturalis, partimque artificialis, magis tamen eſt naturalis: quia natura in via veræ Alchimiæ nil alienum vel extraneum introducitur: quia natura habet in quod operatur, eò quòd actiua iunguntur paſſiuis per competentem vnionem ſeu applicationem, cætera verò natura per ſe operatur.

Plato, lapis noſter eſt res quam ignis non tetigit, à qua noſter Mercurius ſurgit.

Tria ſunt genera laborantium artem Alchimicam, ſcilicet Alchimiſta, Lauchimiſta & Lachrimiſta. Non omnis qui dicit, recipe, recipe, intrabit in artem, quia vnum tantùm eſt reci-

pe: vnum corpus non intrat alterum.

Gratianus: Accipe hoc & hoc, & fac sic & sic, & habebis hoc, & illud est verum apud omnes Philosophos. Vnde Philosophus: Primum verbum recipe recipe, multos errores fecit. Ideo primum opus est dissoluere rem lapidis: id est, Mercurium non vulgi.

Arnoldus: Fatui autem intelligentes ad literam dicta Philosophorum cæcutiunt, & non inueniunt nisi mendacium, & tunc dicunt: falsa est scientia, quia tentauimus & nihil inuenimus. Et tunc sunt sicut desperati, & vilipendunt libros & scientiam: Et ideo scientia vilipendit eos, quia scientia nostra de occultis naturæ, non habet inimicum nisi ignorantem. Versus:

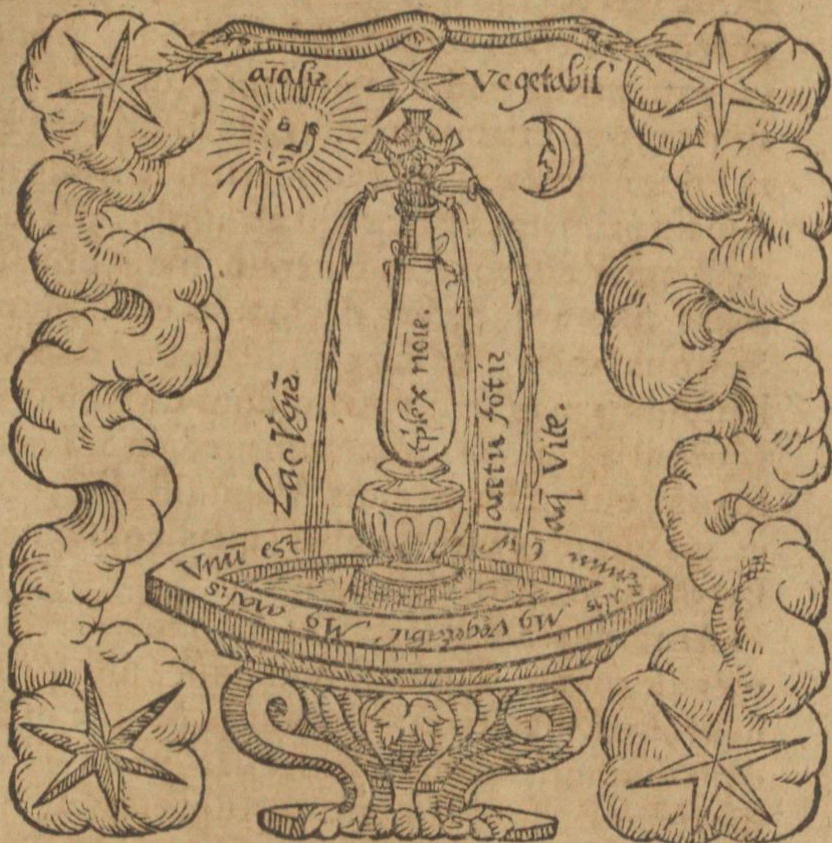
Hic lapis exilis extat, precio quoque vilis,
Spernitur à stultis amatur plus ab edoctis.

Sicut & Alphidius dicit: Scito quòd hunc lapidem, de quo hoc arcanum agitur, Deus non posuit magno precio emēdum, quoniam in via eiectus inuenitur, quatenus tàm à paupere quàm à diuite haberi possit, vt ratione & scientia ad eum quisque possit leuiter peruenire. Argentum viuum non est lapis. Vnde Constantinus: quia fusibilis, ergo non est lapis. Argentum viuum est ignis, vnde Philosophus: Scitote ergo, quòd argentum viuum est ignis, corpora comburens magis quàm ignis.

Wie

Wir ſind der metall anfang vnd erſte natur/
Die küſt macht durch vns die höchſte tinctur.
Keyn brunn noch waſſer iſt meyn gleych/
Ich mache geſund/ arm vnd reych.
Vnd bin doch jtzund gyfftig vnd tödlich.

Mineralis.

Succus lunariæ, Aqua vitæ, Quinta eſſentia, Ardens vinum, Mercurius vegetabilis, omnia idem ſunt: Succus lunarię fit ex vino noſtro, quod paucis filijs noſtris notū eſt, & cum illo fit ſolutio noſtra, & fit aurum potabile no.

ſtrum mediante illo, & ſine illo nequaquam. Corpus namque imperfectum conuerſum eſt in primam materiam, & iſtæ aquæ coniunctæ cum aqua noſtra faciunt vnam aquam mundam, claram, omnia mundans, omnia tamen neceſſaria in ſe continens: & iſta eſt cara & vilis, de qua & cum qua perficitur noſtrum magiſterium. Nam corpora ſoluit non ſolutione vulgari, prout tradunt ignorantes, qui conuertunt corpus in aquam nubis, ſed ſolutione vera Philoſophica, in qua conuertitur corpus in aquam primam, ex qua fuit ab initio, ipſa eadem aqua corpora in cinerem transformat. Scias autem quòd ars Alchimiæ eſt donum Spiritus ſancti. Et ſcias quòd diebus noſtris habuimus magiſtrum Arnoldum de Noua villa, in curia Romana, ſummum medicũ & Theologum, qui etiam magnus Alchimiſta fuit, qui etiam virgulas auri faciebat, quas conſentiebat omni probationi ſubmitti.

Arnoldus: Sciant artifices Alchimię ſpecies metallorum tranſmutari non poſſe, niſi fortè in primam materiam reducantur, & tunc quidem tranſmutantur in aliam quam priùs erant ſpeciem. Et hoc ideo, quia corruptio vnius eſt generatio alterius, tâm in artificialibus quàm in naturalibus. Ars enim imitatur naturam, & in quibuſdam corrigit & ſuperat eam, ſicut iuuatur natura infirmi medicorum induſtria.

Speculum: Venerabili ergo vtimini natura,

quo-

quoniam non emendatur natura, nisi in sua natura: cui alienum nolite introducere, nec puluerem, nec aliquam aliam rem: quippe quia diuersæ naturæ lapidem nostrum non emendant, nec intrat in eum quòd non sit ortum ex eo, quoniam si aliquid extranei sibi apponatur, statim corrumpitur, & non fit ex eo quod quæritur. Vnde notifico, quod nisi similes res initio coquendi receperis, & absque manuum contritione subtiliaueris, donec omnia aqua fiant, nondum opus inuenisti. Quare scire facio preciosissimum arcanum studentibus, vt non fatigentur in vanum, quia hoc magisteriũ nihil aliud est, quàm coquere argẽtum viuum, & sulphur, donec vnum fiat argentum viuum, quod defendit sulphur à combustione, si fuerit vas bene clausum, ita quòd argẽtum viuum non possit euanescere, nec sulphur possit comburi, nec deuastari: quia argentum viuum nostrum est aqua clarissima nostra. Et videmus per exemplum in aqua communi, quòd omne quod cum ea coquitur, nunquam comburitur donec ipsa aqua consumatur, quantumcunq; etiam ipse ignis sit fortis. Et quando aqua consumpta est, hoc quod in vase est comburitur: & ideo Philosophi iusserunt claudere os vasis, vt aqua benedicta nostra non exhalaret, sed defenderet à combustione, hoc quod in vase est: Aqua verò cum illis posita rebus, prohibuit ne ignis combureret, & factæ sunt illæ res.

Quantò magis flamma occupatur, tantò magis aqua in intimis abſconditur, ne ignis calore lædatur; aqua verò in ſuo ventre eas recipit, & ignis flammam ab eis repellit. Iubeo autem omnes inueſtigatores huius artis, in principio facere ignem leuem, donec facta ſit patientia inter aquam & ignem. Et poſtquam videris aquam fixam ſine aſcenſione aliqua, non cures qualis ſit ignis, ſed bonum eſt regere cum patientia, donec ſpiritus & corpus vnum fiant, ita quòd corporea fiant incorporea, & incorporea corporea. Ergo aqua eſt illa res quæ dealbat, & rubere facit. Aqua eſt quæ occidit & viuificat. Aqua eſt quæ comburit & candidat. Aqua eſt, quæ diſſoluit & congelat. Aqua eſt quę putreſcit & poſtea facit germinare nouas, & diuerſas res. Vnde, fili, moneo te, quòd totum intentum tuum ſit in decoctione aquæ, & ne tædeat te, ſi vis habere fructum, & non cures de alijs reb. vanis niſi de ſola aqua. Coque ipſam paulatim putrefaciendo, donec mutetur de colore ad colorem perfectum. Et caue quòd in principio non combures ſuos flores, nec ſuam viriditatem: & noli citò perficere opus tuum. Et nota, quòd ianua tua bene & firmiter ſit clauſa, vt ille qui eſt intus euolare nõ poſſit, & Deo concedente, ita peruenies ad effectum. Natura facit ſuam operationem paulatiuè: ego verò volo quòd tu ita facias, imò ſecundùm naturam tua ſit imaginatio. Et vide ſecun-

ſecundùm naturam, de qua regenerantur corpora in viſceribus terræ. Et hoc imaginare per veram imaginationem & non phantaſticam. Et vide ſimiliter quo calore fit decoctio eorũ, ſi eſt violentus vel ſuauis.

Geber de veritatis inueſtigatione.

Conſiderauimus in noſtris voluminibus ex ſecretis & naturalibus potentijs, & naturalium proprietatibus, etiam per experientiam noſtram inuẽtione inueſtigationis materiam omnino certam. Non enim omnino inuenimus aliud, niſi quòd ea ex quibus elicitur noſtra medicina, in corporibus tranſmutandis, habeat in ſe has qualitatum proprietates.

Primò quòd habeat terram ſubtiliſſimam in ſe, & incõbuſtibilẽ, aptamq; ad figendũ omnimodè fixã cum ſuo proprio radicali humore.

Secundò: humiditatem aëream & igneam, vniformiter coniũctam, ſic, quòd ſi vnum fuerit volatile quod & reliquum. Et quod ipſa humiditas eſt ſuper omnes humiditates, expectans ignis calorem vſq; ad ſui ſufficientis inſpiſſationis cineris complemẽtum, quoad indigentiam ipſius cum permanentia inſeparabili terræ ſcilicet annexæ ſine euaporatione.

Tertiò, quòd humiditatis diſpoſitio naturalis ſit talis, quòd per beneficium ſuæ homogeneitatis, in omnibus ſuarum proprietatum differentijs, terram habet annexam conuerſione vtriuſque, quia in alterutris homoge-

neitate ſit contemperatum virtuoſè, & vnione totali, & vinculo connexionis inſeparabilis æqualiter poſt finalis præparationis gradum fuſionem bonam præſtet. Quartò, quòd hæc homogeneitas ſit tantæ puritatis eſſentiæ, & ab omni re combuſtibili ſeu vrente artificialiter emundata, quòd omnia cum quibus coniungitur per minima non comburat, ſed à combuſtione præſeruet. Quintò, quòd clará & ſplendidam habeat tincturam in ſe albam, rubeam, mundam, & incombuſtibilem, ſtabilem & fixam, quòd ignis nequaquam valeat ipſam permutare, nec ſulphura aduſtiua ſeu acuta corrodentia corrumpere, nec perfraudare. Sextò, quòd totum compoſitum inſeratum cum ſuo complemento finali ſit tantæ ſubtilitatis materiæque tenacitatis, quòd poſt finalem ſuę decoctionis termini iniectionem tenuiſſimæ maneat fuſionis, ad modum aquæ, & penetrationis profundæ vſque ad vltimæ rei permutabile, cuiuſcunque fuſionis ipſum extitit in complemento, & cum vicinitate & affinitate ſua adhæreat ſuo fumo naturaliter, cum inſeparabili conſolidatione, contra impreſſionem ignis in ipſa hora ſua, ſpiritualiter corpora in ſui naturam reducens.

His conſideratis inuenimus inueſtigatione noſtra ſeptem proprietates rerum in noſtro lapide neceſſarias & opportunas: Et ſunt hæ: oleagineitas, materiæ tenuitas, affinitas, radicalis

calis humiditas, puritas, claritas, Terra figens, & Tinctura.

Prima verò differentiarum proprietas est ipsa Oleagineitas, dans in proiectione vniuersalem fusionem & apertionē medicinæ. Nam primum quidem necessarium est post proiectionem medicinæ, est ipsius medicinæ subita & conueniens fusio, quæ cum oleagineitate naturali perficitur & inuisceratur.

Secunda est materiæ tenuitas, siue ipsius subtilitas spiritualis, tenuis siue fluens infusione ad instar aquæ, penetrans in profundum rei alterabilis. Quia secundò post fusionem medicinæ, necessaria est ingressio eius immediatè.

Tertia est Affinitas siue vicinitas, inter Elixir & rem transmutandam, dans inhærentiam in obuiationem sui similis & retentionem. Quia tertiò post medicinæ ingressionem, immediatè adhærentia conueniens est & necessaria.

Quarta est radicalis Humiditas & ignea, congelans & consolidans partes retentas cum adhęrentia sui similis, & vnione omnium partium consimilium inseparabiliter in ęternum: quia quartò post adhærentiam, opportuna est partium consolidatio sua radicali humiditate viscosa & necessaria.

Quinta est Puritas & Claritas mundificata, dans splendorem eminentem in combustio-

ne existenti, non adiunctis post consolidationem partium putrificatarum quæ relinquuntur, quòd ignis agens actualis habeat comburere omnes superfluitates extraneas non consolidatas: quare sequitur putrefactio immediatè, & est necessaria.

Sexta est Terra figens, temperata, tenuis, subtilis, fixa, incombustibilis, dans fixionis permanentiam, in solutione adhærens, secum stans & perseuerans contra ignem: quia sextò necessaria est fixio post purificationem & opportuna.

Septima est Tinctura dans colorem splendidum & perfectum, album & citrinum intensum, dans lunificationem & solificationem rerum trāsmutabilium: quia septimò post fixionem necessarius est, & vltimus color tingens seu tinctura, colorans materiam conuertibilem in verum aurum vel argētum cum omnibus suis differentijs certis & notis.

Calidius Philosophus de aqua nostra dicit: Est enim ignis, quia omnia comburit & terit, argentum viuum est acetum. Vnde Socrates in Turba dicit: Prima vis est acetum: id est, argentum viuum. Vnde Turba: Si corpus absque aceto super ignem ponatis comburetur: id est, absque argento viuo. Turba dicit: Est acetum acerrimum quod facit corpus merum sine quo nullus color venit.

Nota

Nota bene: In arte nostri magisterij nihil est celatum à Philosophis excepto secreto artis, quod non licet cuiquam reuelare: quod si fieret, ille malediceretur, & indignationẽ Domini incurreret, & apoplexia moreretur. Quare omnis error in arte existit, ex eo quod debitam materiam non accipiunt. Igitur venerabili vtimini natura, quia ex ea & per eam & in ea generatur ars nostra, & non in alio: & ideo magisterium nostrum est opus naturæ & non opificis. Et sic qui nescit principiũ, finem

non consequitur: & qui nescit quid quærit, nescit etiam quid inueniet.

Scias ergo quòd æs, quod est Philosophorum aurum, est aurum eorum. Dixit autem Senior: Aurum nostrum non est aurum vulgi. Quæsiuisti autem de viriditate, putans quòd æs esset corpus leprosum propter illam viriditatem quam habet. Vnde enim tibi dico quòd totum illud, quod est perfectum in ære est, illa sola viriditas quæ in ipso est, quia illa viriditas per nostrum magisterium vertitur citò in verissimum aurum nostrum, & hoc experti sumus. Nullo tamē modo poteris lapidem præparare absque duenech viridi & liquido, quod videtur in mineris nostris nasci. O benedicta viriditas, quæ cunctas res generas: vnde noscas quòd nullum vegetabile, atq; fructus nullus apparet germinando, quin sit ibi viridis color. Similiter scias, quòd huius rei generatio viridis est, quare Philosophi germen ipsum appellauerunt. Et similiter eam aquam vocauerunt suæ purificationis seu putrefactionis, & veritatem dixerunt, quia cum sua aqua putrificatur seu purificatur à sua nigredine: abluitur & album reddit ipsum, postea rubeum. vnde scias quòd nulla sit tinctura vera nisi ex ære nostro. Coque ergo ipsum cum sua anima, tere, coque, reitera, donec spiritus coniungatur cum suo corpore, & vnum fiant, & habebis intentum. Sapientes autem multa nomina illi

impo-

imposuerunt, sed tu cõsidera illam solam rem, quæ argento viuo & corporibus adhæret, & habebis scientiam veram. Sed vt non erres, scias quid sit adhærere in corporibus. Aliqui dixerunt, quòd argentum viuum vulgi adhæret in corporib. quod est falsum. Putant enim se intelligere capitulum Gebris de argento viuo, vbi dicit: Cùm in rebus cæteris exquirentes, non inuenimus inuentione nostra rem aliam magis quàm argentum viuum corporum naturis amicari, &c. Hoc autem totum intelligendum est de argento viuo Philosophico. Ipsum enim solum adhæret in corporibus, & nullam aliam rem inuenire potuerunt Philosophi antiqui, nec moderni inuenient aliam rem, quæ corporibus adhæret, nisi argentum viuum Philosophicum. Quoniam argentum vulgare non adhæret in corporibus, imò corpora adhærent ipso argento viuo. Et hoc est verum per experientiam, quia si coniungitur argentum viuum vulgi cum aliquo corpore, argentum viuum manet in natura propria, aut recedit, & non vertit corpus in suam naturam: & ideo non adhæret corporibus, sed corpora adhærent sibi. Et propter hoc multi sunt decepti in operando in illo argento viuo vulgi. Quia lapis noster scilicet argentum viuum occidentale quod prætulit se auro & vicit illud, est illud quod occidit & viuere facit. Scias ergo quòd argentum viuum coagulatum, mor-

tificatum propria natura, est pater mirabilium omnium huius magisterij nostri, & est spiritus & corpus: id est, spirituale corpus, quia sublimatione ascendit. Et hoc est quod Geber dixit: Consideratio veræ rei quæ omnia perficit, est consideratio electorum puræ substantiæ argenti viui. Sed ex quibus maximè hæc argenti viui substantia elici possit, solet quæri. Et nos respondentes dicimus quòd in his in quibus est, ex illis elicitur. Ergo, fili, considera, & vide vbi sit illa substantia, & istam accipe & non aliam, si peruenire desideras ad verum intellectum, &c. Dico tibi in charitate Christi, quòd nullo modo inuenire potuimus, nec Philosophi similiter inuenire potuerunt aliquam rem perseuerãtem in igne, nisi solam illam vnctuosam humiditatem perfectam non cremabilem. Et illa quando est præparata, vt oportet, omnia corpora quæ tangit, ducit ad verissimum solare complementum, & super omnia corpora, & maximè Lunam.

Radix artis, est sapo sapientum, & est minera omnium salium, & dicitur sal amarum: quia oritur de minera maris, & est acutior omnibus salibus in suo genere, quia est minera, & cum eo calcinantur corpora & spiritus, & cum eo fiunt resolutiones & coagulationes Elixir.

Geber: Nota, quòd nullum argentum potest fieri nisi omnia priùs soluantur. Secundò, quòd

dò, quòd nulla ſolutio debet fieri, niſi in ſanguine proprio vel appropriato : id eſt, in aqua Mercurij, quæ dicitur aqua draconis. Tertiò, quòd illa aqua draconis debet fieri per alembicum ſine omni alia re addita : & quòd in faciendo ipſum eſt maximus fœtor. Quartò, quòd cum illa aqua poteſt ſolui amalgama, corpus & ſpiritus, cinabrium, & breuiter omnia & ſingula quæ ſunt de natura ipſius. Quintò, quòd illa aqua debet eſſe munda : ergo non debet fieri, niſi de dracone purgato : purgatur autem draco ipſum ter eleuando, & inde ipſum viuificando. Sextò, quòd oportet vt ſolutum putrefiat in calido & humido : id eſt, in fimo equino, ex hac oritur vna nigredo. Septimò, quòd coaguletur in ſicco Solis in humido : id eſt, in balneo Mariæ. Octauò, quòd tempus perfectionis Elixir eſt ad minus vnus annus. Eſt tamen videre, quod debet eſſe tempus fœtus humani in vtero matris. Nonò, quòd Mercurius nullo modo interficitur, niſi cum odore corporis perfecti rubei ad rubeũ, & albi ad album : & quòd corpus poteſt dare pondus ſuo pondere remanente.

Quatuor ſunt quibus opus noſtrum completur, videlicet pondus, ignis, corpus & ſpiritus. Decimò, quòd omnes receptæ ſunt ſpernendæ in arte. Vndecimò, quòd rebus præparatis in vaſe poſitis, erit ludus puerorum, & quod in vno vaſe poteſt magiſteriũ adimpleri.

Item quicunque habet Mercurium verum, habet Elixir, & quòd Elixir eſt Mercurius mortificatus, ſeu fixus cum odore corporis, quia draco nõ moritur niſi cum fratre & ſorore ſua. Item nota, quòd oportet omnino, quòd de corpore fiat Mercurius: id eſt, quòd fixum fiat volatile cũ volatili: id eſt, cũ Mercurio mundo, & eſt neceſſe quòd plus ſit de volatili quàm de fixo, à duplo vſque ad quintuplum vel ſextuplum vſque ad decimum, & non vltra. Et quantò plures ſunt partes volatiles, tantò tardius fixantur, & fixum fit volatile in ſpacio vnius menſis. Et nota quòd non poteſt eſſe Elixir, niſi corpus & ſpiritus tranſeant per omnia elementa: id eſt, per naturas omnium elementorum, vt priùs fiant terra, poſtea aër: id eſt vapor, tertiò aqua, quartò ignis: infixa quòd fugiat ab igne: nam ignis vocatur omne illud quod non fugit ignem, & quod in igne non marceſcit, nec conſumitur.

Qui vult inueſtigare huius artis ſecretum, cognoſcere eum oportet materiam primam noſtrorum corporum, alioquin labore ſuo fruſtrabitur.

Prima materia corporum non eſt Mercurius vulgi, ſed eſt vapor vnctuoſus & humidus. Nam ex humido fit lapis mineralis, & ex vnctuoſo fit corpus metallicũ. In talem namque vaporem vnctuoſum oportet vt corpora conuertantur, & in conuerſione corpora interimuntur,

terimuntur, & granum corporis in mortẽ prosternitur, & totaliter mortificatur. Et hoc fit mediante nostra aqua alba & rubea. Et sic intellige, nisi granum frumenti: id est, granum corporis proiectum fuerit in terram: id est, in suam primam materiam: id est, in vnctuosum vaporem vel Mercurium Philosophorum & sapientum, &c. Et talis vapor dicitur lapis in capitulis librorum notus, & principium materiæ nostræ operationis, & sulphur vnctuosum, ex quo in complemento extrahitur quinta essentia, Mercurius, tingens omne corpus in Solem vel Lunam, secũdùm quod lapis fuit finaliter præparatus. Item nota, quòd quasi omnes Alchimiæ Sapientes antiqui, quoniam multa dixerunt, concludunt de sale, quod dicunt saponem Sapientum, & clauiculam quæ claudit & aperit: & iterum claudit & nemo aperit: sine qua clauicula dicunt neminem in hoc seculo posse peruenire ad perfectionem huius scientiæ: id est, nisi sciat salem post suam præparationem calcinare. Et dicunt quòd debet esse in loco temperato per tres dies, vt calor ignis & fumositates euaporent. Et ergo ex hoc concludo, quòd omnis bona & perfecta medicina Alchimię & Elixir, seu puluis, oportet quòd sit in modum salis, & sit sal, & habeat virtutem salis, & sit lẽtissimæ fusionis & penetrationis, proiecta super corpora metallorum, fusa vel ignita. Et hoc Geber etiã monet, cùm

dicit: Oportet quòd medicina sit velocioris fusionis quàm Mercurius, ita quòd citius fluat ante Mercurij fugā. Et quòd ignis ipsum consumere nec destruere possit. Et tunc dicitur sal fusibile, & oleum incōbustibile, & sapo sapientum. Item: Nota, sal metallorum transmutat Mercurium in verum Solem & Lunam. Et sic sal animalium trāsmutat quodlibet animalium in veram temperantiam & optimam complexionem. Ignis fimi est causa agens in opere digestionis lapidis nostri, nec valet ignis balnei Mariæ, quamuis etiam temperatissimus sit, loco illius. Vnde Alphidius dicit: Igne coquere quem tibi ostendam, est se abscōdere in equorum stercore humido, quod est sapientū ignis, humidus & obscurus, & est calidus in secūdo & humidus in primo gradu. Cuius ignis proprietas est non destruere oleum: id est, materiam, sed augmētat propter suam temperatam humiditatem. Solus enim ille calor est æqualis & tēperatus, & talis est summè necessarius in generatione istius rei. Vnde Geber dicit: Quia sunt fumi subtilissimi, & temperata indigent decoctione, vt in seipsis secundū æqualitatem inspissentur. Solus enim calor temperatus est humiditatis inspissatiuus & mixtionis perfectiuus, & non super excedēs. Nam generationes & procreationes rerum naturaliū habent solum fieri per temperatissimum calorem & ęqualē, vti est solus fimus equinus humidus & calidus.

Hermes

Hermes libro quarto Tractatuum.

Oportet illum qui introduci vult in hanc artem & ſapientiam occultam, arrogantiæ vitium à ſe repellere, & pium eſſe ac probum, & profundum rationis, hominibus humanum, & ſereni vultus & hilarem: ſalutare diligenter, ac arcanorum permanentium, ſibi patentium obſeruatorem. Fili, prius ante omnia moneo te, Deum timere, in quo diſpoſitionis tuæ viſus eſt, & adiuuatio cuiuslibet ſequeſtrati.

Geber libro perfecti magisterij.

Artificem huius ſcientiæ, oportet eſſe ſubtiliſſimi ingenij, & naturas metallorum & eorum generationes, infirmitates & imperfectiones in ſuis mineris ſcire & cognoſcere, antequam perueniat ad hanc artem. Non autem ad ipſam indagandam accedat artifex groſſo ingenio & duro repletus, nec cupidus, nec auarus in ſumptibus vel expenſis. Nec vir duplex animo, ſine felle & ceruice, vel mente variabilis, nec nimis feſtinus aut capitoſus: Sed doctrinæ filius, vir ſubtiliſſimo ingenio decoratus, ſufficienter locuples, largus, ſanus, firmus in propoſito & conſtans, patiens, mitis, longanimis & temperatus. Alphidius: Scito, fili, quòd iſtam ſcientiam habere non potes, quouſq; mentem tuam Deo purifices, & ſciat Deus te habere certum animum ac rectum, & tunc Mundo dominari te faciet. Ariſtoteles: O ſi Deus ſciret fidelem mentem in homine, vtique reuelaret ſibi arcanum.

Corrector Fatuorum.

Vnicuique arti ſcoriam imitari neceſſe eſt, illius naturæ cognoſcere cuius rei ſit natura, & ſic ars imitatur ſuam naturam. Scias fatue per artem ipſa dignoſcitur natura, nec emendari poteſt: nam naturæ non imitatori impoſſibile eſſet Philoſophorum ſecreta ad perfectũ finem peruenire.

Hermes

Hermes & Geber.

Qui hanc artem semel perfecerit, si deberet viuere mille millibus annis, & singulis diebus nutrire quatuor millia hominum non egeret. hoc confirmat Senior, dicens: Est ita diues habens lapidem de quo Elixir fit, sicut qui habet ignem potest dare ignem cui vult & quando vult, & quantum vult sine suo periculo & defectu. Aristoteles vigesimo de anima: Naturalissimum & perfectissimum opus est generare tale quale ipsum est.

Tabula scientiæ maioris.

In primis habetur in Leone nostro viridi vera materia, & cuius coloris sit, & vocatur Adrop, Azoth, aut Duenech viride.

In secundo habetur similiter, & in trigesimo qualiter corpora soluuntur in argẽtum viuum Philosophorum: id est, in aquam Mercurij nostri & fit vnum corpus nouum. In quarto, habetur putrefactio Philosophorum, quæ nunquam fuit visa diebus nostris, & vocatur sulphur. In quinto, habetur qualiter maior pars istius aquæ, facta est terra nigra & fœculenta, de qua loquuntur omnes Philosophi. In sexto, habetur qualiter ista terra nigra in principio stabat super aquam, & paulatiuè submersa est in fundo vasis. In septimo, habetur qualiter ista terra soluta est in aquam iterũ in colore olei, & tunc vocatur oleum Philosophorum.

In octauo habetur, qualiter natus eſt draco in nigredine, & paſcitur Mercurio ſuo, & interficit ſeipſum, & ſubmerſus eſt in eo, & aqua aliquãtulum dealbatur, & iſtud eſt Elixir. In nono habetur, qualiter aqua mundatur totaliter à nigredine & remanet in colore lactis, & multi colores apparent in nigredine. In decimo habetur, qualiter illæ nebulæ nigræ quæ erant in vaſe ſupra aquam, deſcenderunt in corpus ſuum vnde exierunt. In vndecimo habetur, qualiter ille cinis factus eſt albiſſimus, vt marmor coruſcans, & illud eſt Elixir ad album & fœtus eſt cinis. In duodecimo habetur, qualiter illa albedo cõuerſa eſt in rubedinem tranſparentem vt rubinus, & iſtud eſt Elixir ad rubeum. Et ſi vis bene intelligere, totum opus lege de parte in partem, & videbis mirabilia. Hæc omnia vidi in diebus noſtris vſq; ad leonem. Ego non dixi omnia apparentia & neceſſaria in hoc opere, quia ſunt aliqua quę non licet homini loqui. Depinxi tamen vſque ad complementum, licet non viderim. Scio quia de neceſſitate opus ad talem perueniat naturã. Et impoſſibile eſt hoc ſciri, niſi à Deo ſciatur, aut à magiſtro qui eum doceat. Et ſcias quòd hæc eſt longiſſima via, ergo patientia & mora ſunt neceſſariæ in noſtro magiſterio. Argentum viuum eſt ſal commune. vnde Roſarius dicit: Sal commune aurum & argentum ſoluit, & auget in auro rubedinem, & in argento albe-

to albe-

to albedinem, & mutat æs à corporalitate ad ſpiritualitatem, & cum ea re calcinantur corpora. Vnde Lumen luminum: Si hoc ſal omnipotens Deus non creaſſet, nõ perficeretur Elixir, & vanum eſſet ſtudium Alchimicum. Nota, quatuor ſunt Mercurij, videlicet Mercurius crudus, Mercurius ſublimatus, Mercurius Magneſiæ, & Mercurius vnctuoſus. Sed Magneſia eſt Luna plena. Mercurius Philoſophorum: id eſt, materia in qua continetur Mercurius Philoſophorum. Et eſt ille quem natura paululùm operata eſt, & in metallicam formam formauit, tamen imperfectum reliquit. Hæc ille: Notandum quòd talis res quæ dicitur medium ingreſſionis, quæ neque eſt perfecta, neque ex toto imperfecta. Quia ex nihilo nihil fieri poteſt, & quòd natura non perfecit in ipſa, ipſe artifex adiuuando naturam ipſam poteſt reducere de imperfectione ad perfectionem. Et ille dicitur lapis inuiſibilitatis, lapis ſanctus, res benedicta. Geber.

Argentum viuum aduſtionem non habet. Eſt ergo eius depuratio terreſtreitatis & aquoſitatis remotio per ingenium, quod ſi fuerit purum, coagulabit illud vis ſulphuris albi non vrentis, in argentum: & illa eſt res optima vt per artificium ex eo fiat Elixir ad argentum. Si autem fuerit ſulphur rubeum optimum naturæ non vrentis, erit res optima, vt fiat ex eo Elixir ad aurum. Tale ſulphur eſt ſulphur

noſtrum & ſapientum, & non reperitur ſuper terram, niſi quod ex illis corporibus extrahitur. Arnoldus: Sulphur quod eſt occultum in argento viuo, eſt dans formam auream ipſi argento viuo per virtutem coloris ſulphuris mineralis eius extrinſeci. Auicenna: Tale ſulphur non reperitur ſuper terrá, niſi illud quod eſt in corporibus. Ideo corpora illa ſubtiliter præparentur, vt ſulphur habeamus ſuper terram. Nam corpus perfectum per noſtrum magiſterium iuuat & perficit imperfectum, ſine mixtione alicuius rei extraneæ. Aliâs ſulphur cuiuſcunque generis fuerit, fuſionem rectam impedit, vt patet in ferro, quia non funditur, quia ſulphur fixum in ſe habere dignoſcitur. Si verò fixum non fuerit, fuſionem rectam anticipans, impeditur ab igne & comburitur & euaporat, vt patet in plumbo & in alijs corporibus infirmis. Ideo ſulphur vulgare non eſt de veritate noſtræ artis, neque de perfectione eius, quoniam perfectum impedit in omnibus operationibus ſuis. Vnde Geber: Sulphur nunquam niſi calcinetur poteſt figi: & cùm fuerit calcinatum, nullam dat omnino fuſioné. Senior: Sulphur & arſenicus non eſt vera medicina huius magiſterij, quia non complét nec perficiunt, vt ſufficienter notum eſt de omnibus minoribus mineralibus. Albertus: Sulphuris proprietatis eſt Mercurium congelare & cum Mercurio perficere. Sed tinctura ſolú

exiſtit

existit ex duob. perfectis corporibus, ex quibus sulphura illa elici possunt.

Philosophus: Fundamentum artis est Sol, & eius vmbra. Morienes dicit: Tres species sufficiunt ad totum magisterium, scilicet fumus albus: id est, vis quinta, scilicet aqua cœlestis: & Leo viridis: id est, Æs Hermetis: & aqua fœtida, quæ mater est omnium metallorum, ex qua & per quam, & cum qua præparant Philosophi ipsum, scilicet Elixir in principio & in fine. Has igitur tres species ad eius cõfectionem nemini detegas. Sed stultus hoc magisterium tractat circa quálibet aliam rem. Arcanum Philosophorum secretissimum. Hermes pater Philosophorum dicit: Tres partes habet Philosophia, scilicet Solem, Lunã, Mercurium. Ex illis coniunctis pater Hermes sciuit conficere tincturam. Iohannes de Aquino: Qui auri destructionem ignorat, constructionem eius ex cursu naturę necessario habet ignorare: faciliùs itaque est aurum construere quàm destruere. Qui verò sine his tincturam efficere credit, cæcus procedit ad practicam, sicut asinus ad cœnam. Quia corpus non agit in corpus, nec spiritus in spiritum, eò quòd forma non recipit impressionem à forma, nec materia à materia, quia simile in suo simili non habet actionem & passionem, cùm neutrum eorum sit dignius altero, quia par in parem non habet imperium. Vnde Aristoteles: Nulla est

generatio vera nisi ex conuenientibus in natura. Quoniam res non fiunt nisi secundùm earum naturam. Nunquam enim sambucus profert pira, nec rubus mala granata: Nec arbor mala bonos potest facere fructus. Item dicit Philosophus: Mercurius noster conuertitur in omnem naturam vel naturas, cum quib. iunctus fuerit vel diuisus.

Philosophus: Qui aurũ scit destruere quod per amplius non erit aurum, ille ad maximum arcanum peruenit. Alius dicit Philosophus: Difficile est aurum destrui, difficillimê construi, facilius est destruere accidentale quàm essentiale. Aurum est totum Mercurius, quod patet ex ipsius pondere: & ex ipsius Mercurij facili combinatione: ergo in ipso est totalis & radicalis Philosophorum intentio & voluntas. Has enim virtutes & excellentias acquisiuit mediante calore cœli & planetarum motu, quas per se creare est impossibile nisi per accidens. Ad hæc autem omnia in Mercurio, si artifex opus incipit peruenire quidem posset cum meditatione, suffragio ignis, & ingenio, quod laboris est copia. Albertus: Vnde patet quod multa quãtitas argenti viui est causa perfectionis in corporibus. Multa verò sulphureitas, scilicet immunda, est causa perfectionis & corruptionis. Euclides vir sapientissimus nobis consuluit vt nihil operemur nisi in Sole & Mercurio simul iunctis, in quibus

lapis

lapis Philoſophorum conſiſtit. Ex perfecto nihil fit, quia iam perfectum eſt, prout iſta natura ſeu artificium, habemus exemplum in pane. Panis fermentatus & coctus, eſt perfectus in ſuo ſtatu ſeu eſſe, & ad ſuum vltimum finem peruenit, nec ex eo plus poterit fermentari ſicut eſt in auro, aurum purum deductum eſt per examen ignis in corpus firmum & fixum, & cum eo amplius fermentare omnino impoſſibile eſt apud Philoſophos, niſi habeatur materia prima metallorum, in qua reſoluatur aurum in primam materiam, & in elementa miſcibilia. Recipiamus ergo illam materiam, vnde erit aurum, & mediante artificio, deducitur in verum fermentum Philoſophorum. Et mutemus hoc cum ingenio in materiam perfectam, vel in ſpiritum corporum perfectorum. Quare multi inter modernos laborãtes etiam Philoſophi ſunt decepti, quia opus dimittunt vbi eſſet incipiendum. Heu vobis doctrinæ filij, qui ſperatis fructum colligere antequam maturi ſunt, & ſperatis metere ante meſſem. Alius Philoſophus: Ex perfecto nihil fieri poteſt, quoniam rerum ſpecies perfectæ in ſua natura non mutatur, ſed potiùs corrumpitur: neque ex imperfecto penitùs ſecundũ artem aliquid fieri poteſt. Ratio eſt, quia ars primas diſpoſitiones inducere non poteſt, ſed lapis noſter eſt res media inter perfecta & imperfecta corpora, & quod natura ipſa incœpit, hoc per

artem ad perfectionem deducitur. Si in ipso Mercurio operari incœperis, vbi natura reliquit imperfectum, inuenies in eo perfectionem, & gaudebis.

Perfectum non alteratur, sed corrumpitur. Sed imperfectum bene alteratur: ergo corruptio vnius est generatio alterius.

Speculum: Necesse est quòd lapis noster extrahatur de natura duorum corporum, antequam de eo fiat Elixir completum: quoniá est necessarium quòd Elixir magis sit depuratum, &

tum, & digeſtum quàm aurum & argentum, eò quòd ipſum habet conuertere omnino à perfectione diminuta in aurum Philoſophorum vel argentum, quod ipſa minimè perficere poſſunt. Quia ſi de perfectione ſua alteri darent, ipſa imperfecta remanerēt, eò quòd non poſſunt tingere niſi in quantum ſe extendunt: quoniam nulla res dealbat, niſi ſecūdùm ſuam albedinem: nec vlla res rubificat, niſi ſecundùm ſuam rubedinem. Et ideo ad hoc fiunt opera in lapide noſtro vt melioretur eius tinctura in eo plus, quàm in ſui natura. Et etiam vt fiat Elixir iuxta Sapientum allegoriam compoſitum ex ſpeciebus limpidis condimētum, antidotum, medicina & purgamentum omniū corporum purgandorum, transformádorum in lunificum & ſolificum verum. Hermes.

Ibi fit coniunctio duorum corporum, & eſt neceſſaria in noſtro magiſterio. Et ſi vnum iſtorum duorum corporum tantùm non eſſet in noſtro lapide, nunquam aliquo modo tincturam daret. Ideo dicit Philoſophus, portauit eum ventus in ventre ſuo. Planum eſt ergo quod ventus eſt aër, & aër eſt vita, & vita eſt anima: id eſt, oleum & aqua. Arnoldus: Ordines inter quantitatem ignis experimētum demonſtrat mediocrem. Quoniam in ſolutione ignis ſemper erit lenis, in ſublimatione mediocris, in coagulatione tēperatus, in dealbatione continuus, in rubificatione fortis. Si ve-

ro istis nescienter erraueris, casum sæpissime & laborem deflebis. Oportet ergo vt sedulus operi insistas: quoniam ars ab ingenio iuuatur, & ingenium ab arte similiter. Sed & soli complemento intẽdas, alia prætermittas. Sanctus Thomas de Aquino: Est autem materia lapidis aqua grossa. Agens autem est calor aut frigus congelans illam aquam. Idem: Et credas preciosiores esse lapides qui procedunt ab animalibus, quàm alij.

Lumen luminum: Nullum tamen genus lapidum poterit præparare, absque duenech viridi & liquido quod valet, & in mineris nostris nascitur. Rasis:

Fili, contemplare altissima mundana, quæ sunt à dextris & à sinistris, & ascende illuc vbi lapis noster inuenitur, & in illo monte qui fert omne genus pigmentorum & specierum similiter & minera.

Malchamech: Lapis qui est in hoc opere necessarius de re animata est. Hunc inuenies vbique in planitie, in montibus & aquis, & habent eum tàm diuites quàm pauperes. Estque vilissimus atque carissimus, crescit ex carne & sanguine, quam preciosus homini scienti illum. Ex thesauro Philosophiæ: Dixerunt Philosophi, quòd lapis noster est ex spiritu, corpore & anima, & verum dicunt. Nam corpus imperfectum dixerunt corpus, fermentum animam, & aquam spiritum, & bene quidem.

Nam

Nam corpus imperfectũ per ſe eſt corpus graue & infirmum & mortuum. Aqua eſt ſpiritus, corpus purgans, ſubtilians & dealbans. Fermentum eſt anima quę corpori imperfecto vitam tribuit, quam priùs non habebat, & in meliorem formam perducit. Corpus eſt Venus & fœmina, ſpiritus eſt Mercurius & maſculus, anima eſt Sol & Luna. Corpus habet liquefieri in primam materiam ſuam, quæ eſt Mercurius, vt dicit Morienes: Mercurius noſter non habetur niſi ex corporibus liquefactis, liquefactione non vulgari, ſed ea tantùm quæ durat donec coniuges vero matrimonio ſociantur & vniuntur, & hoc vſq; ad albedinem. Morienes dicit: Accipe flegmaticũ & colericum, & terite ſanguineum cum eis donec ſanguineum fiat cœlum tingens. Hermes: Intelligite filij ſapientum, quòd hic lapis precioſiſſimus clamet: Protege me, protegam te: largire mihi ius meum vt te adiuuem. Sol enim meus & radij mei intimi ſunt in me. Luna verò mihi propria eſt, & lumen meum omne lumen ſuperat, ac mea bona omnibus bonis ſunt ſublimiora. Gaudet & lætitiam, & diuitias, & delitias optátibus largior multas, & cùm quid inquiro, agnoſcunt: eos intelligere facio, & diuinam vim poſſidere facio.

Ego gigno lumen, tenebræ autem naturæ meæ ſunt, niſi metallum meum eſſet ſiccum. Omnia corpora mei indigent, eò quòd ea

liquefacio:eorum rubiginem deleo,& ſubſtantiam extraho. Me igitur & filio meo coniuncto, nil melius ac venerabilius in Mundo fieri poteſt.

Vaſis diſpoſitio ad opus noſtrum conueniens ſecundùm traditionem cuiuſdam Ferrarij nomine dictum.

Fiat concha vitrea rotunda, cuius fundus paruæ ſit quantitatis ad modum parapſidis. Et in medium eius ſpōdilium formetur zona vitrea circundans eam. Et ſuper illam zonam paries fundetur rotundus æquè diſtans à conchæ pariete ad groſſitiem cooperculi ipſius conchæ, ita quòd in diſtantia hac cadat paries coopertorij largè ſine preſſura. Altitudo verò parietis huius ſit ad menſuram altitudinis parietis conchæ, aut parum plus aut parum minus. Formentur verò duo coopertoria ad menſuram huius concauitatis duorum parietum æqualia, quorum longitudo ſit æqualis, & ſit quælibet duarum magnarum palmarum, & figura eorum vna ſcilicet piramidalis: In quorum capitibus duo æqualia ſint foramina, vnum videlicet in vno, & alterum in altero, in quib. ambobus poſſit cadere vna gallinæ penna. Eſt autem tota vaſis intentio, vt poſſit remoueri ſecundùm artificis voluntatem coopertorium illius: & quòd iunctura ſit ingenioſa, per quam ſine lutatione aliqua, non pateat ſpiritibus:

ſpiritibus : id eſt, Mercurio & lazmer egreſſio. Specialis intentio ſuper hoc eſt, vt concha inferior cum ſpondilibus ſuis vſque ad medium ſubintret coopertorium ſuum.

Hermes : Draco non moritur niſi cum fratre & ſorore ſua interficiatur, non per vnum ſolùm, ſed per ambo ſimul, ſcilicet per Solem & Lunam.

Philoſophus : Mercurius nunquam moritur niſi cum ſua ſorore interficiatur: id eſt, cum Luna vel Sole illum congelare oportet. Nota quòd Draco eſt argentum viuum, extractum à corporibus, habens in ſe corpus, animam & ſpiritum, ſuper quo dicit: Draco non moritur niſi cum fratre ſuo & ſorore ſua : id eſt, Sole & Luna: id eſt, ſulphure extracto habente in ſe naturam humiditatis & frigiditatis ratione Lunæ, cum illis Draco moritur : id eſt, argentum viuum ab eiſdem corporibus extractum à primordio, quę eſt aqua permanens Philoſophorum, quæ fit poſt putrefactionem, & poſt ſeparationem elementorum: & aqua illa alio nomine dicitur aqua fœtida.

Vnde Philoſophus: Omnia fert ſecum quæ indiget hæc aqua fœtum. Ariſtoteles ſecundo Phyſicorum: Ridiculum eſt ex perfecto facere imperfectum melius.

Bonellus Philoſophus : Æs quod prædixi non eſt Æs, neque ſtannum vulgi, ſed eſt verum opus noſtrum. Quia oportet corpori ma-

gnesiæ misceri vt coquatur & teratur cum aqua vitæ, donec diruatur. Habere autem vos oportet huius filij artis aquam multam, & hoc continuò, donec per partes aquæ apposuisti, & maxima pars terræ fuerit soluta. Auicenna: Quod fit spirituale in vase sursum ascendit. Quod verò spissum & grossum in vase remanet deorsum. Et nisi corpus ita denigraueris & destruxeris, donec aqua non vult misceri ei, vel recipi à terra, nihil consequeris. Nam quando fit puluis spiritualis in vase, manet deorsum. Ideo nisi omnia vertas in puluerem spiritualem nondum eam contriuisti. Et quod facis in albo corpore, fac & in rubeo: quia hæc medicina est in essentia vna, & in modo agendi similiter vna. Versus:

Aes in aquam puram nil plus perficere cura,
Tinctura gymme de rebus fixis in igne.
Soluitur in igne rata, lapis est aqua fixa gelata,
Quum redit in formam primum sic percipe normam,
Tunc erit æs nostrum lapis instar Philosophorum.

De sale Philosophorum.

Tres sunt lapides, & tres sales sunt, ex quibus totum magisterium consistit: scilicet mineralis, plantalis, & animalis. Et sunt tres aquæ, scilicet Solaris, Lunaris, & Mercurialis. Mercurius est minera, Luna planta, quia recipit in se duos colores, albedinem & rubedinem. Et Sol est animalis, quia recipit tria, scilicet con-

cet constrictionem, albedinem & rubedinem, & vocatur animal magnum. Et sal Armoniacus fit ex eo. Et Luna vocatur planta, & sal Alkali fit ex ea. Mercurius verò vocatur lapis mineralis, & fit sal commune de eo. Item: Quando Philosophi viderunt rem huius artis dissolutam, vocauerunt eam, salem Armoniacum. Et quando fuit putrefactum, tunc dixerunt lapis noster est vilis, & in sterquilinio inuenitur. Et multi foderunt, & in stercore operati sunt, & nil inuenerunt. Et quando fuit in aquá conuersus, habent eum tàm diuites quàm pauperes, & inuenitur in omni loco, & in quolibet tempore, & apud omnem rem, cùm inquisitio aggrauat inquirentem. Et quando fuit dealbatus, vocauerunt eum Arsenicum, & nomine omnis rei albæ, & lac virginis. Et quando fuit rubea, vocauerunt sulphur, iacintum, & sanguinem, & nomine cuiuslibet rei rubeæ.

Gratianus: De omni re potest fieri cinis, & de illo cinere potest fieri sal, & de illo sale fit aqua, & de illa aqua fit Mercurius, & de illo Mercurio per diuersas operationes fit Sol.

Arnoldus: Cinis verò iste fusione caret: qualiter autem ingrediatur vt tingat, certè liquefactio sibi redditur, siue sudor, per modum à Philosophis traditum. Quis ergo modus est ille, est ne in aquam soluendo? certè non: quoniam Philosophi non curant de aquis tangenti adhęrentibus, & huiusmodi humiditatibus.

Philosophus: Quicunque vult corpora & spiritus alterare, & mutare à sua natura, oportet vt prius reducat ad naturam salium & aluminum, aliter nil faciet: deinde soluat ea.

Philosophus: Salia & alumina sunt, quæ ab operibus nostris fiunt. Vnde Arnoldus: Qui haberet sal fusibile, & oleum incombustibile, laudaret Deum. Auicenna ait: Si vis ditari, præpara sales, donec sint aqua pura: quoniam sales conuertuntur in spiritum igne. Sales sunt radices tui operis. Hermes: Omnia salia cuiuscunque generis arti nostræ sunt contraria, dempto sale nostræ lunariæ. Arnoldus: Ratio autem quòd non sit in salibus seu aluminibus est: quia factus est, qui quærit à natura quod in ea non est. Philosophus: Sal metallorum dat soluere Mercurium in aqua pura sub fimo. Et illud mixtum coagulatum erit perfecta medicina.

Nota, omne sal bene præparatum, redit ad naturam salis armoniaci, & totum secretum est in sale communi præparato. Nota: Vitriolum Romanum habet naturam lapidis metallorum, & est calidum & siccum. Item: Alumen videtur esse Mercurius coagulatus, sed deficit à suo complemento, calidum & humidum: & dicitur compar vnius: id est, Mercurius. Qui ergo scit salem & eius solutionem, ille scit secretum occultum antiquorum sapientum. Pone ergo mentem tuam super salem, nec cogites de

tes de alijs. Nam in ipsa sola occultatur scientia & arcanum præcipuum, & secretissimum omnium antiquorum Philosophorum.

CONIVNCTIO SIVE *Coitus.*

O Luna durch mein vmgebē/vñ süsse mynne/
Wirstu schön/starck/vñ gewaltig als ich byn.
O Sol/du bist vber alle liecht zu erkennen/
So bedarffstu doch mein als der han der hēnen.

Aristeus in visione.

Coniunge ergo filium tuum Gabricum dilectiorem tibi in omnibus filijs tuis cum sua sorore Beya, quæ est puella fulgida, suauis & tenera. Gabricus est masculus, & Beya fœmina, quæ ipsi dat omne quod ex ipsa est.

O natura benedicta, & benedicta est tua operatio, quia de imperfecto facis perfectum. Idcirco non assumas ipsam naturam nisi puram, mundam, crudam, amœnam, terream & rectam. Si verò secus feceris, non proderit quicquam. Vide quòd nil contrarium intres cum lapide nostro, nisi ipsum solum pone. Coniunge ergo seruum nostrum sorori suæ odoriferæ & inter se filium gignent, qui non assimilabitur parentibus. Et quanuis Gabricus sit charior Beyæ, tamen non fit generatio sine Gabrico. Gabrici enim cum Beya concubium protinus mortuum est. Nam Beya ascen dit super Gabricum, & includit eum in suo vtero, quòd nil penitùs videri potest de eo. Tan toque amore amplexata est Gabricum, quod ipsum totum in sui naturam concepit, & in partes indiuisibiles diuisit. Vnde Masculinus ait: Versus:

Quæ quasi lac fuerat conceptio sanguinem mutat,
Pallida nigrescunt, rubea diffusa litescunt,
Candida mulier, si rubeo sit nupta marito,
Mox complexantur complexaq; copulantur.

Per se soluuntur, per se quoque conficiuntur,
Vt duo qui fuerant, vnum quasi corpore fiant.

Vnde Maria soror Moysi dicit: Matrimonifica gummi cum gummi vero matrimonio, & fac illa sicut aquam torrentem. Astanus:

Spiritus non coniunguntur corporibus, donec perfectè fuerint depurati. Et in hora coniunctionis maxima apparent miracula. Tunc enim corpus imperfectum coloratione firma coloratur fermento mediante, quod fermentum est anima corporis imperfecti. Et spiritus mediante anima cum corpore coniungitur & ligatur, & cum ea simul in colorem fermenti conuertitur, & fit vnum cum eis. Basius dicit: In perfecto magisterio lapides non recipiunt se ad inuicem, nisi vtrique priùs fuerint mundati. Non enim recipit corpus spiritum, neque spiritus corpus, ita quòd spirituale fiat corporeum, vel corporeũ spirituale, nisi priùs fuerint ab omni sorde depurati perfectissimè. Senior: O Sol tu mei indiges, sicut gallina gallus indiget, & ego indigeo opere tuo. Alexander in secretis naturæ: scias quòd nullus natus nascitur, nisi ex viro & muliere.

Hermes tractatu secundo: Hoc, fili, noscas, quòd nisi quis sciat ducere, & prægnantem facere, & generare species nil fit, nec aliquid peragitur. Si autem hoc fecerit, maximæ dignitatis erit.

Rosinus Philosophus: Artis auri arcanum

fit ex maſculo & fœmina, quia fœmina maſcu-
li vim recipiens lætatur, eò quòd fœmina ma-
ſculo roboratur. Alphidius: Fili per fidem
glorioſi Dei, complexio eſt ex complexione
inter duo luminaria, maſculinum & fœmini-
num. Deinde ſeipſa complectũtur & coeunt,
& lux moderna ab eis gignitur, cui nulla lux
ſimilis eſt per totum Mundum. Senior:

Ex duabus aquis vnam facite aquam, Si
verbulum meum intellexiſtis, omne regimen
ſub pedibus veſtris erit. Roſarius: Oportet
te duas aquas habere, vna eſt alba, altera ve-
rò rubea.

Senior: Hæc aqua eſt in qua congregatæ
ſunt potentiæ albedinis & rubedinis. Hali,
Philoſophus & Rex Arabiæ in ſuo Secreto di-
cit: Accipe canem coëtaneum, & catulam Ar-
meniæ, iunge ſimul, & hi duo parient tibi fi-
lium canem, coloris cœlici: & iſte filius ſerua-
bit te in domo tua ab initio in hoc Mundo &
in alio. Senior: Seruus rubicundus candi-
dam duxit vxorem, & in iſtorum coniunctio-
ne vxore grauida remanente, peperit filium,
qui in omnibus ſuos genitores ſeruauit, & eſt
ſplendidior & lucidior. Roſinus Philoſophus:
Hic enim lapis eſt clauis: eo namque excepto
nihil fit, lapis enim noſter eſt fortiſſimi ſpiri-
tus, amarus & æneus, cui corpora non miſcen-
tur quouſque diſſoluatur. Et ſi verò nomine
nuncuparem, inſipientes eum eſſe non crede-
rent.

rent. Arnoldus: Tu qui cupis inueſtigare huius artis ſecretum cognoſcere te oportet primam metallorum materiam, alioquin tuo labore fruſtraberis. Roſinus: Vtimur vera natura, quoniam natura non emendat naturam, niſi in ſuam naturam. Tres ſunt lapides Philoſophorum principales, videlicet, Mineralis, animalis, & vegetabilis. Lapis mineralis, vegetabilis, animalis, triplex in nomine vnus in eſſe.

Spiritus eſt duplex, ſcilicet tingens & præparans. Albertus: Spiritus præparans æs diſſoluit, & à corpore magneſiæ extrahit, & iterum ad ipſum corpus reducit. Senior dicit: Et ipſe eſt præparator & extractor animæ à corpore eius, & ipſe reducit ad corpus ſuum. Spiritus tingens dicitur quinta eſſentia, quæ eſt vis & anima ſtans, profundans & penetrãs. Vnde liber trium verborum. Oportet te extrahere quintam eſſentiam, aliter inuanum laborabis, & hoc ſine dubio abſq; aqua fieri non poteſt. Secundus verò ſpiritus eſt extra corpus, & eſt aquæ naturæ, & eſt tingẽs corpus in Elixir, vt Turba dicit. Maſculus verò hic eſt corpus, & fœmina hæc eſt ſpiritus. Arnoldus: Quod ſpiritus nõ alteratur à corpore, ita quòd amittat ſuam virtutem ſpiritualem, ſed omne corpus alteratur à ſpiritibus & tingitur. Ariſtoteles: Notate ergo verba, ſignate myſteria, quia ſpiritus qui ſoluit terram albam foliatam,

non permanet aliquid eorum fixum, nisi occupaueris ipsum cū corpore illo de quo præparatum erat in principio. Aqua permanens siue perennis siue vinum ardens, dicitur aqua corporis: id est, quando corpus est redactum in Mercurium. Item absque aqua permanente nihil fit, dicitur etiam aqua vitæ. Vnde Philosophus: Iuro per Deū cœli, nihil aliud est ars, quàm lapidem soluere & coagulare semper. Et iterum: Solum cum ardente vino posses complere Elixir perfectum. Aqua Philosophorum vocatur vas Hermetis, de qua Philosophi sic scripserunt: In aqua nostra fiunt omnes modi, scilicet sublimatio, distillatio, solutio, calcinatio, fixio. In dicta aqua fiunt tanquam in vase artificiali, quod est maximum secretum. Et aqua est pondera sapiētum, ideo aqua & ignis tibi sufficiunt ad totum opus, aqua nostra fortior est igne: quia facit de corpore auri merum spiritum, quod ignis facere non potest. Et ignis respectu eius est tanquam aqua respectu ignis vulgaris. Ideo dicunt Philosophi: Comburite æs nostrum igne fortissimo. Aristoteles: In regimine principum dicit ad Alexandrum de quatuor elementis. Quando habueris aquam: id est, Mercurium ex aëre: id est, Sole, & aërem ex igne, scilicet spiritum Mercurij, & ignem, scilicet Mercurium ex terra, scilicet Lunæ, tunc plenè habebis artem. Vnde Philosophus: Lapis noster transit in terram, terra in aquam,

in aquam, aqua in aërem, aër in ignem, ibi est status, sed descendetur econuersò. Opus albū completur tribus elementis, in quo non est ignis, scilicet tria pondera terræ, duo aquæ, vnum aëris. Ad Elixir verò Solis, mitte duo pōdera terræ, aquæ tria, aëris vnum cum dimidio, & de igne: id est, fermentum rubeum.

Rasis in Libro magno præceptorum sic ait: Quicunque ignorat pondera, non laboret in nostris libris, quia Philosophi nil suarum rerum posuerunt, nec aliud occultauerunt nisi hæc.

Turba dicit: Nostra contritio non fit manibus, sed fortissima decoctione. Calidius: Minor ignis omnia terit. Nota: differentia est inter elementum & elementatum, & quintam essentiam. Elementum est primum componibilium, vnde nec terra, nec aqua, nec aër, nec ignis purum elementum est, & simplex apud nos: quia inter se inuicem ista commiscentur, & maximè in illa parte vbi se coniungunt. Sed quinta essentia est corpus per se subsistens, differens ab omnibus elementis & elementatis, tàm in materia quàm in forma, tâm in natura, quàm in virtute, non habens in se causam corruptionis, & dicitur quinta essentia: ideo quia ex omnibus elementatis est extracta, nec in ea est motus elementalis, sicut in alijs corporibus elementalibus. Lapis ergo dicitur omnis res: quia habet in se & de se omnem rem ne-

cessariam de sua perfectione. Vbique inuenitur propter elementorum participationem: omnibus nominibus nominatur, propter naturæ suæ dignam & mirabilem colorum varietatem: & vilissimus per putrefactionem, & charissimus per virtutem, apud Philosophos est hoc magisterium tectum & absconditum. Lapis noster dicitur vna res, quando corporis substãtia & aqua pręparatur indiuisè, ita quòd vnum illorum separari ab altero non potest. Lapis noster dicitur esse de materia combustibili, & solus Mercurius spiritus est incombustibilis & aëreus, & ideo oportet quòd sit in magisterio. Item: Lapis quem Philosophi quærunt, in quo sunt elementa prima mineralium, tinctura & calx, anima & spiritus cum corpore, fixum & volatile, est Mercurius scilicet non quilibet, verùm ille circa quem natura suas primas operationes determinauit ad naturam metallicam, & imperfectum reliquit. Hunc autem lapidem si extraxeris ab illa re, in qua inuenitur, & circa ipsum incœperis operari ad perfectionem, incipiendo in eo, vbi natura illum reliquit, inuenies in eo perfectum, & gaudebis.

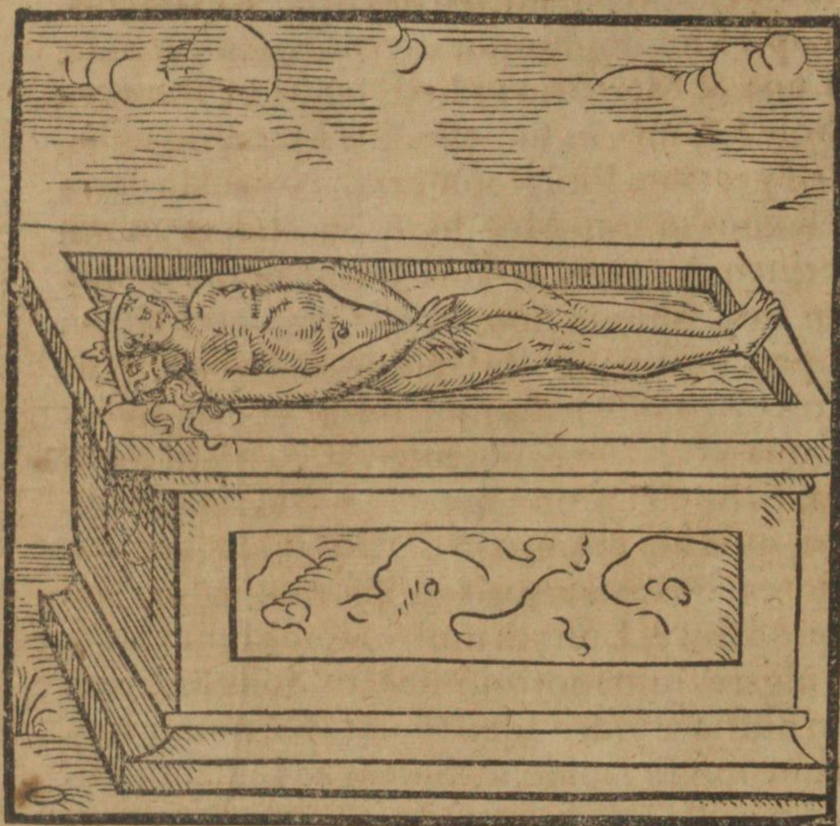
Argentum viuum per se nil valet, cùm verò mortificatur cum corpore suo occulto, tunc valet & viuit vita incorruptibili, & hoc corpus est de natura Solis, ideo necesse est quòd totum argentum viuum conuertat in naturam Solis,

Solis, ſicut fermentum totam paſtam conuertit in fermenti naturam, non autem econuerſò: quia ſemper dominatum transfertur ad dominans. Lapis noſter apud omnes Philoſophos nominatur Mercurius qui non eſt natus, vt multi putant, ſed de corpore extractus. Lapis Philoſophorum ex tribus, ſcilicet Sole, Luna & Mercurio: id eſt, fac Mercurium ex Sole & Luna in ſuo eſſe ſine Mercurio vulgi, ſed per viam Philoſophicam. Nota: Hic lapis eſt vnus in toto Mundo, & qui ab hoc vno in principio operis errauerit in vanum laborat. In toto Mundo non eſt alia res neceſſaria in opere noſtro niſi iſte lapis nobis Solis filijs datus. Arnoldus: In noſtro lapide ſunt Sol & Luna in virtute & potentia, ac etiam in natura. Si hoc eſſet non fieret inde Sol neque Luna, quia Sol & Luna in noſtro lapide ſunt meliores, quàm vulgaris in ipſorum natura, eò quòd Sol & Luna in noſtro lapide ſunt viui, & vulgares ſunt mortui reſpectu Solis & Lunæ in noſtro lapide. Ideo Philoſophi nominauerunt ipſum lapidem, Solem & Lunam inuicem: quia in ipſo ſunt potentialiter & non viſibiliter, ſed in virtute & in eſſentia. Quare dicit Hermes: Quia lapis noſter clamat, dicens: Fili, adiuua me, & ego adiuuabo te.

CON-

CONCEPTIO SEV PV-
trefactio.

Hie ligen König vnd Königin todt/
Die Seele scheidet sich mit grosser noth.

Aristoteles Rex & Philosophus.

Nunquam vidi aliquod animatum crescere sine putrefactione, nisi autem fiat putridum, in vanum erit opus Alchimicum.

Morienes: Hæc terra cum aqua sua putrefit & mun-

& mundificatur, quæ cùm fuerit mundificata, auxilio Dei totum opus dirigetur.

Parmenides Philoſophus: Niſi corpus diruatur, confringatur & putreſcat, & conuertatur in ſubſtantia ſubſtantiali, non poteſt illa virtus occulta extrahi nec corpori commiſceri.

Baccho Philoſophus: Quando naturæ corrumpuntur & putreſcunt, tunc gignunt. Plato Philoſophus: Habemus exemplum in ouo quod putreſcit primò, & tunc gignitur pullus, qui poſt totum corruptum eſt animal viuens.

Plato: Nota, quòd ſine corruptione generatio fieri non poteſt, vnde ſtudeas in putrefactione. Philoſophus: Corruptio vnius generatio eſt alterius.

Hermes: Secundus gradus eſt putrefacere & terere. Diſpoſitio itaquè eius ipſum primò denigrare & putrefacere. Plato: Primum regimen Saturni eſt putrefacere, & Soli imponere. Compoſitio verò fit ex quatuor noctibus.

Democritus: Non ſis piger nec velox multum in putrefaciendo calculos, & corpora collocata & coniuncta, attende in opere tuo, & proficies. Roſinus ad Euthyciam: Accipe animal marinum, deſicca & putrefac. Morienes: Nullum creſcens & naſcens fit niſi poſt putrefactionem. Si autem putredo non fue-

rit, fundi nec ſolui poterit, & ſi ſolutum non fuerit, in nihilum redigetur.

Morienes: Lapis noſter eſt confectio ipſius magiſterij, & aſſimilatur in ordine creationi hominis. Nam primum eſt coitus, ſecundum conceptio, tertium prægnatio, quartum ortus, quintum ſequitur nutrimentum. O chariſſime, hæc verba Morienis intellige, & non errabis in veritate. Aperi ergo oculos tuos & vide, quòd ſperma Philoſophorum eſt aqua viua: terra autẽ eſt corpus imperfectum, quæ terra meritò dicitur mater: quia eſt mater omnium elementorum. Ideo quando ſperma coniungitur cum terra corporis imperfecti, tunc coitus appellatur; tunc enim terra corporis diſſoluitur in aquam ſpermatis, & fit aqua ſine diuiſione vna.

Vnde Hali: Solutio corporis & coagulatio ſunt duo, ſed habẽt vnam operationem. Quia ſpiritus non coagulatur, niſi cum ſolutione corporis. Nec corpus diſſoluitur, niſi cum coagulatione ſpiritus, & corpus & anima quando coniunguntur, agit vtrumque in ſuum ſimile. Exemplum: Cùm aqua coniungitur terræ, aqua cum ſua humiditate & virtute conatur eam diſſoluere: nam facit éam ſubtiliorem, quàm priùs erat, & reddit eam conſimilem ſibi: quia aqua eſt ſubtilior terra, ſimiliter facit anima in corpore. Et eodem modo inſpiſſatur aqua cum terra, & fit conſimilis terræ indenſatæ,

ſatæ, quia terra ſpiſſior eſt aqua. Ideo inter ſolutionem corporis & coagulationem ſpiritus non eſt differentia, nec diuerſum opus in aliquo, ita quòd fiat vnum ſine alio: ſicut non eſt inter aquam & terram in ſua coniunctione diuerſa pars temporis, quod cognoſcitur vel ſeparatur vna ab alia in earum operationibus. Sicut ſperma viri nō ſeparatur à ſpermate mulieris in hora ſui coitus: ſic & earum vnus eſt terminus, vnum factum, & vna & eadem operatio in ſimul cernit ſuper ipſa duo.

Ideo dicit Merculinus:

Rerum mixturam coitum vocat & geniturám,
Semina miſcentur quaſi lac, quæ mixta videntur.

Secundum eſt conceptio, cùm terra in nigrum ſoluitur puluerem, & incipit aliquantulum de Mercurio ſecum retinere: tunc enim agit maſculus in fœminam: id eſt, azoth in terram. Ideo dicit Arisleus: Maſculi ad inuicem non gignunt, nec mulieres concipiunt. Generatio enim eſt ex maribus & fœminis, & maximè ex compoſito.

Maribus namque ducentibus fœminas natura gaudet, & fit generatio vera: natura autem alienæ naturæ ineptæ coniuncta, nullam veritatem gignit ſpermatis. Hoc eſt quod Merculinus dicit:

Qui quaſi lac fuerat conceptio ſanguinem mutat,
Pallida nigreſcunt, rubea diffuſa liteſcunt.

Arnoldus: Quicunque color poſt nigredi-

nem apparebit, laudabilis eſt in Turba Philo-
ſophorum. Et cùm videris materiã tuam de-
nigrari, gaude: quia principium eſt operis. I-
dem: Combure ergo æs noſtrum igne leui,
ſicut ouorum nutrix, donec corpus conſti-
tuatur, & tinctura extrahatur. Non autem ex-
trahas eam totam ſimul, ſed per parum & pa-
rum egrediatur omni die, donec in longo com
pleatur tempore.

Ego ſum nigrum albi, & rubeus albi, & ci-
trinus rubei, & certè veridicus ſum & nõ men
tiens. Et ſcitote quòd caput artis eſt coruus,
qui in nigredine noctis & diei claritate ſine a-
lis volat. Ex amaritudine namque in ſuo gut-
ture exiſtente, coloratio accipitur, à ſuo vero
corpore, rubor, ac ſuo dorſo mera aqua acci-
pitur. Intelligite ergo donum Dei, & recipite,
& ab omnibus celate inſipientibus. De cauer-
nis namque metallorum occultum eſt, cuius
lapis eſt mirabilis & animalis, color ſplendi-
dus, mons ſublimis, & mare patens. Etenim
confitemur, quòd in lapide Philoſophico poſt
veram mundificationem, maior pars eſt argen
tum viuum. Et propter hoc non comburitur,
niſi per accidens. Et eſt illud verbum precio-
ſiſſimum. Hoc autem totum factum eſt à na-
tura, & non eſt credendum quòd hoc facere
ſit poſſibile per aliquod artificium, ſicut qui-
dam fatui putauerunt & putant. Lapis enim
Philoſophicus creatus inuenitur à natura, &
per

per Deum altissimum nihil plus indiget, nisi quòd remoueatur quod est superfluum in eo. Ergo ipsa præparetur materia, vt ex eo eliciatur quod est purum, terreum autem & fœculentum remoueatur. Vnde Tudianus Philosophus: Scias quòd lapis noster aëreus & volatilis est in suo manifesto frigidus & humidus, & in suo occulto calidus & siccus est. Et illa frigiditas & humiditas quæ est in manifesto fumus aquósus, corrumpens, denigrans & destruens se & omnia, fugit ab igne. Et caliditas & siccitas quæ est in occulto, est aurum calidum & siccum, & est oleum mundissimum, penetratiuū in corporibus, & non fugitiuum: quia caliditas & siccitas Alchimiæ tingit, & non aliud. Fac ergo quòd frigiditas & humiditas aquosa, quæ est in manifesto, sit compar caliditati & siccitati, quæ est in occulto: ita vt insimul conueniant & coniungantur, & fiant insimul vnà penetrans, tingens & profundás. Has autem humiditates oportet destrui per ignem & gradus ignis, cum molli temperamento & congrua ac moderata digestione. Putrefactio Philosophicalis nil aliud est nisi corporum corruptio siue destructio. Vna enim forma destructa, statim introducit sibi natura aliā formam meliorem & subtiliorem. Putrefactio idem est quod fractio putridi: nam per putrefactionem omnis res digeritur, & fit fractio inter putridum: id est, fœtidum & mundum.

Mundum enim corpus putrefactum immediatè crescit, & multiplicatur in suo simili, vt patet in grano, quod postquam stetit per multos dies sub calore terræ, tumescit, vt & quod Mundum est ex eo crescat & multiplicetur: fœtidum verò euanescat, necessaria est ergo etiam in opere nostro propter prædictas causas putrefactio.

Conceptio & desponsatio fit in putredine in fundo vasis, & generatio genitorum fiet in aëre, scilicet in capite vasis: id est, alembici. Corpus nihil facit nisi putrefiat, & non potest putrefieri, nisi cum Mercurio, pro vna parte corporis videntur accipiendæ propter putrefactionem trigesimæ sextæ partes aquæ. Putrefactio fiat igne lentissimo fimi calidi & humidi, & nequaquam alio: ita quod nihil ascendat: quia si aliquid ascenderet, fieret separatio partium, quæ fieri non debet donec masculus & fœmina sint perfectè coniuncti: & vnum recipit aliud, cuius signum est in superficie ingenio perfectæ solutionis. Et licet azoth appareat in prima mixtione seu coniunctione albus, pro eo quod fœmina vincit suo colore: nihilominus in putrefactione per ignis beneficium denigrantur ambo. Per ignem augentem in humido calorem putrescit nigrum, quę est tinctura, & ideo seruanda est. Secretum magnum.

Natura auri in aqua forti putrefacta, excellit omnes

lit omnes naturas. Ideo in compositione lapidis est notandum, quòd nullus lapis excellit lapidem mineralem in virtute. Philosophus: Fac de masculo & fœmina circulũ rotundum, & de eo extrahe quadrangulum, & quadrangulo triangulum: fac circulum rotundum & habebis lapidem Philosophorum.

Geber probat in libro Examinum, quòd si Sol & Luna insimul incorporentur cum arte, non separantur de facili. Et sic vnum appetit reliquum, eò quòd vnum siccum sit & aliud humidum. Et postquam vnum ademptum est aliud, adeò se forti nexu complectuntur, & se inuicem continent, quòd vnum ab altero de facili auelli non possit. Multo fortius hoc erit si alterum illorum sit spirituale: id est, medicinale: & sic tingibile, ratione suæ spiritualitatis. Aurum est aurum actu, & ipsa materia: quòd si spiritualizetur, factum est ex actu potentia, & ex materia forma, & ex actu agens, & ex fœmina vir, & ex re nata res naturans. Ergo cùm nulla sit materia auri, nullum aurum quod non fuerit priùs argentum, vt dicit Philosophus: Si ergo talis forma coniungatur suæ materiæ: id est, Lunæ, certè auidissimè se amplectentur: & perfectum maius perficit perfectum minus, & hoc naturaliter & amicabiliter, quia omnis natura perfici appetit, & destrui abhorret naturaliter.

Sciendum, quòd secundùm Auicennam in

epiſtola ad Haſen de re tecta. Intentio operantium in hac arte, imò potius intentio ipſius artis, ſecũdùm poſſibilitatem naturæ rerum, eſt materiam vnius induere formam & naturam alterius. Verbi gratia: Cuprum induere formam & naturam argenti vel plumbum auri, & ſic de cæteris ſimiliter. Cùm enim forma ſit natura rei vniuſcuiuſque (vt habetur ſecundo Phyſicorum) ſpoliata aliqua re à forma ſua, & alia ſuperinducta eidem, proculdubiò & natura ipſius tranſmutata eſt à ſua ſpecie. Dicimus itaque quòd nomen Alkimia in Græco, ſonat Tranſmutatio. Et inde Alkimiam dicimus ſcientiam eſſe tranſmutationis rerum à ſuis formis & ſpeciebus, ſecundum quòd formæ rerum diuiſæ ſunt.

ANIMAE EXTRACTIO
vel imprægnatio.

Hie theilen sich die vier Element/
Auß dem Leib scheidt sich die Seele behẽdt.

De nigredine plura.

Hermes Rex tractatu secundo: Scito, fili, quòd lapis noster hic plurimorum nominum & variorum colorum ex quatuor ordinatus & compositus est elementis, quem nos oportet

diuidere & in membra ſecare, arctius ſequeſtrare, ac partes mortificare, & in naturam quę in eo eſt vertere. Aquam & ignem in eo habitantem cuſtodire, qui ex quatuor elementis eſt, & eorum aquas ſua aqua continere, ſi qua non eſt aqua, forma ignea veræ aquæ, aſcendentes in vaſe ſuo ſinere, quæ ſuis corporibus ſpiritus continent, & tingentes fiunt & permanentes.

In artificio Sorin diſtinctione prima: Accipe ab eo paulatim, totum diuide, tere ſeriatim quouſque morte occupetur ex nigredinis intenſione vt puluis. Hoc eſt ergo magnum ſignum, in cuius inueſtigatione nonnulli perierunt, deinde quodlibet diſcernes ſeparatim, tere ſeriatim.

Morienes: Omne corpus cùm anima caruerit, tenebroſum & obſcurum inuenitur.

Hermes: Oportet nos duo argenti viui ſimul mortificare. Idem: Accipe cerebrum eius, aceto acerrimo terite, vel vrina puerorum, quouſque obſcuretur. Hoc peracto viuit in putrefactione, & fuſcæ nubes quæ ſuper ipſum fuerant, & in ſuo corpore antequam moreretur, reuertuntur. Reiteratus autem prout ſcripſi iterum moriatur prout narraui. Idem: Oportet autem ipſum à duobus ſulphuribus ſequeſtrare: continuè coquatur quouſque aqua nigra fiat. Idem: Qui ergo denigrat terrã, ad propoſitum perueniet, & bene habebit.

Arnol-

Arnoldus: Verùm cum primùm denigratur, clauem operis dicimus eſſe, quoniam non fit abſq; nigredine: nam ipſa tinctura quam quærimus, qua in quolibet corpore tingamus: Quæ quidem occulta fuit in ſuo ære, quemadmodum anima in humano corpore. Speculum: Ideo chariſſime fili, cùm in opere fueris, fac vt in principio habeas colorem nigrum, & tunc certus eris quòd putrefacis, & viam rectam procedis.

O natura benedicta, & benedicta eſt tua operatio, quia de imperfecto facis perfectum cum vera putrefactione quæ eſt nigra & obſcura. Poſtea facis germinare nouas res & diuerſas, eum tua viriditate facis diuerſos colores apparere. Iſta nigredo nuncupatur Terra, quæ fit leui decoctione totiens reiterata, donec nigredo ſupereminineat. Et ſic habes duo elementa, primò aquam per ſe, dehinc terram ex aqua. Nam vt dicit Auicenna in titulo de Humoribus: Calor agens in humido corpore, primò generat nigredinem, vt eſt videre in calce quæ apud vulgum fit. Ideo dicit Menabdes: Iubeo poſteros facere corpora nō corpora per diſſolutionem, & incorporea corporea per ſuauem decoctionem, in qua ſummè cauendum eſt ne ſpiritus conuertatur in fumum & euaneſcat per nimium ignem. Vnde Maria dicit: Cuſtodi ipſum, & caue ne fugiat aliquid in fumum. Et ſit menſura ignis

caliditas Solis Iulij, quatenus ex ſui & longa decoctione inſpiſſetur aqua, & fiat terra nigra. Sic ergo habes aliud elementum quod eſt terra, & tantum de nigredine pro modo ſufficiat.

Stephanus Philoſophus: Aperi oculos tuos & cor tuum, audi & intellige, oſtendam & dicam tibi verba intelligibilia, quæ ſcire poteris ſi fueris de intelligentibus. Scias quòd ex homine non exit niſi homo: ſic ex quolibet animali ſibi naſcitur ſimile. Videmus tamen aliquas res natas à radicib. ſuis diſſimiles, quia videmus res habentes tales generatas ex non habentibus alas. Videmus etiam & ſcimus res aliquas, quas homines neſciunt, de quibus egreditur natura, quam ſcimus quod ſufficit nobis, & ignoratur, quia ſunt res profundæ: etſi quæris de eis, forſitan ſubtus terram ſunt. Et ſcias quòd de iſta natura minerali fit ars non de alio.

Auicenna: Cognoſce ergo radices minerales faciens ex eis opus tuum. Ariſtoteles ſecundo de Anima: Naturaliſſimum & perfectiſſimum opus, eſt generare tale quale ipſum eſt, vt planta plantam, capra capram.

Idem: Opera artis Alchimiæ nil in ipſa proficeret, niſi apparentes naturas abſque errore cognoſcere. Hermes: O aqua forma permanens regalium creatrix elementorum. O natura maxima naturarum creatrix, quæ naturá

conti-

contines, & mediocriter natura ſuperat, quæ cum lumine venit & cum lumine genita eſt.

Ex Lucidario Arnoldi.

Dixerunt aliqui, quòd in opere Lapidis apparent omnes colores qui in toto Mundo excogitari poſſunt. Hoc eſt ſophiſma Philoſophorum, cùm non appareát niſi quatuor principales. Et quia ex eis omnes alij trahunt originem, ideo dixerunt omnes colores. Etſi tibi non apparent omnes colores non cures, dummodo poſſis elementa ſegregare. Nam citrinitas choleram ſignificat aduſtam & ignẽ, rubedo ſanguinem & aërem, albedo flegma & aquam, nigredo melancholiam & terram. Vnde Hortulanus ait: Quatuor habens colores, quatuor elementa ſunt. Scias tamen quod dicti colores apparent in noſtra diſſolutione.

Quæro in quanto tempore poſſit fieri hic lapis benedictus: ad quod reſpondetur quòd quidam author Philoſophus Lilius teſtatur, magiſterium ſuum feciſſe in octo diebus, & quidam per ſeptem, & quidam per tres menſes, & alij per quatuor, alij per dimidium annum, & alij per vnum annum. Et hoc Maria dicit ſe feciſſe in tribus diebus. Ad hoc dico quòd cauſa diuerſitatis ſcilicet breuitatis & prolongationis defectus potuit eſſe virtute aquæ Mercurij. Vel quia operabatur de Sole & Luna. Et quidam ipſorum apponebant plus,

& alij minus. Sol autem fixus est & non fugiens, & cum istis solum operabátur. Vnde propter suam impotentiam fixionis, & impatientiam ignis, quando per fusionem erat commixta cum Sole, faciebat eum ascendere pro magna parte. Et quando ascendebat, sic vocabant aquam & animam & spiritum, dicentes quòd aqua eorum non erat aqua vulgi, nec Mercurij: & tunc remanebat terra in fundo, tunc reducebát aquam illam supra corpus, & iterum faciebant ascendere per virtutem ignis, & iterum commiscebant cum terra, quousque secum totam terram portabant in ventre suo. Vnde dicit quidam: Portauit eum ventus in ventre suo. Vnde necesse erat eis habere magnam quátitatem de dicta aqua. Et tunc fixus erat de corpore spiritus. Reiterabant ergo ipsam sublimationem, quousque totum remanebat fixum, & impotens ascenderet. Et tunc spiritus fixus erat in corpore, & Luna erat Soli incorporata, & per minima commixta: & sic erat operatio completa. Vnde dicta diuersitas in agendo, opus potuit esse in imponédo plus de fixo corpore, quàm de non fixo; vel econuersò, quia non erat plus de non fixo citiùs ascendebat, & quando plus de fixo tardiùs ascendebat.

Sed quid dicitis de hoc quod dicunt Philosophi, scilicet: Aurum nostrum non est aurum vulgi, & argentum nostrum non est argentum vulgi.

vulgi. Dico quòd ipsi dicunt aquam aurum, id quod virtute ignis ad superiora ascendit. Et verè istud aurum non est aurum vulgi: vulgus namq; non crederet ipsum posse ascendere ad superiora propter suam fixionem. Scias insuper quòd talis per Deum consueuit esse modus Philosophorum, semper scilicet, quòd in passu certissimo claudicare, & rem quasi dictã quandoque per typos & figuram, & quandoque per verba metaphorica, & quandoque per falsam & alienam practicam occultare, & vbi se verum dixisse sentiebant, se tunc similitudinariè locutos fuisse dicebant. Vnde Geber dicit: Vbicunque apertè locuti sumus, ibi nihil diximus: sed vbi sub ænigmate aliquid posuimus & figuris, ibi veritatẽ occultauimus, &c. Vnde quidam dicit:

Sales & alumina non sunt lapis, sed adiutores lapidis. Qui nõ gustauerit saporem salium, nunquam veniet ad optatum Fermentum fermenti; fermentat etenim finitum per excellentiam. Tale superius quale inferius. Combure in aqua, laua in igne. Coque & recoque, & iterum coque. Sæpissimè humare & semper coagulare. Interfice viuum & resuscita mortuum. Et hoc septena vice. Et habebis verè quod quæris. Si scis regimen ignis, sufficit tibi Mercurius & ignis. Versus:

Aes nostrum bene si scis sufficit, si cætera nescis.

Ex antiquo libello. Hortulanus super Epistolam Hermetis ait.

Solus ille qui ſcit facere lapidem Philoſophorum, intelligit verba eorum de lapide. Philoſophi enim hâc artem manifeſtè conati ſunt patefacere dignis, & indignis abſcondere. Et ſic de virtute intentionis ſemper dixerunt vera, ſed de virtute ſermonis non: & dixerunt ſic lapidem Philoſophorum fieri ex ouo, quia in ouo tria ſunt ſimilia tribus quæ integrant lapidem. Hermes ait: Pater eius Sol, Mater eius eſt Luna. Et ſic innuit quòd iam duo hic lapidis compoſitionem intrant, & probat hoc Hortulanus. Quia aqua Solis eſt volatilis, & corpus eius fixum. Et econuerſo de Luna, & tunc declarata ſunt verba illa dicentia per Gebrum & alios Philoſophos: Fac fixum volatile & volatile fixum, & fixum volatile. Perſuadent enim multiplicem ſolutionem, quia totum opus ſtat in ſolutione. Item cùm dicit, quod eſt ſuperius, eſt & inferius. Hic per ſuperius intelligitur dignius, & per inferius indignius, vt ſcilicet fiat vnus ex illis tribus, vel ex Sole & Luna fiat vna res, cuius partes ſint æquales: & appellatur hæc coniunctio ſublimatio Philoſophorum. Et dicitur ſublimatio, exaltatio, ſiue dignificatio, quia Luna dignificatur & Mercurius. Nam cùm facta eſt vnio in tanta dignitate, eſt Luna ſicut Sol & Mercurius. Similiter &

ter & cùm facta est fixatio, quę appellatur corpus mortuum, ita vilis est Sol sicut Mercurius, & litera vult illa, & istud est ascendere & descendere Philosophorum.

Item: Lapis dicitur habere quatuor elementa, quæ exponit Arnolphus. Quia cùm facta est solutio, dicitur vnum elementum scilicet aqua. Et cùm corpus est immundum, dicitur secundum elementum, scilicet terra. Et cùm est calcinata dicta terra, dicitur ignis: & cùm iterum solutus est lapis, dicitur aër. Item: Lapis dicitur habere corpus spiritum & animã. Per corpus intelligitur corpus immũdum, vt suprà. Per animam intelligitur fermentum, & per spiritum qui se habet in proijciendo, qui alio nomine dicitur Quinta essentia, quam acquisiuit hæc compositio, veram habet virtutem conuertendi.

Item: prædictus lapis dicitur Rebis: id est, vna res quæ fit ex duabus rebus: id est, corpore & spiritu, vel ex Sole & Luna, ex corpore mundato & fermentato. Item: dicitur lapis vbique repertus propter veram compositionem: quia quando illa tria Sol, Luna & Mercurius sunt coniuncta simul, virtus lapidis est per totum & in montibus & in planis: id est, in corporibus, & Mercurio, & in mari: id est, aqua dissoluta. Et volãtes accipiunt ab eo iuuamentum. Volantes sunt Mercurius viuus, & corpora imperfecta, quæ conuertuntur in Solẽ &

Lunam, & dicitur Scorpio: id eſt, venenum: quia mortificat ſeipſum, & ſeipſum viuificat: quia illa trina res proiecta ſuper Mercurium viuum, viuificat ipſum: quia facit ipſum verũ corpus, & ſic vlterius poſſunt exponi omnium Philoſophorum dicta: & tamen à Philoſophis dicitur argentum viuum minerale, ſed materia lapidis Philoſophorum eſt aqua, & intelligitur de aqua illorum trium, vt probat Ortulanus. Nec debent eſſe plura nec pauciora: & dicit quòd Sol eſt maſculus, Luna fœmina, & Mercurius ſperma. Sed vt fiat generatio & cõceptio, oportet vt maſculus iungatur fœminę: & vltra hoc requiritur ſemẽ, & ſic ante fermentationem debet fieri conceptio & imprægnatio: & cũ multiplicatur materia, dicitur quod infans creſcit in vtero matris, & cùm fermentatur. Ortulanus & Arnoldus, quòd infunditur anima corpori, & naſcitur Rex coronatus. Item in libro Turbæ Philoſophorum habetur hæc doctrina: Soluite corpora & imbibite ſpiritum. Et dicunt corpora in plurali, quoniam oportet quòd ad minus ſint duo. Et dicunt Spiritum in ſingulari: & ſic oportet, quòd ſit vnus. Et nullum eſt ſperma ſine materia corporum niſi Mercurius. Et cùm dicitur Imbibite ſpiritum, intelligitur operatio ea, quæ fixat Mercurium, & multiplicatur lapis, multiplicatur: id eſt, reiteratur.

Item, quãdo materiam Solis & Lunæ mortificat

tificat Mercurius, remanet materia sicut cinis, & vocatur à Philosophis Cribratio & contritio eorum. De quo cinere dicitur in libro Turbæ & Arnoldi. Cinerem hunc ne vilipendas. Item: Prędictus cinis qui est illis tribus, appellatur à Philosophis. Corpus immundum: quia oportet decoqui & calcinari vsque ad albedinem. Ideo dicit Morienes in libro Turbæ: Nisi corpus immundum mundaueris, & ipsum dealbatum reddideris, & in ipsum animam miseris, nihil in hoc magisterio direxisti. Et sic habentur duo, scilicet, calcinatio ipsius lapidis, & fermentatio. Calcinatio: id est, in modum albi cineris, seu terræ, seu calcis albæ per spiritus operationis reductio, quæ fit igne nostro: id est, aqua Mercurij nostri. Item: cùm dicitur tinctum tingit, intelligitur, quòd si medicina hæc calcinata, dissoluta & coagulata fermentatur ad albũ, fit Luna, cum Sole, fit Sol. Item: Geber de medicina tertij ordinis probat, & dicit ad literam: quia tam ad album & rubeum est vna atque eadem via cum Sole & Luna, differunt tamen fermentatione. Cuius hæc tertij ordinis medicina est duplex, scilicet, Solaris & Lunaris: & est tamen in essentia vna, & modus agendi vnus. Est tamen additamentum citrinitatis seu citrini coloris, qua medicina perficitur à substantia sulphuris fixi, hoc est, quòd vtraque medicina incipitur cum Sole & Luna. Sed ad rubeum fit fermentum cum Sole,

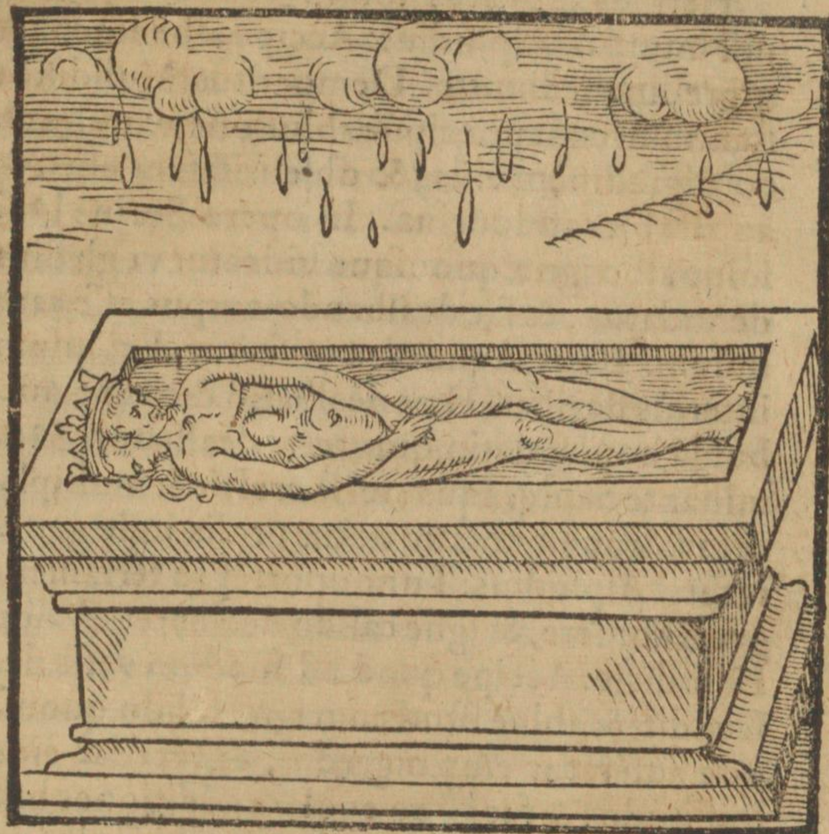
ad album cum Luna. Sol capitur dupliciter, vno modo pro aqua Solis, alio pro corpore Solis, vt suprà.

Item, cûm dicitur quòd apparent omnes colores, verum est: quia ante fermentationem in calcinationibus, dissolutionibus, & fixationibus apparent omnes colores. Item: Lumen luminum sic ait: Et scitote quòd eadem sunt, quæ dealbant & rubificant intrinsecus & extrinsecus, scilicet, Sol, Luna, Mercurius. Quæ tria dissoluta & fermentata appellat argentum viuum, dicens: Argentum viuum habet in se corpus, spiritum & animam. Ibidem, talis est causa, coquite masculum & fœminam simul, quousque coaguletur, & fiat lapis. Item: Notandum quòd nostrum Elixir non fit nisi ex mineralibus. Et amplius notifico, quòd draco non moritur nisi cum fratre & sorore sua interficiatur: & non per vnum tantùm, sed per duo simul. Frater est Sol, soror est Luna. Vltimò ait Arnoldus: Quia Philosophi dixerunt verum de lapide quicquid dixerunt. Quia de virtute sermonis loquebantur, indignis ad celandum. De virtute autem intentionis loquebantur dignis & semper verum: & Philosophi sciunt, quòd talis materia debet tradi mysticè, sicut poësis fabulosè & parabolicè. Et cùm Philosophi loquuntur de magnis rebus, non admiscent parabolas, nec fabulas, vt dicit Macrobius.

ABLVTIO

ABLUTIO VEL MUNdificatio.

Hie felt der Taw von Himmel herab/
Vnd wascht den schwartzen Leib im grab ab.

DEALBATIO PRIMI lapidis prima.

Senior in epistola Solis & Lunæ.

Aqua verò quam memoraui, est res de cœlo descendens, & terra cum humore suo suscipit eam & retinetur aqua cœli cum aqua terræ, &

aqua terræ propter ſeruitium ſuum & arenam ſuam honorat eam, & congregatur aqua in aquam, & retinebit aqua aquam, & dealbabitur Albira cum Aſtuna.

Hermes: Spiritus non ingreditur corpora, niſi munda. Alphidius: Accipe albedinem, & nigredinem dimitte. Democritus: Mundifica ſtannum cum præcipua ablutione, extrahe ab eo nigredinem eius, & obſcuritatem eius, & apparebit candor eius. In opere Sorin: Diſſolue albo igne quouſque videatur vt gladius denudatus, & fac dealbando corpus eſſe candidum. Raſis: Aqua cùm miſcetur Æri, ipſum interiùs dealbat. Hæc dealbatio dicitur à quibuſdã imprægnatio, quia terra dealbatur. Dominante namq; aqua, terra creſcit & multiplicatur, & augmentatio nouæ prolis inde generatur. Alphidius: Tunc oportet te terram nigram abluere, & igne calido dealbare. Vnde Hali dicit: Accipe quod ad fundum vaſis deſcendit: & ablue iſtud cum igne calido, quouſque auferatur eius nigredo, & recedat eius ſpiſſitudo, & fac ab eo euolare additiones humiditatum, donec deueniat calx nimis alba, in qua non erit macula. Tunc enim terra ad recipiendam animam eſt habilis & purata. Vnde dicit Merculinus:

Firmans mutatum prægnatio ſpondet hiatum.
Qui bene prægnantur, concordi pace ligantur.

Vnde dicit Morienes: Hæc terra cum aqua ſua

ſua putrefit & mundificatur, quę cùm mundata fuerit, auxilio Dei totum magiſterium dirigetur. Hermes quoque ait: Azoth & ignis latonem abluunt, & nigredinem ab eo auferunt.

Ideo dicit Philoſophus: Dealbate latonem, & libros rumpite, ne corda veſtra rumpantur. Hæc eſt enim compoſitio omnium Sapiētum, & etiam tertia pars totius operis. Iungite ergo, vt dicitur in Turba, ſiccum humido: id eſt, terram nigram cum aqua ſua, & coquite donec dealbetur. Sic habes aquam & terram per ſe, & terram cum aqua dealbatam: illa albedo dicitur aër.

Salomon, Sapientiæ ſeptimo: Hanc ſcientiam pro luce habere propoſuit, & ſuper omnē pulchritudinem & ſalutem. In comparatione illius lapidis precioſi non comparauit illum: quoniam omne aurum tanquam arena exigua eſt, veluti lutum æſtimabitur argentum in conſpectu illius. Melior eſt enim acquiſitio eius negociatione argenti & auri puriſſimi. Fructus illius precioſior eſt cunctis opibus huius Mundi, & omnia quæ in Mundo deſiderantur, huic non valent comparari. Longitudo dierum & ſanitas in dextera eius: in ſiniſtra verò eius gloria & diuitiæ infinitæ. Viæ eius operationes pulchræ & laudabiles, non deſpectæ, & ſemitæ eius moderatæ, & non feſtinæ, ſed cùm laboris diuturni inſtantia: lignum vitæ eſt his qui apprehendunt eam, & lumen in-

deficiens: beati qui tenuerint eam: quia scientia Dei nunquam peribit, vt Alphydius testatur, dicens: Qui hanc scientiam inuenerit, cibus eius legitimus erit & sempiternus.

Aristoteles: O quam mirabilis est illa res, habet enim in se omnia quæ quęrimus, cui nihil addimus vel diminuimus: sed in sola præparationę superflua remouemus.

Arnoldus: Materia prima metallorum est quædam substantia fumosa, continens in se humiditatem vnctuosam, à qua substantia artifex separat humiditatem Philosophicalem, quæ apta est pro opere, quę erit tã clara sicut lachryma, in qua habitat quinta essentia metallica, & illa est metallum placabile, & in ea est medium coniungendi tincturas, ideo quia habet naturam sulphuris, & naturam argenti viui.

Geber: O quam vtilis est ista res, quia nos vtimur ea medicina cruda, quæ res postquam cocta & digesta fuit, est maximum venenum super omnia venena. Gratianus Philosophus: In Alchimia est quoddam corpus nobile, quod mouetur de domino ad Dominum, in cuius principio erit miseria cũ aceto, sed in fine gaudium cum lætitia. Astanus in Turba: Accipite ipsum spiritum nigrum non vrentem, & cum eo corpora soluite & diuidite. Idem, ipse est totus igneus, & soluens per igneitatem suam, diuidens omnia corpora cum suis coæqualibus. Rosarius: Quicunque vult intrarę Rosarium nostrum,

noſtrum, & ibi videre, & habere roſas tàm albas quàm rubeas abſq; illa re vili, cum qua noſtræ reſeraturæ reſerentur, ille aſſimilatur homini ambulare volenti abſq; pedibus: quia in illa re vili eſt clauis, ex qua ſeptem portæ metallicę aperiuntur, & abſq; illa re vili nunquam precioſum perficitur. Ablutio eſt nigredinis terminatio, vel mundatio, donec albũ fiat perfectè album, & rubeum plenè rubeum. Azoth enim & ignis obſcuritatem ignis euellunt.

Mortificatio eſt duritiei à corpore ſeparatio: quia anima tunc eſt mortua, corpus autem viuum, ratione caliditatis & ſiccitatis. Omne enim habens calorem, habet vitam. Et propter hoc calx Alchimica dicitur habere vitam: quia illorum vitam imperfectã Philoſophi ſtuduerunt occidere, & vitam perpetuam reddere.

Reuiuificatio eſt ratione nutrimenti, ſcilicet ſui humoris perfecti, & humiditatis rectificátis reſtauratio expeditione humoris ipſius imperfecti.

EX QVADAM CARTVla lacerata.

NVnc manifeſto tibi naturali cognitione in hoc propoſito meo de lapide omniũ Philoſophorum & occulto, qui eſt lapis triplici veſte decoratus, lapis diuitiarum, lapis charitatis, & lapis releuationis ab omni penuria, & lapis curationis ab omni languore.

Et in eo continetur omne ſecretum, & dicitur diuinum myſterium à Deo datum, & in Mũdo non eſt res ſublimior poſt animam rationalẽ.

Diligenter notare debes: Dixi tibi, quòd lapis noſter ſit ornatus triplici veſte: id eſt, in tres partes diuidendus, in corpus, animam & ſpiritum. Vnde corpus mortuum, quod anima caruerit, tenebroſum eſt.

Si vis, fili, vt corpus illud reuiuificetur, redde ſibi animam ſuam, & ſtatim viuit:

O Magiſter, non intelligo.

Fili, tibi dico expreſſius: Vnus lapis, ſiue vna res tantûm: quia corpus in ſuam naturam eſt redactum, videlicet, in aquam ſuam: id eſt, in primam ſuam materiam: quia prima materia corporum eſt aqua vnctuoſa, & tunc primûm dicitur vna res, cùm corporis ſubſtantia & aqua vnionis per partes minimas indiuiſè vniuntur, & lapis Philoſophicus ex quo rami infiniti multiplicantur. Et hoc dicitur Lapis in libris Philoſophorum notus. Ideo, fili, ab illo lapide extrahitur aqua ſua propria, & in ſpiritu per modum ſeparationis.

Sublimatio noſtra eſt partium non fixarum eleuatio à partibus fixis. Partes verò non fixæ eleuantur per fumum & ventum.

Sed volumus vt hæc duo ſimul fixentur, & præſtent fuſionem facilem. Et ſic intelligas noſtram ſublimationem veram & certam, & lapis quem nemo poteſt tangere ſua lingua.

Hermes

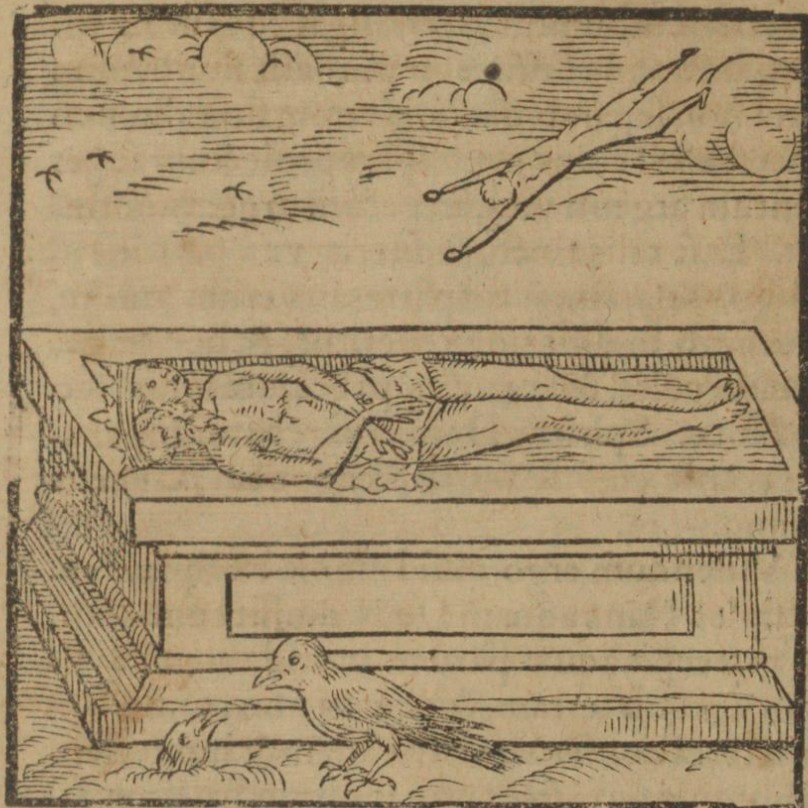
Hermes dicit: Diuide ſubtile à groſſo, &c. Terra calcinatur, aqua ſublimatur: terra manet deorſum, aqua aſcendit ſurſum: terra purgatur per calcinationem, aqua per ſublimationem: ambo per putrefactionem. Aqua defendit terram ne comburatur, terra ligat aquam ne fugiat, ambobus ſufficiēter purgatis fiunt vnum vltra non ſeparabilia: quia vnum ſine alio non poteſt eſſe: cuius prima pars proiectum ſuper centum argenti viui, in verum argentum tingit. Et ſi talis tinctura fuerit, vna pars in rubeum verſa, tingit tot partes in verum aurum, quo auro melius non reperitur, & hoc ex natura occulta, & acquiſita per calorē ignis, &c.

Nota: Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas ante cœli & terræ creationem, Geneſis primo.

Videndum ergo, quòd omnia ex aqua creata ſunt: Hanc aquam Deus diuiſit cùm dixit, & præcepit aquæ partem in ariditatem, & illam vocauit terram, & aquam non conuerſam pro terra conſeruauit irrigādam & humectandam: quia terra ſicca non multum fructum facit, niſi aqua ſua pluuiali deſurſum humectetur ſæpiùs, & ſine aqua vix, aut nunquam.

ANIMAE IVBILATIO, SEV *Ortus, ſeu Sublimatio.*

Hie ſchwingt ſich die Seele hernider/
Vñ erquickt den gereinigten Leychnã wider.

Modò ſequitur quartum verbum, & eſt, quòd aqua quæ cum terra fuerit inſpiſſata & coagulata, aſcendat ſublimatione. Sic habes terram, aquam & aërem. Et hoc eſt quod dicit Philoſophus: Ipſum dealbate, & citò igne ſublimate, quouſq; ex eo exeat ſpiritus quem in eo inuenies, qui dicitur Auis, aut cinis Hermetis.

metis. Vnde & Morienes ait: Cinerem ne vilipendas: nam ipse est diadema cordis tui, & permanentium cinis. Et in libro Turbæ dicitur: Ignis regimen augmentate: quia post albedinem peruenitur ad cinerationem, quę dicitur terra calcinata. Vnde dicit Morienus: In fundo remanet terra calcinata, quæ est naturæ igneæ: & sic habes in prædictis proportionibus quatuor elementa, puto aquam dissolutam, terram dealbatam, aërem sublimatum, & ignem calcinatum.

De istis quatuor elementis dicit Aristoteles in libro de Regimine principiorum: Cùm habueris aquam ex aëre, & aërem ex igne, & ignem ex terra, tunc plenam habebis artem Philosophiæ: & hic est finis primę compositionis, vt Morienus dicit:

Patientia & mora sunt necessariæ in nostro magisterio. Festinantia quidem ex parte diaboli est in hoc magisterio.

Hermes: Mortuum vult viuificari, & ægrotum curari. Idem: Oportet te corpus & animam coniungere contritione in Sole.

Idem: Seminate aurum vestrum in terram albam foliatam. Senior: Descendet fumus superior ad inferiorē, & concipit fumus à fumo, Idē: Hæc aqua diuina est Rex de cœlo descendens. Idem: Ipse est reductor animæ ad corpus suum, quod viuificat post mortem suam, & per eum vita est, postquam non erit mors.

Rosinus: Corpus enim lætatur, cùm anima in ipsum ingreditur. Idem: Corpus verò occupat animam, & omne corpus quod animam inuenit, facilè eam occupat. Et notum habeas, quòd anima punitur cum corpore, & cum eo incarceratur, & ab eo in corpus vertitur. Hermes: Ipse spiritus est extractor animæ, & reductor, & totius operis reformator, & omnia quę quærimus sunt in eo. Senior: Nihil eo aspectu vilius, & nihil eo in natura preciosius, & eum Deus precio emendum non posuit. Senior: Præparatio nostra natura surgit per seras aperientes seraturas.

Hermes: Oportet nos scire cognitionem principij tàm naturalium quàm artificialium. Nam qui principia ignorat, ad finem nō venit. Idem: Hoc secretum est vita cuiuslibet rei, & est aqua, & aqua suscipit nutrimentum hominum & aliorum, & in aqua est maximū secretum. Sed vt minus erres, scire te cōuenit, quòd nostrum sublimare nihil aliud est quàm corpora exaltare: id est, in spiritum ducere, quod non fit nisi igne leni. Sic enim dicimus: ille sublimatus est in episcopum: id est, exaltatus. Et ideo vulgaris sublimatio, quæ tantùm est effectus, scilicet, quòd iam corpus sublimandum, sit ita spirituale factum, quòd possit sublimari. Nihil confert operi nostro, nec vltrà requiritur post præparationē primi lapidis: quia talis sublimatio non spiritualizat, sed tantùm

effectum

effectum ſpiritualitatis oſtendit. Ideo bene dicit ille regalis Philoſophus Geber: Quia in opere magiſterij noſtri non egemus niſi vnico vaſe, vna fornace, vnaq́ue diſpoſitione, quod intellige, poſt præparationem primi lapidis. Geneſis: Ex aqua omnia facta ſunt, & ſuper aquam ferebatur ſpiritus Dei, & principium generationis hominis ex ea. Hermes: O natura fortis, naturas vincens & ſuperans, fuſasq́ue naturas gaudere faciens. Geber: Expedit huius artis principia & radices principales, quæ ſunt de eſſe operis non ignorare. Baſius: Sulphur noſtrum fortius eſt omni igne. Alanus Philoſophus: Vna res ex omnibus eligenda, quæ eſt liuidi coloris, habens ſpeciem metallicam, limpidam & liquidam, & eſt res calida & humida, aquoſa & aduſtiua, & eſt oleum viuum, & tinctura viua, lapis mineralis, & aqua vitæ miræ efficaciæ. Ariſtoteles: Nullum tingens venenum generatur abſque Sole & eius vmbra: id eſt, vxore.

Sublimatio eſt duplex: Prima eſt remotio ſuperfluitatis, vt remaneant partes puriſſimæ â fæcibus elementaribus ſegregatæ, ſicq́; virtutem quintæ eſſentiæ poſſideant. Et hæc ſublimatio eſt corporum in ſpiritũ reductio, cùm ſcilicet corporalis denſitas tranſit in ſpiritus ſubtilitatem.

Secunda Sublimatio eſt extractio, quod in ipſa eſt de natura quintæ eſſentiæ, â fæcibus

elementaribus separata. Dico autem quintam essentiam animam tingentem, ad quam necessaria est ablutio, vt per eam extrahatur vnctuositas arsenici, siue natura oleaginosa, purissimæ vnctuositatis, quæ ligata est cum fæcibus suis, quæ fæces non permittunt ipsam sublimari.

Vincentius de Lapide Elixir.

Vincentius in Speculo naturali, libro primo: In corporibus mineralibus ad instar operationis naturæ conati sunt Alchimistæ facere breui tempore quod natura facit in annis mille, vnde & docuerunt rem quandam facere, quæ corpora super quibus proijcitur transmutat. Hæc vocatur ab eis Elixir, & dicitur lapis non lapis: lapis quia teritur, non lapis, quia funditur, & currit absque euaporatione, sicut aurum, nec est alia res cui proprietas illa conueniat. Auicen: Elixir ergo est res quæ proijcitur super maius corpus, & mutat rem à natura sua in aliam. Fit autem quando miscetur corpus minus, & spiritus, & elementa, & fermentum, fitque de omnibus vna confectio. Et est Elixir verbum Græcum, quod sonat magnum thesaurum, vel meliorem de thesauris. Et Elixir quidem quod se cum corpore miscet, est quasi Tutia cum Cupro. Sed augmentatur vel crescit Cuprum de illa Tutia, cuius ratio est, quia Tutia res terrenalis est, Elixir autem res spiritualis, & reuertitur natura sui generis ad aliud genus.

Alchimiſta: Fit autem Elixir duobus modis. Vno modo ex ſpiritibus mineralibus & corporibus mundis præparatis. Alio modo ex quibuſdam rebus prouenientibus ex animatis, ſcil. ex capillo, vel ouo, vel ſanguine, &c.

Primo modo ſic: Mortificantur quidam ſpiritus, & ſublimantur, donec mundi fiant. Poſt hoc vnum de corporibus à natura generatis comburitur, donec poſſit teri: deinde calcinatur, donec in modum calcis mundũ efficiatur.

Tandem verò ſpiritus & corpora ſic præparata teruntur, & imbibuntur cum aquis acutis diſtillatis. Poſtea tam diu inhumidantur, donec in aquam claram conuertantur, deinde congelantur, ad extremum tam diu ponuntur in igne, donec fixa efficiantur.

De Complemento Elixir.

Auicenna in epiſtola ad Haſen: Elixir itaque tinctura ſua tingit, & oleo ſuo ſubmergitur, & calce ſua figitur, & album quidem completur tribus, in quibus non eſt ignis. Citrinum verò completur quatuor totis. Gloſſa: Verum eſt, quòd Elixir album non indiget niſi tribus, ſcilicet, oleo, tinctura, & calce. Sed rubeum quatuor, ſcilicet, oleo, calce, tinctura, & iterum tinctura, quæ dicitur Ignis. Et ideo ſubdit Auicenna: In quibus non eſt ignis.

De igne multiplici.

Eſt autem ignis multiplex, & eius qualitas diuerſa, per quoſdá gradus diſtincta. Quidam enim in primo gradu eſt calidus ignis, & humidus in ſecundo, ſcilicet ventris equi: cuius proprietas eſt, quòd non deſtruit oleum, ſed augmentat propter ſuam humiditatem: nam alij deſtruunt propter ſiccitaté. Huic ergo non aſſimilatur alius in Mũdo niſi materialis ignis corporis hominis ſani. Ignis quidem Solis calidus eſt in eodem gradu, ſed ſiccus eſt. Hic autem eſt qui domat rem, & de re animata fit, ac nutritur, ſicut puer cui datur in principio lac. Nam puer ex calido & humido nutritur & augmentatur; ſic & ignis equi augmentat oleum ſua humiditate: figit autem lapidem ſuo calore temperando. Eſt inter hos duos & alius, qui eſt calidus & ſiccus in ſecundo gradu, vt ignis furni poſt panis extractionem. hic fundit leniter, & non comburit: quia non eſt in eo flamma, nec fortitudo caloris. Calor enim paulatim declinando recedit: ſed ſi ſtaret, ſpiritum figeret in corpore, vel extra corpus. Ignis autem equi nec fundit, nec comburit: ſed domat, & humidum augmentat. Eſt & quartus furni fixionis ignis, hic fundit & figit, non autem comburit: quia flammalis non eſt, nec differt à præcedenti, niſi quod in hoc eſt calor continuus, in illo non.

Quintus dicitur flammalis, & eſt calidus & ſiccus

ſiccus in tertio gradu: hic calcinat tantùm, & non fundit, ſcilicet, ad comparationem auri & argẽti, & aliorum corporum in eodem gradu, vel vltrà: & eſt ignis in furno calcinationis.

Sextus eſt calidus & ſiccus in quarto gradu: & hic fundit & figit fortiter, mollificando corpora ſuauiter, nec diſſipat ea vel diſpergit. Hic eſt ignis furni fuſionis in eodem gradu.

Eſt & ignis follium, qui corpora diſſipat & diſpergit, & fundit, & hic eſt ſeptimus.

Octauus eſt qui fundit & calcinat, & eſt flãmalis: quia in eo ſola flamma operatur. Subſtantia ignis carbones & flamma & in iſta ſola flamma lignorũ, hic etiam eſt in eodem quoq; gradu cum præcedentibus. In eodem quoque gradu eſt nonus, ſcilicet, qui omnibus eſt magiſter: vt ignis officiationis: id eſt, examinationis, hic fundit & comburit, & diſſipat, & diſpergit malum, ſaluat & rectificat bonum, & eſt quaſi iudex, diſcernens iuſtum ab iniuſto.

Iuniperorum ignis.

Ignis artificialis continuus, durans in eõdem gradu quo volueris, per vnum, aut duos, aut tres menſes, donec nudes carbones: ideo ſemper coopertos debes ſeruare, & potes augmentare vel diminuere calorem pro beneplacito tuo, & hoc ſecũdùm additionem plurium vel pauciorum carbonum incenſorum. In primis, habeas cineres ſufficiẽtes, & ſolum factas de ligno Iuniperi. Tũc habeas ollam magnam

fictilem, in cuius medio sit alia minor olla siue crucibulum, & imponendo cineres magna olla stet super calorem ignis, quatenus ipse cinis calescat: & sic circumquaque ollam minorem super cineres pones carbones etiam de prædicto ligno Iuniperi tantùm factos.

Habeas denique adhuc plures cineres calefactos eiusdem ligni, quos supersperges prædictis carbonibus, & cooperies eos suo cinere calido peroptimè. Et in illam minorem ollam siue vitrum habeas tuam materiam digerendam, & desuper maiorem ollam coopertoriũ pones, & in stubam pones subter scamnum, vel suprà, super lapidem tamen, ne fortè damnum inferatur. Poteris tali practica plures huiusmodi præparare ignes: poteris etiam in minorẽ ollam ponere aquam calidam, vel ventrem equi humidũ, & in illum fiolam materiæ.

Carbones prædictos facies in hũc modum: Secabis lignum iuniperi in paruas particulas, ad grossitudinem duorum digitorum, vel maiores, illos pones in magnam ollam bene vndique clausam, & perlutatam, & repletam: illam ollam ponas per integrum diem in ignem fortem furni venti, vel flammæ lignorum. Deinde permittas per se infrigidari: aperi ollam, & habebis quod optas. Cineres autem communi modo combures. Hic ignis potest esse ignis primi vel secundi gradus fixionis spirituum.

Hie ist geboren die Edle Keyserin reich/
Die Meister nennen sie jhrer Tochter gleich.
Die vermeret sich/gebiert Kinder ohn zal/
Sein vntödtlich/rein/vnd ohn alles mahl.
Die Königin hasset den todt vnd armuth/
Sie vbertriffet Goldt/Silber/vñ Edelgestein/
Alle Artzney/groß vnd klein.
Nichts ist auff Erden jhr geleich/
Des sagen wir danck Gott von Himelreich.
O gewalt/zwingt mich nackendes Weib/

Dann vnsälig was mein erster Leib.
Vnd noch nie Mutter war ich worden/
Biß ich zum andern mahl ward geboren.
Da gewann ich aller wurtz vnd kreuter krafft/
Inn aller kranckheyt ward ich sighafft.
Meines Sones nam ich da war/
Vnd kam mit jhm selbander dar.
Da ich seiner wardt schwanger/
Vnd gebäret vff ein vnfruchtbarn anger.
Ich wardt Mutter/vnd bleib doch Magt/
Vnd wardt in meinem wesen angelacht/
Daß mein Son mein Vatter wardt/
Wie das Gott geschickt hat wesentlicher arth.
Die Mutter die mich hat gebäret/
Durch mich ward sie geborn auff Erdt.
Eins zubetrachten/natürlichen verbunden/
Das hat das gebirg meisterlich verschlunden.
Darauß kommen vier inn ein/
Inn vnserm meisterlichen Stein.
Vnnd sechs/jnn dreifalt bedacht/
Vnnd inn ein wesentlich arth gebracht.
Wer das bedencken kan eben/
Dem ist von Gott der gewalt gegeben.
Daß er alle kranckheyt thut vertreiben/
An metallen/vnd Menschen Leiben.
On Gottes hülff das niemand mag bawen/
Dann der sich selbs kan durch schawen.
Auß meiner Erd entspringt ein Brunn/
Darauß rinnen zween straüm.
Der ein fleust gen Orient.

Vnd

Vnd der ander gen Occident. (gefider/
Darauß zwen Adler fligen vñ verbrennen jr
Vnd fallen bloß in die Erd nider.
Vnd werden hinwider gefidert schon/
Ihm sein vnderthenig Son vnd Mon.
O Herre Jesu Christ/
Du der die gaben geben bist/
Durch deinen Heyligen Geist so gut/
Der hat es als in seiner hut.
Wenn er es gibt furwar/
Der vernimt der Meyster sprüch gar.
Daß er bedenck das künfftig Leben/
Als Leib vnd Seel gefügt werden eben.
Daß sie schweben in jhres Vatters Reich/
Also helt sich die kunst auff Erdtreich.

Hermes: Scitote rumorum inquisitores, & sapientię filij, quòd vultur supra montem existens in cacumine, clamat voce magna, inquiens: Ego sum albus, niger, & rubeus, citrinus, veridicus sum, & non mentior. Alphidius: Argentum autem viuum, quod ab eo corpore nigro extrahitur, est humidum, album, & corticibus mundum ne pereat. Morienes: Scire te conuenit, quòd fumus albus est anima, & spiritus illorum corporum solutorum. Et certè si fumus albus non fuisset, aurum albi Alchimiæ non fuisset. Rosarius: Hic est Mercurius noster nobilissimus, & Deus nũquam creauit rem nobiliorẽ sub cœlo præter animam ratio-

nalem. Plato: Hæc eſt materia noſtra & ſecretum noſtrum. Ortulanus: Sic habes verum Mercurium extractum ab iſtis duobus corporibus prænotatis, & eſt bene lotus & digeſtus: & iuro per Deum, quòd nullus alius Mercurius eſt in via vniuerſali, niſi iam declaratus, in quo dependet tota Philoſophia: qui aliter dicit, falſum dicit Parmenides in Turba: Quidã audientes aquam à Philoſophis nominare, putant aquam nubis eſſe, certè non: ſed ſi haberẽt rationem, ſcirent vndique, aquam eſſe permanentem, quæ quidem aqua permanẽs eſſe non poteſt abſque ſuo corpore cum quo ſoluta eſt. Alphidius: Iſtam medicinam vocant Philoſophi omnib. nominibus: quia tot nomina ſunt huic Mercurio impoſita, quòd vix aut nunquã poſſit aliquis noua ratione vocabula imponere, & dicit Plato Philoſophus: Nos omnia reuelauimus, excepto ſecreto artis, quod nemini licitum eſt reuelare: ſed attribuimus illud Deo glorioſo, qui cui vult, inſpirat, & cui vult aufert. Salomon Rex: Hæc eſt filia, ob quam regina auſtri ab Oriente dicitur veniſſe, vt aurora conſurgens audire, & intelligere, & videre ſapientiam Salomonis, & data eſt in manu eius poteſtas, honor, virtus & imperium, & florens regni corona in capite ſuo radijs ſeptem ſtellarum rutilantium, tanquam ſponſa ornata viro ſuo, habens in veſtimentis ſuis ſcriptum literis aureis, Græcis, & Barbaris, & Latinis:
Ego

Ego ſum vnica filia ſapientum, ſtultis penitus ignota. Hermes: Quemadmodum Sol in ſtellis: ita aurum in metallis. Sol dat ſtellis lumen, & omnem continet fructum: ſimiliter & aurum omnem continet fructum. Item: Dies eſt natiuitas lucis, Sol quoque lucerna diei quem Deus creauit ad opus noſtrũ: id eſt, pro Mundo regẽdo. Item: tinctura debet eſſe corporea, à corporibus metallicis extracta perfectis, per beneficium & medium mineralium.

Regulæ generales.

Omnis res de eo eſt in quod reſoluitur: nam glacies conuertitur in aquam, calore mediante: neceſſe eſt ergo, ipſam prius aquam fuiſſe quàm glaciem. Sic omnia metalla prius fuerunt argentum viuum, quod patet: quia cùm in igne liqueſcunt, conuertũtur in ipſum. Hîc nota, quòd Philoſophus liquatum metallum etiam vocat Mercurium, ſiue argẽtum viuum: ergo reductio metallorum in argẽtum viuum iſto modo dicitur liquatio iſta, quanuis fiat per violentiam ignis: tamen quia in liquatione illa forti tenet ſpeciem argenti viui, ideo etiam nominat ipſum argentum viuum. Sed non eſt iſta ſolutio Philoſophicalis, ſed laicalis: ergo ad particulare tibi notum, aliquo modo correſpondet dictis Philoſophiæ.

Secunda Regula.

Omnis natura naturaliter perfici deſiderat,

& destrui abhorret & fugit: ergo auidè amplectitur illud, quod suijpsius emendatiuum, & contrarium respuit in quantum potest, & secundum istud ars debet imitari naturam, aliàs semper errat.

Tertia Regula.

Omne peius laborans in aliqua arte, de sua naturali malitia nititur melius destruere. Et omne melius laborans in aliqua arte, conatur peius perficere: ergo in primis tibi sciendum erit naturas rerum, vt scias discernere quid sit melius aut peius naturæ, & vnde perficiatur, & vnde prohibeatur: & quòd quantitas peioris non excedat quantitatem melioris, alioquin maximè errabis.

Quarta Regula.

Omne siccum naturaliter appetit bibere suum humidum, vt in suis partibus sit continuatum. Hîc nota quid sit humidum radicale omnium liquabilium, & tali humido ciba nimis siccum, & fiet temperatum, &c. Et sic habebis optatum.

EX

EX TRACTATVLO quodam probato.

DE DIFFERENTIA SVLPHVris vulgi & simplicis Philosophorum non vrentis.

CVM generaliter Philosophus loquatur, quòd sulphur coagulat, dicendum quòd non: quia omne sulphur vulgi secũdùm Philosophum, metallis est extraneum & cõtrarium. Auicenna: Non intrat in magisterium, quod non est ortum ab eo: quia semper inficit & denigrat, & corrumpit, quocunque modo per artificium præparetur. Est enim ipsum ignis infectus, ergo fusionem impedit. Si verò calcinatur, in terream redit substantiam, vt puluis mortuus. Quo ergo modo potest alijs vitam inspirare? habet enim duplicem superfluitatem, scilicet, inflammabilem substantiam, & terream fœculentiam. Igitur per hæc cõsidera, sulphura vulgi non Philosophorum esse, cùm sulphur Philosophorum sit simplex ignis viuus, viuificans alia corpora mortua, & maturans ea, ita quòd naturæ defectum supplet, cùm ipsum sit superfluæ maturitatis, secũdum quod in natura sua sit perfectum, ac per artificium magis ac magis depuratum. Vnde Auicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi in quantum

existit in istis corporibus, Sole & Luna, & in alio quidem est illud, quod nulli dicitur, nisi ex parte Dei sibi reueletur. In Sole perfectius: quia magis est digestum & decoctum. Philosophi enim subtiliter sunt imaginati, quomodo in istis corporibus perfectioribus sulphura illa elicere possent, & ipsorum qualitates per artem purgare, vt hoc haberent in arte, mediáte natura, quod in ipsis antea nõ apparuit, quanuis plenariè & occultè prius habuerunt. & hoc nequaquam fieri cõcedunt sine corporis solutione, & in primam materiá reductione, quod est argentum viuum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc absque vlla permixtione rerum extranearum, quæ extraneæ naturę lapidem nostrum non emẽdant: quoniam nihil conuenit rei, nisi quod propinquum est ei, cûm sit medicina simplicis ac virtualis naturæ, ex aqua Mercuriali producta, in qua aurum & argentũ priùs sunt soluta. Verbi gratia, si glacies ponitur in aquam simplicem, soluitur in ea per calorem, & redit in primam substátiam aqueam, & sic aqua tingitur ex virtute etiá occulta, quæ fuit in glacie. Si autem glacies non resoluitur per calorem in aquam, non coniungitur aquę, sed in aqua iacet, nec illam aquam tingit sua virtute, quæ in ea antea coagulata fuit ex parte specierum: sic eodem modo si corpus non resolueris in Mercurium cum Mercurio, occultam virtutem ex eo habere non potes, scilicet sulphur

ſulphŭr digeſtum & decoctum per opus naturæ in minera: ſic enim lapis eſt vnus, vna medicina, quæ ſecũdùm Philoſophos dicitur Rebis, ex bina re, ſcilicet, ex corpore, & ſpiritu albo vel rubeo, in quo multi fatui errauerunt.

Quomodo ſulphur rubeum eſt in Sole, & album in Luna.

Cûm ſit dictum, quôd ſulphur Philoſophorum rubeum exiſtat in Sole per maiorem digeſtionem, & ſulphur album in Luna per minorem digeſtionem. Vnde Philoſophus: Citrinatio nō eſt aliud quàm completa digeſtio: nam calor agens in humidum primò generat nigredinem, & agens in ſiccum cauſat albedinem: quia ignis ſi tranſcendit, agens in eo mutat in citrinitatem puriſſimam. hæc omnia in calcinatione plumbi attendi poſſunt. Et dicit Philoſophus, quòd iam actu vnumquodque perfectorum corporum ſuum bonum ſulphur cum Mercurio contineat, ſcilicet aurum aureum, argentum argenteum, ideo ſulphur album per citrinum eſt aurum. Quamobrem ſulphur in eo eſt ſulphur rubeum, ignis ſubſtantia, qui hoc album plus digeſſit: & ſic ſulphur album & rubeum ex vtraque parte exiſtit in Sole: quare ignis eſt perfectio eius, & in igne generatum eſt: & ideo amicabiliter gaudet natura ſuæ igneæ naturæ.

Vnde aliquæ res extraneæ hoc in corpori-

bus non possunt causare, cùm ars nõ est aliud, mediáte natura, nisi decoctio & digestio illius naturæ per simplicem laborem. Verbi gratia: Manè cùm surgo, & video vrinā meam albam, iudico me parùm dormiuisse: tunc repono me iterum ad dormiendum, & accepto somno, vrina citrinatur: & hoc propter maiorem digestionem caloris naturalis in me existentem. Sic sequere naturam, per artem similiter decoquere, digerere, maturare, sublimare, cùm iam actu natura contineat in se ignem naturalem, quo maturatur: hoc illæ res non habent, ideo dare non possunt. In Luna verò non est nisi sulphur album, simplex, non tamen digestum sicut rubeum, nec sic à nigredine purgatum per actionẽ caloris, quem in se naturaliter continet. Sed ignis species est obtecta & occulta, agens eam magis in arte quàm in natura, & è conuerso: & ideo non est impossibile, vt ars mediante natura. Hîc nota mediantem naturam, siue mediam naturam, quòd plus digerat & perficiat, cùm naturaliter intendit perfici: sed per se non potest, nisi moueatur arte & operatione. Sed isti labores, vt credo, non peruenient ad hominẽ duræ ceruicis, & ideo non fit verum aurum, nisi fiat ita digestum & decoctum, vt melius melioret peius. Quia omnium Philosophorum intẽtio est, cum meliore perficere: quod fatui contrariè intelligunt: quia cum peiore melius perficere nituntur, & hoc

quærunt in re quæ nunquam fuit in illa, ſcilicet, aurum & argentum in rebus aduſtibilibus, vt priùs explanatum eſt.

Quòd in alijs ægris corporibus non eſt vtile hoc ſulphur quærere, quia ibi non eſt.

Quæri non immeritò poteſt: Vtrum ex alijs ægris corporibus hoc ſulphur album & rubeum ad tingendum Mercurium elici poſſit. Dico quòd non: quia prius dictum eſt, quòd non eſt aliqua res maioris temperantiæ quàm in iſtis duobus corporibus reperitur, quibus inſunt radij tingentes: cùm prius dictum eſt, quòd ægra corpora in ſe contineant ſulphur fœtidum & aduſtibile, & non virtualis naturæ ſicut in iſtis, &c. Cùm omnis ars non valeat, niſi præhabita natura, quam ſequatur: poſſes tamen cum minoribus mineralibus purgare metalla: quibus purgatis, tamen adhuc non haberent auream & argenteam naturam in ſe: quia digeſtio & decoctio aurea non fuit in illis, ſicut in alijs, nec ſulphur ita maturum: & ideo ipſis immaturis ſuccurrendum eſt cum maturis vt maturentur. Igitur non tingunt, ſed tinguntur: quia tinctura auri & argenti proportionabilem naturam habet cum ipſis, ſcilicet immaturis vel imperfectis: quia originem ex Mercurio traxerunt. Ex his manifeſtè patet, quòd minora mineralia tingere non poſ-

ſunt: quia corpora metallica imperfecta quæ non conueniunt cum auro & argento ex parte Mercurij maturi, tingere non poſſunt, nec naturam auri vel argenti infundere. Et ideo non eſt tingendum, niſi cum illis quibus ineſt virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento: quia aurum aureum tribuit colorem & naturam, & argentum argenteam. Quare omnia alia deſpicias, quibus non ineſt virtualiter ſeu naturaliter virtus tingendi, cùm in ipſis nullus ſit fructus, ſed ſolùm perditio rerum & ſtridor dentium.

FERMEN-

FERMENTATIO.

Hie wird Sol aber verschlossen/
Vnd mit Mercurio Philosophorũ vbergossen.

Hermes tractatu septimo de Sole: Filij, Philosophorũ corpora sunt septem, quorum primum est aurum eorum optimũ, Rex & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes comburunt, nec aqua alterat, eò quòd eius complexio est temperata, & natura directa in caliditate, & frigiditate, & humiditate, & sic.

citate, nec in eo est quod superfluum, nec minus, quare ipsum prætulerunt Philosophi & magnificarunt, & dixerunt, quòd aurum sic se habet in corporibus, quemadmodum Sol in stellis suo lumine & splendore, eo namque vegetabilia germinant in terra, & omnis fructus perficitur nutu Dei. Similiter aurum in corporibus omne corpus secum continet & viuificat, quòd Elixir fermentum est, sine quo nequaquam peragitur, quemadmodũ pasta absque fermento non fermentatur, nec eleuatur: sic cùm corpora dealbas, sublimas, mũdificas, & ex eis fæcem & turpitudinem extrahis: deinde volens ea coadunare, coniungere, & simul miscere, impone fermentum eis: inspice qualiter pastæ fermẽtum, nihil aliud est quàm fermentum. Meditare igitur & contemplare, vtrum rei fermentum sit, nisi etiam ex sua natura. Hæc est clauis omnium Philosophorum. Et notandum, quòd fermẽtum confectionem dealbat, combustionem inhibet, & tincturam continet ne fugiat, corpora lenificat & se inuicem ingredi facit & coniungit, quod est finis operantis, & sua scientia corpora mundantur, & earum opus Deo annuente peragitur. Raymundus in Apertorio: Nunc per secundã partem colorabit se lapis, fixatur & fermentatur: fermentum autem lapidis ad album est argentum, & ad rubeum est aurum, sicut Philosophi demonstrant: quia sine ferméto non venit Sol

neque

neque Luna, nec aliquid aliud quòd ſit ſuę naturæ: coniunge ergo fermentum cum ſulphure ſuo, vt generare poterit ſuum colorem, & etiam ad ſuam naturam, & ad pondus, nec non ad ſaporem & ſonum ſuum: quia quodlibet ſimile generat ſuum ſimile: quia fermentum vt Sol tingit, & mutat ſuum ſulphur in medicinam permanentem & penetrantem. Ideo dicit Philoſophus: Qui nouerit ſulphur & argentum viuum tingere, ille peruenit ad maximũ arcanum: propter hoc oportet, quòd Sol & Luna ſit in tinctura & fermentum ipſius ſpiritus, & aquæ permanentis argenti viui, & per illam aquam illæ naturæ debent fixari, & nutriri cum naturali calore tam diu vſquequo habebunt ſuam fixationem & fuſionem perfectam, poſt hoc fit regimen coniunctionis lapidis cum ſuo fermento, ſcilicet vſque donec ad complementum ſuum opus peruentum ſit, & hoc non fit vna vice ſimul: quia hoc de intentione naturæ non eſt, ſed bene per copulationem, ſcilicet parum & iterum parum: & etiam per coagulationem fit vera medicina vniformis, & propter hoc illa copulatio cauſatur à ſubtilibus partibus tranſmutatis & alteratis in formam & eſſentiá ſpiritualem: quia ſcriptum eſt: quòd corpus groſſum cum ſimplici, & ſimplex cum groſſo propter earum contrarietatem ſe coniungere non poſſunt, niſi groſſum conuertatur in ſubtilitatẽ ſuam per ſuum ſim-

plicem ſpiritum, & tunc ſint commiſcibilia ſi-
mul, & hoc notificant Philoſophi declarando
cuidam filio veritatis, & dicunt quòd perfecta
mixtura eſt commiſcibilium alteratorum cor-
porum per indiuiſibilia ſibi iunctorum vnio:
quia illa hîc requiruntur per patentem ratio-
nem, quòd mixtio ſiue vnio non poteſt fieri ſi-
ne alteratione, quæ eſt ſubtiliatio corporis, &
reductio in formam ſpiritualem.

Et de illa parte dicũt Philoſophi, quòd iam
medicina completa eſt ab vna manerie in a-
liam maneriem criſtallinam: & tũc apparebit,
quòd illa lamina compoſita eſt de ſubtilibus
partibus naturalibus, per naturale ingenium
vniformiter coniuncta, ſine diuiſione illarum
partium per modicum & iterum modicum:
quia talis cauſa non poteſt fieri ſine ſubtilia-
tione & homogeneitate naturæ. Et propter
hoc conuenit, quòd veniat illa materia ita ſub-
tilis, quòd omnes partes in natura ęquales ſint
mixtæ cum aqua. Et hoc videre poteris per
tuum intellectum, cùm factum ſit vnum cor-
pus tranſparens, & in vnum continuatum per
coniũctionem aut commixtionem multarum
partium ſine diuiſione, diſcõtinuatione & ter-
minatione in vnam ſpiſſitudinem & figuram
tranſparentem per omnes partes ſuas.

Iam, fili, tu modò habes non modicum ſe-
cretum: illumina igitur primò corpus, ante-
quam imponas animam: quia aliàs nunquam
poſſet

posset suscipere, aut in se retinere spiritũ. Hæc Raymundus.

Calidius Philosophus: Nemo vnquam potuit, vel postea poterit tingere terram foliatam, nisi cum auro. Ideo præcipit Hermes, dicens: Seminate aurum vestrum in terram albam, foliatam, quæ per calcinationem facta est ignea, subtilis & aërea.

In istam ergo terram aurum seminamus cùm tincturam auri illi imponimus. Sed nunquam aurum potest perfectè aliud corpus tingere, quàm seipsum, certè hoc non potest nisi perficiatur arte.

Aurum est fermentum operis, sine quo nequaquam peragitur: quia est sicut fermentum pastæ, coagulum lactis in caseo, & sicut muscus in aromatibus bonis, & cum eo fit compositio maioris Elixir: quia illustrat, & ab adustione conseruat, quod est signum perfectionis. Et scias quòd sine auro, nec perficitur, nec emendatur opus: quia aurum capistrum est argenti viui, & nullus congelat argentum viuum, nisi in corpore magnesiæ, in quo est vnũ cremans, alterum verò fugiens, & ipsum aurum est tertium illorum tincturas recipiens, & est tinctura rubedinis, & argentum viuum transformat omne corpus cum eo. Vnde quidam: Nisi aurum in auro ponas nil agis. Arisleus: Scias firmissimè quòd si parum aurum in compositione ponatur, exiet tinctura patens

candida. Per fermẽtum Solis intelligitur ſperma viri: & per fermentum Lunæ ſperma fœminæ: ex illis fit primo coitus, poſtea fit generatio vera & caſta, fermentum auri aurum eſt: ſicut fermentum panis, panis eſt. Roſarius: Sicut in operatione panis modicum fermenti leuat & fermentat magnam copiam paſtæ: ita & illud modicum terræ, quod continet iſte lapis, ſufficit ad nutrimentum totius lapidis.

De duplici differentia mineralium ex eodem tractatulo.

Diſtinguuntur autẽ corpora mineralia ſpecialiter in duas partes, ſcilicet, in partem metallicam & in partem mineralẽ. in partem metallicam: id eſt, in metalla quæ originem ex Mercurio ducũt; & in partem mineralem, quæ ex Mercurio non ducunt. De metallis exemplum, Sol, Luna, Iuppiter, Mars habet & electrum. De mineralibus exemplum, Sales, atramenta, alumina, vitriolum, arſenicum, auripigmentum. Sunt autem ductibilia & liquabilia omnia metalla, quæ originem ex Mercurio duxerunt: quia materia eorum eſt ſubſtantia aquea mixta cum ſubſtãtia terrea commixtione forti, vt vnum ab altero ſeparari non poteſt: quare congelatur ſubſtãtia aquea illa cum frigore magis poſt actionem caloris, & erunt ideo ductibilia ſeu fabrilia, & non congelatur ſola aqua niſi cum ſiccitate terreſtri, quæ alterat

rat

rat aqueitatem, cùm in ipsis non est humor vnctuosus: quia congelatio eorum est ex siccitate terrestri, ideo faciliter non soluũtur nisi per actionem caloris vehementem in ipsis, secundum quod sunt fortius commixta. Sũt autem minora seu media mineralia secundum quod dictum est, quę originem ex Mercurio non ducunt: & horum quidã sunt sales, qui liquefiunt humido faciliter, vt alumen, sal simplex, sal armoniacum, sal lapideum, & omnia genera salium: & quidem virtuosa sunt, nec liquefiunt solo humore faciliter, vt auripigmentum, arsenicum, sulphur, cùm aqueitas sulphureorum corporum est cõmixta cum terra viscosa commixtione forti cum feruentia caloris, donec facta sunt virtuosa, & postea coagulata sunt ex frigore: atramenta verò composita sunt ex sale, & sulphure, & lapidibus, & creditur in ipsis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium, quæ ex eis fiunt, vt calchantum & olocari: sed corpora metallica ex ipsis artificialiter fieri non possunt, cùm sint alterius naturæ, & cum metallis ex prima materia propinqua, scilicet cum Mercurio originem non duxerunt, scilicet ex argento viuo. Non nego, quin cum ipsis metalla possunt purgari aut dissolui, vel sophistica forma per ea introduci ad decipiendum homines, &c.

Duplex est sulphur, viuum scilicet & vrens. Viuum causat metalla, quanuis adhuc bene

differunt vnum ab alio, ſecundum quòd plus exiſtit viſcoſitate terræ infectum, cùm tamen ſulphur ſimplex viuum cauſans aurum & argentum, non eſt niſi vapor calidus & ſiccus generatus ex puriſſima ſiccitate terreſtri, in qua omnibus moribus prædominatur ignis, & illud dicitur elementum cum Mercurio metallorum, &c. ſulphur, patet ſuprà.

Quòd impoßibile eſt minora metalla artificialiter fieri metalla.

Sed quia in præcedenti capitulo determinatum eſt, minora mineralia artificialiter impoſſibile fieri metalla, propterea hîc reſtat, fore probandum primò ſic, quia minora metalla de prima metallorum materia, quæ eſt Mercurius, non ſunt generata, quia generatio eorum cum generatione Mercurij in primis differunt in forma, in natura, in compoſitione: ideo etiam fieri metalla non poſſunt: quia rerum vnius ſpeciei vna eſt materia prima, & ſperma ex quibus generatur. Prima pars antecedentis patet, quòd minora mineralia non ſunt generatiua ex Mercurio, quod eſt cauſa: quia ſemper manet in prima materia metallorum, & non extranea ſulphura. Vnde Ariſtoteles & Auicenna: Ideo ſi deberent fieri metalla, oportet quòd primò tranſirent in primam materiam metallorum: ſed quia artificialiter hoc fieri non poteſt, ideo minimè metalla ex eis

eis fieri possunt: sic patet prima pars antecedentis satis declarata. Secundò ad idem, quòd minora mineralia principium metallorum artificialiter fieri non possunt, quod est Mercurius: ideo etiam medium & finem non pertingunt, quæ sunt metallum & tinctura quam tenet: quia nutrimentum in homine per generationẽ non potest fieri homo, nisi priùs conuertatur in sperma, & sic additũ suo simili, nouus generatur homo. Sed quia minora metalla à metallis extraneæ sunt naturæ, quanuis bene in aliqua vi minerali participant, & debilioris sunt virtutis, & adustibilia, ideo natura metallica eo nõ gaudet, sed resoluit & seruat ea, quæ sunt suæ naturæ. Verbi gratia: Si aqua misceretur terræ, separatur ab inuicem: quia terra petit fundum, cùm sit grauis & sicca, aqua superficiem & nequaquam artificialiter sic possunt coniungi, quòd istæ naturæ cõtrariæ steterint in vna natura coniunctim. bene quidem aqua potest abluere & mũdare terram: sed quòd siccitas terrę artificialiter mutetur in aqueum humidum, credi non debet, licet terra madefiat aqua. sic minora mineralia possunt quidẽ coniungi cum metallis, & ea purgare, & aliquomodo nouam formam introducere: sed cum ipsis permanere, & illud immaturũ maturare natura non concedit. Quare fatui, vt diuersa negotia & sophistica ad decipiendũ homines adducunt, scilicet res improportionabiles, quæ nec

materiam dant, nec eam etiam recipiunt, scilicet, secundinas, oculos animalium, testas ouorum, crines, sanguinem hominis rufi, vermes, herbas, radices, stercus humanum. Multi enim fatui laborauerunt, & adhuc laborant in his rebus vegetabilibus & sensibilibus, vbi tamen nihil inuenerunt veritatis: sed quasdam humilitates, de quibus indicamus inscijs, vt euitare possint deceptiones; nam ex his rebus postea dicendis longo tempore extraxerunt, quod appellabant argentum viuum artificiale, & olea, & aquas, quas nominauerunt quatuor elementa, videlicet, aquam, aërem, terram, & ignem, & salem armoniacũ, arsenicum, & sulphur, & auripigmentum, quod emissent melius in foro, & citiùs perfecissent. Quæsiuerunt etiam in rebus vegetabilibus & sensibilibus siccorum & humore carentium combustibilium & corruptibilium, in quibus quæsierunt tincturam quam non habent. Hi verò damnificati sunt damno apparenti, & istæ sunt rationes, capilli humani, cerebrum, sputum humanum, lac mulierum, cruor humanus, vrina, stercus humanum, embrio, menstruũ, & sperma, ossa mortuorum, oua gallinarum: & simpliciter in omnibus animalibus brutis, piscibus, & volatilibus, vermibus, scorpionibus, bufonibus, basilisco naturali & artificiali, in quo maxima trufa est: in testudinibus, & succis quarundam herbarũ, & floribus arborum, & spe-

& specialiter in his, videlicet herba lunari, & solari, quæ dicitur Toxicum, & in omnibus in quibus finxerunt nomina ad placitum suum secundùm metalla, decipientes se & alios, volentes cum pessimis rebus optima facere, & naturæ defectum cum talibus adimplere. Sed quia in his nullam virtutem imaginantes veraciter, nec scrutantes, volentes stercus seminare, & metere triticum, quod vsui videtur impossibile. Vnde dicitur: Si quid homo seminauerit, hoc & metet: ergo si stercus seminas, merdam & metes. Quare nõ est mirum, quòd vix vnus inter mille, aut nullus de talibus perficit. Semina aurum & argentum, & affert tibi fructum millesimum, cum labore tuo mediante natura: quia ipsum solum habet quod quæris, & nulla res alia mundi, cùm alia omnia sint fœtida, & naturæ cedũt per ignis assiduitatem & examen. Sunt & alij Alchimistæ in minoribus mineralibus laborãtes, scilicet in quatuor spiritibus, vt in sulphure vulgi, arsenico, auripigmento, & sale armoniaco, volentes ex his tincturã perficere: sed hoc facere non possunt, vt patet per definitionem tincturæ: quia tingere non est aliud quâm tingendo tinctum in naturam suam transformare, & secum sine vlla transformatione permanere, & docens natura naturam contra ignem præliari: nam tingentis & tincti natura concordat. Verbi gratia: si ex auro vel argẽto tinxeris plumbum vel

ſtannum, vel aliquod aliud tale, hoc concordat in naturis: quia originem ex vtraque parte ex Mercurio duxerunt, maturum immaturo coniungitur, vt immaturum ſecum in tali via perficiatur. Sed cùm iſti quatuor ſpiritus ſint alterius naturæ cum metallis, vt ſufficienter priùs dictum eſt: ideo ſi tingere debent, quæro, an debeant conuertere vel cōuerti? Si conuerti, tunc tinctura non eſt, vt patet per eius definitionem. Si conuertere, ergo tingendo conuertit in ſuam naturam, quæ eſt terrea, naturæ metallicæ extranea. Ideo metallum tingendo facere non poſſunt. Quòd autem tingendo conuertit in ſuam naturam probatur, quia omne generans generat ſibi ſimile. Sed quia hęc tinctura quatuor ſpirituum generans eſt terrea, ergo generabit ſibi ſimile, quod etiam eſt terreum, vt ipſum.

ILLV-

ILLVMINATIO.

Hie ist Sol wider gar versuncken/
Vnd im Mercurio Philosophorũ ertruncken.

Sic & istam tincturam & omnem aliam quę non inuenitur in proprietatę naturę despicias cum alijs vijs extraneis: quia in ipsis non est aliud quàm rerum cõsumptio, temporis perditio & laboris, cûm omnia alia apparentia sunt, & non existentia metalla, quæ per minora mineralia vel consimilia fuerint laborata.

Raymundus: Quanuis hic lapis noſter iam in ſe tincturam naturaliter contineat: nam in corpus magneſiæ eſt creatus perfectè, per ſe tamen motum non habet, niſi perficiatur arte & operatione. Geber dicit in operatione radicum: Ad hoc fit operatio, vt melioretur tinctura auri in auro plus quàm eſt in ſua natura, & etiam vt fiat Elixir iuxta ſapiētum allegoriam compoſitum, &c. Sed nunquid ſolo auro, & non alio corpore indigemus? Audi Hermetem dicentem: Pater eius: id eſt, primæ compoſitionis eſt Sol, mater eius Luna. Pater eſt calidus & ſiccus, tincturam generans: Mater eius eſt frigida & humida, genitum nutriens: igitur ſi in lapide noſtro eſſet tantum alterum ipſorum, nũquam facilè flueret medicina, neque tincturam daret, & ſi daret, non tingeret, niſi in quantum eſſet, & reliquum, & Mercurius in fumo euolaret: quia non eſſet in eo receptaculum tincturæ: ſed noſtrum finale ſecretum eſt habere medicinam, quæ fluit ante fugam Mercurij: ergo duorum coniunctio eſt neceſſaria in opere noſtro. Dicit enim Geber in perfecto magiſterio: Precioſius metallorũ eſt aurum. Ipſum enim eſt anima coniungens ſpiritũ cum corpore ſcilicet imperfecto: quia ſicut corpus humanum ſine anima eſt mortuũ & immobile: ſic & corpus immundum ſine fermento, quod eius eſt anima, terreum & vegetabile: ipſum enim eſt tinctura rubedinis, transfor-

transformans omne corpus: ipſum eſt fermentum, totam maſſam conuertens ad ſuam naturam: quia ſicut Sol & Luna cæteris planetis dominantur: ſic iſta duo corpora dominantur alijs corporibus metallorum, quæ ad naturam prędictorum corporum duorum conformiter conuertuntur, & ideo fermētum dicitur: nam ſine ipſo germina non emēdantur, & ſicut modicum fermenti totam maſſam corrumpit: id eſt, tranſmutat & eleuat: ſic & in noſtro quoq; lapide accidit. Vnde Hermes dicit: Fili, extrahe à radio ſuam vmbram: accipe ergo quartam partem ſui, hoc eſt, vnam partem de fermento, & tres partes de corpore imperfecto, diſſolue fermentum in æquale ſui aquæ Mercurij: coque inſimul lentiſſimo igne, & coagula illud fermentum, vt fiat ſicut corpus imperfectum, & orificio vaſis clauſo, eodem modo & ordine, vt dictum eſt, fit per omnia pręparatum. Ariſtoteles: Elige tibi pro lapide, per quem reges venerantur in Diadematibus ſuis, & per quem Phyſici habēt curare ægrotos ſuos, quia ille eſt propinquus igni.

Fili, recipe de ſimpliciſſimo & de rotundo corpore, & noli recipere de triangulo vel quadrangulo, ſed de rotundo: quia rotundum eſt propinquius ſimplicitati quàm triágulus. Notandum eſt ergo, quòd corpus ſimplum nullum habens angulum: quia ipſum eſt primum & poſterius in planetis, ſicut Sol in ſtellis: quia

in Astronomia firmamenti videmus, quòd Sol est Dominus omnium Planetarum, & omnes planetæ egent lumine suo: quia dat lumen suū sursum vsque ad Saturnum, & deorsum vsque ad Lunam: deinde respicit omnia tàm superiora quàm inferiora. Aristoteles: Fili, accipere debes de pinguiori carne: fili, tu debes scire, quòd vnumquodq; semen suo germini respondet: quia ea quæ seminas, ea etiam & metes.

Quæ sunt particularia quæ perficiuntur in hac arte.

Vniuersaliter omnibus intuētibus, ad quos sermones presentes deuenerint declaro, quòd in totius artis serie non sunt nisi duo particularia, quæ particulariter perficiuntur secundū Philosophos & naturam: primum particulare tàm in albo quàm in rubeo existit in Mercurio sine administratione medicinæ perfectæ: quāuis bene corpus cum quo perficitur in se occultè ipsius tincturam continet, veluti natura requirit, primum quod in eo particulariter ex vtraque specie rerum est illud, cùm Mercurius sit ex prima materia omnium metallorū compositus, ex terra alba nimiū sulphurea, & aqua clara: & ideò albedo terræ transparet limpiditatem aquæ, & est color in eo albissimus, vt docet experientia, & continet in se sulphur bonum, maturum, & mundum, tunc possibile est ex eo particulariter fieri Solem & Lunam.

Philoso-

Philoſophus: Admiſceatur per artificium alijs metallicis corporibus: quia eſt de natura eorum, & ipſa generata ſunt ab eo, & ideo per artificium fieri poteſt, & imitetur digeſtam naturã in illud, vt cum eis perficiatur: & ſic quibus complectitur metallis, fit ſimile illis ſine aliqua admixtionẽ extranea, cùm ſimpliciter natura gaudet ſuæ naturæ, & non per aliquod extraneum: ſed cum Sole fit Sol, cum Luna Luna, cum Venere Venus, &c. cùm vnumquodq; mittit in illud vim ſuam: & etiam quia in ſe continet ſuum ſulphur bonum, ſed immaturum, quod per artem maturatur. Quare alia metalla coagulata & infecta per ſulphur aduſtibile particulariter, ſicut ipſum, Sol & Luna fieri non poſſunt.

Prima ratio: Si enim in Mercurium transformarentur, & admiſcerẽtur cum Sole & Luna, tunc ipſorum Mercurius haberet in ſe illud præhabitum ſulphur malum.

Et ſi purgaretur, tunc in tãtum purgari non poſſet, quòd reduceret in Mercuriũ, ſicut ante talem ſimplicitatem. Nec etiam poſſet corpus per Mercurium in eo diſſolui, & cùm diſſolui non poſſet, tunc etiam vim ſeratam in illud mittere non poſſet.

Sed naturis ex vtraque parte ſeratis vnumquodque in examine ab altero ſepararetur, cùm in ſe non haberet naturam perfectam occultè, cum qua propè per ipſorum ſolutionem

perficere possent: sed cùm semper ipsis necessarium sit mediante arte, vt alia corpora perfecta ipsis subuenirent cum sua natura, quæ naturaliter est perfecta. Secundò, si insoluta adiungerentur corporibus perfectis, minus aurum & argentum fieri posset, cùm naturaliter per congelationem ex vtraque parte naturæ eorum seratæ sunt, & cum non est medium aperiens illas naturas ad mittendum vnam vim in aliam, tunc coniungi non possunt coniunctione naturali, ita vt redeant in Mercurium: vnde ex vtraque parte originem duxerunt: & ideo per vehementiam ignis ab inuicem separarentur per combustionem naturæ imperfectæ, vt bene cernitur. Sed cùm coniũgere volueris, facias Mercurium per Mercurium, qui dissoluit & aperit naturas seratas, vt simpliciter vnum possit transire in aliud, & perfectum mittere vim in imperfectũ, vt secum perficiatur. Et isti sunt labores viæ particularis, & sic particulariter aurum & argẽtum fieri possunt. Nota quòd Mercurius crudus dissoluit corpora, & reducit ea in primam materiam suam siue naturam: sed Mercurius corporum hoc facere non potest: hoc est, propter cruditatem sui sulphuris, quod in prima terra alba habuit, cum qua ex aqua clara factũ est ab initio: quia illud crudum semper appetit corrodere, quod suæ naturæ vicinius est, primò aurum, secũdò argentum, &c. Sed alter Mercurius ex corporibus

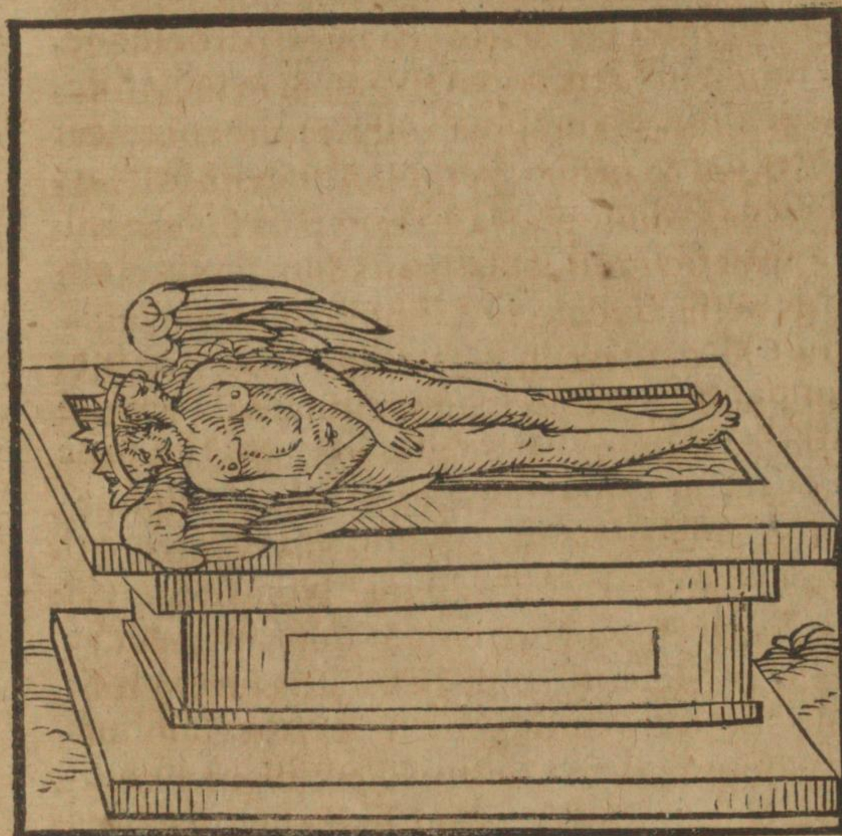
ribus congelatus hoc facere non poteſt: quia per congelationē illud crudum ſulphur, quod antea fuit in eo, eſt alteratum in natura: ideo non corrodit ſicut primum, nec ſeratum aperit, & ideo vna vis non mittitur in aliam, ſed vnumquodque per ſe manet: vnde quidem fluctualiter ſunt coniuncta, ſed naturaliter ex vtraque parte ſunt ſerata. Quare per examen & aſperitatem ignis imperfectũ comburitur perfecto manente: quia vna natura alteri ſuccurrere non poteſt, ſed cum argento viuo crudo hoc facere poteſt, ſcilicet naturas reſerare & aperire, vt vnaquæque res vicina ſit ſuæ naturæ adiuuamen: ideo ſi diſſoluitur argentum, inueniet argenteam naturam: & ſi aurum, auream: ſi plumbum, plumbeam, &c. Per ipſorum ſulphur congelatur. vnde Philoſophus: Si verò iſta corpora quæ ſuam naturam participant, ſicut tu quæris in multis rebus fœtidis, & immundis, & ideo eſt particulariter poſſibile ex vtraque parte ex eo fieri aurum & argentum, & in alijs corporibus non, vt audiuiſti. Nota, duplex eſt ſolutio corporum, in Mercurium, per Mercurium, & in aquam Mercurialē. Prima ſolutio requiritur ad particularia: ſecunda ad vniuerſalia. Prima ſolutio corporũ in Mercurium non eſt niſi reſolutio: id eſt, quod per ſolam reſolutionem ſeratum aperitur propter ingreſſum naturæ vnius in aliam: & iſta reſolutio eſt in particularibus. Secunda ſolutio eſt

in aquam mercurialem, & fit vniuersaliter: & illa fit non per solam dissolutionem sulphuris immaturi in Mercurium: sed per putrefactionem corporis & spiritus in humido, cùm putrefactio omnium naturarum ad inuicem ligatarum est solutio & separatio: & sic partes ligatæ ab inuicem separantur, & vnaquæque pars ab alia: & hoc fit per separationem & solutionem elementorum, quæ in generatione Mercurij sunt cõnexa, scilicet aquæ & terræ, & eædem partes dum purgantur in natura per conuersionem coniunguntur, & plus se diligunt propter eorum mundificationem, quàm antea in natura: & hæc separatio fieri non potest in corporibus nisi per spiritũ. Sic ars transcendit naturam in vna via, licet artificialia bene subitò fiant, quæ tamen antea naturaliter prolixa fuerunt. Non credas, quòd hæc sint elementa vulgaria, scilicet, aqua nubis, vel consimilia: sed frigidum & siccum terra, frigidum & humidum aqua: humidum & calidum aër: calidum & siccum ignis. Et sic sunt in naturis elementa: tamen nequaquam ars potest partes connexas in generatione ita separare, quòd simpliciter in elementa quæ fuerunt transmutentur, cùm prima natura vnam qualitatẽ mutauit in aliam: taliter ars bene separare potest, vt humidum à sicco, frigidum à calido: sed tamen vna qualitas adhuc de naturali commixtione possidet naturã alterius in aliqua parte, per

per hæc possunt per artem vice versa coniungi sicut diuisa sunt, si illud non esset quòd vna qualitas participaret naturam alterius, scilicet aqua naturam terræ in frigiditate, & aër naturam aquæ in humiditate, & cæteris: tūc sequeretur, quòd naturale opus esset totaliter destructum, cùm simpliciss. essent elementa, sicut antea fuerūt: ante Mercurij generationem, ars destruxisset naturam, à capite incipiens, scil. ab auro & argento vsque ad principium: id est, argentum viuum, & vltra ista principia simplicium elementorum, secūdum quòd antea fuerunt ante Mercurij generationem, ita remotè in arte est impossibile. Si esset possibile, tunc sequeretur quòd de nouo extra primam materiam metallorum ars componeret elementa, & vice versa ars generaret Mercurium, sicut destruxit, quod impossibile est artificialiter fieri: bene quidem ars destruitur à capite vsque ad pedes: id est, Mercurium à pede ædificans vsque ad caput in subtiliori forma, cùm substantia naturę, quæ antea fuit ars concedit. Sic diuiduntur species rerū, cùm in aliam formam transmutantur, quàm antea fuerunt. Quia dicit Aristoteles: Sciant artifices Alchimiæ, species rerum transmutari non posse, quod verum est nisi in primam materiam reducantur vel conuertantur: id est, in argentum viuum, & vltra hoc non consulit, secus fieri est impossibile, &c.

NVTRIMENTVM.

Hie ist Sol worden schwartz/
Mit dē Mercurio Philosophorū als ein hartz.

SECVNDVM PARTICVLAre est in Sole, Mercurio, & sulphure Philosophorum.

Cùm supradictum est quòd Luna contineat in se sulphur album, sicut aurum rubeum, tamen ignis species sub albedine in eo est obtecta: ideo

cta: ideo omne argentum possibile est fieri aurum. Vnde Philosophus: Non est aurum nisi priùs fuit argentum: sic argentum continet in se aliquas qualitates indigestas, quæ possunt ab eo purgari per artem, ita quod particulariter transit in Mercurium fixum, & in vicinissimam naturam auri: quia omne tunc continet in se quod & aurum, per appositionem sulphuris rubei Philosophorum, quo plus digeritur, & citrinatio in eo causatur in adiunctione corporis perfecti, cùm sint simpliciter vnius naturæ: hoc autem in alijs corporibus fieri est impossibile, cùm tantam vicinitatem naturæ perfectæ non habeãt sicut ipsum, quod est impeditum in generatione ipsorum per sulphur adustibile & fœtidum, nec ipsa sunt Mercurij: de quo loquitur Philosophus: Non fit transitus ab extremo ad extremum, nisi per mediũ: id est, ex Mercurio non generatur aurum nisi priùs fuerit argentum, nec in se habet sulphur ignis simplicis non vrentis, sed sulphur adurens, & ideo in Mercurium fixum particulariter transformari non possunt, vt suprà dictum est per Aristotelem: Sciant artifices, se similia illis facere possunt, & tingere per rubeum citrinum, vt videatur aurum, & album tingere albo, donec sit multum simile argento: possunt quoque plumbi immunditiam abstergere, vel aliorum corporum ægrorum, vt videantur aurum & argentum: verũtamen plumbum

manet ſemper plumbum: quia in ſe non habet qualitates digeſtas auri & argenti, vt dictum eſt ſuprà: vt hi qui accipiunt ſalem armoniacum, vel alia minora mineralia ad illudendum homines, & coniungunt cuprum vel ſtannum cum Mercurio, vt appareat hominibus argentum, & aliquo modo fabricabile, & in igne examinabile ſecundum eos qui in igne experti ſunt, qui tamen in hoc illuduntur: quia veram naturam argenteam in ſe non habet, ſicut apparet in colore & examinatione.

Prima ratio eſt: Cuprum continet in ſe Mercurium aliqualiter mundum, niſi in quantum ex ſulphure exiſtit de foris: ſed ſulphur fœtidum & aduſtile quod ipſum comburit, & rubedinem non bene digeſtam habet, ſed ratione ſulphuris rubei & immundi, cum Mercurius præhabet ſubſtantiam præ ſulphure, & ideo tardiùs deficit in igne quàm plumbum vel ſtannum, quia Mercurius reſiſtit, niſi quantum violentiam patitur à ſulphure ſibi commixto: ſed quòd plumbum citiùs comburitur, hoc eſt ratione Mercurij infecti: quia infectus Mercurius cum infecto ſulphure ſicut plumbum eſt, quærit aliquod vicinatum suę imperfectionis, & cùm argentum & cuprum commixta ſunt in argento, non inuenit quam rem infectam, ſed in cupro inuenit primò ſulphur adurens, cui citius admiſcetur, & in commixtione vniuerſali Mercurius cupro magis inficitur,

citur, cùm plumbum ſit ex vtraque parte ſcilicet Mercurij & ſulphuris infectum. Et iam quia plus malum citius adhæret malo, in tantum debilius & peius erit, & ideo citius adhæret cupro vel argento, inficiens & comburens illud, cùm natura cupri & argenti, vt audiſti, ex vtraq; parte ſit ſerata, peiori ſubuenire non poteſt: & ſic plumbum comburit cuprum ab argento, quod tardius ſeparatur ſine plumbo, quoniam in quantum magis imperfectius eſt tanto debilius erit & cõbuſtibile. Sed in coniunctione ſtatim cum cupro & Mercurio aliquo modo aperit naturas, & coniungit hæc duo, ſcilicet, ſtannum & cuprum. Mercurium ex vtraque parte aliquo modo mundum, cùm ſtannum habet Mercurium mundum, & ſulphur malum debiliter commixtum, coniungitur Mercurius Mercurio. Et Mercurius ſemper habet potentiam ſulphuris, variando colorem cupri, qui exiſtit in ſulphure, ita quòd noua forma appareat, & etiã citò ſulphur comburere non poteſt: ſicut antea ipſum Mercurium, & cùm Mercurius crudus coagulatur per ipſum, alteratur cum eis in natura, ſicut aliquo modo appareat argentum, quanuis verè non eſt argentum, cum in eo non fuerit debita digeſtio & decoctio, & ſulphur ignis non ſimplicis & virtualis naturæ, ſicut ipſum argentum viuum, ex quo aurum & argentum ex vtraque parte, ſcilicet Mercurij & ſulphuris,

ſufficienter ſunt digeſta, & bonæ maturitatis, & in omni digeſtione perfecta. Sic habes argentum ſophiſticum ex cupro, ſtanno, & Mercurio: & ſi tunc admiſcueris aliquos pulueres minorum mineralium, non eſt impoſſibile, ſi Mercurius ſuper potentiam agat, ſed ſemper cùm adhuc ſit imperfectum in fine diminuitur & comburitur in igne, cùm ſulphur non ſit virtualis naturę, ſicut ipſe Mercurius, ſed ſemper obnoxius occultè, & inficiẽs Mercurium: quanuis bene Mercurius ſit ſuppeditatus, & ſic poſtmodum in ſtercus redibit, ſicut antea fuit. Sic ergo intellige quomodo verum aurum & argentum differunt à ſophiſtico: licet plures ſophiſticationes fiāt eodem modo per alia metalla in rubeum & album, adiunctis minoribus mineralibus vel aliquo ipſorum. Sunt autem illi laborantes deluſi, cùm æſtimant ſe bonam inueniſſe apparentiam: hoc facit eorum ignorantia: quia naturas metallorum non cognoſcunt, &c.

FIXA-

FIXATIO.

Hie hat der Lune leben gar ein end/
Der Geist steigt in die höhe behendt.

Raymundus: Nunc dicam fixationem tincturæ siue aëris qui portat in se tincturam, &c. qui fit calcinatione, de quo modo supersedebo. Lilius Philosophus: In fine exibit tibi Rex suo diademate coronatus, fulgens vt Sol, clarus vt carbunculus, foris effluens vt cera, perseuerans in igne, penetrans & retinens argen-

tum viuum. Arnoldus: Color namque rubedinis creatur ex complemento digestionis: quoniam sanguis non generatur in homine, nisi priùs diligenter coquatur in epate. Sic nos cum videmus de mane nostram vrinam albam, scimus nos parum dormiuisse, redimus ad lectum: somno autem recepto, completur digestio, & nostra citrinatur vrina: sic per solam decoctionem potest albedo deuenire ad rubedinem, ignem sic continuando. Æs nostrum album si diligenter coquatur, optimè rubificatur, igne ergo sicco, & calcinatione sicca decoquatur, donec rubeat vt cinabrium, cui de cætero nequaquam impones aquam, neque aliam rem, quousque ad complementum decoquatur rubeum.

Fusionem & ingreßionem simul & fixationem quid præstet.

Geber libro secundo, capite quinto, dicit: Dicimus quoniam omnis solutionis perfectio adducitur cum aquis subtilibus, & maximè acutis & acribus, & ponticibus, fæcem nullam habẽtibus: sicut est acetum distillatum, & vua acerba, & pira multæ acritudinis, & mala granata, similiter distillata, & his similia. Fuit autem causa inuentionis eius subtiliatio eorum, qui nec fusionem nec ingreßionem habent, de quibus magna vtilitas amittebatur spirituum fixorum, & eorum quæ naturæ sunt: nam omne

mne quod ſoluitur, neceſſe eſt ſalis aut aluminis, vel eorum conſimilium habere naturam. Eſt autem natura eorum, quoniam fuſionem dant ante illorum vitrificationem. Ergo & ſpiritus ſoluti fuſionem præſtabunt, ſimiliter ſimilem. Cùm ergo multum ex natura ſua corporibus, & ſibi inuicem conueniant, habita fuſione, neceſſe eſt per illam corpora penetrare, & tranſmutando penetrare, & penetrando tranſmutare. Ad hoc verò ſine magiſterio non peruenitur, quod eſt ſcilicet, vt poſt ſolutionem & coagulationem illius, adminiſtretur illi aliquis ex ſpiritibus purificatus non fixus, & totiens ab illo ſublimetur, quouſq; ſecum maneat, & illi velociorem præſtet fuſionem, & ipſum in fuſione à vitrificatione conſeruet. De natura enim ſpirituum & corporum eſt non vitrificari, & à vitrificatione commixtum ſaluare, donec in eo fuerint ſpiritus: ergo qui magis naturam ſeruat ſpiritus, magis à vitrificatione defendit: magis autem ſeruauit ſpiritus ſolummodo purificatus, quàm purificatus, fixus, calcinatus atque ſolutus: ideo neceſſe eſt illi admiſceri, reſultat enim in his bona fuſio, & ingreſſio, & fixio ſtans. Ex operibus ergo naturæ probare poſſumus, ſola ſaliũ & aluminum, & ſimilium naturam ſeruantia ſolubilia eſſe: non enim in operibus illius omnibus conſiderantes inuenimus alia ſolui præter illa: igitur quæcunq; ſoluũtur neceſſe eſt per illorum

naturam ſolui per reiterationem calcinationis & ſolutionis: ideoque probamus per illud, omnia calcinata ad ſalium vel aluminum naturam approximare, ideo ſeſe in proprietatibus neceſſe eſt concomitari. Modus verò ſolutionis duplex eſt, ſcilicet per fimum calidum, & per feruentem aquam: quorum eſt vna intentio & vnus effectus. Modus ergo per fimum eſt, vt ponatur calcinatum in ampullam vitream, & ſuper illud fundatur quantitas aceti diſtillati vel conſimilis dupli eius, & obſtruetur caput ſuum ne reſpiret, & ſub fimo tepido triduo dimittatur, & poſtea per diſtillationem philtri ſolutum remoueatur, non ſolutum verò iteratò calcinetur, & poſt calcinationem iteratò ſimiliter ſoluatur, donec per reiterationem operis ſuper illud totum ſoluatur. Modus verò qui per bullitionē aquæ fit, velocior eſt, & eſt vt calcinatum in ampullam: ſimiliter ordinetur, cum aceto, obturato foramine ne reſpiret, quæ in caldario pleno aqua & ſtramine ſepelietur, vt in deſtillationis modo per aquam præceptum attulimus per ordinem: & poſtea accendatur ſub ea ignis, donec per horam ferueat: poſt hoc verò ſolutum diſtilletur, & ſeorſum ſeruetur, &c. vt ſuprà. Fuſio medio igne, qua fit ingreſſio, eſt perfectionum vltima, vt dicit Geber lib. 7. cap. 17. Coagulantur cuncta reſoluta cum ſolo adiutorio ignis, & hoc in vaſis firmiter clauſis, & hoc à me tene ſecre-

secretum, quòd res perfectè coagulata est, quę fluit cum ignitione conuenienti, & cum expectatione examinis ignis: sin autem, reitera opus, & peruenies per reiterationem ad propositum Deo adiuuante. Raymundus: Noster infans habet duos patres & duas matres: & quia ipse charè nutritus est ex tota substantia in igne, propter quod nunquam moritur. Ceratio est reductio humoris super terram igne mediante, vt ipsa per calcinationem priuata humore, & arefacta mollescat, & ad fluiditatem reducatur, & per consequens habeat ingressum, non autem liquefactione communi, quæ vulgus per ignem liquefacit, sed Philosophica, quæ fit per aquam.

Fixio est, cùm corpus recipit spiritum tingentem, & aufert eius volatilitatem, & fit per frequentem iterationem, donec fiat cinis perpetuę durationis, & totum in igne permaneat.

Quomodo ex Mercurio generantur metalla in speciali.

Rerum omnium liquefactibilium natura ex argento viuo est, ex sui substantia, eò quòd proprium est argentum viuum, quòd coagulatur ex vapore, siue calore sulphuris albi vel rubei non vrentis. Vnde Aristoteles quarto Meteororum: Si fuerit sulphur album non vrens, congelat Mercuriũ in argentum bonum: si verò sulphur fuerit purum cum rubore cla-

ro,& in eo fuerit vis igneitatis simpliciter non vrentis, congelat in aurum purissimum melius quàm minera produxit: quia omne siccum naturaliter ebibit suum humidum, vt in suis partibus sit continuatum. Vapor ergo sulphuris argenti viui coagulãdus est ex substantia terrea subtili, aërea, decocta & indigesta à commixtione prima sibi vnita actione caloris, postea eleuata, decocta, & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi argẽtum viuum in corpora metallica. Aurum habet multum de virtute sulphuris & parum de substantia eius, & multum de substantia Mercurij, & parum de virtute eius, propter quod ratione Mercurij est maximè ponderosum, & ratione virtutis sulphureæ multum est rubeum: argentum autem per omnia contrario modo se habet, quia habet de substãtia sulphuris multum, & de virtute eius parum, & de substantia Mercurij parum, & de virtute eius multum: ideo est album, quia color sequitur multitudinem virtutis, virtus verò in vapore locata est, materia eius vicinior est materiæ auri quàm aliquod aliud metallum, ideo faciliter vertitur in aurum, non indiget alio labore nisi transmutando colorem, & dando pondus.

Differentia olei & aquæ in ratione tincturæ.

Arnoldus: Differentia est inter tincturam

aquæ

aquæ & olei, quia aqua abluit tantùm & mundat, oleum verò tingit & colorat. Exemplum autem huius est, quia si pannus mergatur in aquam, mundatur ab ea, & quando desiccatur, aqua recedit, & pannus manet in statu suo, & in colore suo, in quo prius erat, nisi quòd est magis mundus. Econtrà est in oleo: quia si intingatur pannus in eo, non separatur ab eo per calorem ignis vel aëris, nisi ex toto id destruatur: nec poterit separari oleum ab ipso panno, nisi per ablutionem & ignis desiccationem; aqua autem est spiritus, extrahens hanc animam à corporibus. Cùm verò extrahitur anima ab ipsis corporibus, remanet in ipso spiritu deportata, sicut deportatur tinctura tinctorum per aquam super pannum: deinde recedit aqua per desiccationem, & remanet tinctura in panno fixa propter oleoginositatem: sic ergo aqua est spiritus, in quo portatur tinctura aëris, quæ cùm reducitur super terram albam foliatam, statim siccatur aqua spiritualis, & remanet in corpore anima, quæ est tinctura aëris. Spiritus ergo retinet animam, sicut anima retinet corpus: quoniam anima nō moratur in corpore, nisi mediante spiritu, cùm verò coniunguntur, nunquam separantur: quia spiritus retinet animā, sicut anima retinet terram. Vnde præcipit Hermes, animas venerari in lapidibus: est enim mansio eorum in ipsis. Sunt autem retentiuæ fugitiuarum cum eis:

ergo eſt coagulatio noſtra, quoniam retinent fugientem. Seminate ergo animam in terram albam foliatam: quoniã ipſa retinet eam: quoniam cùm aſcẽderit à terra in cœlum, iterumq́; deſcenderit in terram, recipiet vim inferiorum & ſuperiorum, &c.

De inceratione, ſiue modo reducendi aquam ſuper terram.

Arnoldus: Infunde ergo aquam per vices conterendo, & pòſt leniter calcinando, quouſque ipſa terra biberit de ſua aqua quinquageſimam partem ſui, ſciens quòd oportet primò terram nutriri modica aqua, & pòſt maiori: ſicut eſt videre in infantis educatione. Idcirco multum contere terram paulatim imbibendo cum aqua, de octo in octo dies: decoque in fimo: quia per inhumationem aduſtio tollitur, & res in primam ſuam materiam redigitur: & poſtea mediocriter calcina in igne, & non tædeat te multoties hoc reiterare, quoniam terra fructum non gerit abſque frequenti irrigatione. Et ſi trituratio non fuerit bona, donec aqua vnum fiat cum terra, corpus nihil proficit. Non ergo ſuſpendas manum à tribulatione triturationis, vel à trituratione & aſſatione: quia terram facit albam; caueas tamen ne imbibas terram, niſi paulatim, & paulatim, cum longa trituratione ſupple poſt exſiccationem terræ. Deinde eſt pondus in hoc vbique notan-

notandum, ne scilicet nimia siccitas aut superfluus humor administrando corrumpant, vt videlicet tantum assando decoquas, quantum dissolutio adiecit, & imbibendo dissoluas, quantum assando defecit. Ideo omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam temperatè, neq; multùm videlicet, neque parùm: quia si multùm fuerit, fiet pelagus calcinationis: si verò parùm, comburitur in fauillam. Quare suauiter & non festinanter de octo in octo diebus terram irrigabis, decoques in fimo, & calcinabis, donec de aqua biberit quinquagesimam partem sui. Et nota, quòd post imbibitionē debet inhumari per septem dies. Itera ergo opus multis vicibus, quanquam sit longum: quoniam non videbis tincturam, neque proficuum profectum, donec sit completum. Studeas ergo cùm in omni fueris opere, omnia signa, quæ in qualibet decoctione apparent, in mente tua recordari, & eorum causas inuestigare.

Tres quippe sunt colores, niger, albus, & citrinus: cùm terra egreditur, nigredo imperfecta est, & nigredo completa.

Qualibet ergo vice paulatim & paulatim vigora ignem in calcinatione, quousque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam sicut calor agens in humido præstat nigredinem, ita agens in sicco præstat albedinem. Idcirco si terra non fuerit alba, tere eam cum aqua, &

postea calcina iteratò: quoniam Azot & ignis latonem abluunt, & obscuritatem ab eo auferunt: nam pręparatio sua semper fit cum aqua. Ideo qualis limpida aqua, talis limpida terra, & quantò magis fuerit abluta terra, tantò magis alba. Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis cum forti contritione, & frequenti assatione aqueitatis Mercurij maior pars deletur, scilicet aqueitatis: cuius residuum per sublimationis reiterationem similiter remouetur. Hæc Arnoldus in suo Rosario de verbo ad verbum.

De modo sublimandi & albificandi, & recapitulatio totius magisterij.

Cùm autem terra exhauserit de aqua quinquagesimam partem sui, citò illam sublima fortiori igne quo poteris, donec ascendat sursum ad modum albissimi pulueris.

Cùm autem videris terrã sicut niuem albissimam, & quasi puluerem mortuum, Aludel & spondilibus, & ad latera adhærere, tunc super eum reitera sublimationẽ sine fęcibus inferiùs remanentibus: quoniã adhęret pars illius fixa, & fixaretur cum fæcibus, & nunquam per aliquod ingeniorũ genus posset separari ab eis.

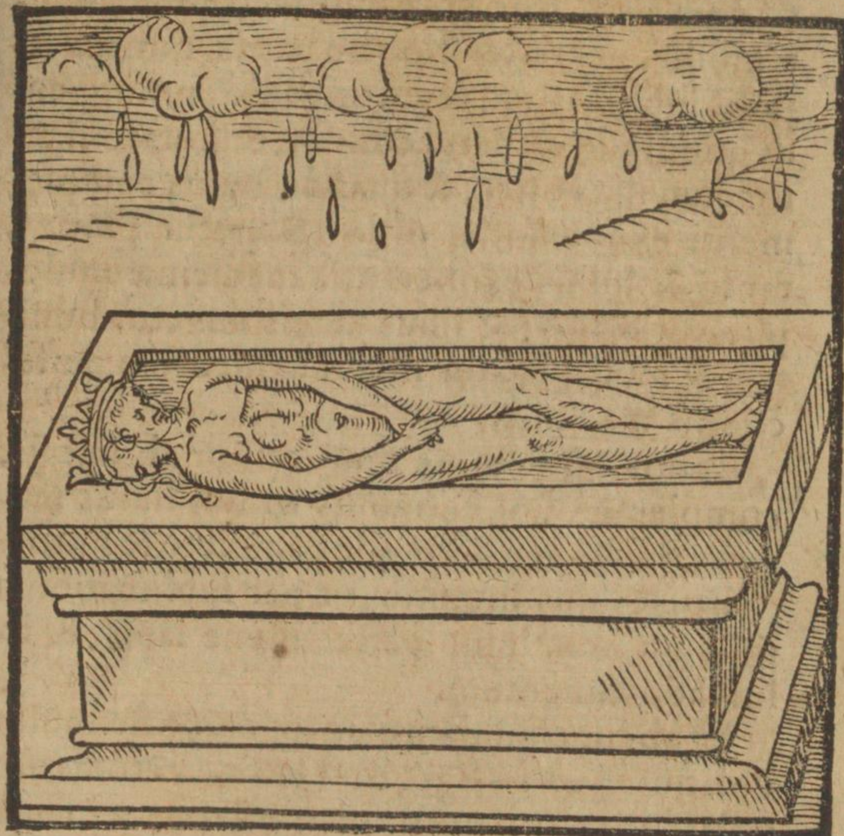
Puluis autem ascendens à fæcibus superiùs est cinis à cinere & terra extractus, sublimatus, honoratus: quod verò remanet inferiùs, est cinis cinerum, & cinis inferior vituperatus,

damnatus, fæx & ſcoria. Fac ergo differentiam inter clarum & limpidum eius: quoniam cùm albiſſimum, vt nix aſcenderit, completum erit, colliges ergo eum cautè ne euolet in fumum: quoniam ipſum eſt quæſitum bonum, terra alba foliata, congelans congelandum, & mundificans arſenicum, & ſulphur album: de quo Ariſtoteles dicit, quòd eſt res optima, quam recipere poſſunt Alchimiſtæ, vt de ea faciant argentum. Nullus debet ſublimare terram ad opera ſophiſticorum, ſed debet ſublimare ad Elixir noſtrum perfectum: & illa quæ ſublimantur, duobus modis ſublimãtur, aut per ſe: quia ſpiritus ſunt: aut cum alijs: quia in ſe incorporant cum ſpiritibus. Mercurius enim cùm ſit ſpiritus, ſublimatur per ſe: terra verò noſtra, cùm ſit calx, non ſublimatur, niſi quia ſe incorporat cum Mercurio. Conuerte ergo calcem, & imbibe Mercurium, & decoque, donec fiat corpus vnum: & non tædeat te hoc ipſum multoties iterare: quia corpus niſi cum Mercurio ſit incorporatum, non aſcendet ſurſum: ideo neceſſe eſt, vt in quantum poteris naturá ſuam ſubtilies, & cum Mercurio fortiter piſtes, quouſque fiat vnum: quia ſublimationem non facimus, niſi vt reducantur corpora ad ſubtilem materiam, ſcilicet, vt ſint ſpiritus, & quòd corpus ſit leue ad regendum in omnes res, ſiue in Solem, ſiue in Lunam: & hanc ſublimationem facimus, vt corpora redigamus in ſuá primam

materiam ſcilicet in Mercurium & ſulphur. Facimus ergo hác ſublimationem tribus de cauſis: vna eſt, quòd corpus ſit ſpiritus de ſubtili materia & natura: ſecunda eſt, quòd Mercurius ſe bene incorporet cum calce: tertia eſt, quòd totum ſumat colorem album vel rubeũ. Idcirco quando calx ſublimatur ad Lunam, debet eſſe alba, & Mercurius ſimiliter albus, & calx quando ſublimatur ad Solem, debet eſſe rubea, & Mercurius ſimiliter rubeus igne calefactus, & debet eſſe puluis inceratus. Non mittas Mercurium rubeum ad album, nec album ad rubeum: ſed pone vnamquanq; ſpeciem cum ſua ſpecie, & pone ad ignem accenſum, & ſublima totum, & non miſceas illud quod remanet deorſum cum illo quod aſcendit ſurſum: quoniam quod in fundo remanet, reiterabis ad ſublimandum per Mercurij incorporamentum, donec aſcenderit totum, alioquin non ponas ipſum in magiſterium. Alembicum, in quo ſublimas Mercurium, ſit vitreum, & cucurbita terrea vitreata, cuius os fundi ſit amplum, quòd poſſit Mercurius aſcendere liberius. Alembicum verò cum cucurbita debet iungi, ita quòd Mercurius non poſſit exire ſeu euaporare, ne depereat magiſterium, &c.

MVLTIPLICATIO.

Hie thut sich das wasser sincken/
Vnd gibt dē Erdtrich sein wasser wid zutrincken.

Capitulum Gerbis septuagesimum nonum libri tertij.

Solaris medicinæ præparationi, non adurentis fit additamētum sulphuris, per modum figentem & calcinátem cum astutiæ industria, administrati perfectè, atque solutionis mo-

dum multiplicẽ, cum reiteratione multa quousque mundum fiat: his quidem administratione perfecta præueniente, quæ per sublimationem perficitur, & est huius scil. additamenti modus per reiterationem patris, non fixi lapidis sublimationis cum ingenio coniungendi quousque eleuetur cum ea, & iteratò figatur cum illa vt stet, & quando huius complementi exuberantiæ ordo reiteratur pluries, tantò & huius exuberantia medicinæ multiplicatur magis: & illius magis augetur bonitas, & multiplicatur illius augmentum perfectionis maximæ.

Et nos quidem ne mordeamur ab impijs, complementum narramus totum huius magisterij, sub breui sermone completo & noto.

Et est illius intentio, vt per sublimationis modum mundetur perfectissimè lapis, & illius additamentum.

Et ab hinc quidem cum ingeniorum modo volatiuum ex eis figatur. Dehinc verò fixum volatile fiat. Et iteratò volatile fixum, & in hoc ordine completur arcanum preciosissimum, quod est super omne huius mundi sciẽtiarum arcanum, & thesaurus incomparabilis: & tu quidem exciteris ad illum cum laboris instantia maxima, & cum diuturnitate meditationis immensæ, cum illa enim inuenies, & sine illa non: & huic quidem medicinæ reiteratio bonitatis administrationis, cùm talis cautelæ in-

dustria

dustria potest in præparatione lapidis euenire, quousque argentum viuum mutet in infinitum solificum, & verum lunificum: & non dependet nisi in multiplicatione illius: iam enim laudetur sublimis naturarum Deus benedictus & gloriosus, qui nobis omnium medicinarum reuelauit seriem cum illius experientia, quam illius inuestigationis bonitate, & nostri laboris instantia perquisiuimus, & oculo vidimus, & manu tetigimus, complementum illius nostro magisterio indagatum. Sed etsi quidem hanc palliauimus, non miretur doctrinæ filius, non enim illi palliauimus: sed malis & improbis eá tali sermone tradidimus, quam latere insipiētem necessariò accidit, & eodem ad illius inuentionis perquisitionem prudentes allici possint. Filij ergo doctrinæ perquirite, & hoc excellentissimum Dei donum vobis solis seruatum, filij insipientes nequitiæ, & maleuoli prauitatis immensæ, ab hac scientia fugite: quoniam vobis est inimica & aduersa, & vos in miseriam paupertatis constituet: quoniam vobis penitus hoc Dei donum diuina prouidentia est occultatum iudicio, & denegatum omnino: Hæc Geber. Idem dicit libro primo, capite vigesimo sexto: Innuimus ergo tibi secundùm antiquorũ opinionem, qui fuerunt de secta nostra artem imitantium, quòd principalia naturalia in opere naturæ sunt spiritus fœtens: id est, sulphur & aqua viua, quam

& ſiccam aquam nominari concedimus. Spiritum autem fœtentem diuiſimus: eſt enim albus in occulto, & rubeus & niger vterque in magiſterio huius operis: in manifeſto autem vterque tendens ad rubeum. Idem libro 2. capite 39. Conſideratio autem rerum iuuantium perfectionem eſt conſideratio naturarum illarum rerum, quæ corporibus ſine artificio videmus adhærere, & mutationē facere, vt ſunt, marchaſita, magneſia, thutia, antimonium, & lapis lazuli, & conſideratio illorum, quæ ſine adhærentia corpora mundificant, & ſunt, ſcilicet, ſal & alumina, nitrum & boracia, & quæ ſuæ naturæ ſunt, & quæ conſideratio vitrificationis mundantis per conſimilem naturam.

Mundatio aceti acerrimi ſecundum Gebrum in libro Inueſtigationis magiſterij.

Acetum cuiuſcunque generis eſt, ſeu acerbum, ſubtiliatur & depuratur, & illorum virtus ſiue effectus per diſtillationem melioratur, de eorum mundatione & depuratione ſufficiēter tractauimus, cum quibus corpora imperfecta præparari poſſunt, & depurari, & meliorari, & ſubtiliari, igneq; ſemper debito mediante; præparantur enim & depurantur per iſta ad intentionem ignis per hunc modum. Habent enim hæc corpora imperfecta humiditates ſuperfluas, & ſulphureitatem aduſtibilem,

lem, nigredinem in ipſis admiſcendis generantem, ipſa prædicta corpora corrumpẽtem. Habent enim terreſtreitatem immundam, fœtulentem & combuſtibilem, nimis groſſam, ingreſſionem impedientem, & fuſionem, iſta & talia ſunt ſuperflua in his corporibus prædictis, quæ in ipſis noſtra experientia & inueſtigatione, certa & ingenioſa ſunt inuẽta: & quia hæc ſuperflua accidentaliter his ſuperueniunt corporibus, & non radicaliter: ergo & ſpoliatio accidentalium poſſibilis eſt. Oportet ergo nos cum igne artificiali his prædictis mundandis & ſuperflua demere accidentia cuncta, ſola ſubſtantia argenti viui & ſulphuris radicalis permanente. Et hæc eſt integra præparatio imperfectorum, & depuratio perfecta, melioratio, depuratio, & ſubtiliatio horum, vel huius ſubſtantię puræ remanentis fit multis modis, ſecundum quod indiget Elixir præparationis: ergo & depurationis in generali modus hic eſt. Primò enim eleuanda eſt cum igne proportionali tota humiditas ſuperflua, & corrupta in illorum eſſentia, etiamq́ue ſuperfluitas ſubtilis & comburens, & hoc calcinando: deinde totalis ſubſtãtia remanens corrupta, in illorum calce ſuperfluæ humiditatis comburentis & nigredinis, corrodẽda eſt cum his mundatis prædictis corroſiuis, acutis, ſeu acerbis, donec calx fuerit alba, ſiue rubea: aut ſecundum corpus, naturam & proprietatem

colorata & munda, & pura ab omni ſuperfluitate ſeu corruptione prænarratis, & hæc cum his corroſiuis mundantur, terendo, imbibendo, & lauando: poſtea verò delenda ſeu deponenda eſt totalis terreſtreitas immunda, & fœtulentia combuſtibilis & groſſa, cum rebus prædictis, mundatis vel puris, fuſionem metallicam non habentibus, cum calce prædicta, modo prædicto depurata, commixtis & bene tritis, quæ in fuſione ſeu calcis reductione retinebunt ſecum terreſtreitatem groſſam & immundam, remanente corpore puro, ex omni ſuperfluitate corrumpente mundato. Ex hoc totum deſcendendo meliorationis & ſubtiliationis horum ſubſtantiæ puræ in generali modus hic eſt. Primò hoc corpus purgatum & redactum eſt iterum calcinandum cum igne & adiutorio mundatiuis prædictis. Deinde cum his quæ ſunt ſolutiua ſoluendum: hæc enim aqua lapis noſter eſt argentum viuum de argento viuo, & ſulphur de ſulphure ex corpore ſpirituali extractum & ſubtiliatũ, ſiue attenuatum, quę meliorari poteſt confortando in ipſum virtutes elementales, cum alijs præparatis, quæ fiunt ex genere ſui generis, & augmentando colorem, fixionem, pondus, puritatem, fuſionem, & alia, & omnia quæ pertinent ad Elixir perfectum. & iſte eſt modus, per ſolos nos inueſtigatus, præparationis, depurationis, ſubtiliationis, & meliorationis

tionis corporum mineralium in generali.

Multiplicatio Elixir fit duobus modis, vna per reiterariam ſolutionem & coagulationem lapidis: ſecunda per proiectionem primi lapidis Elixir ſuper corpus, aut album aut rubeum tali quantitate, quòd idem corpus etiam conuertetur in medicinã: & tunc ſimul imponentur hæc ad ſoluẽdum in ſua aqua & menſtruo: & ſic Elixir primum eſt fermentum talis tincturæ, & ſic mulieres piſtrices faciunt.

De inceratione Elixiris albi.

Ab hinc ergo extrahe de lamina cryſtallina, quam in fundo reperies lucidam, & primò tere & cera inceratione vltima, guttando ſuper ipſum guttam ad guttam in crucibulo, ſuper ignem leuem de ſuo aëre albo iam dicto, donec fundatur ſicut cera ſine fumo: tunc proba ſuper laminam ignitam, ſi ſe reſoluerit velociſſimè ſicut cera, cerata eſt: ſi verò non, reduc ipſam ad cerandam guttam ad guttam de oleo ſuo albo, donec fundatur vt cera ſine fumo. Et hoc quidem eſt præceptum omnium Philoſophorum, vt cùm partes ſublimatas fixaueris, mundiſſimam terræ partem, reiteres ſublimationem reſiduæ partis non fixæ ſuper eam fixam, donec ipſa ſimiliter figatur, hinc tẽta ſuper ignem: ſi bonam dederit fuſionem, tunc ſufficienter ſublimationem reiteraſti. Si

verò non, reitera ſuper illam vice poſt vicem non fixæ partis ſublimationem, donec fundatur citò, ſicut cera ſine fumo: tunc extrahe & infrigidari permitte. Ex iam dicto capitulo nota attentè intentionem zeloſam authoris in eo, quòd toties reiterat modum incerationis: fortè ſuffeciſſet ſemel illud repetiſſe. Sed vt fortius & tenacius imprimeret lectoris intellectum de neceſſaria infatigabili incerationis multiplicatione, ideo toties illam repetit, quia in illa tota vis Elixiris dependet, &c. Etiam cōſidera, quòd idem ſunt ceratio, fixio, & ſublimatio, & ſunt idem actus: inceratione enim figitur ſpiritus, & ſublimatur corpus. Idem Arnoldus capite priori ait: Aqua verò ſepties diſtillata ſerua eam ad partem, quoniam ipſa eſt Mercurius Philoſophorum ſolutiuus, faciens matrimonium, & aqua vitæ abluens latonem. Et vt feciſti de alba aqua, ita facies de rubea: quoniam vnum & eundem modum habent ablutionis, & conſimilem effectum, niſi quòd aqua alba eſt ad albificandum, & aqua rubea ad rubificādum. Non ergo miſceas vnam cum alia: quoniam errabis ſi feceris. Idem Arnoldus alio capitulo dicit: Si autem fundatur grauius quod eſt ex defectu cerationis, ſuccurre ei cum oleo: id eſt, aëre, guttando guttam ad guttam ſuper ignem leuem, donec fundatur vt cera: quoniam quando inceras, miſces de re calida & humida magis, quàm de frigida & ſicca: &

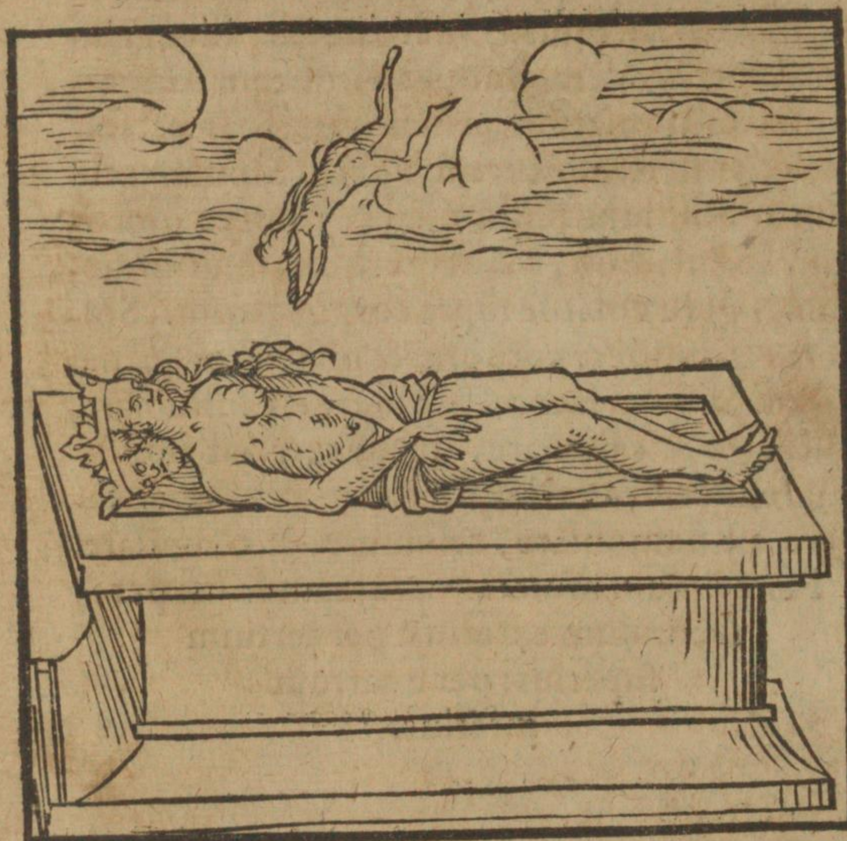
ca:&

ca: & quando figis, miſces magis de re frigida & ſicca, quàm de calida & humida. Ergo intellige quæ dico, quoniam huius operis perfectio eſt naturæ permutatio. Ex ſupradictis nota, quòd aqua, aër, & oleum idem ſunt: id eſt, ſpiritus Mercurij mineralis, &c. Idem alio capitulo: Modi regiminis ad inuicem conuertentes ſunt quatuor principales, ſcilicet, ſoluere, abluere, reducere, & figere. Soluere groſſum in ſimplum & ſubtiliare, abluere obſcurum in lucidum, reducere humidum in ſiccum, figere volatile ſupra corpus fixum. Soluere eſt diuidere corpora, & materiam vel naturam primam facere. Abluere eſt inhumare, diſtillare & calcinare. Reducere eſt impinguare, incerare vel imprægnare, ſubtiliare. Figere eſt deſponſare, reſoluere, & coagulare.

Per primum mutatur natura interius: per ſecundum exterius: per tertium ſuperius: per quartum inferius.

REVIVIFICATIO.

Hie kompt die Seele vom Himel schön vñ klar/
Vnd macht aufferstehen der Philosophi Tochter fürwar.

Geber libro tertio, capite nonagesimo Epilogatio totius. Quia pertractauimus huius magisterij causarum sufficientiæ experientias notas, secũdùm nostri propositi sermonis exigentiam, restat nos ad complementum totius operis diuini peruenire in capitulo vno, & in summam

ſummam contrahere ſermonis abbreuiati in capitulis diſperſum magiſterium. Dicimus igitur, quoniam totius operis intentionis ſumma nõ eſt, niſi vt ſumatur lapis in capitulis notus: deinde verò cum operis inſtantia aſſiduetur ſuper illum opus ſublimationis primi gradus, & per hoc mundatur à corrumpente impuritate. Et eſt ſcilicet ſublimationis perfectio, & cum ea ſubtilietur lapis, donec in vltimam ſubtilitatis puritatẽ deueniat, & vltimò volatilis fiat: ab hinc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis aſperitate quieſcat, & hîc ſecundus præparationis gradus conſiſtit.

Sed & tertio ſimiliter lapis adminiſtratur gradu, qui in vltimo conſtat præparationis complemento, ſcilicet vt iam fixum lapidem cum modis ſublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum ſolutum, & ſolutum iteratò volatilem, & iteratò volatilem fixum, quouſque fluat, & alteret in complemento ſolifico & lunifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis huius gradus tertij in medicina reſultat bonitatis alterationis multiplicatiò. Ex diuerſitate igitur reiterationis operis ſuper lapidem in gradibus ſuis reſultat multiplicationis bonitatis alterationis diuerſitas: vt ex medicinis quædam quidem ſeptuplum, quædam verò decuplum, & quædam centuplum, quædam verò milleſimum, & quædam in infinitum ſolificum, & verum perfectionis

lunificum transmutet corpus. Ab hinc igitur & vltimò tentetur, vtrum in perfectione consistat magisterium.

Attendat ergo quis proprietates actionis seu modos compositionis Elixir maioris: nos enim quærimus substantiam vnam facere, tamen ex pluribus aggregatam, coadunatam, fixam, quæ super ignem posita ignis eam non exprimat, & liquatis permisceatur, & liquescat cum ipsis, cum eo quod est in ea de substantia ingressibili, & permisceatur cum eo quod est de substãtia permiscibili, & consolidetur cum eo quod est de substantia consolidatiua, & figatur cum eo quod est de substantia fixatiua, & non comburatur ab his quę comburunt aurum & argentum, & afferat consolidationes cum ignitione debita & perfecta.

Non tamen eatenus breui tempore intelligas, cum paucis diebus vel horis possit prima vice restitui. Sed quod respectu aliorum medicorum modernorum, respectu etiam naturæ operationis veritatis: hæc verò citiùs terminatur. Vnde dixit Philosophus: Medicina est cuius temporis longum spacium anticipauit. Quare vobis dico, quòd sustineatis patienter: quia fortè moratur, & festinantia quidem ex parte Diaboli est. Ergo qui patientiam non habet, ab opere manum suspendat: quia impedit eum ob festinantiam credulitas.

Omnis enim actio naturaliter suum habet modum,

modum, & tempus determinatum, in quo maiori & minori ſpacio terminatur.

Ad hanc tria neceſſaria ſunt, ſcilicet patientia, mora, & inſtrumẽtorum aptatio: de quibus in Summa noſtri magiſterij perfecti artificem allocuti ſumus in capitulis diuerſis, in quibus experiri poteſt, ſi in noſtris dictis fuerit ſufficienter inueſtigatus, in quibus manifeſta probatione & aperta cõcludimus, lapidem noſtrum nihil aliud eſſe, quàm ſpiritum fœtentem, & aquam viuã, quam & ſiccam aquam nominauimus, & per naturalẽ proportionem mũdatam, & vnitam vnione tali, quòd ſibi nec abeſſe poteſt, quibus addi debet, & tertiũ ad opus abbreuiãdum, hoc eſt corpus perfectũ attenuatum.

Ex præmiſſis igitur patent res, in quibus veritas eſt propinqua, & perficiẽtes ipſum opus.

De coagulatione & præparatione primi lapidis, & eius ſublimatione.

Sequuntur nunc aliqua notabiliora ex libello cuiuſdã dicti Ademarus ſuper Gebrum Regem Perſarũ, capitulo quarto, vbi dicit: Quantumcunq; lapis ſit mundatus per ſublimationem, & eius aduſtio ſit deleta per eius olei extractionem, & eius fuga ſit deſtructa per eius fixionẽ, nihilominus non funditur, nec ingreditur, nec permiſcetur: ſed vitrificatur, vt habetur capitulo decimo Gebri circa medium: imò oportet ipſum in aquarũ acumine diſſolui, &

calcinari multis vicibus, vt habetur capitulo sexagesimo septimo, & septuagesimo tertio Gebri. Idem capite sexto dicit, quòd ex multiplici reiteratione imbibitionis cum contritione & leni assatione aqueitatis eius maior pars deletur. Hæc est ergo sublimatio primi gradus, per quam aqueũ Mercurij deletur: postea in aludel vase, quod describitur in capitulo vigesimo octauo, ista tota substantia spargatur in ipsius fundo: deinde ignis augeatur, vt dicitur in capitulo tertio circa medium, donec ipsius pars albissimam præcellens niuem, sua albedine quasi mortua spondilibus aludel adhæreat. Et hęc est sublimatio nostra, per quam terrea fœtulentia, & partes sulphuris cum fæcibus in fundo remanet, & in ea natura eius purificatur, & ab hinc cum fixionis modo figatur: id est, fermentetur: quia quod fixum est figit: id est, fermentum: deinde ad fimum ponatur. Sequitur, donec in ignis asperitate quiescat, & hic secũdus præparationis: id est, sublimationis gradus appellatur. Si autem quæratur, quomodo Mercurius subtiliari potest, cùm in actu habeat subtilissimam substantiá, vt habetur capite trigesimo nono: dicendũ quòd in capite septuagesimo tertio dicitur, quòd per sublimationis vel subtiliationis modum: id est, cum sublimatione primi gradus mundetur & subtilietur: ergo & vltimò volatilis stat: id est, sublimetur cũ ignitione, ita vt de fæcib.

ad vasis

ad vasis spondilia crystallo nitidior ascendat.

Geber: Dealbate latonem: id est, terram, & libros reponite, ne corda vestra rumpantur. Et alibi: Ignis & aqua latonem abluunt, & eius nigredinem abstergunt. Sequitur: Recipe ergo ipsum sublimatum in vase aludel, reitera vice vna: id est, sublimando fixa, sicut dicit capite sexagesimo secundo circa medium, quòd plus quam fulgidissima, & cum cautela in administratione ignis, vt ipsius humiditas in tantum deleatur, quòd sufficiat ad fusionem perfectam complendam: quia ignis lentus, vt dicitur ibidem, est humiditatis conseruatiuus, & fusionis perfectiuus. Item capite vigesimo nono dicitur, quòd argentum viuum primò debet sublimari, postea figi.

Item capite vigesimo octauo dicitur, quòd Mercurius figitur per successiuam illius iterata vice sublimationẽ, ita vt fusionem det metallicam, hoc idem sæpe in dictis suis reperies. Hæc omnia prædicta intelligi debent de præparatione primi lapidis & dealbatiõe eius, ante impositionem ipsius in fimum, quòd scilicet toties debet incerari aquis acutis: & solui & coagulari super cineres, donec nimium mollescat, dealbescat, & tãdem fluat vt Luna splendida, &c. Hæc est enim sublimatio eius, scilicet in altiorem dignitatem & virtutem, & eius vera purificatio, &c.

Sequitur capitulum septimum: Sed consulo

quod hoc opus imperfectis lapidib. inchoes: hoc enim fuit de principali & occulto ipsius Gebri intellectu: sic habes in capitulo decimoseptimo: quòd natura Mercurij est ita in corporibus, sicut est in Mercurio, imò in Mercurio, imò in lapidib. notis est perfectissimus. Item in capitulo tertio dicitur, quod in marcasita est natura Mercurij mortificati, & mediocriter præparati, qui melius valet. Iste Philosophus in suis operibus solùm vult naturam Mercurij, sed tota Solis natura est ex Mercurio, vt dicitur cap. 8.

Item Philosophus iste vult istam substátiam Mercurij mortificatam, sed naturaliter Mercurius illius est in illo venerabili lapide, vt omnibus est manifestum: ergo, &c. Item iste Philosophus vult istam substantiam Mercurij esse fixam, vt patet: quia ingenia fixandi docet cum cautelis multis & ingenijs, sed quis dubitet substantiam istius lapidis preciosi esse fixissimã? certè nullus qui cognoscit eũ, igitur, &c.

Item Philosophus vult suum lapidem figi cum cautela ignis, vt eius humiditas conseruetur, sed vbi temperantior calor quàm in terræ visceribus? ergo, &c. Item Philosophus vult suum lapidẽ fundi: ergo, &c. patet ergo quod Philosophorum Magister lapis est, quasi diceret, quòd naturaliter etiam per se facit quod tenetur facere: & sic Philosophus non est Magister lapidis, sed potius minister.

Ergo

Ergo qui quærit per artem extra naturam per artificium inducere aliquid in rem, quod in ea naturaliter non eſt, errat, & errorē ſuum deflebit.

Sól principium pro opere rubeo, Luna pro albo à ſuo ſulphure comburente, & combuſtibili purgata.

Quòd autem in ipſo ſit talis ſubſtantia, habes capite quadrageſimoſeptimo. Quòd autem Luna ſit lapis pro opere albo, habetur decimooctauo. Recipe ergo hunc lapidem precioſum, habētem ſpiritum, corpus & animam, & calcina cum ſuo humido vel cum Mercurio, ita quòd non ſit in eo tactus.

Sed & tertio lapis adminiſtratur gradu, qui in vltimo conſiſtit præparationis complemento: & eſt ſcilicet, vt iam fixum lapidē cum modis ſublimationis volatilem facias, & cum ſpiritibus non fixis ſublima. Fixum ſublimari nihil aliud eſt, quàm corpus in ſpiritum conuerti, quod ſecretū ex dictis Philoſophi ſic extrahitur. In capitulo namque trigeſimo ſeptimo habetur, quòd corpori: id eſt, ſubſtantiæ fixæ, quæcunque ſit illa, non commiſcetur ſpiritus, niſi priùs cū magiſterio: id eſt, lapis priùs ſoluatur & coaguletur. Sed quæris, quomodo lapis ſoluatur, dicendum quòd cum aquis acutis ponticitatem habētibus, & acredinem ſine fæcibus exiſtentibus, vt acetum eſt vini, &c. Si autem quæras cur lapis ſoluatur: dicendum vt

habetur capite trigesimo septimo: quòd omne quod soluitur, acquirit naturam salium & aluminum: quia soli sales priùs funduntur quàm vitrificantur, & similiter secundùm suam naturam, ipsi soli scilicet sales soluuntur. Si ergo lapis noster soluitur, salium naturá acquiret: sed quod funditur, ingreditur: & quicquid ingreditur, transmutat, &c. Capite quinquagesimo septimo habetur, quòd corpora sublimantur per excellentissimum ignis gradum, quousq; fixum cum non fixo leuetur totaliter, vt capite duodecimo: quòd si totum nō fuerit sublimatum, addatur illi non fixæ partis, quantitas iteratò, quousq; ad totalem eleuationē sufficiat. Per ignem fortissimum, intellige ignem putrefactionis & Mercurij nostri, quo tantummodo corpus eleuatur: id est, in spiritum cōuertitur. Cū ergo leuata fuerit, reiteretur eius sublimatio, quousque administratione reiterationis figatur totum. Et fixum solutū: id est, ad acetum pone vt suprà, quater omnia reiterando, vt habes satis suprà declaratū. Et solutum volatile: quasi dicat, quòd per solutionē lapis fit volatilis. Et iterum: Volatile fixum facias, sic enim continuat se Philosophus, hæc in capite quinquagesimo septimo, &c. quousque fusionem præstet vel fluat. Capitulum decimum: Opus hoc ne est ad album, vel ad rubeum? Respōdet Adamarus: Ad vtrunque. Sic enim scribitur in capitulo sexagesimo sexto, quòd lapis lunaris

& solaris sunt idẽ in essentia: quia ex solo Mercurio perficitur vterque. Est etiam vna via in modo agendi: quia per easdem operationes, & eodem ordine operatur. Est ergo vna medicina secundùm omnes Philosophos: differunt tamen fermentatione.

PERFECTIONIS ostensio.

Ænigma Regis.

Hie ist geboren der Keyser aller ehren/
Kein höher mag vber jn geboren werden.

Mit kunst/oder durch die natur/
Von keiner lebendigen creatur.
Die Philosophy heisen jn jhren Suhn/
Er vermag alles was sie thun.
Was der Mensch von jhm begeren ist/
Er gibt gesundtheit mit starcker frist.
Goldt/Silber/vnd Edelgestein/
Sterck/ Jungheit/schön vnd rein.
Zorn/trawren/armut/ kranckheit er verkert/
Selig ist der Mensch dem es Gott beschert.

Responsio Lunæ Reginæ.

Hie ist geboren die Edel Keyserin reich/
Alle Philosophi nennen sie jhrer Tochter gleich.
Die mehret sich/vnd gebürt Kinder ohn zal/
Die seind vntödtlich/rein ohn alles mahl.
Sie vertreibt den todt/ vnd haßt armuth/
Sie gibt reichthumb/gesundtheit/ehr vnd gut.
Vnd vbertrifft Gold/Silber/vñ Edelgestein/
Alle Artzney/groß vnd klein.
Nichts ist auff Erdtrich jhr geleich/
Des sagen wir danck Gott von Himelreich.

Geber: Inuestigatione verò nostra quą certi sumus & per experientiam manifestam considerauimus omnia verba vera esse, quę iam per nos solos in nostris voluminib. scripta sunt, secundum quòd vidimus per experimentum & rationem in voluminibus istis redacta: ea verò quæ per nostram experiẽtiam digitis extraximus,

ximus, & vidimus oculis, & manibus tetigimus, ſcripſimus in Summam noſtri perfectionis magiſterij.

Sapiens ergo artifex in noſtris ſtudeat voluminibus, colligendo noſtram diſperſam intentionem, quam in diuerſis locis propoſuimus, ne malignis ſeu ignaris publicetur, & collectam probet, donec ad cognitionem ſtudendo, & experimentando cum laboris inſtantia ingenioſi peruenerit totalem: exerceat ergo ſe artifex & inueniet. Sed ne nos quidem mordeamur ab inuidis, narramus, quoniam non tradidimus ſcientiam noſtram ſermonis continuatione: ſed eam ſparſimus in diuerſis capitulis, & hoc ideo: quoniam tàm probus quàm improbus, ſi continuatim fuiſſet tradita, vſurpaſſet indignè, & eam ſimiliter occultauimus, vbi magis aperta locuti fuimus. Non tamen ſub ænigmate, ſed ſub plana ſermonis ſerie artificè allocuti fuimus, & ſermonis modo eam aſſcripſimus, quam ſolius Dei altiſſimi & benedicti, ſublimis & glorioſi, & noſtrę qui illam ſcripſimus, menti recolligi accidit, aut diuinæ gratia bonitatis infuſi, qui cui vult largitur & ſubtrahit. Non deſperet igitur doctrinæ filius: quoniam ſi illam quæſierit, eam inueniet, non doctrinæ, ſed proprij modus indagatione naturæ, quoniam qui per ſuæ induſtriæ bonitatem quęſierit, ſcientiam inueniet: qui verò per librorum inſecutionem quæſiuerit: tardiſſimè

ad hanc perueniet artem preciosissimam: quia nobis solis artem per nos solos inuestigatam ædidimus, & non alijs: verissimam tamen & omnino certam. Solùm igitur prudentes ad artem alicuius, & per ingenia nobis tradita viam inuestigationis eisdem exposuimus: non autem eam inuentam nisi solis nobis scripsimus, sed & inuentionis modum, & modorum ingenia. Per ea igitur quæ tradidimus, exerceat se bonæ mentis artifex, & Dei donum altissimi se adinuenisse lætabitur. Ad artis igitur excelsæ perquisitionem hæc dicta sufficiant: Hæc Geber. Geber in Summa sua, capite decimosexto de naturalibus Principijs sic dicit: Notandum est enim, quòd postquam lapis fuerit purificatus, atque perfectè mundatus ab omni re corrumpente, & postea fuerit fermentatus, non indiges amplius mutare vas, nec ipsum aperire, sed solummodo quòd Deus custodiat, ipsum ne frangatur, & propter hoc dixerunt Philosophi, quòd in vno vase conficitur totum magisterium. Et est sciendum quòd in quadraginta diebus & noctibus completur opus ad album post veram purificationem lapidis: quia in purificatione non potest esse tempus determinatum, nisi secundum quòd artifex bene laboret: & in nonaginta diebus & noctibus completur opus ad rubeum, & isti veri sunt termini ad totam perfectionem: hoc intellige de coagulatione, quæ

fit post

ſit poſt purificationem, quæ purificatio non habet aliter fieri, niſi in putrefactione & conuerſione corporis in merum ſpiritum, & cùm hoc habueris, lauda Deum. Senior: Ego ſum Luna creſcens humida & frigida, & tu Sol, calidus & humidus (aliàs ſiccus) quando copulati fuerimus in æquitate ſtatus in manſione, quæ non fit aliàs niſi igne leui, habens ſecum grauem, in quo vacabimus, & erimus, ſicut vacat mulier & vir eius generoſi partus, hoc eſt, verum ex locutione, & ego & Sol cùm coniuncti fuerimus, vacaturi in vẽtre domus clauſæ, recipiam à te animam adulando, ſi abſtuleris pulchritudinẽ meam, & decoram figuram ex propinquitate tua, gaudebimus & exultatione ſpiritus exaltabimur, quando aſcenderimus ordinem ſeniorum, tũc lucerna lucis tuæ infundetur lucernæ meæ, & ex te & me fit cõmixtio vini & aquæ dulcis, & prohibeo fluxũ meum, poſtquam fueris indutus nigredinem meo colore, qui fit velut atramentum poſt ſolutionem meam & coagulationem: cùm intrauerimus domũ amoris, coagulabitur corpus meum, & ero in vacuitate mea. Reſpondit Sol Lunæ, dicens:

Si feceris hoc, & non inferes mihi ô Luna, nocumentum, reuertetur corpus meum: & poſtea dabo tibi nouam virtutem penetrationis, per quam potẽs eris in prælio ignis liquefactionis & purgationis, ex qua exibis ſine

diminutione & tenebris, ſicut ęs & plumbum, & non impugnaberis cùm non ſis rebellis: Hæc ex Ademaro.

Raymundus Lulius ad Rupertum Regem Franciæ in Epiſtola ſcribit.

Scire debes quòd ex plumbo Philoſophorum extrahitur quoddam oleum aurei coloris: vel quaſi, cum quo ſi lapidem mineralem, vegetabilem, vel animalem, vel mixtum poſt fixionē primam ſublimaueris tribus aut quatuor vicibus, excuſabit te ab omni labore ſolutionum & coagulationum.

Ratio eſt: quia hoc eſt occultum quod facit medicinam penetrabilem, amicabilem & coniungibilem omnibus, & augmentabit eius effectum vltra modum, ſic quod in mundo non eſt ſecretius.

Vnde mirabilia dico, quæ omnibus antiquis Philoſophis incredibilia forent, ſcilicet quòd ſciueris oleum hoc bene ab aqueitate ſeparare, & laboraueris in modo mixtionis iam dicto, poteris in triginta diebus lapidem componere.

Hoc autem non eſt neceſſarium per ſe, quoniam ſolutiones & coagulationes illius (vt dictum eſt) citò fiunt.

Tamen ſi fieret ſublimatio illius, credo tincturam lapidis multum ampliari: elige ergo ex his intentū tuum. Galeni ratio vnde fiat Yccir, vel

vel Elixir: & dicit quòd diuersi doctores ponunt diuersas medicinas. Aliqui dicunt, Yccir esse de mineralibus montium: alij de herbis: alij de bestijs & vrina, &c. Fit tamen de vna istarum rerũ, quæ ponitur in ymbie, & primò exit aqua in fumo: id est, spiritus: secundò oleum in liquore: id est, anima: tertiùm verò quod in vase remanet, terreum est, & vocatur corpus: ex his enim tribus, spiritu, anima & corpore, ita coctus vt commisceri & fundi possit, fit Yccir: alij dicunt quòd sulphur & argentum viuum, si quis ea fusibilia faciat, fit Yccir.

Nota, quòd nulla aqua, aut oleum, aut ignis, habet suam ad tingendum efficaciam: quin priùs rectificetur per reiterationem reductionis ad fæces & distillationes, addimus vsque octies vel decies: In omnibus igitur tàm soluendis quàm figendis, quàm tingendis perficiendisq; tenendus est modus, eò quòd intentio debito modo rem ornet & compleat, scilicet quòd corpora imperfecta calcinentur debitè, lauentur subtiliter, & mollificentur, imbibantur, siue cerentur, fœcundentur, & ad solutionem modo prædicto ponantur: spiritus verò subtiliter lauentur, & depurentur, & disponatur ad mollificationem & humiliationẽ, quæ calida sunt & sicca soluantur, calcinentur, siue sublimentur secundum quòd viderit, & melius iudicatur secundùm sanum sensum operantis.

Jch bin der wahr grün vñ Guldisch Löwe ohn sorgen/
Jnn mir steckt alle heimlichkeit der Philosophen verborgen.

De nostro Mercurio, qui est Leo viridis Solem deuorans.

Mercurius est ille: Et scias, quòd ipse est frigidus & humidus, & ex eo creauit Deus omnes mineras. Nam ipsum est elementum & aëreum,

aëreum, fugiens ab igne. Cùm ergo figitur ei aliqua pars, efficit opem ſublimem, & eſt ſpiritus vtilis, & non eſt aliquod in Mundo niſi ipſum, nec eſt quòd ſtet loco eius, & eſt profundans ſolùm in omni corpore, erigens ipſum. Cùm ergo miſcetur corpori, viuificat ipſum, & illuminat & cõuertit de diſpoſitione in diſpoſitionem, & de colore in colorem. Eſt ergo totum Elixir albedinis & rubedinis, & eſt aqua permanens, & aqua vitæ & mortis, & lac virginis, herba ablutionis, & eſt fons animalis: de quo qui bibit non moritur, & eſt ſuſceptiuum coloris & medicina eorum, & faciens acquirere colores, & eſt illud quod mortificat, ſiccat & humectat, calefacit & infrigidat, & facit contraria ſecundum menſuram regiminis eius. Et ſunt ei, quando eſt viuum, operationes aliæ, & quãdo eſt mortuum, aliæ operationes ab alijs: & quando eſt ſublimatum, aliæ operationes. Et ipſe eſt Draco, qui maricat ſeipſum, & impręgnat ſeipſum, & parit in die ſuo, & interficit ex veneno ſuo omnia animalia, & ignis perdit ipſum, & diſperdit tempore breui. propter argentum viuum: non enim poteſt ſuper ipſum, nec comedit, ſed fugit ab ipſo. Ingeniauerunt autem ei ſapientes primi Philoſophi modos ingeniorum, donec paulatim factum eſt expectans ignem: non ergo ceſſat gradari ſuper pugnamentum ignis: & cibatur eo, ita quòd quando ei figitur aliqua fixio,

perueniunt mirabilia & mutationes: quoniam cùm ipſe mutatur mutat, & apparet nigredo eius, & ſonitus eius, & ſplendor eius: cùm ergo tingitur, eſt tinctum & tingit: cùm ſoluitur, ſolutum eſt & ſoluit, & ipſum albificat in viſione oculi: & rubificat in ſucceſsione, & eſt aqua congregãs, & lac & vrina fortis, & oleum mollificans, & pater mirabilium omnium, & eſt caligo & nubes, & ſeruus fugitiuus, & Mercurius Occidentalis, qui prætulit ſe auro & vicit illud: dicit ergo ei aurum: an præfers te mihi? & ego ſum Dominus lapidum, expectans ignem. Dicit ei noſter Mercurius, vtique: ſed ego genui te, & ex me natus es, & vna pars ex me viuificat multas partes de te: ſed tu es auarus, & nõ das aliquid in comparatione ad me, & qui ligauerit me cum fratre meo & ſorore mea, viuit & gaudet, & ſufficit ei in vita ſua & ſi viueret mille millibus annis, & ſi reficeret omni die ſeptem millia hominum, non egeret: & ego ſum ſecretum totum, & in me occultatur ſcientia: quia conuerto omnia corpora in Solem & Lunã, cùm natura mea talis ſit quòd durum mollifico, & molle induro: & ideo nota quòd lapis Philoſophicus ad ipſam Alchimiam veraciter procreandam, eſt vnus in toto Mũdo, & qui ab hoc vno errat, in præcipitium abijſſe credatur, non tamẽ eſt perfectus in ſua natura, ad quam perduxit ipſum artificium: Nam ſine magiſterio nihil valet nobis, nec ali-

cuius

cuius vtilitatis eſt, nec perfectè præſtat quicquam, ſed potiùs corrumpit: & hoc ideo dico, quatenus eo vtaris cum magiſterio: quia ipſum eſt phlegma purum. Philoſophi quandoque vocant ipſum ſulphur & melancholicum citrinum, propter ſuæ mirabilis virtutis effectum: vt enim quidam voluerunt, ex ipſo creauit Deus omnes gentes, & earum ſtatuit originem. Hunc etiam lapidem noſtrum, aliqui æs album vocauerunt. Vnde Lucas & Eximeus: Scitote omnes ſcientiam quærentes, quòd nulla fit tinctura niſi ex ære noſtro albo: æs enim noſtrum non eſt æs vulgi: æs vulgi corrumpitur & inficit omne cui imponitur: ęs verò Philoſophorum perficit & dealbat cui aſſociatur. Ideo dicit Plato: Omne aurum eſt æs, ſed non omne æs eſt aurum. Itaq; æs noſtrum habet corpus, animam & ſpiritum, & illa tria ſunt vnum: quia ipſa omnia ſunt ex vno & de vno & cum vno, quod eſt radix ipſius. Æs ergo Philoſophorum eſt Elixir eorum, ex ſpiritu, corpore, & anima completum & perfectũ. Sic Philoſophi lapidem diuerſis nominibus nominauerunt, vt ſapiẽtibus eſſet manifeſtus, & inſipientibus occultus. Sed quocunque nomine nominetur, ſemper tamen eſt vnus & idem, & de eodem.

Vnde Merculinus:

Eſt lapis occultus, & in imo fonte ſepultus,
Vilis & eiectus, fimo vel ſtercore tectus,

Vnus habet vnius lapis omnia nomina diuus,
Vnde Deo plenus sapiens dixit Morienus,
Non lapis hic lapis est animal quod gignere fas est.
Et lapis hic auis, & non lapis, aut auis hic est.
Hic lapis est moles, stirps & Saturnia proles.
Iuppiter hic lapis est Mars, Sol, Venus, & lapis hic est
Alliger & Luna, lucidior omnibus vna.
Nunc argentum, nunc aurum, nunc elementum,
Nunc aqua, nunc vinū, nunc sanguis, nunc crisolinū,
Nunc lac virgineum, nunc spuma maris vel acetum,
Nunc in sentina fœtenti stillat vrina,
Nunc quoq; gemma salis, Almisadir sal generalis,
Nunc auripigmentum primum statuunt elementum,
Nunc mare purgatum cum sulphure purificatum.
Siccine transponunt, quod stultis pandere nolunt.
Sicq; figuratur, sapiens ne decipiatur.
Es quod tractatur stultis ne distribuatur.
Hæc Luna vocatur omnibus nominibus vna.

Hi autem sunt modi operationis istius lapidis, quib. mediátibus, hæc res quam nos quærimus, generatur, & in esse actuale deducitur.

Et est vnus modus Sublimatio, alter Descēsio, tertius Distillatio, quartus Calcinatio, quintus Solutio, sextus Congelatio, septimus Fixio, octauus Iteratio, nonus Ceratio, & his similibus dicunt infinita. qui quidem modi, licet sint ad inuicem ratione diuersi, sunt tamen idem in re. Aliquando enim Philosophi considerantes materiam eorum, quæ quando in vase est, & sentit Solem, & calorem in con-

tinenti

tinenti exhalat, ſeu euaporat in ſpeciem fumi ſubtiliſſimi, & aſcendit in altum in capite vaſis, vocauerunt talem aſcenſionem Sublimationem. Videntes poſtea talem materiam, quę aſcenderat, deſcendere ad fundum vaſis, vocauerunt diſtillationem ſeu deſcẽſionem. Adhuc videntes inſpiſſari iſtam materiam & denigrari, & fœtorem malum dare, vocauerunt putrefactionem. Videntes colorem nigrum ſeu fuſcum, & fœtorem malum poſt longum tempus dimittere, & albedinem aliqualem ad modum cineris coloris venire, vocauerunt Incerationem ſeu dealbationem. Ideo Morienes ait: Totum magiſterium nihil aliud eſt niſi extractio aquæ ex terra, & aquæ ſuper terram dimiſſio, donec putrefiat ipſa, & hæc terra cum aqua putrefit, & cùm mundificata fuerit auxilio cuncta regẽtis, totum magiſterium perficitur. Adhuc videntes terram cum aqua commiſceri, & aquam paulatim propter temperatam decoctionem diminui, & terram creſcere: dixerunt omnes quòd hæc erat Ceratio perfecta. Vnde ait Philoſophus, quòd terra cũ aqua ceratur, imbibitur, & temperata decoctione Solis: id eſt, caloris deſiccatur, & in terram vertitur tota materia. Vnde idem: Hæc vis integra, ſi verſa fuerit in terram.

Denique videntes, quòd tota materia veniebat in quandam diſſipationem, & quomodo reducebat ſe ad ſolidam ſubſtãtiam: & quia

non fluebat, imò ſtabat ſtrictè, dixerunt, quòd hæc eſſet perfecta Congelatio. Vnde ait Plato: Soluite lapidem noſtrum, & poſtea congelate cum magna cautela, ſicut vobis eſt demonſtratum, & habetis quaſi totum magiſterium. Idem alibi: Accipe lapidem noſtrum, & pone in vaſe & aſſa igne leui, donec confringatur, & poſtea coquite ad calorem Solis, donec congeletur, & ſcitote quòd totum magiſterium nihil aliud eſt, niſi facere veram ſolutionem, & perfectam & naturalem congelationem: Hæc Plato. Idem dicit: Soluite & congelate, & ſic ſcietis totum magiſterium. Item videntes materiam prædictam, perfectè congelatam & inſpiſſatam, ita quòd nullo modo vlterius reſoluebat ſe in aquam, nec in fumum, dixerunt, quòd verè erat fixata: quia eandem congelationem & inſpiſſationem ſeu fixionem, propter maiorem decoctionem caloris viderunt venire ad perfectam deſiccationem & dealbationem: & quòd iſta albedo erat ſuper omnes albedines, dixerunt quòd hæc erat perfecta calcinatio, videntes hanc materiam ad ſuum colorem ſtare, & coloribus infinitis mutari: quia hoc fieri non poterat, niſi per materiæ reſolutionem: ideo hanc reſolutionem dixerunt ſolutionem: nam ipſa reſolutione diſcontinuantur elementa, viciſſim agunt & patiuntur, & ideo Philoſophi dicta elementa coniuges vocant. Quare turpiter errant inſipientes, qui credunt

credunt medicinam Philoſophicam creari ex alia re, cùm tamen dicant Philoſophi: Fili, Alchimici ac credentes ſuis cunctis diſſolutionibus, ſublimationibus, coniunctionibus, ſeparationibus, congelationibus, præparationibus, contritionibus, alijsque inſiſtunt deceptionibus: & ſileant prædicantes aliud aurum à noſtro, aliam aquam à noſtra, quæ etiam dicitur acetum acerrimum: aliam diſſolutionem & congelationem à noſtra, quæ fit igne leui, aliam putrefactionem à noſtra, &c. Plato in ſumma: Tuum quæſitum itaque ſit de genere amborum luminum Mundi: nam aurum circundat partem ſuperiorem, argẽtum verò inferiorem lunarem. Ariſtoteles: Nullum tingens venenum generatur abſque Sole & eius vmbra: id eſt, vxore. Hermes in ſuis ſecretis, pater eius eſt Sol, mater eius Luna. Roſarius: Quicunque conatur aliam tincturam quærere, abſque Sole & Luna, ille aſſimilatur homini volenti ſcalam aſcendere abſque gradibus. Oportet ergo vt habeamus receptaculum noſtrum tincturæ idoneum, quòd eſt ſibi conſonans cum quadam ſimilitudine ad patrem, & hoc receptaculum debet eſſe ipſa Luna: quia Sol per ſe eſt valde difficilis fuſionis, & liquefactionis: ſimiliter & Luna per ſe, dum autem ſimul coniunguntur, tunc valde faciliter ſimul fluunt & liquefiunt: & ideo aurifabri ſic faciunt eorum conſolidaturas. Philoſophus:

Mulier eſt quoddam receptaculum virili ſeminis, quia ipſa conſeruat ſemen in ſuis cellulis & matrice, & ibi nutritur, & pullulat vſque ad tempus maturitatis, ideo eligamus ſibi nũc coniugem, vt receptiuum ſui ſeminis habeat, quam poſſumus ſic eligere in vxorem, quæ propinquior eſt ſibi in ſimplicitate & puritate: quia nihil propinquius viro quàm vxor, quæ ſunt homogenea. Hermes in allegorijs: Luna eſt lucerna noctis: nox eſt natiuitas tenebrarum, quam Deus creauit pro Mundo regendo. Luna autem à Sole lumen recipit, & eſt dilecta, eò quòd Solis lumen in ea eſt, ideo quod Solis natura Lunæ naturam ſuperat. Mercurius noſter fit ex minerali & vegetabili iunctis pariter: quia coniuncta ſimul magis proſunt, quàm ſi per ſe forent ſeparata. Ex iſtis conſidera neceſſitatem vtrorumque Mercuriorum.

DEMOCRITVS
Philoſophus.

Oportet te vt in primo negocio diſſoluas corpora ſuper cinerem candidum, & non fiat tritura niſi cum aqua. Auicēna: Primum quoque in opere eſt diſſoluere lapidem in ſuam primam materiam. Senior & Hermes: Soluite corpora in aquas. Plato in Summa: Tu indiges, quòd in corporum ſolutione labores: ideo oportet ignem lentum continuare ſuper ipſum, donec ſoluatur totum hoc, & per eum

efficitur opus. Nota, omnium rerum circularium reuersio circularia nequaquam perficitur, donec in primam deducantur materiam. Rasis: Nisi corpora solueritis, in vanum laboratis. Albertus Magnus: Scias pro certo, quòd nullus corporum spiritus tingi potest, nisi priùs soluatur.

Morienes: Nisi in vaporem cuncta transeant naturalia per suam naturam, aliàs frustrà fit operatio in hac arte. Et si solutum fuerit, præparatum est opus Alchimicum, multiplicetur, congaudebit.

Hîc subalternantur scientiæ naturales, quod in solutione consistit pariter operando. Sorin Distinctione vndecima: Regiminis initium est perfecta solutio: vt autem corpus rarescat, & sicut spiritus tenuissimus fiat, oportet eos dissoluere: corporum autem regimen, vt prædixi, est solutum.

Alphidius: Argentum autem viuum, quod ab eo corpore nigro extrahitur, est humidum album, & à corticibus mundum ne opus pereat. Morienes: Scire te conuenit, quòd fumus albus est anima & spiritus illorum corporum solutorum: & certè si fumus albus non fuisset aurum, ibi Alchimia non fuisset. Rosarius: Hic est Mercurius noster nobilissimus, & Deus nunquam creauit rem nobiliorem sub cœlo, præter animam rationabilem.

Hermes Rex Græcorum: Corpus solutum

est aqua

est aqua perennis, congelans Mercurium perpetua congelatione. Hippocras: Corpora vbi quis vult purgare, oportet fluxa facere. Nigredo putrefactionis durat secundùm quosdam quatuor diebus vel quinque. Senior: Prima clauis est humorum extractio & pinguedinis, cuius sunt hæc signa, scilicet nigredo superabundás, qua consumpta iam anima est in aqua. Albertus: Nisi anima corpus suum exierit, & in cœlum sursum ascenderit, nihil proficies in hac arte. Parabola Senioris de tinctura alba: Si parentes dilecti mei de vita gustauerint, & lacte mero lactati fuerint, & meo albo inebriati fuerint, & in lectulo meo nupserint, generabũt filium Lunę, qui totam parentelam suam præualebit: & si dilectus meus de tumulo rubeo petræ portauerit, & fontem matris suæ gustauerit, & inde copulatus fuerit, & vino meo rubeo: & mecũ inebriatus fuerit, & in lecto suo mihi amicabiliter cõcubuerit, & in amore meo sperma suum cellulã meam subintrauerit, concipiam, & ero prægnans, & tempore meo pariam filium potẽtissimum, dominantem & regnantem præ cunctis regibus & principibus terræ, coronatum aurea corona victoriæ, ad omnia à Deo altissimo, qui viuit & regnat in seculorum secula. Turba Philosophorum: Videntes autem huius artis inuestigatores illam albedinem apparẽtem in omnibus supereminentem in vase, rati estote, quòd rubedo in al-

bedine illa occulta eſt, & tunc non oportet illam extrahere, ſed quouſque totum rubeum fiat coquere. Senior Philoſophus: Facite nigrum album, & omne album rubeum: quia aqua dealbat, & ignis illuminat. Nam lucet in colore vt rubinus per animam tingentẽ, quam acquiſiuit virtute ignis. Hermes: Regimen ſeptimum eſt Lunæ, videlicet aſſare, rubificare, calefacere & frixare per viginti quinque dies, & ſic habes operis peractionem. Idem Animæ color rubeus eſt. Item: Album vult rubificari. Item: Albedo eſt rubedo noſtra. Item: Lapis noſter hic eſt ignis ex igne creatus & in ignem vertitur, & anima eius in igne moratur. Ænigma Hermetis de tinctura rubea: Ego coronor, & diademate ornor, & regijs veſtib. induor: quia corporibus lætitiam ingredi facio.

Hermes Tractatu tertio: Venite filij ſapientum ex nunc gaudebimus, & delectemur ſimul: quia mors conſumpta eſt, & filius noſter iam regnat, ac rubeo ornamento & carne indutus eſt. Iam filius noſter genitus Rex ſumit tincturam ab igne: illum verò mors mare & tenebræ fugiunt, & Solis radios Draco fugit, qui foramina obſeruabat, filiusq́ue noſter mortuus viuit, & Rex ab igne venit, ac coniugio gaudebit, & occulta apparebunt, filiusq́ue noſter iam viuificatus fit igne bellator, & tincturis ſupereminens.

Metaphora Belini Philoſophi de Sole: Scitote

tote

tote quod Pater meus Sol dedit mihi potestatem super omnem potentiam, & induit me vestimento gloriæ, & totus Mundus me quærit, & currit post me. Ego enim sum maximus, iam sciuerunt virtutem meam & altitudinem: ego enim vnicus sum, & assimilor patri meo, qui vnicus est, qui dedit mihi virtutem istam ex gratia sua, & homines quærũt à seruis meis fustibus id quod quæritur à me, & non peruenerunt ad id nisi per me, & terra cum omnibus viribus suis me humiliare non potest. Imò ego sum super eam, & super seruos meos, donec humiliem eos, & extraho de potentia & natura eorum, & induo eos de splendore & lumine meo pulchro, quem dedit mihi pater meus, in omnibus operibus eorum. Ego enim sum excellens, qui exalto, & de primo cuncta, & nullus seruorum meorum potest super me, nisi vnus, cui datum est, quòd contrarius est mihi. Et ipse destruit me, non tamen destruit naturam meam. Et ipse est Saturnus, qui separat omnia mea mẽbra. Postea vado ad matrem meam, quę congregat omnia membra mea diuisa & separata. Ego sum illuminans omnia mea, & facio lumen apparere patẽter in itinere de patre meo Saturno, & etiam de matre mea, quæ mihi inimicatur. Veruntamen nisi hoc fieret, non possem bibere de animabus animalium & plantarum. Sed ego venio cum calore ignis, ad expellẽdam virtutem & iniquitatem

eorum à me. Ego ſum habitans ſuper faciem mineræ, & tribuo ſeruis meis de extremitatibus meis, & nomen meum vocatur nominib. magnis, & qui ſtudet in me non curat de aliquo, ſed non ſaturatur ex me. Ego defero naues per mare, & fabrico ciuitates denſas. Non quæratis in eis magnitudinem meam. Nuncio ergo vobis omnibus ſapiētibus, quòd niſi me interfeceritis, intellectus veſter non erit perfectus, & in ſorore mea Luna creſcit gradus ſapientiæ veſtrę, & non cum alio ex ſeruis meis, & ſi ſciretis ſecretum meum, ego ſum frumentum ſeminatū in terram puram, quod naſcens creſcit & multiplicatur, & adfert fructū ſeminanti: quia omne quod generatur genere ſuo, & quodlibet indiuiduum multiplicat formam ſuæ ſpeciei, & non alterius, quemadmodum ex frumento naſcitur, & ſic de alijs: & in hoc expoſui omnes figuras. Cùm itaq; egero cum vxore mea alba, pura, & humida, & munda, tactu, addo pulchritudini faciei ſuæ, bonitati & virtuti ſuæ: ipſa enim eſt obediens mihi. Vnde cùm fuero iūctus cum ea, nihil melius in mundo, nec æquipollens: ipſa enim imprægnabitur, & germinabit, & erit ſicut ego ſum in ſubſtātia & colore: quoniam hoc magiſterio multiplicatur ſemen. Ex me enim ſimile naſcitur, ſicut quando ſeminatur vnum granū frumenti, naſcitur, multiplicatur, teritur, cribellatur, & fit panis, ex quo viuit totus mundus, & fabricatur

catur minera terræ ex me, nec deficit, quia donum Dei eſt. Ego illumino aërẽ lumine meo, & calefacio terram calore meo, genero & nutrio naturalia, plantas & lapides, & demo tenebras noctis cum potentia mea, & facio permanere dies ſeculi, & illumino omnia luminaria lumine meo, & etiam in quibus non eſt ſplendor & magnitudo: quę quidem omnia ex meo opere ſunt, cùm induor veſtimentis meis: & qui quærunt me, faciant pacem inter me & vxorem meam. Itaque niſi ſeparetur à me, & miſceatur mixtione inſeparabili: & hoc fiat, quando extraxeris me partim à natura mea, & partim vxorem meam à natura ſua, & poſtea occidatis naturas, & ſuſcitamur reſurrectione noua & incorporali, eò quòd poſtea mori non poſſumus. Nam poſt reſurrectionem habebimus gloriam & fortitudinem ſempiternam, tunc gaudebũt omnes in proſperitate magna, qui ſciunt noſtrum progreſſum.

Et in hoc cõpletur precioſum Dei donum, quod eſt ſuper omne Mundi ſcientiarum arcanum, & incõparabilis theſaurus theſaurorum. Quia vt dicit Plato: Qui habet iſtud Dei donum, Mundi habet dominium: quoniam ad finem diuitiarum peruenit, & naturæ vinculum confregit. Non tamen ex eo quod habet poteſtatem conuertẽdi omnia corpora imperfecta in puriſſimum Solem & Lunam. Sed magis ex eo, quòd hominem & quodlibet animal præ-

ſeruat in conſeruatione ſanitatis. Lamina verò cryſtallina, quæ eſt Elixir albũ, ſi detur in quantum granum ſinapis febricitanti, curat ipſum. Etiam leproſus ſi per quatuor anni tempora de eadem lamina purgatus fuerit cum puluere rubeo, vnde fit Sol bis in anno, in Martio & Septembri, curatur. Et vterq; puluis albus & rubeus ſanat ſchiaticos in periculo mortis: ſanat etiam paralyſim. Item, ſi puluis teneatur ad nares in partu laborantium, liberantur: hoc dicit Hermes. Geber quoque dicit, quòd Elixir rubeum curat omnes infirmitates chronicas, de quibus medici deſperauerunt, & facit hominem iuueneſcere vt aquila, & per 500. annos viuere & amplius, vt aliqui Philoſophi fecerunt, qui vſi fuerunt eo tribus vicibus in hebdomada quantum granum ſinapis. Eſt herba quæ vocatur Saturnus de canalibus, de qua fit talis medicina. Quare nota quòd omnes infirmitates quæ à vertice capitis vſque ad plantam pedis generantur, ſi fuerint vnius menſis, in die: ſi vnius anni, in duodecim diebus: ſi ex longo tempore, in menſe curantur: quia ſicut curat omnia metalla infecta ab omni infirmitate, ſic & humana corpora. Quapropter noſter benedictus lapis non immeritò Tiriacus maior tàm corporum humanorũ quàm metallorũ dicitur: de quo Hermes Rex Græcorum, & pater Philoſophorum ait: Si de Elixir noſtro omni die vſque ad ſeptem dies

ſumpſeris

ſumpſeris pondus carrobiarum, capilli tui ca-
ni de capite tuo cadent, & renaſcentur nigri, &
ita de ſene fies iuuenis & fortis.

Arnaldus dicit: Hic lapis noſter virtutem habet efficacem omnem ſanandi infirmitatem ſuper omnes alias medicinas medicorũ. Nam animam lętificat, virtutem augmentat, conſeruat iuuentutem, & remouet ſenectutem. Non enim permittit ſanguinem putrefieri, nec flegma ſuperdominari, nec cholerã aduri, nec melancholiam ſuperexaltari: imò ſanguinem ſupra modum multiplicat, contenta in ſpiritualibus purgat, & omnia corporea membra efficaciter reſtaurat, & à læſione cuſtodit, & generaliter omnes tâm calidas quàm frigidas, tàm ſiccas quàm humidas infirmitates arctiſſimè ſanat præ omnibus alijs medicinis medicorũ. Quoniam ſi ægritudo fuerit vnius anni, ſanat in duodecim diebus: ſi verò antiqua fuerit ex multo tempore, ſanabit in vno menſe. Et breuiter omnes malos expellit humores, bonosq; inducit: confert amorem & honorem ipſum deferentibus, ſecuritatem & audaciam, & in prælio victoriam. Et in hoc completur ſecretum naturæ maximum, quod eſt ſuper omne precium precioſiſſimum ſecretum, theſaurus incomparabilis & precioſiſſimus, quem habentibus Deus in ſua mente recondat, ne inſipientibus patefiat. Amen dicat omnis viuens.

Nach meinem viel vnd manches leiden vnd
marter groß /
Bin ich erstanden / clarificiert / vnd aller ma=
ckel bloß.

ARNALDI

ARNALDI DE VILLA NOVA PHILOSOPHI ET MEDICI EXCELLENTISSIMI LIBER

dictus Thesaurus thesaurorum, & Rosarium Philosophorum, ac omnium secretorum maximum Secretum, de verissima compositione naturalis Philosophiæ, qua omne diminutum reducitur ad Solificum & Lunificum.

PROEMIVM.

ISTE namq; Liber vocatur Rosarium, quòd ex libris Philosophorũ abbreuiatus: in quo, Deo teste, nihil occultum, nihil deuium, nihil diminutum est: sed quicquid est necessariũ ad nostri Operis complementum, est in ipso. Diuiditur autem iste liber in Theoricam & Practicam: & etiam in diuersa capitula. Quippe quia iustum est, de naturali & sublimiori rerum processu non pigeat, qui de eorum sublimiori effectu tractare voluerit. Tunc enim supplicium naturæ beatæ, & naturali quale procedit intentio, cùm & ipsius studij precium securius spectat, & ad arcanam rationis seriem, in illo declinare paratus est. Nullus negligat finalem, præcipuá totius Philosophiæ matrem ab editis effodere, quæ hominem ornat moribus, & ditat benefi-

cijs: auxiliatur pauperi, & etiam corpus incolume ſanat, & præbet etiam ſanitatem. Qui enim in legendis libris deſes extiterit, in præparandis rebus promptus eſſe non poterit. Liber namq; librum aperit, & ſermo ſermonem explicat: quia quod in vno eſt diminutum, in alio eſt completum. Non enim poteſt in Practicam bene aſſueſcere, cuius mens in Theorica renuit deſudare: quoniam procedit ad Practicam, ſicut aſinus ad cœnam, ignorans quomodo, & ad quid porrigat roſtrum & os. Iſtum autem librum nominaui Roſarium, eò quòd ipſum abbreuiaui ex libris Philoſophorum quantum potui melius, & in diuerſa diuiſi capitula.

In iſta arte duo ſunt libri, quos ponam in capitula per ordinem.

CAPITVLA LIBRI primi.

Ex

De modo generationis metallorum. CAP. I.

VTrum natura omnia liquabilia sint naturaliter ex argento viuo, & sulphuris substantia: eò quòd proprium est argento viuo quod coaguletur, ex calore siue vapore sulphuris: quoniam omne siccum naturaliter exhibet suum humidum. Vapore ergo sulphuris argenti viui coagulatum est ex sua substátia terrea, subtili, aërea & digesta, admistione prima sibi vnita actione caloris: postea eleuata, decocta & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi argentum. Argentum verò viuum in prima sua radice est compositum ex terra alba, nimiùm subtili, sulphurea, cum aqua clara fortiter admista, donec fiat substantia vna, non quiescens in superficie plana. Est enim homogeneũ in natura: quoniam aut remanet totum in igne fixum, aut totũ ex eo volat in fumum, cûm sit incõbustibile & aëreum. Et hoc est signum perfectionis: & ideo cûm postea in terra sulphurea decurrit calefactum, superiùs ascendit: quoniam de sua natura est,

vt per calorem ſublimetur: veruntamen continua ſublimatione nimiùm depuratur, decoquitur & inſpiſſatur, ac in ſulphur album & rubeum gradatim congelatur. Quod quidem ſulphur diſſoluitur multoties, & poſtea congelatur per argentum viuum, illius ſublimati inceratum caloris actione, donec vix in millib. annorum ſucceſſiuè opere naturæ in metallum congelatur perfectum. Et hoc quidem vaſis mineralibus, ipſa natura mediante operatur metalla. In iſtis ergo operibus naturam imitari oportet, quicunque velit perficere medicinam imperfectorum perfectiorem.

Quòd argentum viuum eſt medicina omnium metallorum. CAP. II.

Dicit ergo Ariſtoteles, quòd argentum viuum eſt Elementum omnium liquabiliũ: quoniam omnia liquabilia cûm ligantur, in eo conuertuntur, & admiſcetur cum ipſis; quia eſt de ſubſtantia eorum: licet iſta corpora differant in compoſitione ſua ab argento viuo, eo modo quo ipſum fuit purum à ſulphure immundo ſibi extraneo. Fit enim argentum viuum ex vero ſulphure non vrente. Nam vt dixit Philoſophus: Sulphur album non vrens congelat Mercurium in bonam Lunam. Et illud eſt res optima quam ſuſcipere poſſunt qui Alchimiã operantur, & conuertunt illud in argẽtum bonum. Si verò ſulphur purum, mũdum & optimum

mum fuerit cum rubore clarum: & fuerit in eo vis igneitatis sulphureæ non vrentis, erit res optima, quam suscipere possunt Alchimistę, vt ex eo faciant Solem. Si enim fuerit argentum viuum bonæ substãtiæ, & sulphur non purum adurens, conuerte ipsum argentum viuum in æs. Argẽtum etiam viuum si fuerit petrosum, immundum, terreum, & sulphur non mũdum fiet ex eo fęrrum. Stannum verò videtur habere bonum argentum viuum & purum: sulphur autem malum, & non bene mistũ. Plumbum verò grossum argenti viui & malum, & ponderosum & luteum: Sulphur autem malum mali saporis & fœtidi ac virtutis debilis: vnde non bene coagulatur. Hæc de verbo ad verbum sunt verba Aristotelis in quarto libro Meteororum: Cui Philosopho naturali in omnibus est credendum, non fabulis nec operibus mendacibus, ab operibus naturæ omnino extraneis. Et sic fateris sequi: Et qui credit in mẽdacijs, secretum Philosophorum perdit.

Quòd sulphur extraneum siue vulgi est causa imperfectionis omnium metallorum.
CAP. III.

Notate ergo verba, signate mysteria: quoniam tota veritas istius scientiæ, ex iam dictis Philosophorum est corripienda, eò quòd à vanitate relinquatur, per ipsam duplicem corporis superfluitatem inesse: vnam quidẽ in pro-

funditatem argenti viui inclusam in principio suæ mixtionis superuenientem: alteram extra naturam suæ naturæ, & corruptibilem: quarum ista cum labore tollitur: altera verò nullo artificis ingenio tolli potest. Quare sulphureitas adustibilis calcinatione ignis tollitur, vel à corporibus deletur. Et illud ideo: quia argentum viuum tenet, & ab adustione defendit illud quod suæ naturæ est: alterum respuit igni exponens, qui ipsum inficit: vnde est amicabile, & suæ naturæ placabile. Ipsum argentum viuum argento viuo magis adhæret, & etiam magis amicatur: post illud verò aurum: post illud argentum. Vnde ex hoc relinquitur, ipsa duo magis participare suam naturam: talia verò corpora non habent tantam conformitatem ad ipsum: quoniam habent in se sulphur extraneum, terreum, immundum & fœtidum. Ideo & ipsa verè dicere possumus, quòd minus participant naturam: quoniam sunt corpora fœtida adustibilia. Et illud ideo: quia sulphur quoquomodo præparetur per artificium, semper comburit & comburitur, & nigredinem in omni opere præstat. Ideo enim dicit Auicenna: In magisterio nostro non intrat: quoniam non est de argento viuo, vel de argenti viui substantia, nec de perfectione eius, cũ ipsum semper inficiat, denigret & corrumpat. Relinquitur ergo, argentum viuum corporum esse perfectissimum, & adustionis

esse saluatiuum, eò quòd corpora illa omnino comburũtur, quantò plus suam naturam participant & possident. Vnde patet, quòd multa qualitas argenti viui est causa perfectionis in corporibus: multa sulphureitas est causa corruptionis: id est, quod quædam magis, quædam minus comburuntur secundùm examinationem ignis, vt illa quæ sunt pluris sulphureæ quantitatis continentur magis: quæ verò minus, minus. Habet enim sulphur in se duas causas corruptionis, puta inflammabilem substantiam, & terream fœtulentiam: quare per primam naturam stare facit: quoniam comburit semper & comburitur, ac semper nigredinem in omni opere præstat. Per alteram verò neque fusionem habet, neque ingressionem: quoniam si fixum fuerit, prohibet fusionem, & ipsum nunquam figitur: nisi priùs calcinetur, nullo modo funditur in artificio, quoniam in terrenam substantiam redigitur.

Quòd solum argentum viuum est perfectio omnium metallorum. CAP. IIII.

Hoc autem in argento viuo minimè contingit: quoniam figitur absque eo quòd in terram vertatur: & similiter figitur conuersione eius in terram. Nam per festinantiam ad eius fixionem, quæ fit per pręcipitationem, figitur, & in terram vertitur, & per successiuam iterata vice illius sublimationem figitur similiter,

&non vertitur in terram, imò dat fusionẽ metallicã. Et illud ideo est, quia viscosam & densam habet substantiam: cuius signum est contritio illius cum imbibitione, & commixtione cum rebus sui generis sortitus. Itaque manifesta in illa viscositas illius propter multam sui adhærentiam constat. Densam autem illud habere substantiam, manifestè videt monoculus, propter grauedinem sui ponderis immensi: quoniam præponderat auro, dum in sua fuerit natura. Est autem fortissimæ compositionis & naturæ vniformis: quia non separatur in partes, vt nullatenus se diuidi permittat: quia aut cum tota sui substantia in igne permanet stans, aut ex igne recedit cum tota sua substantia. His ergo relinquetur argentum viuum figi posse sine ipsius humiditatis radicalis consumptione, & absque illius in terram conuersione. Et ideo notatur in eo causa perfectionis vera: quoniam ipsum solum ad fusionis perfectionem sufficit in vnoquoque gradu, scilicet cum ignitione & sine ignitione. Propter enim bonam partium adhærentiam, fortitudinem suæ mixtionis, si aliquo modo partes illius inspissentur per ignem vlterius non permittit se corrumpi, nec per ingressionem furiosæ flammæ illud se in fumum patitur euolare: quoniam rarificationem sui nõ suffert propter sui densitatem, & adustionis carentiam, quæ per sulphureitatem quam non habet perficitur.

Hoc

Hoc satis sufficienter probatum est superiùs.

Sulphur quod est terra sicca grauis esse dicimus perfectionis corruptiuum: quoniam si fixum fuerit, fusionem rectam impedit: vt patet in ferro quod non funditur: quia sulphur fixum in se habere cognoscitur. Si verò fixum non fuerit, fusionem rectam impedit, vel anticipat, vel ab igne corrumpitur, comburitur & euaporat: vt patet in plumbo & alijs corporibus infirmis. Et ideo sulphur non est de virtute nostræ artis, neq; de perfectione eius: quoniam perfectionem impedit in omnibus operibus suis: sed Mercurius viuus in omnib. suis operationibus est manifestè perfectissimum & probatissimum: quoniam adustionis est saluatiuum, effusionis effectiuum cùm figitur: & est tinctura vberrimæ perfectionis, fulgidi splendoris. Et non recedit à commixto, donec est, & est amicabile, & metallis placabile, ac medium coniungendi tincturas: quoniam miscetur per minima cum ipsis. Et etiam in profundo naturaliter adhæret: quia est de natura ipsorum: veruntamen cum Sole & Luna miscetur faciliter: eò quòd ipsa magis naturam suam participant: attamen non submergit aliquid in eo nisi Sol.

Ex hoc itaque secretum elicias maximum: quòd Mercurius in se recipit, quod suæ naturæ fuerit, & alienum respuit, eò quòd sua natura gaudet magis quàm extranea. Ex hoc enim

manifeſtè relucet, corpora maioris eſſe perfe-ctionis, quæ plus Mercurij ſunt continentia: & quæ minus, minoris.

Laudetur ergo omnium opifex Deus glorioſus & benedictus, cauſator optimus & altiſſimus, qui ex vili creauit precioſum, vt cum mineralibus maximè in natura teneat ſymbolum, & dedit illi ſubſtãtiam, & ſubſtantiæ proprietatem, quam contingit vllam minimè ex rebus in natura poſſidere: quoniam ipſum ſolum eſt quod ignem ſuperat, & ab igne non ſuperatur, ſed in eo amicabiliter quieſcit gaudens: ipſum namque ſolum cùm ſit metallicum, continet in ſe totum quo indigemus in noſtro magiſterio: quoniam omnia alia cùm ſint combuſtibilia, igni cedunt, & in fauillam deficiunt.

Quòd argentum viuum continet in ſe ſulphur ſuum. CAP. V.

Manifeſtum eſt igitur quòd argentum viuum continet in ſe ſulphur ſuum bonum fixum, quo coagulatur in aurum & argentum, ſecundum diuerſum diſponẽdi modum. Nam ſecundum Philoſophum argentum viuum, & ſi fuerit purum, coagulabit illud vis ſulphuris albi non vrentis in argentum. Et illud eſt res optima vt per artificium Alchimiſtæ faciant Elixir ad argentum. Si verò ſulphur fuerit optimum cum rubore clarum: & fuerit in eo vis ignei-

igneitatis simpliciter non vrentis, erit res optima: vt ex eo fiat Elixir ad aurum. Et bene tradidit Philosophus primò sulphur album ad argentum, & postea rubeum ad aurum; quia non potest fieri aurum nisi priùs fuerit argentum: quoniam non est transitus de extremo ad extremum, nisi per medium: Non ergo potest fieri transitus de nigro ad perfectum citrinum, nisi fuerit primò album: quoniam citrinum ex multo albo & paruissimo rubeo est compositum. Nec potest fieri etiam de citrino transitus ad album, nisi priùs fuerit nigrum: quoniam non potest aurum fieri argentum, nisi primò fuerit destructum, & corruptum, & nigrum: quia quod est melius, nō potest fieri deterius, nisi per sui corruptionem. Nam generatio vnius est corruptio alterius: ideo qui scit aurū conuertere in argentum: scit & argentum conuertere in aurum: quoniam sulphur non vrēs album ad argentum, potest fieri per maiorem digestionem sulphur rubeum ad aurum: quoniam citrinatio nihil aliud est, quàm completa digestio: nec albedo aliud est, quàm nigredinis ablatio. Calor namque agens in humido, efficit primò nigredinem: & agens in sicco operatur albedinem: & in albo citrinitatem. Et hoc quidem in calcinatione plumbi attēdi potest, quod conuertitur in cinerem nigrum: postea in album: deinde in nimium citrinum, vel rubeum. Sic sulphur album vel rubeum,

habetur ex vna metallorũ materia ad plenum depurata, modo tamen diuerſo digeſta & decocta. Idcirco dicit Philoſophus, quòd omni argento ineſt ſulphur album, ſicut omni auro ineſt ſulphur rubeum. Sed tale ſulphur non inuenitur ſuper terrá, vt dicit Auicenna: quòd in iſtis duobus corporibus exiſtit. Et ideo iſta duo corpora ſubtiliter pręparemus, vt ſulphur & argentum viuum de illa materia habeamus ſuper terram, de qua aurum & argentum efficiebatur ſub terra. Ipſa namque corpora lucentia: ſunt, quibus inſunt radij tingentes, cætera corpora albedine & rubedine vera, ſecundum quòd ipſa fuerunt præparata. Nam per noſtrũ magiſterium corpus perfectum iuuat, & imperfectum perficit ſine admixtione alterius rei extraneæ. Aurum itaque cùm ſit precioſum, omnibus metallis eſt tinctura rubedinis tingens, & transformans omne corpus. Argentum verò eſt tinctura albedinis perfecta albatione tingens cætera corpora. Cum illis namque corporibus, ſcilicet, Sole & Luna miſcetur Mercurius, & figitur per ipſa maximo ingenio, quod minimè peruenit ad artificem duræ ceruicis.

Quòd vnus eſt lapis Philoſophorum. CAP. VI.

Oportet igitur inquiſitorem huius ſcientiæ conſtantis voluntatis eſſe in opere. Nemo hoc modo

modo illud præſumat attendere: quoniam in rerum multitudine ars noſtra non perficitur: vna enim eſt. Eſt enim lapis vnus, vna medicina, cui nil extranei additur, nec diminuitur, niſi quòd ſuperflua remouentur. Omne enim ſulphur, linternum: id eſt, vulgare, vel butyrum argenti viui eſt extraneum, eò quòd ſui ipſius eſt deſtructiuum, vel corruptiuũ. Econtrà verò illud non eſt extraneum, in quo habet ipſum conuerti per magiſterium noſtrum, ſcilicet in aurum & argentum. Nihil ergo conuenit rei, niſi quod eſt ei propinquius, ex ſui natura. Non enim generatur ex homine niſi homo, neque ex alijs animalibus niſi ſimilia ſibi. Quoniam quodcunque quod generatur, ſibi ſimile conſequitur. Vera igitur vtamur natura: quoniam non emendatur, niſi in ſua natura, cui nihil alienum iungitur. Nolite ergo introducere, nec puluerem, nec aquam, nec vllam rem: quippe diuerſæ naturæ lapidem noſtrum non emendant, nec intrant in eo, quòd non ſit ortum ab eo: quoniam ſi aliqua extranea ſibi apponãtur, ſtatim corrumpitur, & non fit ex eo quod fieri quæritur. Ex rebus ergo corporalibus maximè conuenientibus in natura, neceſſariò eſt medicinam colligere. Vnde oportet, quòd ipſa medicina illis in natura conueniat, & eis in profundo maximè cohæreat: ita quòd diminutum perficere compleat, & etiã quòd Mercurius per minima ante illius

fugam miſceatur: ſed nullum corpus in ſua natura manēs Mercurium coagulat, nec ei firmiter adhæret: nec etiam ipſe Mercurius per ſe medetur infirmis corporibus: quoniam in examinatione ſeparatur ab eis. Nam groſſa ſimplicibus, & ſimplicia groſſis minus bene conueniunt. Subtilioris ergo ſubſtantiæ, & liquidioris fuſionis neceſſe eſt illam medicinā eſſe, quàm ipſa corpora: & fixionis ac retentionis, quàm ſit argentum viuum in ſua natura.

Ex quibus extrahitur lapis Phyſicus.
CAP. VII.

Quæri ergo non immeritò poteſt: vnde hęc noſtra maximè poſſit elici medicina. Quibus reſpondentes dicimus, quòd in quibus eſt, ex illis elicitur. Eſt autem tàm in corporibus, quàm etiam in argento viuo ſecundum naturam, cùm vnius ſint reperta naturæ: ſed in corporibus quidem difficilius, in ipſo verò Mercurio viuo propinquius, non autem perfectius. Et illud ideo: quia nō eſt corpus dignius Sole, aut purius, aut eius vmbra, ſcil. Luna, ſine quibus nullum argentum viuum generatur tingens. Qui verò abſque iſto argento tingere nititur, cæcus procedit ad practicam, ſicut aſinus ad cœnam: nam aurum aureum, argētum argenteum tribuit colorē. Qui ergo argentum viuum cum Sole & Luna tingere nouit, venit ad arcanū, quod dicitur Sulphur album, optimum

nium ad argentũ, quod cùm rubeum efficitur, erit sulphur rubeum optimum ad aurum. Ab illis igitur corporibus extrahitur sulphur nimium album & rubeum, cùm in ipsis sit purissima sulphuris substantia, ingenio naturę summè deprauata: quod secundum Albertum clarius est & subtilius: quia in deprauatione ipsius est ars debilior natura, nec consequitur eam, licet multùm laboret. Pater enim eius est Sol, Luna mater est: quia ex illis corporibus cum suo sulphure, vel arsenico præparato, nostra elicitur medicina. Ex corporibus similiter Solis elici potest ipsa. Ex solo autem argento viuo facilius & propinquius, & perfectius inuenitur, cùm ipse sit pater omnium istorum luminarium, & omnium liquabilium, ab ipso siquidem omnia sunt: & ideo in ipsum omnia resoluuntur: quoniam natura naturam amplectitur propriam, amicabilius, magisque gaudet cum ea quàm cum extranea. In ipso namque est facilitas extractionis illius subtilis substantiæ, cùm iam in actu habeat substantiam. Relinquitur ergo, medicinam nostram esse purissimam & subtilissimam substantiam, quæ ex argenti viui materia originem suam ducit, & ex illa creata est. Non est autem materia argenti viui in sua natura, nec in sua substantia tota, sed fuit pars illius. Non autem quæ est nunc, cùm lapis noster factus est simpliciter est argentum viuum, licet fuerit pars eius:

quoniam ipſum illuminat, & ab aduſtione defendit & conſeruat, quod eſt cauſa perfectionis. Igitur cuiuſcunque cauſa tantùm generationis ſit medicina, tàm quidem in corporibus, quàm in ipſius argenti viui ſubſtantia, lapidis precioſi indagatur ſubſtantia. Conſulo tamen quòd non opereris, niſi cum Mercurio & Sole ad Solem & Mercurium, & Luna ad Lunam: quoniam totum beneficium huius artis conſiſtit in ipſis tantùm.

Quòd impoßibile eſt, lapidem perfici ex ſola metallorum ſubſtantia ſiue materia. CAP. VIII.

Igitur ſi in prima naturæ materia opus noſtrum vellemus incipere, eſſet longiſſimum & incompoſſibile, & etiam magnæ, & quaſi infinitæ requirerentur expenſæ ad hoc perficiendum. Et cùm demum per difficilimum artificium lapis fuerit factus de natura metallorum, tamẽ opus Philoſophicũ, ſiue Phyſicum nondum eſt incœptum: quippe quia eſt neceſſarium, quòd Lapis Philoſophorum elici poſſit de natura duorum corporum, antequam de eo fiat Elixir completum. Quoniam eſt neceſſarium, quòd illud quod eſt Elixir, magis ſit depuratum & digeſtum, quàm aurum vel argentum, eò quòd ipſum Elixir habet conuertere omnia imperfecta alia perfectione diminuta corpora in aurum vel argentũ, quod ipſa minimè

minimè perficere possunt: quia si de perfectione sua alteri darent, ipsa imperfecta existerent: eò quia non possunt tingere, nisi quantum se extendunt. Et ad hoc fiet operatio in lapide nostro, vt melioretur eius tinctura in eo plus quàm in sua natura, & vt fiat Elixir iuxta Sapientum allegoriam, compositum ex speciebus limpidis, condimentum, antidotum, medicina, purgamētum omnium corporum purgandorum, & transformandorum in solificum & lunificum verum. Sed moderni operantes, finem credunt operis esse cùm incipiūt opus: quoniam tamen in tātum laborauerunt, quòd opus eorum fit de natura metallorum, credūt compleuisse Elixir perfectum. Sed quando faciunt proiectionem, nihil ibi inueniunt: qui operari desistunt, vbi incipere debuissent.

Quid sit opus primum Physicum.
CAP. IX.

Opus namq; Philosophorum est dissoluere lapidem in suum Mercurium, vt in primam reducatur materiam. Vnde Philosophus in quarto Meteororum, huius artis sophisticos illudit artifices Alchimiæ, dicens: Species transmutari non posse: quod quidem similiter verum est, nisi vt species ipsæ (vt postea subdit) in primam suam materiam rediguntur, quę quidem materia prima est argenti viui, cùm ipsum sit elementum omnium ductibilium. Tunc enim

in aliam formam quàm priùs erant bene permutantur: non quidem ſpecies, ſed indiuidua ſpecierum, quoniam ipſa indiuidua actionibus ſenſibilibus ſunt ſubiecta, eò quòd in ſe ſunt corruptibilia. Species verò cùm ſint vniuerſales, actionibus ſenſibilibus non ſunt ſubiectę, & ideo non ſunt in ſe corruptibiles. Species igitur argenti, quæ eſt argēteitas, non mutatur in ſpeciem auri, quæ eſt aureitas, nec è conuerſo: quia ſpecies verè permutari nō poſſunt, ſed indiuidua ſpecierum bene permutantur, cùm in primam ſuam materiam rediguntur: quia cûm forma iſtius fuerit corrupta, vel illius, vel in primam materiam reſoluta, bene permutatur, & neceſſariò introducitur alia forma: quia corruptio vnius eſt introductio alterius. Et ſcias, quòd nulla materia poteſt ita deſtrui, quin ſub aliqua maneat forma: vnde deſtructa vna forma, immediatè introducitur alia, ad hanc operationem, vel ad illam diſpoſita. Et ideo dicit Philoſophus: Indiges tu qui vis operari quod in ſolutione, & ſublimatione duorum luminarium primò labores, quia primus gradus operationis eſt, vt fiat argentum viuum ex ipſis. Notate ergo verba, ſignate myſteria: quoniam in hoc opere declaratur, quis ſit lapis, cûm principium ſui operis ſit diſſolutio ipſius. Oportet igitur ſublimare, figere, & calcinare ipſum, vt ſic demum ſoluatur in argentum viuum, quod Philoſophis eſt contrarium.

rium. Vnde etiam dicunt Philosophi: Nisi corpora fiant incorporea, siue non corporea, vel volatilia, & è conuerso, nihil operamini. Verum ergo principium nostri operis est dissolutio lapidis: quia corpora soluta in naturam primam spirituum sunt redacta, nisi quia magis sunt fixa: quia spiritus sublimatur cũ eo. Nam solutio corporis fit cum congelatione spiritus, & congelatio spiritus est cum solutione corporis: tunc enim miscetur cum spiritibus vel spiritu, & fit vnũ corpus cum eis, vel cum eo, & nunquam separantur: sicut nec aqua mista cum aqua. Quoniam omnia tunc ad suam naturam homogeneam primã sunt redacta. Prima verò homogeneitas metallorum est argentum viuum. Cùm ergo in ipsa homogeneitate soluuntur, insimul coniungũtur, & nunquam separãtur: quoniam tunc vtrunq; agit in suum socium sibi similem. Et ideò dicit Aristoteles, quòd Alchimistæ corpora metallorum verè transmutare non possunt, nisi priùs ipsa redigantur ad suam primam materiam: tunc enim in aliam formam quàm priùs erant, bene rediguntur. Quoniam contra hoc non stat ratio: quippe quia destructa vna forma, immediatè introducitur alia, vt patet ex operibus rusticorum, qui de lapidibus faciunt calcem, & de cineribus vitrum. Sic & multò fortius potest sapiens studio suo per magisterium naturale, seu artificium nostrum ista corpora corrumpere,

& illis nouam formam introducere: quia intentio nostræ operationis non est aliud, nisi quòd eliciatur, & eligatur purissima substantia Mercurij in istis corporibus: quoniam Elixir consistit in illis tantùm, & non in alijs.

Quid sit lapis, & quo indiget in operatione, vt sit Elixir completum.
CAP. X.

Hic igitur est lapis noster famosus: quia non fit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Extrema autem nostri lapidis in primo latere est argentum viuum: in secundo verò est Elixir completum. Media namque istorum aliqua alijs sunt magis depurata, decocta & digesta: & illa sunt meliora & operi propinquiora, quod te charissime ignorare non credo, sed bene scire. Nõ ergo ob hoc erres: quoniam si seminauerit homo hæc & metet. Nam semen suo semini correspondet, & omne arbustum, proprium adfert fructum iuxta genus suum. Naturà quippe est sapiens, semper perfici appetens: quoniam in se semper continet incrementum suum. Idcirco dicit Auicenna: Nisi aurum & argentum viderem, pro certo dicerem, quòd Alchimia non est vera ars. Igitur quanuis lapis noster hic tàm in se tincturam materialiter cõtineat, quàm in corpore tenue creatus à quocunque per se motum non haberet, vt sit Elixir completum, nisi moueatur arte & ope-

& operatione. Et ideo artes diuersæ à diuersis Philosophis sunt inuentæ, vt compleatur per artificium, quod à natura est relictum incompletum: quoniam natura prona est ad sui perfectionem. Prudenter ergo & non casualiter operare, & scias naturas lapidis & fortitudines, & quis lapis, cuius lapidis sit amicus vel inimicus. Vide quòd agnoscas quod ipse fecerit. Et antequam scias grossum, fac gracile, ponderosum alleua, asperum lenifica, durum mollifica, amarum dulcifica, & habebis totum magisterium. Scias ergo quòd suarum operationum aliæ medicinę auri, quibus conuenit participare argento in aliquibus, & in aliquibus diuersificare: quoniam in principio suæ operationis opus auri & argenti per omnia conuenit: in modo verò fermentationis disconueniunt: quoniam fermentum operis argenti argentum est. Fac ergo vnamquamque speciem cum sua specie: & vnumquodque genus in suo genere: quoniam opus albi ad albificandum, & opus rubei ad rubificandum. Non ergo misceas opus vnius lapidis cum opere alterius lapidis: quoniam vehementer errares si secus faceres. Alia quippe corpora possibile est quòd separentur, sed non erunt bona sicut illa: quippe quia medicinam quam non habēt, dare nō possunt, impossibile siquidem est, non fixum figere, & immūdum mundare: quia non inuenitur in re, quod in ea non fuerit antea:

nec aliquis dare potest quod non habet. Quare licet vti possis, vel indiges tu cùm non possis habere in istis illud quod est maioris temperantię, & minoris fæcis, si indigueris vsu eorum, oportet primò vt conuertas ea in similitudinem duorum corporum perfectorum: quod nunquá fiet, nisi Sol & Luna in vno corpore coniuncta proijciátur desuper ipsa: quippe quia Mercurius cùm fit de sua natura conuersiuus, fit vnumquodq; cum singulis quos amplectitur ex planetis. Si iungatur cũ plumbo, plumbum erit: si cum ferro, ferrum erit: & si cum alijs corporibus erit consimile eis. Si autem cum istis duobus iungatur radijs, fit Elixir perfectum. Non ergo operandum est, nisi de ista nobili materia: quia non fiunt res aliqua ratione, nisi secundùm eorum naturam. Quicunque ergo quærit à natura quod in ipsa non est, fatuitas est & perditio laboris. Non comedas ergo de filio cuius mater menstruum patitur. Quem si comedis leprosus, & tu, & opus tuum: sed frustum comede de carne pingui, & habebis aurum & argentum quantum volueris. Et non quæras à natura quod in ipsa non est: quoniá fatigares animam tuam in vanum. Hæc extracta sunt à Morieno doctore veraciq; Philosopho. Nihil reputans inde lucrum si ita faceres, sed bene facias vngendum de Sulphure & lanqueto: quoniam res, cuius caput est rubeum, pedes albi, oculi verò nigri,

est

eſt magiſterium. Intellige quod dico: quoniá omnia verè ſunt veriſſima: qualia nunquam Philoſophus aliquis tradidit meliora.

Explicit liber Primus.

CAPITA LIBRI ſecundi.

De inueſtigatione perfecta lapidis Phyſici.
CAP. I.

MAnifeſtum eſt ergo per operationē medicinæ eſſe operationē naturæ, ipſamq́; medicinam eſſe eandem naturam: eò quòd ipſa medicina ſolùm eſt cōpoſita ex natura. Certum quippe eſt, omnem rem eſſe de eo, in quod reſoluitur. nam gelu conuertitur in aquam calore mediante. Clarum eſt ergo, aquam ipſam priùs fuiſſe, quàm ipſum gelu. Sic omnis lapis noſter reſoluitur in argentum viuum per magiſterium noſtrum: ergo prius ipſe fuit argentum viuum. Modus autem conuertendi ipſum argētum viuum eſt conuerſio natura-

naturarum in suam primam radicem: naturam namque conuertere, est elementa circulariter rotare: sunt autem elementa de aptitudine sua ad inuicem conuersiua, & ideò generantur & corrumpuntur, & ad inuicem alterantur. Conuerte ergo elementa, & quod quęris inuenies: quia nostra operatio non est nisi naturarum mutatio, & eorum elementorum frigidi cum calido, humidi cum sicco amicabilis commixtio. Veruntamen non conuertitur siccum in humidum, nisi priùs fuerit frigidum: id est, aqua: nec frigidum conuertitur in calidum, nisi priùs fuerit humidum: namque transitus non fit ab extremis nisi per medium. Terra non conuertitur in aërem, nisi priùs vertatur in aquam: Aër quippe & aqua sunt elementa media: ignis & terra sunt elementa extrema: aër verò est iuxta ignem, sicut terra iuxta aquam: & ideo quia aqua contrariatur igni, & terra aëri: quia aqua frigida est & humida, & ignis calidus & siccus: terra verò frigida & sicca, aër autem calidus & humidus est. Et sic aqua & aër conueniunt in humiditate, ignis & terra in siccitate: & ideo vnum in aliud conuertitur: & similiter ad inuicem, ideo immediatè conuertuntur, ac tardiùs ab inuicem separátur. Econtrà autem aër & terra, ignis & aqua ad inuicem non conuertuntur, nisi ignis in aërem, & terra in aquam priùs conuertantur. Si ergo siccum conuertitur in frigidum, & frigidum in humi-

dum,ac humidum in calidum, & calidũ in ficcum: tunc habebis totum magisterium. Modi verò regiminis ad inuicem conuertentes, sunt quatuor principales, scilicet, soluere, abluere, reducere & figere. Soluere grossum in simplũ & subtiliare: abluere, obscurum in lucidum: reducere humidum in siccum: figere volatile supra corpus fixum. Soluere, est diuidere corpora & materiam, vel naturam primam facere. Abluere, est inhumare, distillare & calcinare. Reducere, est incerare, impinguare vel imprægnare, subtiliare: figere & desponsare, resoluere & coagulare. Per primum mutatur natura interius, per secundum exterius, per tertium superius, per quartum inferius.

De primo lapidis regimine.
CAP. II.

Lapidem siccum, grossum dissoluere in argẽtum viuum, vt in suam reducatur materiam primam. Et hoc totum solum fit per argentum viuum, eò quòd ipsum solum habet Solem & Lunam ad suam materiam, vel materiam primam redigere. Sed quia argentum viuum habet in se fœculentiam terream & adustibilem absque inflammatione & aqueitatis substantia, necesse est superflua demere, & absentia implere vel supplere, si plenam medicinam volumus facere, vel trahere. Terrenam autem fæculẽtiam oportet omnino per sublimationem demere,

demere, ne humidum in proiectione creat calorem & aqueitatem ipsius. Simili modo fugitiuam oportet quo ad medicinam illius substantiam saluare, de cuius proprietate est mundare, & ab adustione defendere, & etiam figere, ac fixum facere. Ideoq; contingit ex ipsius medicinæ diuersitate, secundùm eius diuersam deprauationem, quandoque creari Saturnum ex illa, quandoque Iouem, quandoq; Venerem, quandoque verò Martem, quod ex impuritate necesse est euenire, vel accidere.

Quomodo depuratur Mercurius, & purgatur. CAP. III.

Ingenium igitur ipsius terreæ substantiæ superfluæ remotionis, est ipsum semel vel bis sublimare à vitro & sale, donec ipsius albissima sumatur substantia. Cùm verò albissima ascenderit, proijce in feruenti aqua, donec redeat in argentum viuum. Pòst tolle ab eo aquam, & operare cum eo: quoniam non est bonum operari cũ ipso, nisi priùs hoc modo purgetur. Vnde dicit Auicenna: Primùm quoque facere incipere est, quòd sublimetur Mercurius: postea solue eum vt redeat in primam materiam suam, & sublima totũ. Tunc in hoc Mercurio mũdo mitte corpora munda, æquali lance librata: veruntamen non misceas corpus album cum rubeo, nec corpus rubeũ cum albo: sed vnumquodq; seorsum dissolues in partem

quoniam aqua alba eſt ad albificandum, aqua rubea ad rubificandum. Non ergo miſceas aquam vnius lapidis cum aqua alterius, aut cũ alio lapide: quoniam vehementer errares & excæcaberis, ſi ſecus feceris. Ab hinc vice poſt vicem contere & imbibe, & coque in balneo Mariæ: pòſt diſtilla per filtrum quouſq; tranſeat ipſum: collige tamen ad partem ſuperemines nigrum: quoniam illud eſt oleum, ac verum diſſolutionis ſignum: quia quod eſt ſolutum, peruenit ad ſublimitatis finem, vnde ſeparatur ab inferioribus, aſcendens ſurſum, & petens altiora loca, vt corpus aureum. Cuſtodi autem ipſum cautè, ne euolet in fumum, & quod facis in albo, facias etiam in rubeo: quoniam hęc medicina in eſſentia eſt vna, & in modo agendi ſimiliter vna: eſt tamen in rubea additamentum citrini coloris: quia ſulphuris fixi ſubſtantia mundiſſima efficitur. Differentia tamen inter ſolarem & lunarem medicinam: eò quòd hæc quidem illud continet, illa verò non: quoniam indiget mundiſſimo ſulphure albo, ſicut hæc indiget rubeo. Sufficiunt hæc duo corpora, eò quòd aſſimilãtur quæſito, vel illi quod quæris. Sed indiges quòd in ſolutione, ſublimatione, & ſubtiliatione eorum labores. Sunt enim fortia, & indigent præparatione longinqua & operatione continua, vt primò calcinentur, & poſtea ſoluantur: quoniam cùm calcinata fuerint, faciliùs ſoluuntur: eò quia

quia calor ignis penetrans partes corporis, facit aquam ingredi post ipsum: & sic est magis solutionis susceptiuum. Veruntamen si calcinaueris corpus grossum, quod etiam dissolutiuum est, pone ad partem, & quod remanet in filtro, accipias cautè ipsum, ne perdatur in fumum, & pereat magisteriū. Idcirco cùm istud graue sit perficere & difficile, expedit corpora soluere per aquam solum: id est, per argentum viuum sine calcinatione: quoniam istud est securius, licet in operatione sit tardius. Esto ergo longanimis, & non festinanter extrahas tincturam, nec festinanter aut velociter quæras perficere: quia primus error in hac arte est festinatio: quia comburit omnia, & ad remotum perducit. Nam ignem si multū feceris, in principio mixtionis ei9 eueniet in tincturis detrimentum: quoniam comburuntur medicinæ per nimias caliditates. Vnde versus:

Dißipa rem captam prius per partem satis aptam,
Leuiter extractam sic massam contere factam.
Hæc non festinè, sed temporis ordine sine
Albumen vrinæ disponit membra ruinæ.

Patienter igitur sustine, & contere, & coque, reitera, & non tædeat te hoc ipsum reiterare: quia quæ imbibuntur, per aquam mollificantur. Et quantò magis teres, tantò magis mollificas: & quantò magis mollificas, tant òmagis partes grossas subtilias, donec vniantur, & ab inuicem non diuidantur: quoniā spiritus cum

corpore tunc inſpiſſantur, & omnia quæ impaſtantur, diſſoluuntur, & impaſtatio fit cum nimia trituratione & aſſatione. Nam per contritionem, & inceratione͂, ac aſſationem diuiduntur partes ligatæ viſcoſitate aquæ, quæ viſcoſitas eſt in corporibus. Corpora verò ſoluta ad naturam ſpiritus ſunt redacta, & nu͂quam ſeparantur, ſicut nec aqua miſta aquæ: quippe, quia naturâ lætatur: quoniá ſponſa cum ſponſo copulatur: quæ verò non diſſoluuntur, non habent partes ſubtiles, niſi mollifices. Ideo chariſſime indiges, quòd in diſſolutione lapidis labores, ſcil. partes ſuas priores diſgregas ab ipſis, vt grauioribus partibus abiectis, opus cum leuioribus perficiatur.

De inhumatione lapidis. CAP. IIII.

Lapide autem diſſoluto, accipe totum, & pone ſuper calorem temperatum, vt putrefiat & digeratur meliùs, videlicet per menſem Philoſophorum: id eſt, per triginta dies: quoniam aduſtio in animalibus per inhumationem tollitur, & decoctionem. Decoquas ergo completè, vt ebulliant omnia leui igne, & in ſuam materiam primam redeant, & ſint argentum viuum. Hoc autem habito ſoluitur illa authoritas Ariſtotelis in quarto Meteororum: Sciant artifices Alchimiſtæ: Species rerum tranſmutari non poſſe, quod quidem verum eſt, niſi priùs, vt ſubditur, in ſuam primam reducantur

mate-

materiam. Tũc autem in aliam formam quàm priùs erant, bene permutantur, non quidem ſpecies, ſed indiuidua ſpecierum permutantur: quoniam ſunt corruptibilia ipſa, & actionibus ſenſibilibus ſubiecta. Materia namque nullo modo poteſt iſta deſtrui, quin ſemper maneat ſub aliqua forma. Vnde ſoluta prima corporis forma in Mercurio, immediatè introducitur noua forma, corrupta ipſorum forma, quæ quidem forma eſt in colore nigra, in odore fœtida, & in tactu ſubtilis & diſcontinuata: & hoc eſt ſignum perfectæ diſſolutionis corporum: quia calor agens in humido primò generat nigredinem, quæ quidem nigredo eſt caput corui: ſed eſt principium operis noſtri, quod eſt diſſoluere lapidem noſtrum in Mercurium, vel in aquam mercurialẽ. Modò habes primum regimen operis.

De recapitulatione primi regiminis.
CAP. V.

Modò dicam breuiter totum diſſolutionis modum. Sublima ergo primò Mercurium, & deinde ſoluas ipſum: hinc incorpora ipſum, cũ terra lota & igne, & pariter decoque, quouſq; redeât in ſuam primam materiam. Et hoc ideo fit, vt habeamus ſulphur & Mercuriũ de illa materia, de qua aurum & argentum efficiebantur ſubtus terram: quia ſi verum ſulphur fuerit & argentum viuum, bene poſſumus ex

ipsis aurum & argentum facere. Hoc autem magisterium non est nisi pro diuitibus, & pro Mundi altioribus. Et qui habet ipsum, habet thesaurum sempiternum. In ipso ergo tria sunt inquirenda, puta subtile ingenium artificis, opera manuum & arbitrium. Quod quidem requirit diuitias, sapientiam, & libros.

De secundo regimine quod est abluere.
CAP. VI.

Secundum autem lapidis regimẽ est abluere nigrum corruptum & fœtidum, vt sit nimis lucidum, clarum, & à sordibus vacuum. Quod quidem fieri nullatenus conuenit sine elementorum diuisione & aquarum distillatione, & lapidis dissolutione: quia elementorum duo sunt lapidea, & duo sunt aquatica. Lapidea autem sunt ignis & terra: quia sunt sicca. Aquatica verò sunt aër & aqua: quia sunt humida. Ignis ergo comedit illud quod in exterioribus existit: quoniam comedit, & vastat & deuastat sordes aquarum per distillationem, & subtiliat eas per aëris leuificationem. Comminuit etiam grossitudinem lapidis per calcinationem, & deuorat eorum sulphureitatis salsedinem. Et ideo lapis noster in quatuor elementa diuiditur, vt magis subtilietur, & vt magis à sordibus depuretur, & postea firmius coniungatur. Sed namque fuit aliquid natum, vel crescẽs, nec animatum, nisi post putrefactionem.

Ideo

Ideo putrefiunt, vt magis digesta meliùs separentur. Quippe, quia si putrefactum non fuerit, fundi non poterit, nec soluetur, & si solutum non fuerit, ad nihilum redigetur.

De diuisione lapidis per quatuor elementa.
CAP. VII.

Accipe ergo lapidem sic corruptum, & diuide ipsum per quatuor elementa per distillationem. Primò per leuem ignem æqualiter continuatum. Et recipe suam aquam: deinde paulatim vigora ignẽ, donec receperit aërem igne mixtum. Quod verò remanet in fundo combustum, est terra nigra & sicca. Et scio quòd distillatio aquæ habet fieri in balneo mediante eo, quòd subtiliores lapidis partes sine calore, ad naturam simplicis aqueitatis approximantes, per eam distillabuntur. Aër verò & ignis per cineres distillantur, eò quòd per ipsum cùm ignitionem sustineant, contingit calores, & grossiores terreas partes sursum eleuari. Subtilior ergo separatio per aquam, cùm non substineat ignitionem quæ per cinerem elicitur. Isto ergo modo diuides quatuor elementa, eò quòd oportet extrahi de sua substantia humida, & non ex alia, quòd in eis est maior tinctura. De terra verò non cures cuius sit substantiæ, dum tamen fuerit alba & fixa substantia. Terra desiccàt & figit: aqua verò mundificat & abluit: aër verò &

ignis tingunt & fluere faciunt. Ideo oportet quòd ſit aqua multa, & aër multus: quoniam multitudo tincturæ tanta erit, quanta multitudo aëris erit. Studeas ergò, chariſſime, in omnibus operibus tuis Mercurium ſuperare in commixtione, vt ſatis habeas de aëre: quoniã ſi per ipſum ſolum perficere poteris, precioſiſſimæ perfectionis naturæ vincentis indagator eris. Veruntamen firmiter teneas, quòd omnium capitulorum huius precioſiſſimæ artis, non excedit precium ipſarum medicinarum expenſione quinquaginta argenteos ex prima operatione computando. Oportet tamen ipſam Medicinam diutius aſſari ſuper ignem, & nutriri puer in vberibus.

De ablutione aquæ. CAP. VIII.

Cùm autem habueris elementa, vt dictum eſt, diuiſa, ablue ea, ſcilicet, aquam & aërem ſepties diſtillando: ignem verò & terram fortiter calcinando, aquam tamen & aërem ſeparatim deſtilles: quoniam aër eſt melior quàm aqua, licet ipſa aqua abluet & dealbet terram, facienſque matrimonium tincturarum: ac aër tingit terram & infundit animam, & facit eam ſenſibilem: vnde oportet, quòd aër & aqua ſint à ſordibus mundata, & ab aduſtione tuta, donec fumatur eorum tinctura: quoniam ſi comburantur, effectu priuantur, niſi poſtea in fine coquantur. Iccirco inhumatio in fimo interpoſita

posita inter distillationes multum iuuat, vt ad perfectæ ablutionis signum melius deueniatur. Quod quidem signum est splendor & crystallina serenitas absque fæcibus, nisi fortè albis. Fæces verò aqua, quas facies in omne ablutione: id est, distillatione vice post vicem ad partem separa, & repone in terra nigra superiùs collecta. Aqua verò septies distillata serua eam ad partem: quoniam ipsa est Mercurius Philosophorum solutiuus faciens matrimonium, & aqua vitæ abluens Latonem. & sicut fecisti de alba aqua, sic facies de rubea: quoniá vnum & eundem modum habent ablutionis, & consimilem effectum, nisi quòd aqua alba est ad albificandum, & aqua rubea ad rubificandum. Non ergo misceas vnam cum alia: quoniam errabis si secus feceris.

De ablutione aëris. CAP. IX.

Ab hinc autem diuide aërem ab igne per distillationem: quoniam quod distillatum est, est aër purissimus: quod verò remanet in fundo, est ignis siccus. Considera ergo quæ dixi, vt opereris lapidem humidum, & aquam & terram solùm, & vt vtaris lapide sicco ad ignẽ & aërem tantùm. Aër sanè est oleũ, & tinctura, & aurũ, & anima Philosophorum, & vnguẽtum, quo totum perficitur magisteriũ. Intellige ergo quòd ignis cum aëre distillatur, quia conueniunt in casualitate, & non cum aqua, eò quòd

aqua refugit ignem: quia contrariantur ad inuicem. Aër ergo distillatur cum igne: quia ipsa est aqua tincta, & eius tinctura est ignis: quoniam corpus est aër spiritus ignem deferens. Si ergo lapidem miscueris cum igne, statim erit rubeus, & semper diligent se. Quodcunque ergo volueris rubificare, rubifica cum igne lapidis, & erit rubeum semper.

Quomodo ab omni re extrahitur oleum.

CAP. X.

Pone ergo super substantiam corporis, cuius oleum extrahere volueris purissimi Mercurij, tantùm quod superueniat quatuor digitis, vel plus, quod melius est: deinde accende sub eo ignem lentum: donec videris eius oleum: id est, aërem paulatim ascendere, seu eleuari super ☿, collige eum cautè, & serua seorsum. Si ergo minuatur Mercurius, adde alium Mercurium mūdum, & clausulam, & repone ad coquendum: continuè hoc facias, donec sumas eius oleum, & nihil remaneat insolutum. Distilla ergo totum per alembicum septies: quia ablutio eiusdem est eadem, sicut ablutio aquæ. Quod quidem inhumando & distillando humiditatem debebit fieri, quousque deuenerit ad crystallinam serenitatē absque fæcibus, nisi fortè album: cuius signa sunt gutta spissior, abscolor, intensior, & leuitas aërea ita: quòd si ipsum prædictæ aquæ miscueris,

ris, natabit ſuperius. Aërem verò ſic ablutum ſerua ſeorſum: quoniam eſt oleum, tinctura, & aurum, anima & vnguentum Philoſophorum, quod colorat & tingit, & figit, & fluere facit, tingit omnem laminam in eo ter extinctam, in aurum vel argentum, ſecundum quòd ipſum vel album erit vel rubeum. Non ergo miſceas oleum auri cum oleo argenti, nec è conuerſo: quoniam oleum albi ad albificãdum, rubeum ad rubificandum. Idcirco ſi illorum corporum oleum multũ fuerit, multa erit tinctura: quoniam multitudo tincturæ tanta erit, quanta fuerit olei multitudo.

Quæ differentia eſt inter aquam & oleum.
CAP. XI.

Differentia eſt inter tincturam aquæ & olei: quia abluit tantùm & mundat, oleum verò tingit & colorat. Exemplum autem huius eſt, quia ſi pannus mergatur in aquam, mundatur ab ea: & quãdo deſiccatur pannus, mundatur ab ea, & recedit aqua, & permanet in ſtatu, & in colore ſuo in quo priùs erat, niſi quia eſt magis mundus. E contrà eſt in oleo, qui ſi intingatur pannus in eo, non ſeparatur ab eo per calorem ignis vel aëreum, niſi ex toto deſtruatur, nec poterit ſeparari oleum ab ipſo panno, niſi per ablutionem, & ignis deſiccationem. Aqua autem eſt ſpiritus extrahens hanc animam à corporibus: cùm verò extra-

hitur anima ab ipsis corporibus, remanet in ipso spiritu: quia spiritus locus est eius. Anima ergo est tinctura soluta in ipso spiritu deportata, sicut deportatur tinctura tinctorum per aquam super pannum. Deinde recedit aqua per desiccationem, & remanet tinctura in panno fixa propter oleaginositatem. Si ergo est de aqua spiritus, est in quo portatur tinctura aëris, quæ cûm reducitur super terram albam foliatam, statim siccatur aqua spiritualis, & remanet in corpore anima, quæ est tinctura aëris. Spiritus igitur retinet animam, sicut anima retinet corpus: quoniam anima non moratur in corpore, nisi mediante spiritu. Cùm verò coniunguntur, nunquam separantur: quia spiritus retinet animam, sicut anima retinet terram. Vnde præcepit Hermes, animas venari in lapidibus: est enim mansio earum in ipsis. Non ergo sis in venando piger vel lentus, præcauens ne fugiant à te. Si autem fugiant, non accipias eas cum falcone. Sunt autem retentiuæ fugitiuorum. Cum eis ergo est coagulatio nostra: quoniam retinet fugientem. Seminate ergo animam in terram albam foliatã, quoniam ipsa retinet eam. Quoniam cùm ascenderit à terra in cœlum, iterumque descenderit in terram, recipiet vim inferiorum & superiorum.

Non tamen commisceas oleum auri cum oleo argenti, nec è conuerso.

De

De ablutione ignis & terræ.

CAP. XII.

Olei verò fæces quas fecerit, collige omni vice, & repone cum igne: quoniam sunt ignis ac nigredinem tenentes, id est rubedinem, quas oportet cum aqua prima terere, & suauiter comburere, donec fiat puluis omnino priuatus ab aëris humiditate. Sic enim oportet fæces, etiam aquam cum terra coniungere, igne accenso fortiter calcinare, quousque sit subalba humiditate vacua. Calcina ergo ignẽ cum igne, & terra quousque fiat munda & nigredine priuata. Quod autem ascenderit ab igne, illud est oleum rubeum: quod verò à terra, est album preciosum: quippe quia oleum quod tardius à corporibus separatur, preciosius habetur. Consequere ergo omnia tempore suo, partem à parte, & serua vnumquodque eorum.

De recapitulatione secundi regiminis.

CAP. XIII.

Oportet ergo te Platonem pro posse tuo separationem elementorum exercere, aquam & aërem abluere per destillationem, & terram comburere per calcinationem, quousque non remaneat aliquid in corpore de anima, nisi quòd non sentiatur in operatione, cuius signum erit cùm nihil à corpore euaporabitur, si de eo parum laminæ ignitæ fuerit superpo-

ſitum, tunc ſanè erit appropriatum. Nomine ſpiritus, ſubtile, purum & appropriatum: nomine corpus, ſubalbum & ſiccum. Quippe in nulla noſtra operatione eſt neceſſaria aqua, niſi candida: nec oleum, niſi album vel ſubcitrinum: nec ignis, niſi rubeus: nec terra, niſi pallida ſit vel ſubalba. Si autem ita præparaueris elementa, erit terra habilis ad ſoluendum, aqua efficax ad digerendum: & oleum in quo portatur ignis ſuperabundans ad tingendum. Si verò elemẽta talia non habueris, eſt ſignum erroris. Ergo corrige errorem tuum, quia propinquior eſt operatio, præparatio in eo, quam in opere nouo incipere. Elementa ergo abluta in vaſe ſigillato ſingulariter reſerua, & maximè oleum: quia conſumit ipſum aër propter naturæ ſuæ vicinitatem: & ſcribe ſuper totum ſic.

De tertio regimine, quod eſt reducere.
CAP. XIIII.

Tertium regimen lapidis eſt reducere aquam humidam ſuper terram ſiccam, vt recuperet perditam humiditatem: ſed cùm terra ſit ex duobus corporibus, & duo elemẽta ſint ſicca, dura & lapidea, ignis ſupple & terra in ſiccitate concordant, inſimul ſunt præparanda: quoniam vnam habent præparationem. Coniunge ergo groſſitiẽ ignis cum terra poſt aëris abſtractionem, & præpara inſimul propter

pter temporis abbreuiationem, & etiam vt bona sit eorum commixtio, & non confundatur præparatio, & vnus alium bene tingat, & ne vrantur super ignis pugnam: vnde præparare eos insimul, est magis saluum magisq; propinquum: eorum autem præparatio est, vt eorum maiorem reciperent humiditatem. Corpus namq; calcinatum est discõtinuatum, eò quòd ab aqueo est omnino priuatum. Vnde cùm nudum sit & vacuum, & multum sitiens, ebibit suum humidum aqueum.

De modo reducendi aquam super terram.

CAP. XV.

Infunde ergo primò aquam per vices conterendo, & pòst leuiter calcinando, quousque ipsa terra biberit de sua aqua quinquagesimã partem sui, sciens quòd oportet primò terram nutriri modica aqua, & pòst maiori. sic est videre in infantis educatione. Idcirco multum contere terram, paulatim imbibe cum aqua de octo in octo dies, decoque in fimo, & postea mediocriter calcina in igne, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quoniam terra fructum non gerit absque frequenti irrigatione. Et si trituratio non fuerit bona, donec aqua fiat vnum cũ terra, corpus nihil proficit. Non ergo suspendas manum à tribulatione triturationis, vel à trituratione & assatione, donec aqua fiat sicca & desiccata à terra alba: quo-

niam exiccatio cum forti trituratione & aſſatione terram facit albam. Caueas tamen ne imbibas terram niſi paulatim & paulatim cum longa trituratione, ſupple poſt exiccationem terræ. Deinde eſt pondus in hoc vbique notandum, ne nimia ſiccitas, aut ſuperfluus humor adminiſtrando corrumpant: vt videlicet tantum aſſando decoquas, quantum diſſoluendo adiecit, & imbibendo diſſoluas, quantum aſſando deficit. Ideo omni vice poſt calcinationem terræ ſuperfunde aquam temperatè, neque multum videlicet, neque parum: quia ſi multum fuerit, fiet pelagus conturbationis: ſi verò parùm, comburetur in fauillam: quare ſuauiter & non feſtinanter de octo in octo diebus terram irrigabis. Decoques in fimo & calcinabis, donec de aqua biberit quinquageſimam partem ſui. Et nota, quòd poſt imbibitionem debet humari per ſeptem dies. Itera ergo opus multis vicibus, quanquam ſit longum: quoniam non videbis tincturam, neque proficuum profectum, donec ſit completum. Studeas ergo cùm in omni opere fueris, omnia ſigna quæ in qualibet apparent, in mente tua recordare, & eorum cauſas inueſtigare. Tres quippe ſunt colores, niger, albus, & citrinus. Cùm terra egreditur, nigredo imperfecta eſt, & nigra completa. Qualibet igitur vice paulatim & paulatim vigora ignem in calcinatione, quouſque terra egrediatur alba ex

ignis

ignis fortitudine. Nam ſicut calor agens in humido præſtat nigredinem, ita agens in ſicco, generat albedinem. Idcirco ſi terra non fuerit alba, tere eam cum aqua, & poſtea calcina iteratò: quoniam azot & ignis latonem abluunt, obſcuritatem ab eo auferunt. Nam præparatio ſua ſemper fit cum aqua. Ideo qualis limpida aqua, talis limpida terra: & quantò magis fuerit abluta terra, tantò magis alba. Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis, cũ forti contritione & frequenti aſſatione aqueitatis Mercurij, maior deletur pars, ſcilicet aqueitatis, cuius reſiduum per ſublimationis reiterationem ſimiliter remouetur.

De modo ſublimandi & albificandi terram, ex recapitulatione totius magiſterij.

CAP. XVI.

Cùm autem terra exhauſerit de aqua quinquageſimá ſui partem, citò illam ſublima fortiori igne quo poteris, donec aſcendat ſurſum ad modum albiſſimi pulueris. Cùm autem videris terram ſicut nix albiſſimam, & quaſi puluerem mortuum aluthel ſpondilibus, & ad latera adhęrere, tunc ſuper eum reitera ſublimationem ſine fæcibus inferiùs remanentibus: quoniam adhæreret pars illius fixa, & fixaretur cum fæcibus, & nunquam per aliquod ingeniorum genus poſſet ſeparari ab eis. Puluis autem aſcendens à fæcibus ſuperiùs, eſt cinis

à cinere & à terra extractus, ſublimatus, honoratus. Quod verò remanet inferius, eſt cinis cinerum, cinis inferior, vituperatus, damnatus, fæx, & ſicut ſcoria. Fac ergo agnitionem inter clarum & limpidum eius, quoniam cùm albiſſimum vt nix aſcenderit, completum erit. Colliges ergo eum cautè, ne euolet in fumũ, quoniam ipſum eſt quæſitum bonum. Terra alba foliata congelans congelandum, & mundificans arſenicum. Et ſulphur album, quod Ariſtoteles dicit, quòd eſt res optima, quã recipere poſſunt Alchimiſtæ, vt de ea faciant argentum. Operare ergo cum ea ad Lunã: quoniam eſt completum. Et hoc quidem modo perficietur ſulphur album non vrens.

Quomodo ſulphur album fit rubeum.
CAP. XVII.

Igitur ſi ad aurum volueris ſulphur rubeũ, diſſolue ſulphur album ſuperius collectum in aquam rubeam per contritionem & imbibitionem, & bonam decoctionem diſſolutum, congela in lapidem coagulatum. Diſſolue iterum in aquam rubeam: diſſolue & ſublima totum per ignem fortiſſimum. Modus namque artificis opus deaurat, dirigit & coaptat quodcunque in ſimilitudinem pulueris. Aſcendens ſurſum eſt ſulphur albiſſimum: quod verò remanet in fundo deorſum, eſt ſulphur rubeum, tinctum, vt Scarlatta. Et iſtud eſt ſecundùm Ariſto-

Ariſtotelem ſulphur optimum non vrens, rubeum & clarum, & ex eo faciunt Alchimiſtæ aurum. Hoc autem argentum viuum conuertet per artificium ſecundùm Ariſtotelem in veriſſimum aurum. Ex his igitur manifeſtè relucet, Philoſophos verum dixiſſe, quod ſtultis videtur impoſſibile, ſcilicet quòd vnus eſt lapis, medicina vna, diſpoſitio vna, opus vnum, ac vas vnum, ad album ſulphur & rubeum ſimul & ſemel faciēdum. Videntes ergo omnes huius artis inueſtigatores dictam albedinem in vaſe apparentem, mirati ſunt ſtare rubedinem in illa albedine occultam: & tunc non oportet illam rubedinem extrahere, verùm & coquere quouſque totum fiat rubeum. Sic ergo de mane quando video quòd vrina mea eſt alba, indigeſta, ſtatim cognoſco quòd parum dormiui, & repono me in lecto: ſomno verò recepto vrina citrinatur: quia citrinatio non eſt niſi completa digeſtio. Hæc verò eſt veriſſima compoſitio albi & rubei ſulphuris non vrentis, quo per regimen quartum completur Elixir perfectum ad omne diminutum perficiendum in ſolificum & lunificum verum.

De recapitulatione tertij regiminis cùm ſublimatur terra. CAP. XVIII.

Nullus debet ſublimare terram ad opus ſophiſticum: ſed debet ſublimare ad Elixir noſtrum perfectum: & illa quę ſublimantur, duo-

bus modis ſublimantur: aut per ſe, quia ſpiritus ſunt: aut cum alijs, quia ſe incorporant cum ſpiritibus. Mercurius enim cùm ſit ſpiritus, ſublimatur per ſe. Terra verò noſtra cùm ſit calx, non ſublimatur, niſi quia ſe incorporat cum Mercurio. Conuerte ergo calcem & imbibe Mercuriũ, & decoque donec fiat corpus vnum. Et non tædeat te, hoc ipſum multoties iterare: quia corpus, niſi cum Mercurio ſit incorporatum, non aſcendet ſurſum. Ideo neceſſe eſt, vt quantum poteris, naturam ſuam ſubtilies: & cùm Mercurius fortiter piſtes, quouſque fiat vnum: ſublimationem non facimus, niſi vt reducantur corpora ad ſubtilem materiam, ſcilicet, vt ſint ſpiritus, & quòd corpus ſit leue ad regendum in omnes res, ſiue in Solem, ſiue in Lunam. Et hanc ſublimationem facimus, vt corpora redigantur in ſuam primam materiam, ſcilicet in Mercurium & ſulphur. Fecimus ergo hanc ſublimationem tribus de cauſis. Vna eſt: quia corpus fit ſpiritus de ſubtili materia & natura: ſecunda eſt, quòd Mercurius ſe bene incorporet cum calce: tertia eſt, quòd totum ſumat colorem album & rubeum. Iccirco quando ſcilicet calx ſublimatur ad Lunam, debet eſſe alba, & Mercurius ſimiliter albus: & calx quando ſublimatur ad Solem, debet eſſe rubea, & Mercurius ſimiliter rubeus, igne calefactus: & debet eſſe puluis inceratus: quia non bene operatur

ratur aliquis ad Solem, nec ad Lunam, niſi tali modo, & cùm Mercurius quem ſublimas ad Lunam, non commiſceas vllam rem: quia Solis calor non intrat ad Lunam, nec de Luna ad Solem. Non mittas ergo Mercurium rubeum ad album, nec album ad rubeum: ſed pone vnamquamque ſpeciem cum ſua ſpecie, & pone ad ignem accenſum, & ſublima totum: & non miſceas illud quod remanet deorſum, cum illo quod deſcendit ſurſum: ſed pone vnumquodque ad partem: quoniam quod in fundo remanet, reiterabis ad ſublimandum per mercurialem incorporamentum, donec aſcenderit totum: alioquin non ponas ipſum in magiſterium. Alembicum in quo ſublimas Mercurium, ſit vitreum, & cucurbita terrea vitreata, cuius os fundi ſit amplum, quòd poſſit Mercurius aſcendere liberius. Alembicum verò cum cucurbita debet iungi ita, quòd Mercurius non poſſit exire: quia non ſublimatur Mercurius niſi per fumoſitatem aëris. Ideo ſi locum inueniret apertum, euolaret in fumum, & deperiret magiſterium. Vide ergo quod diximus, vide: quoniam omnia verba neceſſaria ſunt, & laude digna. Hæc ergo ſufficiant ad complementum ſulphuris albi & rubei.

De quarto regimine quod est figere, & fermentum aliàs fixum, est necessarium ad figendum.

CAP. XIX.

Quartum verò lapidis regimen est figere album sulphur & rubeum supra corpus fixum, scilicet vt sulphur album figatur super argentum: sulphur verò rubeum figatur super aurum: quia secundùm Pythagoram, qui argentum viuum à corporibus extractum non coagulat in sulphur album patiens ignem, nullam viam exigit ad albedinem: qui verò dictum argentum viuum non coagulat in sulphur rubeum patiens ignem, nullam viam exigit ad rubedinem. Non ergo fatiges corpus tantum in huiusmodi rebus altis, ad quas peruenire non potes, vbi ista facere ignoras: quoniam in deuio erras. Prudenter ergo & non casualiter operare: quoniam sine fermento nec exibit Sol, nec Luna, sed aliud quod non permanet in essentia in cura naturæ, nisi occultaueris ipsum in corpore quod præparasti ab initio, scilicet Solem & Lunam. Coniunge ergo ipsum cum eo, vt generet sibi similem, & fiat Elixir id quod componis. Cùm autem coniunctum fuerit cum suo corpore, non desinit in aliud agere quousque conuertat totum. Iccirco quando vis fermentare, misce sulphur cum corpore, vt totum sit fermentum: quoniam fermentum rediget sulphur nostrum ad suam naturam,

turam, colorem & ſaporem, & per omnem modum. Quare fermentum ad album erit album, & fermentum ad rubeum, erit rubeum: quod patet, quia ſi poſueris fermentum argenti, cum ſulphure auri, rediget ad ſuam naturam: ſed non ad ſuum colorem. Similiter ſi poſueris fermentum auri cum ſulphure argenti, conuertet ipſum non ad ſuam naturã, ſed ad ſuum colorem, & econuerſo. Non ergo miſceas fermentum vnius ſulphuris cum ſulphure alterius: quoniam fermentum auri aurum eſt: argenti verò, argentum. Et nota quòd non ſunt alia fermenta ſuper terram: quia nunquam figit quòd nunquam fixum eſt, nec fuit.

Quòd pondus fermenti debet excedere pondus ſulphuris, vel eſſe æquale.
CAP. XX.

Iccirco in omni fermento debet notari pondus vtriuſque, vt ſumma volatilis ſulphuris, non ſuperet ſummam ſui corporis: alioquin ligamentum ſponſalitij verteretur in ſpiritus fugam non fixi. Vnde dicit Plato: Si purum ſulphur proijciatur ſupra multitudinem corporis, ita vt ſuper habeat potentiam: conuertit ipſum citò in puluerẽ, cuius color erit ſicut corporis, ſuper quod proijcitur ſpiritus, ſcilicet auri vel argenti. Dicam ergo inferiùs pondera omnium: ſed quia ſulphura non poſſunt ingredi corpora niſi mediante aqua, cum qua

faciat medium inter ſulphur & fermentum in omni diſpoſitione. Primò pones, vt dicit Auicenna, terram: quoniam ipſa eſt iuxta fermentum. Secundò pones aquam. Tertiò pones aërem: quoniam eſt iuxta aquam. Quartò pones ignem: quoniam eſt iuxta aërem. Veruntamen non ponas ignem in Elixir ad album: quoniam Elixir ad album tribus completur elementis in quibus non eſt ignis: rubeum verò omnibus quatuor vtitur rotis. Aperi ergo & claude: ſolue & noda ab his, & deſicca: quoniam aqua eſt medium coniungendi tincturas illorum, ſcilicet olei, aëris & ignis. Dico ego nunc verbum Philoſophicum: Si prius mittas oleum, mortifica tamen in terra: quoniam aqua intraret. Si autem poſueris: poſtea oleum ſtabit ſuper aquam: ſi verò poſueris aquam, & poſtea terram, erit aqua ponderoſior quàm terra. Tinge ergo aquam cum terra vt ei adhæreat. Si vnum de quatuor occidiſti, omnes ſunt mortui. Si vnus habeat de anima plus quàm alius, nil valet. Appropria ergo fermentum quod eſt anima ante fermentationem, vt ſit puluis calcinatus, ſolutus, & induratus: quoniam ſi bene non præparas fermentum, nil valet tuum magiſterium.

Qua

Quæ sunt vtilitates magisteriorum.
CAP. XXI.

Si non diuidis lapidē per quatuor elementa, non poteſt coniūgi cum corpore. Et ſi non miſceas de ipſo corpore cum eo, ſuper quoduis facere proiectionem in Elixir, non colorabitur corpus ſuper quod debet proijci, ſicut decet. Et ſi non ſublimas totum quod mittis in Elixir, erit aurum & argentum actu: etſi non præparas corpus tuum, non ſuſtinebit ignem. Et ſi non caueas tibi in inducendo & mollificando, non erit habile aurum & argentum ad operandum. Iccirco calx quæ mittitur in Elixir, erit ſublimanda, vt ſit omnino ſimplex & viua. Cùm autem vis facere proiectionem de Elixir, facias calcem de illa materia, cuius fuerit corpus, ſuper quod proijcere volueris: & mitte ibi fermentum, ſicut ſuprà dixi: Si eſt aurum, de auro: ſi argentum, de argento. Quoniam ſpōſalitium non eſt aliud, niſi quòd coniungas fermentum cum corpore, quod ego dico. Hi ſunt ſulphur album & rubeum: de quibus dictum eſt ſuprà, ſcilicet, quòd vis proijcere Elixir. Et nota quòd Elixires ſunt plures ſimplices, quæ debent fieri de lapide & corpore: & fermentum quod miſces in Elixir, debet eſſe puluis bis & ter ſublimatus. Nam quoties ſublimabis aliquod corpus cum commixtione ſublimati ſpiritus, toties lucra-

beris in proiectionis mille partes. In quanto ergo alicuius corpus tuum, in tanto habebis melius, vt poſſis proijcere vnum pondus ſupra centum: & centum ſuper mille, & mille ſuper decem millia: & decem millia ſuper centum millia, & mille millia ſuper decem numeros, & ſic in infinitum.

Quomodo debemus ſeruare quantitatem vniuſcuiuſque. CAP. XXII.

Cùm volueris lapidem noſtrum præparare, ſcias quantum eſt de ipſo: de aqua, de aëre, de igne, & de terra. Cùm fuerit calcinatus, erit in eo calor maior, ſiccitas minor, frigiditas minor, humiditas minor. Cùm fuerit præparatus, erit in eo calor maior, ſiccitas minor, frigiditas minor, humiditas minor. Cùm volueris ipſum conuertere, ſcias quantum amiſerit de ſua prima natura in omni regimine: quoniam ſi neſciueris, nil valet opus. Iccirco quando reſoluitur, redigitur in frigiditatem minorem, humiditatem minorem, caliditatē minorem, ſiccitatem minorem. Cùm verò abluitur, redigitur in humiditatem maiorem, frigiditatē minorem, caliditatem minorem, & ſiccitatem minorem. Cùm verò reducitur, in ſiccitatem maiorem, & calorem minorem, frigiditatem maiorem, & humiditatem minorem. Cùm figitur redigitur in calorem minorem, humiditatem minorem, frigiditatem minorem, ſiccitatem

tatem maiorem. Quippe quia in fixione lapidis apponimus sibi Mercurium calidum,& humidum præparatum vltra illud, quem habuerit naturaliter ante suam solutionem. Intellige hanc reuersionem, solutionem, vel lapidis differentiam de differentia in differentiam, & cur hoc & quomodo. Omne quod mutatur, aut mutatur in melius, aut in peius, aut in simile sibi: nullum est lucrum. Si mutatur in peius, tunc est damnum: si in melius, tunc est commodum: conuerte ergo lapidem de bono in melius,& erit Elixir completum.

Quomodo elementa sunt corrigenda: & quomodo acquiritur fusio medicinæ non fundentis.
CAP. XXIII.

In coniunctione lapidis attende tres colores principales: primò nigrum: postea album, & postea rubrum. Obserua igitur diligenter, ne corpus tuum rubeat ante nigredinem, & pereat tinctura per combustionem. Si verò rubuerit ante nigrediné, corrige errorem decoquens omnia simul in aqua alba, donec conuersa fuerint in nigredinem: sic etiam facies si rubuerit ante albedinem. Non ergo negligas inhumationis decoctionem: quoniam tollit combustionem, & perditam restaurat humiditatem. Si verò medicina non commiscetur, corrige per dissolutionem eius quod ingreditur, & per commistionem ambarum solutio-

num facit ingressum omne quod illi pro minimo coniungitur. Hæc autem solutio non per aquam vulgarem cópletur: sed in aquam Mercurialem: & completur similiter per solutionem. Fusio facilis in rebus non fusibilibus, vt apertiùs ingredietur & alterentur cum complemento. Vnde medicinam calcinamus vt citiùs soluatur: & eá soluimus vt meliùs mundetur figura, & fundatur, ac vt ab ea suscipiant corpora meliore impressionem aut ingressum, & facilem fusionem dare materiei cum multiplici reiteratione solutionis spirituum non inflammabilium super illa, videlicet, aëris & aquæ Mercuriorum non fixorũ. Aut cum multiplici reiteratione solutionis Medicinæ non fundentis. Est tamen bona cautela ad fusionem præstandam Medicinæ fundentis, vt soluatur corpus fermenti, supple albi vel rubri. De cuius intentione sit per eam mutari & alterari: & etiam soluatur Medicina: id est, Elixir: imò terra alba, supple, vel rubra: de cuius intentione sit ingredi cum alteratione. Non ergo negligas inhumationis decoctionem: quoniam tollit combustionem, & perditam restaurat humiditatem. Si verò medicina non commiscetur, corrige per commistionem eius ambarum, solutionem facit ingressum omne quod illi pro minimo coniungitur. Hæc autem solutio non per aquam aut in aquam vulgarem cópletur, sed in aquam mercuria-

curia-

curialem, & completur similiter per solutionem. Fusio facilis in rebus non fusibilibus, vt apertiùs ingrediantur & alterentur cum complemento. Vnde medicinam calcinamus, vt citiùs soluatur: & eã soluimus vt meliùs mundetur figura, & fundetur, ac vt ab ea suscipiant corpora meliorem impressionem, aut ingressum, & facilem fusionem dare materiei, cum multiplici reiteratione solutionis spirituum non inflammabilium super illa, videlicet aëris & aquæ Mercurij non fixorum: aut cum multiplici reiterationis solutionis medicinæ non fundentis. Est tamen bona cautela ad fusionem præstandam medicinæ non fundentis, vt soluatur, & corpus fermenti supple albi vel rubei. De cuius intentione sit per eam mutari & alterari, & etiam soluatur Medicina: id est, Elixir, imò terra alba supple, vel rubea, de cuius intentione sit ingredi cum alteratione. Non fiet tamen omnium istarum partium solutio, sed quarundam: quoniam solutio earum non est aliud, nisi quòd in humidum reuertuntur, & sulphuris salsedines auferuntur. Dehinc illud corpus & non aliud corpus imbibatur vice post vicem, donec fundatur citissimè super laminam ignitam. Quoniam ex his artificiorum ingenijs, necesse est Medicinam & commisceri, & fundi, ac etiam ingredi perfectè cum alterationis complemento. Si autem metallum quod conuertere

debes per medicinam, non fuerit ſufficientis coloris, addatur plus de Medicina ipſa: ſi verò de colore minus habuerit, ſcilicet in Sole: quia Luna non poteſt eſſe nimis alba, ponatur minus de medicina, & plus de metallo conuertendo. Si autem medicina non remanſerit bene, quod eſt defectu fixionis, ſuccurre per reiterationem ſolutionis & congelationis, atque per multiplicem non fixæ partis ſolutionem, ſuper partem fixam, donec tamen ex ignis aſperitate quieſcat, & non fugiat ab igne aſpero. Si autem non fundatur grauius quod eſt ex defectu cerationis, ſuccurre ei cũ oleo: id eſt, aëre guttando guttam ad guttam ſuper ignem leuem, donec fundetur vt cera: quoniam quando inceras, miſce de re calida & humida magis quàm de frigida & ſicca. Et quando figis, miſces magis de re frigida & ſicca, quàm de calida & humida. Ergo intellige quæ dico: quoniam huius operis perfectio, eſt naturæ permutatio.

De ponderibus obſeruandis in fixione.
CAP. XXIIII.

Omnia ſub termino definito & diſpoſitione certa conſiſtunt. Iccirco vnicuique pondus, & omnis menſuræ pondus in omni opere opus eſt. Caue igitur tibi in commixtione Elixiris, & operare ibi ſapienter, vt ſcias quantum debeas ibi apponere de aqua, de aëre, de

terra,

terra, de igne: alioqui si secus feceris, opus nō valebit: quia si ponis de terra magis vel minus quàm opus fuerit, vel quàm requiritur in Elixir: quòd si magis poneretur, faceret eas humidas nimis & non figerentur. Similiter in aqua: quia si amplius poneretur vel minus, faceret simile damnum. Si plus esset, faceret humidum & malè: Si minus faceret siccum & durum. De aëre si plus esset vel minus, simile damnum: si plus esset coloraret nimis: si minus esset, non haberet colorem. Ignis etiam lapidis simile damnum faceret: quia si plus esset, combureret: si minus & parum esset non siccat totam humiditatem quam debet desiccare, nec calefaceret: tamen ad album non ponas ignem: sed loquor de omnibus Elixiris. Iccirco pondus vbique notandum est, ne nimia siccitate authorum superfluitate magisteriū corrumpatur. Quare fermentum iuxta adæquationis incrementum est semper apponēdum. Nam nulla erroris offensa nocebit, si ad illud pondus superrecurreris. Quicquid igitur in Elixiri est grauius & stabilius per ipsius ponderositatem sibi nomen terræ vsurpat. Non minus quoque fermentum: quia cùm sulphur coniungitur, terræ nomen assumit. Quæ verò sublimantur, & etiam euolant, aquæ & aëris sibi nomen apponunt. Cùm ergo coniungis talia vt figantur in terra: si ad album est, sit ne terra plus quàm de alio aliquo elemēto: alioquin

terra non figeret ſpiritum, imò ſecum euolaret in fumum. Verùm illud ſit plus ſecundùm rationem iuxta adæquationis menſuram. Verbi gratia: ſi eſt de aëre vnum pondus & dimidiũ: de aqua duo pondera debent eſſe: tria põdera de terra minus quarta. Et terræ fermentum ſit ter tantum, quantum eſt ſulphur album: vt ſi vnum pondus fuerit de ſulphure albo, tria pondera erunt de fermento. Quantum ergo fuerit aër & aqua tantum debet eſſe de terra minus quarta: de aqua duo, de aëre vnam, & dimidiũ de igne. Dicam ergo breuiter vt intelligas: ad Lunam pone tria pondera de terra, ſcilicet fermentata minus quarta, duo de aqua: de aëre vnum & dimidium, & erit Elixir completum. Ad Solem verò cùm ipſe ſit calidior Luna, debent eſſe pondera terræ, tria de aqua, & tot de aëre, & vnum pondus & dimidium de igne. Nam pondus ignis medium eſt pondus aquę: nec eſt in hoc additio, nec diminutio: quoniã ſi ſit multa aqua & paruus ignis, extinguitur ignis. Et ſi ſit ſimiliter multa terra & paruus ignis, extinguitur ignis. Et ſi ſit ſimiliter multa terra & paruus ignis: ecõtrà tamen eſt de aëre: quia aër nutrit igñe, ſicut aqua nutrit terram. Nam ignis viuit de aëre, & aër de iuuamento aquæ, & aqua de iuuamento terræ. Fige ergo aquam in terram, vt aër poſſit figi in aquam: quoniam ſi aqua occidiſti, omnes ſunt mortui. Veruntamen aqua non figitur ſine terra: quia

Conſurgit

Consurgit nullus vnquam sine semine fructus,
In quo dum moritur semen fructum dare fertur:
Quoniam cùm terra sit in se fixa, retinet secum & figit alia elementa. Aqua verò cùm sit humida & frigida, circundat terram, & constringit & tenet eam: quoniam frigidum & humidum est siccitatis constrictiuum. Veruntamen impressionem citò recipit, & citò dimittit. Siccum autem grauiter impressionem recipit, & grauiter dimittit. Ideo cùm humidum & siccum se inuicem temperauerint, adipiscitur siccum ab humido per partium constructionem, vel per continuationem, & facilem impressionem, & acquirit humidum à sicco, vt firmiter teneat impressionem, & quòd omnem patiatur ignem. Vnde per hoc humidum prohibet siccum à separatione. Et propter hoc siccum prohibet humidum à sua fluxibilitate. Aër verò circundat aquam, & clarificat eam, vel rarificat terram, & tingit, vel figit ipsam, vt sit apta ad extensionem & fusionem. Ignis autem totum compositum maturat, subtiliat, rubificat, permiscet aërem, & consolidat, ac terræ & aquæ constringit frigiditatem, vt ad incolumis redeāt æqualitatem complexionis. Elemēta ergo grauia vt terra & aqua, plus iuuant ad fixionem & tincturam. Non comedas ergo quòd non bibas, sed comede vnum post aliud secundùm rationem: quia caliditas maior facit corpus citiùs quàm oporteat. Non

ſis prodigus, non auarus, ſed moderata pondera ſerues, ſecũdùm æqualem & inæqualem complexionem. Intellige ergo quæ dixi, quia nihil omiſi quod ſit verum.

De fixatione elixiris in compoſitione ad album, & de reductione aquæ.
CAP. XXV.

Illumina corpus antequam imponas animam: quia corpus niſi ſit ablutum, non retinet ſpiritum. Sit ergo potus poſt commixtionem, nõ autem commixtio poſt potum. Alioquin facies ventrem humidum, & non recipiet ſiccitatem: bene ergo fige: bene commiſce: & bene tinge, & ſic totum habebis magiſterium. Idcirco ciba tres partes puriſſimę Lunæ minutim limatæ cum duplo ſui Mercurij albi, terendo totum inſimul fortiter in mortario porfirico, donec Mercurius imbibat limaturam, & fiat quaſi butyrum, ita quòd nihil inueniatur de limatura: hinc ablue fortiter cum aceto, & ſale communi præparato, donec acetum inde purum exeat & clarum: tunc ablue ſalem cum aqua dulci & clara ad ignem ſiccata. Abhinc verò adde prædicti ſulphuris ſublimati, & congelati albi partem vnam, conterendo inſimul totum, donec redeat quaſi corpus vnum: deinde incera ipſum cum vna parte ipſius, ſcilicet ſuæ aquæ: & mitte ad ſublimandum, vigorando ſuper ignem paulatim &

paula-

paulatim, donec ſublimetur: & quicquid fuerit ex eo volatile: deinde infrigidatum extrahe: & quod ad latera vaſis ſuperuolatum fuerit, cum aliqua parte ſuæ aquę, reduc ſuper fæces ſuas terendo, imbibendo & aſſando, donec fiat ſicut paſta, & remitte ad ſublimãdum: ita continuè reiterata contritione & imbibitione, aſſatione & ſublimatione, vigoratur ſuper ignem donec figatur terra cum duplo ſui de aqua: & nihil penitus ſublimetur ab ipſa: & reducas ſemper quod ſuperius aſcendit ſuper illud quod inferius remanet fixum, quouſque totum figatur deorſum. Nam ſulphur fixum cùm ſit coagulatis coagulatiuum, naturaliter congelat ſuum Mercurium per frequentem ſublimationem ſuper ipſum. Exemplum autem huius eſt terra & aqua, & cûm aqua commiſcetur cum terra: ipſa terra abſorpſit aquam ſua ſiccitate, & inſpiſſat eam aquam ſua denſitate, & eam facit ſibi ſimilem ſua groſſicitate: quoniã omne ſiccum naturaliter appetit ſuum humidum, & in ſuis partibus continuitate. Vnde oportet experimentum iſtius ſcientiæ ad plenum cognoſcere vires naturæ, & eiſdem firmiter adhærere: quoniam naturæ ſufficiens eſt tibi vel ſibi, & ſimiliter in omni quo indiget eadem ſui perfectione. Ipſa ſiquidem cûm ſit ſagax, eſt ſolicita in creatione ſui corporis, cuius ſolicitudinis non eſt finis. Sufficit ergo vobis, chariſſime, naturam ſapiẽter diſponere

extrinsecus: quoniam ipsa sufficienter extrinsecus disponet ad sui operationem. Motus siquidem ipsius sint adhærẽtes sibi viæ vni modo meliori & certiori, qui possint excogitari, vt patet ex creatione cuiuslibet generati. Idcirco tardamentum & præparamentum debent esse in magistris Philosophorum & operantium: quia natura motum præterire non poterit, nisi per contrarium impedita fuerit. Certum namque tempus est, quod ipsa habet ad imprægnandum, pariendum, & nutriendũ, ac operandum. Vnde cùm terram habueris imprægnatam, expecta partum: Cùm verò pepererit filium, nutrias eum, quousque possit tolerare omnem ignem, & tunc poteris facere proiectionem de ipso.

De reductione aëris super Elixir ad album. *CAP. XXVI.*

Igitur cùm aqua fuerit fixata, tere & imbibe eam imbibitione rorida cum vna parte aëris sui, & pone ad sublimandum, faciens sub eo ignem primò lentum, postea fortiorẽ, quousque per continuam sublimationis reiterationem totum figatur deorsum, tunc per diem ac noctem facies sub eo ignem fortem: secunda die cum sua nocte fortiorem: tertia die cum sua nocte fortissimum, sicut est ignis fundendi. Sic enim aër figetur cum aqua & terra: quia natura lætatur naturâ, & natura docet natu-

ram

ram præliari contra ignem per ſe combuſtibilem. Nam fugienti obuiante perit fuga: quoniam auis plumata detinetur ab implumata deorſum in terra.

De inceratione Elixiris albi.
CAP. XXVII.

Ab hinc ergo extrahe de lamina cryſtallina, quam in fundo reperies lucidam, ℥.j. tere & cera inceratione vltima, guttando ſuper ipſum guttam ad guttam in tenui crucibulo ſuper ignem leuem de ſuo aëre albo iam dicto, donec fundatur ſicut cera ſine fumo: tunc proba ſuper laminam ignitam: ſi ſe reſoluerit velociſſimè ſicut cera, cerata eſt: ſi verò non, reduc ipſum ad cerandum guttam ad guttam de oleo ſuo albo, donec fundatur vt cera ſine fumo. Et hoc quidem eſt prçceptum omnium Philoſophorum, vt cùm per ſublimationes fixaueris mundiſſimam terræ partem, reiteres ſublimationem reſiduæ partis non fixæ ſuper eam fixam, donec ea ſimiliter figatur. Hinc tẽta ſuper ignem: ſi bonam dederit fuſionem, tunc ſufficienter ſublimationem reitera. Si verò non, reitera ſuper illam vicem non fixę partis ſublimationem, donec fundatur citò ſicut cera ſine fumo. Tunc extrahe & infrigidari permitte: quoniam eſt Elixir completum, impręciabile precium, conuertens omne corpus diminutum, in infinitum ſolificum & lunifi-

cum verum. Proijce ergo vnum pondus de eo super mille partes Mercurij cum sale & aceto abluti, & fiet pura Luna melior quàm de minera. Sic etiam si super imperfectorum corporum vnumquodque fuerit de eo proiectum, in verissimum transfertur argentum. Modus itaque huius compositionis verissimi Elixiris tradidi vobis completo sermone, ad quam per illum potestis peruenire indubitanter. Solicitè ergo ad hos ingenieris modos regiminis exercere, & eorum virtutem ad vnguem inuenies. Quod quidem nec per se, nec fortè vt putes, miraculosè si arte perficitur in operatione. Operare ergo quodcunque volueris: quia vltra consilium istud, non possum aliud.

De compositione Elixiris rubei.
CAP. XXVIII.

Eodem modo fit Elixir rubeus ad Solem, sicut album ad Lunam. Pro qualibet re alba ponas rubeam, & loco limaturæ Lunæ pone limaturam Solis, & aquam Mercurij rubificatam priùs cum igne lapidis. Nam in opere lapidis ad rubeum, non intrabit nisi rubeũ, sicut in opere albo nisi album. Solaris namque medicinæ non vrentis: præparatũ sit additamentum rubei sulphuris per modum figentem & calcinantem in triplo fermenti præparati cum astutiæ industria. Administrare perfectè per modum solutionis, & sublimationis multiplicem cum

cem cum reiteratione multa, quousque non fixum cum fixo figatur deorsum: quoniã huius solutionis & fixionis modus est per reiterationem partis residuæ nõ fixę sublimationis cum fixo ingeniosè coniungendi per minima, quousq; eleuetur cum ea, & iteratò figetur cum illa, vt stet. Cùm verò tres partes aquæ suæ rubeæ fuerint secum: per hũc modum sublimetur, vice post vicẽ cum eo, donec figatur deorsum: & pone ipsam per diem ac noctem in igne tepidissimo, vt meliùs depuretur & figatur in eo. Hinc extrahe, & cera sine fumo cum eo stás & penetrans, profundius tingens & manens. Proijce ergo vnum pondus de ipso supra mille partes Lunæ, vel ☿ abluti cum sale & aceto, & fiet Sol verissimus in omni examinatione, & melior valde, quâm de minera productus, quia aurum & argẽtum ipsius elixiris excedit aurum & argentum mineræ in omnibus suis proprietatibus. Vnde dicũt Philosophi, quòd aurum & argentum eorum, non sit aurum nec argentum quod est vulgi: quoniam additur eis additio magna in tinctura & præseruantia in igne, & proprietatibus multarum vtilitatum ad omnem infirmitatem expellendam.

De multiplicatione medicinæ.
CAP. XXIX.

Si verò medicinas istas cùm fixæ fuerint, & datis oleis suis albis vel rubeis, donec fluxe-

rint ſicut cera, diſſolueris in Mercurium ſuo albo vel rubeo, donec fiat aqua clara. Et poſtquam in leui decoctione congelaueris, & cum eorum oleis, & ſic ſuper ignem denuo cerauerís, quouſq; fluunt citiſſimè, duplicabitur virtus eorum in proiectione: & ſi eas cùm ſolutæ fuerint, ſemel ad minus diſtillaueris, in centuplo augmentabuntur virtutes eorum. Modus verò multiplicationis medicinarum, eſt vt diſſoluas vnumquenque illorum ſpirituum in aquam ſuam per inhumationem ſingulariter, poſtea oleum, deinde ignem, & remanebit terra deorſum: Reduc ergo aquam per ſublimationem ſuper terram: donec bibat eam, ſcilicet aquam totam, & figatur cum ea: deinde imbibe eam ex oleo & tinctura, donec figatur in ea, & etiam fundatur ſicut cera. Proijce ergo ſupra quoduis corpus, & ex eo tantum quãtum vis: quoniam in duplo multiplicabitur tinctura eius. Et ſi vna pars ſui primò conuertit cum ſuis corporibus centum partes: ſecundò conuertit mille: tertiò decem millia: quartò centum millia: quintò mille millia in ſolificum & lunificum verum. Vnde eſt notandum, quòd quantò plus ſoluitur medicina, & ſublimatur, & congelatur, tantò melius & abundantius operatur: quoniam in omni ſua imbibitione & ſublimatione acquirit ſibi decẽ in proiectione. Non ergo eſt faſtidium in reiteratione ſublimationis & coagulationis; quoniam per eas

medicina meliùs digeritur, vnitur, figitur, & perfectiùs operatur.

Quomodo debemus intelligere ſolutionem, ſublimationem, & coagulationem.
CAP. XXX.

Veruntamen non putes me docere ſolutionem hîc, vt Elixir reducatur in aquam : ſed vt ſubtilies ipſum in quantum potes, & diuidas ſuas partes in fixione coniunctas, ſuumque ſiccum conuertas, & humidum & groſſum in ſimplum: quoniam opus ſolutionis inuentum fuit ad ſublimandũ, & non propter aliud. Vnde coniunctio corporum cum ſpiritib. fit cum diſſolutione, & non cum ſublimatione: quia corpora non indigent niſi ſublimatione, vt meliùs cum ſpiritibus coniungantur. Eorum verò ſublimatio eſt in aquam diſſolutio: quia deſtillatio trahit lapidem de potẽtia ad actum, eò quòd facit omnino eum ſubtilem. Vnde cùm corpus totaliter ſubtiliatur, ſpiritus vniuerſaliter cum eo coniungitur, & non per aliquod ingeniorum genus ab inuicem ſeparatur. Quoniam confirmatio ſpirituum cũ corporibus fit cùm corpora fiunt ſubtilia, vt retinere poſſint ſpiritus. Et ideo qui corpora poterit ſeparare cum prima ſublimatione, finem conſequitur optimum : quoniam in coniunctione ſpirituum cum corporibus tota debet eſſe intentio operantis. Et coniunctio eorum

ſcilicet ſpirituum fit, cùm corpora ſubtilian-tur, vt ſpiritus & corpora fiunt ſubtilia per diſ-ſolutionem, contritionem, & aſſationem eo-rum cum ſpiritibus. Intellige ergo quæ dixi: quoniam vtile eſt totum, & nihil ſuperfluum eſt in dictis meis. Si verò non intellexeris, ite-ra lectionem multoties, vt totum intelligas. Vide ergo & intellige, & ſecundùm ea opera-re: quoniam quicquid diximus aliena verita-ti, viuit Deus in nullo deficiens, deprehendes declinare. Quare niſi deſpicias, nec labor pri-uabitur fructu. Idcirco ſi verò ſubſcripta non intellexeris, non me reprehendas, ſed tuam i-gnorantiam calumnieris: quoniam infortuna-tus es, ſicut ille cui nunquam Deus aliquid tribuit, vel condit boni.

De modo faciendi proiectionem,
CAP. XXXI.

Sed quia graue eſt mille millium partes ſi-mul fundere, cùm volueris proiectionem fa-cere, hoc modo facies: Recipe centum partes Mercurij cum ſale & aceto abluti, & pone in crucibulo ſuper ignem. Cùm autem cœperit feruere, pone vnam partem tui Elixiris dicto modo præparati ſuper centum partes illius Mercurij abluti, & fiet totum medicina ſuper alium Mercurium ablutum. Deinde proijce: id eſt, partem medicinæ iſtius congelatę ſuper 100. partes ☿ abluti, in crucibulo feruentis ad ignem,

ignem, & fiet totum medicina. Poſtea pone vnam partem iſtius medicinæ vltimò congelatæ ſuper centum partes Mercurij abluti, & fiet totum aurum vel argentum in omni iudicio secũdùm quod primum fuerit Elixir rubeum vel album, ſupple pręparatum, & vt dictum eſt compoſitum. Et hoc quidem eſt Roſarium Philoſophorum, ferens odoriferas roſas tàm rubeas quàm albas, extractas breuiter à libris ipſorum, nihil habens ſuperfluum vel diminutum in infinitum perficiendum, in ſolificum & lunificum verum, ſecundũ quod Elixir fuerit præparatum. Sic etiam habet virtutem efficacem ſuper omnes alias medicorum medicinas omnem ſanandi infirmitatem, tàm in calidis quàm in frigidis ægritudinibus, eò quòd eſt occultæ & ſubtilis naturæ: conſeruat ſanitatem: roborat firmitatem & virtutem: & de ſene facit iuuenem, & omnem expellit ægritudinem: venenum declinat à corde: arterias humectat: contenta in pulmone diſſoluit, & vlceratum conſolidat: ſanguinem mundificat: contenta in ſpiritualibus purgat, & ea munda conſeruat. Et ſi ęgritudo fuerit vnius menſis, ſanat vna die: ſi vnius anni, in duodecim diebus. Si verò fuerit aliqua ex longo tempore, ſanat in vno menſe, & non immediatè. Hæc medicina ſuper omnes alias medicinas, & mundi diuitias eſt oppidò perquirenda: quia qui habet ipſam, habet incomparabile theſaurum.

De recapitulatione totius magisterij. CAP. XXXII.

Pertractatis igitur regiminibus totius huius summi operis secundùm exigentiã sui sermonis cum causis omnibus sufficientibus, restat breuiter vt teneatur memoriale totum recapitulare sub completa breuitate sermonis. Dico ergo, quoniam totius operis intentionis finis est, vt sumatur in capitulis notus, & cum operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis primi gradus, vt à corruptibilitate mundetur, & impuritate purgetur. Demum cum eo soluto per ipsius additamentum album vel rubeum, donec in vltima sublimitatis materia perueniat, & vltimò volatile fiat. Ab hinc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis asperitate quiescat. Demum verò fixum lapidem cum non fixa parte seruata, per modum solutionis & sublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum solutum, & iteratò volatilem: ac iteratò volatilem fixum quousque fluat, & alteret in complemento solifico & lunifico certo. Et in hoc completur arcanum preciosissimum, quod est super omne huiusmodi arcanum impreciabile precium, & omnium Philosophorum thesaurus. Idcirco, charissime Domine, exerceamini ad illum cũ laboris instantia, maximè in diuturnitate meditationis immensæ: quoniam cũm illa Elixir com-

completum inuenies, & sine illa nũquam. Modos verò ipsius completo sermone vobis superius dedi, non sub ænigmate, sed sub plena sermonis serie. Discretionem vestram lucidè alloquendo: quoniam, teste Deo, sic libris Philosophantibus omnibus, & cunctis sciẽtibus, nihil in hac arte inuenimus melius nec perfectius, quàm in ista breuitate suprà scripta: tamen truncata, quanuis intelligentib. satis prolixa. Et qui habes istum librum, in sinu tuo reconde, nullique ipsum reueles, nec manibus impiorum offeras: quia secretum secretorum omnium Philosophorum plenariè comprehendit. Talis siquidem & tãtus margarita non est porcis & indignis largiendus: quoniam est donum Dei magnum, & Deus cui vult largitur ipsum & aufert. Quapropter, charissime, qui habes istum librum, digito compesce labellum, filius existens Philosophorum, vt meritò merearis dici & esse de numero sapientum antiquorum.

Explicit Rosarius à Magistro Arnaldo de Villa noua compositus.

MAGISTRI ARNALDI DE VILLANOVA, LIBER dictus, Nouum Lumen.

PROOEMIVM.

PATER & Domine reuerende: Licet liberalium existam scientiarum ignarus, studioq; non sim assiduus: nec in statu maneam clericali, voluit Deus tamen, sicut cui vult inspirat, mihi quanuis immeritò secretum præcellens reuelare. Et quoniam exigunt vestra nobilitas, probitas, prudentia larga manus: vt quemadmodum assiduè profundæ scientiæ perscrutando, non recusastis labores, sumptus, & studia diuturna: sic & vberem fructum. Ex qua in agro Philosophiæ funditus arbore consequamini Dei dono. Eapropter vestræ prudentiæ desideratum Lapidem siue Elixir, occulta fide probum per virum, mihi à Deo institutum, ostensum, eiusq; regimen, vt vidi, feci, & tenui, reserabo. Sciens quòd visis & intellectis quæ scribo, liquidè erit vestro ingenio perspicaci, quod ego Dei nutu secretum noui vulgariter ignoratum.

CAP. I.

INtellige ergo dictum Philosophi: Quòd actus actiuorum in patientis sunt dispositione: per

ne: per quod intelligitur, Elixir fieri non posſe, niſi ex materia ad hanc perfectam diſpoſitionem habentem. Teſtificor autem vobis, huiuſmodi habilitatem ineſſe materiei, ex qua manibus meis, teſtibus oculis, per alienam tamen, vt prædixi, doctrinam, facta fuit Elixir, Saturnum conuertens in Solem: quam quidem materiam iam vobis nominaui, quod eſt Philoſophorum magneſies: de qua Philoſophi extraxerunt aurum in corpore eius occultum. Et de qua argentum viuum de argento viuo, & ſulphur de ſulphure inuenerunt, quod eſt lapis in ſimilitudine & actu: ſed in natura non imitatur naturas lapidis. Quare dicitur Lapis non lapis, & eſt miſta tabeſci, dictum argentum viuum noſtrum, non argentum viuum in propria natura, nec adhuc in natura ad quam deductum eſt per mineram. Sed argentum viuum noſtrum in natura, ad quam deducit illud artificium noſtrum. Iſtud eſt æs noſtrum, ex quo fit tinctura vera, ex quo fit Chabrici, & Veyæ coniugium, in quo eſt Rex cum ſua vxore. Et hæc quæque ipſos emendant in ipſo aëre ſunt: vt per operationis documẽtum clariùs patefiat. Iſte eſt ſpiritus quo tingimus, & eſt corpus, de quo in Turba dicitur: Argentum viuum non habetur ex corporibus liquefactis liquefactione vulgari: ſed ex illa quę durat, quàm diu coniuges vero matrimonio vniuntur, ſcilicet vſque ad albedinem. Hic eſt

lapis qui in vertice montium inuenitur. Et dicitur meritò mineralis, animalis etiam fertur esse: quoniam animam habet. Quare dicitur in Turba, æs, vt homo corpus habet & animam. Item omne quod habet spiritum, habet & sanguinem. Item dicitur spiritus: id est, sulphur per corpus: & æs: id est, magnesiæ, siue terræ: quæ spiritualis facta, dicitur aurũ quod erat in corpore magnesiæ occultatum. Quare dicitur: Fili extrahe à radio suam vmbram. Patet etiam quòd applicari sic potest anima: cùm quasdam ostendit animi virtutes. Mouet enim & mouetur: agit & patitur. Quare in Turba: O natura, qualiter omnibus imminet, ac omnia superat: & est acetum acerrimum, quod fecit aurum esse merum spiritum: & cùm corpori admiscetur, fiet vnum cum eo, & vertit ipsum in spiritum. Cùm enim dicatur animal: ergo vegetabile quid dicitur, & meritò. Nam in operatione vegetabitur de virtute in virtutem, subtiliando & depurando se, & colores in se meliorando, vsquequo optatum assumat ruborem, in quo est perfectio, virtutemque penetrandi capiat & tingendi. Hoc autem animal Berbel, crocos vel croceum, lapidem vegetabilem, nutritum in montibus errantes plurimi non cognoscunt. Venditur autem palàm minimo precio.

Sequitur

Sequitur lapidis mundificatio, antequam ponatur in decoctione. CAP. II.

Hoc opus quod vestro intellectui demonstraui, purum, mundum, amœnum, sincerum, rectum, in tenues laminas coaptatum, se ostendit quòd per ignis liquefactionem modos à minerali grossitie expurgatum eleuationum modis subtile fit in relictis quibusdam superfluitatibus adustionis, & terrestreitatibus & tenuis fortique vnione permixtis: & quibusdam humiditatibus corrumpentibus exhalatis. Cuius subtiliationis signa sunt duo: vnum quidem quod eleuans est spiritus citrinus, minus durus lapis factus, aliquantulum perspicuitatis habens. Aliud verò quod remansit in vasis fundo, terra tenuis & nigra. Aduertatur autem ad hoc: quòd in hac eleuatione si rectè fiat, quoddam permanens inuenitur, quod debet per vim adduci super abundanter volatilis, eleuari, & parti quæ residet, ex eadem quod eleuatum est, reddi debet, donec fugiens totum fiat. Et tunc terra nigra prædicta remanet ex ambobus, in lapidem prædictum, durum, citrinissimum, iam conuersum. Non autem contentemini de volatilitate prædicta, donec inueniatur quòd tota massa lapidis prędicti, igne eleuati, reddita in suo vase per eundem continuò ascendat: sic quod nil in profundo mundum nec sordidum resideat ex eadem.

Dum verò ſic perfectiſſimè eleuabitur, adimplebitur in operis Philoſophici perfectione, quã iubet ſcriptura, dicens: Suauiter cum magno ingenio aſcendit à terra in cœlum. Item: Scitote quòd cùm corpori admiſcetur, fit vnũ cum eo, & vertit ipſum in ſpiritum. Et Geber idem pręcipit in capitulo de tertij ordinis medicina: & omnes Philoſophi idem clamant, & hoc opus à Philoſophis nominatur Ablutio, per quam achileſue: quoniam in eleuatione vterque aſcendit in fumum, ſeu fumi ſpeciem. Et quia etiam liquatur hæc materia dum aſcendit, patet eam eſſe de natura aquę calidæ: namque liquatur, & frigido coagulatur: & cùm à ſuperfluitatibus denudatur, abluitur & imbibitur: & aqua ſua, ſcilicet ſpiritu prædicto ab eo eodem germine procedente. Hæc eſt ergo Philoſophica diſſolutio, quæ fit igne.

Sequitur decoctio primi gradus vſque ad albedinem. CAP. III.

Iſtud igitur rotundum ſpirituale factum, quod æs vertit in quatuor, balneum temperatum ingredi: ſed per quod corpus fit ſuaue atque continens ignem leuem, qui humiditatum eſt corrumpentium conſumptiuus. Fieri ergo debet furnus talis diſpoſitionis, quòd in eo lentus adminiſtretur ignis, qui augmentari non poſſit: & vas materiam capiens vitreum debet eſſe coopertum ferro, vaſe eiuſ-

dem formæ ſciſſo per medium: & debet eſſe vas longum cubito vno: ſtrictum in ſummitate, & ſtrictura nihil permittat exhalare de ſpiritu: & longitudo fumos præcipitet, ſi quos eleuari contingat, & humiditates corrumpentes infra ſe conſumat. Quorum furni & vaſis quærentium eſt lilij viſio, non ſcriptura: & debet calor vas vndique circuire: ita vt æqualitas vndique ſit caloris: aliàs fruſtrà balneum diceretur. Et in furni ſummitate debet eſſe foramen, per quod exire debet fruſtum vnum vitri rotūdum & longum, claudens orificium dicti vaſis: in cuius fruſti tactu cognoſcitur, ſi calore congruo materia decoquatur. Et ſi fortè aliquis fumus infra vas iam dictum aſcendere videatur, non permittit ipſum doſis diſpoſitum exhalare, quantuncunque vas etiam teneretur apertum. Quare dicitur à Gebero: Nunquam vnum ab alio verè ſeparatur, licet quo ad viſum ſegregari, vel ſeparari ſuperficialiter videantur. Nec vnum ſine alio eſſe poteſt: nam ſui ſpiritus temperati ſunt per viam naturæ perfectæ, in tantum, quòd ab inuicem non ſeparantur. In hoc autem gradu caloris materia nigra efficitur: quoniam nigredinem efficit in humido calor agens. Quare in Turba dicitur: Videns autem nigredinem illi imminere, ſcito iam corpus liquefactum eſſe. Item primò in opere omnia denigrantur. Iſte verò fructus ideo fit, vt caueatur ab igne nimio: quoniam

intrusus calor perire facit, & compositum segregare. Et ideo temperato debet igne prosequi: decoquitur, sicut puer lacte nutritur. Et in hoc omnes conueniunt. Et hoc etiam ostenditur in Practica de diuersis coloribus, sub nigro colore contentis.

De gradu ignis adueniente nigredine.

CAP. IIII.

Cùm verò totum est nigrum, continuetur ignis eiusdem gradus, donec albedo in ventre ipsius occulta appareat: nam sic approximat fixum. Notandum autem, quòd in ipsa nigredine multi colores apparent, de quibus faciunt Philosophi mentionem. Nam quandoque totum fit viride, quandoque liuidum, quandoque violacei coloris: quandoque etiam ex vno latere vasis est viride, ex alio nigrum, vel liuidum intus, & viride extrà, hi tamen colores omnes sub nigro comprehēduntur. Et quoniam in eis nulla perfectio essentialis existit: ideo Philosophi principaliter tantùm inter cæteros colores nominant tres, videlicet quæ virtutes dicuntur animæ, scilicet nigrum, album & rubeum. Quare in Turba: Veneramini regem & suam vxorem: & nolite eos comburere, ne fugetis eos nimio igne: quoniam nescitis quando indigetis h[illegible]s, qui regem & suam vxorem emendant. Coquite eos vt fiant nigri, deinde albi, deinde rubei: deinde

deinde tingens fiat venenum. Item fiat lapis albus combustione: & humore seu liquefactione. Per aquam dicitur sequi mortificatio quæ apparet in nigredine. Primò apparente, in qua mortificatione vniuntur spiritus: id est, desiccantur: quia nisi corpora exiccentur, non apparent colores animæ, quæ nigredo & nubes appellantur. Item magnesies cùm dealbatur, non permittit spiritum fugere: quia natura naturam continet. Humiditas ergo quæ curabat in decoctione nigredinem, se desiccatam ostendit, dum color albus incipit apparere. Nam in transmutatione nigredinis vidi, antequam perfectè dealbaretur, fuscam albedinem, quæ brunus color vulgariter dicitur: quæ brunicies vera albedo postea efficitur. Tunc autem durante brunicie magister meus fregit vas & lapidem & inspexit eum intùs & extrà, & inuenit brunum extrà: intùs autem erat adhuc nigredo. Cuius causam mihi assignauit, quòd videl. partes materiæ vasis lateribus adhærentes magis senserant calorem sibi propinquum, quàm materia media, ideóque citiùs in calorem cœperant transmutari. Et dixit mihi quòd ista brunitas ascendebat: quòd albedo extrahebatur à nigredinis eius ventre, sicut in Turba dicitur. Cùm enim videris ipsum natum, scito quòd albedo ipsius in ventre nigredinis primò apparentis occulta est. Et tunc te oportet illam nigredinem ex-

trahere ab illa nigredine subtilissima eius: non autem miremini: quia adhuc materiam hanc voco lapidem. Nam sciatis quòd quandiu durat albedo, & etiam assumpta rubedine, per longum tempus stat durus, & in massæ fortis speciem residet, quousque decoctionis continuatione per se ipsam incipit dirui, & aliquantulum eleuari.

Sequitur decoctio secundi gradus vsque ad rubedinem. CAP. V.

Cùm igitur sic dimiserit hic lapis nigredinem, mutatur gradus ignis, & ponitur in alio furno subtilis dispositionis, in quo fortior adhibeatur decoctio. Calefacientes vas, & materiam circunquaque, & ibi decoqui debet. Nam tunc suscipit veram albedinem, cum qua ibidem coquitur tandiu, donec albedine transmutata ruborem adsumere videatur. Cauendum est autem, quòd iste ignis non sit intensior, quàm ad suum gradum spectet: nam in illo albo colore, corpus & spiritus sunt verè coniuncti. Et si daretur decoctio in excessum vltra debitum sui gradus, separarentur vnita. Quare in Turba dicitur: Coquite & cauete ne in fumum vertantur & procreant. Citrinatur autem quando de albo colore in rubeum transmutatur. Citrinus autem color est medius inter album & rubeum. Oportet ergo eum prætendi ante rubedinem veram. Et de hac Pra-

ctica locuti ſunt Philoſophi, dicentes: Spiritus & anima non vniuntur, niſi in albo colore: quia tunc in albo colores qui in mundo excogitari poſſunt apparent & firmãtur: & tunc in vnum colorem ſcilicet albedinis, conueniunt: dealbatio enim eſt totius operis fundamentum: nec inde variatur in diuerſos colores, videlicet veros, præterquam in rubeum, in quo eſt finis vltimus. Citrinatio enim quæ fit inter album & rubeum, non debet dici color in perfectione. Approbantur autem per hæc omnia quæ prædixi, quæ etiam vel re ipſa facti experientia demonſtrauit.

Sequitur decoctio tertij gradus vſq; ad calcinationem. CAP. VI.

Et dum rubeſcere incipit, ponitur ad decoquendum in alio furno, fortiorem ignis gradum, donec intus & extra vera rubedine perfruatur. Cuius ſignum eſt diruptio & perelevatio ſuprà dicta: de quibus in Turba dicitur: Poſt albedinem autem non potes errare. Nam igne augmentato poſt albedinem, ante rubedinem ad cinerationem peruenitur. Item videns autem illam albedinem ſupereminẽtem, eſto ratus, quòd rubor in albedine illa occultus eſt: & tunc oportet illud extrahere, & coquere, quouſque totum rubeum fiat. Et ſi vobis dubium relinquatur: quare albedo à nigredinis ventre extrahitur, rubedo autem non

extrahitur ab albedine, licet ſit rubeum deco-quendo, declaro vobis hoc modo: quoniam durante nigredine materia remanet, & eſt humida in natura, quæ humiditas ſe oſtendit apparente albedine deſiccari. Et nunquam etiam apparet albedo, donec humiditates corrumpentes, ſint omnino conſumptæ. His ergo duabus de cauſis dici poteſt, quòd albedo à nigredine extrahitur. Dum autem rubeſcit nihil deuaſtatur, ſed tantùm coquitur, & decoctione ſui forti color rubeus immutabilis apparet, in quo eſt perfectio. Quare in Turba: Ex compoſito in ſpiritum rubeum verſo, fit mundi principium. Item ſpiritus tingens & viuificans intromittitur, poſtquam receſſit humiditas corrumpens non aletur, quòd eſt peruentum ad dealbationem ſeu ad albedinem. Hoc ergo colore rubeo apparente, natura ſui perfectionem oſtendit occultam.

Sequitur calcinatio, in qua vltimus gradus figendi completur. Et tunc ſpiritus corpus eſt verè factus, verè permanens, & fugitiuum fugiens.

CAP. VII.

Poſtquam hæc materia rubeum habens colorem dirui & eleuari incipit, ponitur ad calcinandum per flammam fortem reuerberiorum iam in terreo vaſe, in quo ignis gradu fixio completur, & permanens efficitur, vera atque perfectiſſima fixione. Quare Iber ait in

cap.

cap.de Calcinatione, quòd ſpiritus calcinantur, vt fixiones fiant, & meliùs diſſoluantur. Et in capitulo etiam de tertij ordinis medicina incipit calcinari. Et debet in ignis calcinantis rigore permanere, donec puluis tactu impalpabilis fiat, intenſiſſimum habens ruborem. Quare in Turba ſic dicitur: Scitote quòd cùm cinis eſt, optimè miſcuitur: eò quòd cinis ille recipit ſpiritum, & incluſus eſt ille humor per interiorem ignem, quouſq; croci ſicci, vel combuſti ſanguinis, vel ſyrupi granati colorem aſſumat. Item cum aqua introiuit in corpore, vertit ipſam in terram: deinde in puluerem, ſiue in cinerem, ſi vult apud perfectionem experiri, manu accipite. Si enim impalpabilem aquam inueniunt, bene eſt: ſin autem iteratè. Hic autem cinis rubicundiſſimus impalpabilis in ſe ipſo: eleuatur etiam & creſcit in modum fermenti, & ſeparatur ab eo in calcinatione, prædicta terra nigra, ſubtiliſſima & perlucida, quæ in fundo vaſis eſt, ſub dicto puluere rubeo reperitur. Vnde dicebat mihi magiſter meus: Apparet perfectionem fixionis in hoc exiſtere duabus de cauſis: vna quidem: quia per fixionem & per calcionationis igne, introducitur parua quantitas huius Elixir ſuper multas quantitates non permanentes corporis proiecta confirmans in eis aurifixionem: quod non faceret, niſi in ea fixio ſuperabundaret. Alia verò: quia terra nigra prædicta

in calcinatione ſeparatur à commixto, quæ aliàs fuerat in toto opere inſeparabilis, propter fortiſſimam vnionem: & ideo neceſſe fuit per fortiſſimum artificium ſeparari. Et ſi remaneret commixta propter ſui impuritatem, impediret puræ materiæ ingreſſum.

Sequitur cinis per calcinationem factus fuſibilis, & iteratò lapis, qui eſt Elixir completum.

CAP. VIII.

Cinis verò iſte caret fuſione: qualiter autem ingrediatur vt tingat, certè liquefactio ſibi redditur, ſiue ſudor, per modum à Philoſophis traditum. Quis ergo modus eſt ille? Eſt'ne in aquam ſoluendo? Certè non, quia Philoſophi non curant de aquis tangenti adhærentibus, & id humectantibus. Quare dicitur in Turba: Incipientes autem, audientes aquam, putauerunt eam aquam eſſe vulgi: quòd ſi noſtros libros legiſſent, ſcirent vtique aquam eſſe permanentem. Quæ ergo aqua eſt verè, quæ tangenti non adhæret, ſed ſuperficiem diſcurrit nihil humectans ſicut argentum viuum. Quis ergo faciet talem aquam? Certè dico quòd ille qui ſcit facere vitrum. Hæc enim materia nihil aliud eſt quàm de ſeipſa vult ſibi adiungi: nam omnia quibus indiget in ſe habet. Et ſi bene excogitentur quæ prædixi, ſcietis ex hoc cinere habere lapidem rubeum in intenſo colore, parum perſpicuum habentem, frangibilem cum

cum modico ictu, fusibilem, penetrantem, ingredientem, & perpetua citrinatione tingentem. Cuius vnum pondus centum millia, & plus Saturni conuertit in Solem. Est autem in proiectionis modo subtilitas: qua ignorata Elixir tenens non proficit ex eodem.

Conclusio totius Epistolæ. CAP. IX.

Ergo pater non miremini, si in hoc opere multi errant. Quoniam iuro vobis, me nunquam vidisse quenquam præter magistrum meum: qui in debita applicaret materia opus suum, sed conantur ad impossibilia in materijs: ac si de cane crederent hominem generare. Quid mirum ergo si reddant in operibus mendaces? Nam lapide, & vnde noto in Practica operis dubia subtilissima multa restant: verè autem credatis, quòd in libris suis posuerunt Philosophi veritatem. Sed post mortem scribentes cuiuslibet scripta eius, quando est ab aliquibus malè intellecta: quod tamen ipse si præsens esset, & speculatiuè exponeretur iuxta verbum, verificaret opera per effectum. Ego autem vestræ prudentiæ per omnia exposui totum opus: & per dicta Philosophorũ aliqua approbaui, licet pauca curaui allegare, quod ex causa omisi: quoniam presumo, quòd vos scripta Philosophorum omnia in scrinio vestri pectoris inclusistis. Et sic non dubito, quòd dictis meis ea omnia applicaueritis per

vos ipſum: ſicut ego per experientiam quam vidi, ſcripta ſapientum intelligo, aliàs non noturus. Et ſi circa hoc breuiloquio breuis fui: hoc ideo. Nam in vobis tantùm præſumo ſcire fundamentum, quod vobis non latebit intentio huius rei. Et ſufficit mihi, quòd vobis ſoli meus patet intellectus, & non mecum migrare queat huiuſmodi veritas ab hac luce. Ob paternitatis veſtræ reuerentiam, Nouum hoc Lumen edidi ſuper ea: quoniam inter Mundi cæteros vos elegi, hac re meo iudicio digniorem, & Altiſſimus faciat vos peruenire ad optatum.

Explicit Nouum Lumen.

Incipit perfectum Magiſterium, & Gaudium magiſtri Arnaldi de Villa noua, tranſmiſſum per eum ad inclytum Regem Aragonum, quod quidem eſt, Flos Florum, Theſaurus omnium incomparabilis & Margarita: in quo reperitur veri compoſitio Elixir, tàm album quàm ad rubeum componendum, videlicet ad Solem & Lunam ſub compendio declaratum.

SCias, chariſſime, quòd in omni re quæ ſub cœlo eſt, creata ſunt quatuor elementa, non per viſum, ſed per virtutem. Vnde Philoſophi ſub velamine ſcientiæ elementi, iſtam

ti, istam scientiam tradiderunt: & ad literam non intelligentes operantur ex sanguine, capillis, ouis, & vrina, nec non multis alijs, & ex illis primò extraxerunt quatuor elementa, vt cum eis opus perficerent, separando primò per distillationem ex prædictis aquam claram: deinde oleum in superficie citrinum, quod dicunt ignem & aërem continere, & terra nigra in fundo remanet. Postmodum cum aqua terram abluunt & dealbant imbibendo ipsam: & decoquendo aquam illam toties, donec terra dealbetur.

Deinde reducunt oleum illud ad ignem paratum distillando, quousque dicta terra totum bibat, scilicet, aquam, oleum & tincturam. Et istam terram siue cinerem proijciunt super corpus fusum, videlicet super cuprum aut aliud, & nihil inueniunt: & tamen faciunt & operantur secundum quòd Philosophi dicunt in libris suis: & sic in errorem ceciderunt, non inuenientes introitum. Et tamen error illorum est: quia certum est, quòd non generatur ex homine nisi homo, nec ex equo nisi equus: similiter nec ex alijs animalibus, nisi sibi similia. Cùm igitur ista sint à natura metallorum penitus aliena, impossibile est ex ipsis fieri generationem ex metallis: quia metalla non generantur, nisi ex spermate proprio: Argentum autem viuum est sperma metallorum & origo eorum, prout dicunt omnes Philosophi, &

etiam vſus & ratio docet, prout inferiùs declarabo. Iſta autem prædicta, videlicet ſanguis, capilli, oua, & cætera vegetabilia, non ſunt argentum viuum: ergo ex ipſis eſt impoſſibilis generatio, ſeu tranſmutatio metallorum, non ſunt igitur prædicta lapis noſter, licet ſint exempla.

Sunt alij qui accipiunt quatuor ſpiritus, ſcilicet, arſenicum, ſulphur, argentum viuum & ſal armoniacum, & dicuntur Spiritus: quia ab igne fugiunt, & euolant in fumum. Et iſta accipiunt loco quatuor elementorum: videntes quòd Philoſophi dicunt in libris ſuis: ſcientiam eſſe in ſpiritibus, & iſtos ſubiacentes, vt ſint naturæ aëreæ, vel naturæ aëreæ efficiantur. Fixant poſtmodum calcinando, vt ſint naturæ terreæ: ſoluunt, vt ſint naturæ terreæ, aqueæ, diſtillant, vt ſint naturæ igneæ. Et iſta componunt iuxta libros credentes habere ſcientiam elementorum: & compoſita ſimul componunt ſupra captum, & nihil inueniunt: ſed vt primi in errorem ſunt elapſi. Et cauſa illorum errorum eſt multiplex, quarum duæ ſufficiunt quo ad præſens. Vna, quia vt prædictum eſt, quòd metalla non generantur niſi ex ſuo ſpermate. Iſta autem non ſunt ſperma metallorum perfectorum, excepto argento viuo. Ergo ex eis eſt impoſſibile fieri generatio, vel tranſmutatio in metallis. Item quia ſulphur & arſenicum citò comburuntur

in igne,

in igne, & ab ignis combustione in carbonem transferuntur: quomodo ergo expectabitur de eo bonum: quia citò comburitur, & in carbonem reducitur, nec aquam expectare debet? Igitur patet subtiliter intuenti, quòd nec ista per se, nec iuncta cum corporibus, neque mista cum oleis extractis ab ouis, sanguine & capillis, vrina, vel alijs vegetabilibus, nec mista ad inuicem sunt lapis noster, aut medicina nostra. Et hoc propter rationes prædictas, quia ad generationem hominis non fit alicuius commixtio rei, nec ad generationem animalis, nec ad generationem plantæ, nisi suis proprijs seminibus, aut spermatis. Igitur magisterium nostrum commistione alicuius non indiget extranea. Quidam credunt in salibus, seu saluminibus scientiam inuenire: & ea soluunt & calcinant, fundunt & pręparant: & aliqui per se solùm proijciunt super corpora imperfecta. Et alij simul miscent cùm spiritibus, vt dictum est. Præparant autem cum corporibus præparatis, & nihil inueniunt. Et causa illorum errorum est similis præcedentibus.

Et quidam ex solis corporibus credunt medicinam elicere: & præparant ea calcinando, soluendo & congelando, & proijciunt super corpus, & decepti sunt. Et error illorum est, quia sperma illorum ab initio non acceperũt, sed corpus, vt est in natura sua. Ex rationibus ergo dictis apparet, quòd non in sanguine, nec

in ouis, nec in capillis ſeu vegetabilibus appareat, aut habebitur ſcientia noſtra, nec in ſpiritibus prædictis per ſe, aut ſalibus, atramentis, aut alijs huiuſmodi quibuſcunque.

Et quidam ſubtiliùs inſpicientes, conſiderauerunt argentum viuum eſſe principium metallorum, & ipſorum origo in caloris ſulphure inuenitur. Decoxerunt & ſublimarunt per ſe argentum viuum, & fixauerunt, & præparauerunt, & nihil inuenerunt. Cauſa verò erroris illorum eſt: quia ſperma viri non prodeſt, nec fructum affert, niſi proijciatur in matricem mulieris. Sic etiam Mercurius, qui ſperma eſt, non prodeſt, niſi proijciatur in matricem corporum, vt ipſum maturent. Quidam ipſum cum corpore amalgamando miſcuerunt, & lauarunt tamdiu cum aqua dulci, donec eis apparuit: quia corpus mundum eſt redactum: & illud coxerunt vſque in finem: credentes quòd argentum viuum cum tali corpore miſceatur: & nihil inuenerunt: quia corpus immundum inuenerunt, & argen tum viuum euanuit: ſed corpus fuit mundius, quàm fuiſſet. Cauſa verò illorum errorum eſt: quia ſperma non iungitur cum corpore, niſi Luna mediante: quoniam anima eſt medium inter ſpiritum & corpus, ipſa ad inuicem coniungens. Anima autem fermentum eſt: quia ſicut anima corpus viuificat hominis: ſic fermentum corpus mortuum à natura ſua penitùs

tùs alteratum viuificat. Vnde anima obtinet principatum exercens vires suas: idcirco, quid sit fermentum, infrà dicetur.

Quidam miscent corpora imperfecta cum corporibus perfectis, & ponunt in examine, credentes, quòd id quod est bonum & purum in corporibus imperfectis cum perfectis remaneat, & residuum euanescat. Hæc autem non videntes illusi sunt, & cecidit in eis cogitatio praua. Causa autem illorum errorum est: quia corrumpens corpora imperfecta, impedit ne perficiantur. Et nota quòd hîc oporteret habere duplicem virtutem, quæ separaret terram sulphuream comburentem à commixto, & quæ conuerteret iam separatam ad naturam suam. Hanc autem virtutem corpus in sua grossitudine habere non potest. Hæc omnia tentauerunt communiter operantes, prout & ego tentaui iam, & in stuporem adducti sunt tanquam de scientia desperati, & intellectus imbecillitate magisterium relinquentes.

Nunc autem scire te volo, quòd materia omnium metallorum, & eorum sperma est Mercurius decoctus & inspissatus in ventre terræ, calore sulphureo decoquente, & secundùm varietatem sulphuris, & ipsius multitudinem in terra diuersa metalla generantur: semper tamē eorum materia est vna & eadem essentialiter, solo tamen differunt accidente, scilicet decoctione maiori aut minori aduren-

ti, vel non adurenti, ſeu comparatis. Et in hoc omnes Philoſophi conueniunt. Et adhuc tibi, chariſſime fili, clariùs demonſtrabo. Certum enim eſt, quòd omnis res eſt ex eo, vel de eo in quod reſoluitur: ſuper quod ponam tibi exemplum. Glacies vel nix conuertitur in aquam mediante calore: ergo priùs fuit aqua quàm nix vel glacies: ſed omnia metalla conuertuntur in argentum viuum: ergo priùs fuerunt argentum viuum. Modum autem conuertendi ipſa in argentum viuum, inferiùs te docebo. Hoc autem ſuppoſito, quòd metallum poſſit reſolui in argentum viuum, ſoluitur opinio illorum, qui dicunt: Spiritus & alias ſpecies in elementa & naturam metallorum tranſmutari non poſſe: quia hoc verum non eſt, vt ipſi aſſerunt, niſi ad primam materiam reducantur. Reductio ipſius ad primam materiam eſt facilis & poſſibilis metallis. Item oſtendo tibi quòd multiplicatio in metallis eſt poſſibilis. Nam omne creſcens & naſcens multiplicatur, vt patet in plantis & arboribus: nam ex vno grano mille grana procreantur: ex vna arbore infiniti procedunt ramuſculi: ex quibus fiunt diuerſæ arbores & infinitæ. Et ſic ſuum numerum augent & multiplicant. Metalla autem in terra naſcuntur & creſcunt: ergo poſſibilis eſt in eis augmentatio & multiplicatio vſque in infinitum.

Oſtendi tibi, chariſſime fili, ſapientiæ: ſi ea

quæ

quæ dicta sunt, intellexisti, errores omnium operantium communiter cum causis suis: & affirmaui hoc esse verum demonstratione aperta & lucida: nunc Dei auxilio ad practicam veniamus. Dico tibi charissime, quòd oportet corpora primò ad primam materiam reducere, ad hoc vt fiat generatio seu multiplicatio seu multiplicatio in eisdem. Animaduerte ergo in his quæ tibi describuntur. Accipe cupri ℔.j. & fiat ex eo limatura munda, & misce cum ℔.iiij. Mercurij, terendo in mortario cum sale modico & aceto, quousque simul amalgamentur. Cùm autem cuprum fuerit optimè coniunctum, pone ipsum in bona quantitate aquæ vitæ, hoc est, in xij. partibus sui de aqua vitæ. Hoc est, quòd si amalgama fuerit ℔.j. aqua de vite sit xij. & pone totum in vrinali super ignem debilis cineris inferius lentissimè ad ignem per diem naturalē: tunc dimitte infrigidari, & cum frigidū fuerit, cola aquam tuam cum omnib. quæ in ea sunt per pannum lineum donec exeat & transeat per pannum de aqua, id quod de corpore resolutum fuerit, & non per filtrum: quia non exiret resolutio corporis per filtrum, & pars quæ poterit exire exeat, & pone ad partem. Deinde accipe id quod remansit in panno, & iterum cum noua aqua benedicta repone ad ignem in vase prædicto, per diem & noctem vt priùs: & cola vt suprà dicitur, & aquam secundam cum prima

ad partem pone, vt suprà: & sic toties reitera, quousque opus ad aquam reuertatur, hoc est ad primam materiam, quod est Mercurius.

Quo facto, totum istud accipe, & pone in vase vitri, super ignem lentũ decoquens, quousque videris in superficie nigredinem apparẽtem, quam remoue subtilius quàm poteris, & sic reitera coquẽdo, & nigredinem à superficie tollendo, quousque appareat nihil nigredinis, & aqua remaneat clara: nunc habes aquã & terram, scil. duo principalia elementa.

Deinde accipe illam terram & nigredinem quam collegisti, & pone in vase vitreo, & superinfunde de aqua prædicta, quousque super eam natet: & coque lento igne per quatuor dies: tunc aquam pone & coque, & sic deinceps, quousque terra albata & clara. Et hoc est quod Philosophi dixerunt: hæc terra cum aqua putrescit & mundificatur: quia cùm mundificata fuerit, auxilio Dei totum magisterium dirigetur. Qua mundata & clarificata, seu dealbata, vt dictum est, aqua mediante, quæ cum dicta terra, mediante calore, & coagulata & inspissata terram ipsam coagulatam cum aqua sua, inspissatam sine alia aqua decoquens forti igne in cucurbita vitrea, alembico vitreo superposito, donec quicquid fuerit de aqua, ascendat ad alembicum, & terra remaneat calcinata. Tunc accipe de fermento de quocunque volueris quartam sui partem: id est, si fuerit

rit

rit vna libra corporis perfecti, de fermento vncias tres. Fermentum verò aut est aurum aut argentum: & istud fermentum cum terra fermẽtatur, sic soluti, vt de terra factum est: & eodem ordine cum terra pręparatum simul coniũge & ablue cum aqua prædicta, & coque per tres dies aut plures. Tunc iterum aquâ suâ imbue & coque vt priùs: & hoc toties reitera, quoties & donec hæc duo in vnũ reducantur: quod perpendes quando color non variabitur in eisdem: tunc super eis infunde aquam prędictam, partem post partem paulatim, vsq; dum biberit de ipsa quãtum poterit: semper nouam aquam infundendo. Nam in ista coniunctione spiritus, & corporis, cum eisdem commiscetur anima: & vnum fiet cum eis, & corpora cõuertuntur in naturam ipsorum, & germen coniungitur cum corporibus ipsorum prædictis mundatis: quia non poterát antea propter illorum immundiciem & grossitudinem, sed cum eis coniungitur, & in eis crescit & augmentatur.

Nunc reuertar, charissime, ad dicta priùs, applicás singulariter super ea verba Philosophorum antiquorum, obscurè in parabolis collocata. Vt me in dictis verba Philosophorum intelligere, cùm ipsa verba eos protulisse affirmes. Primum verbum est corporum in argentum viuum reductio: & istud est, quod Philosophi vocauerunt Reductionem, quæ est artis fundamentum. Verba Philosophi;

Nisi corpora solueritis in vanum laborabitis: De qua solutione tractans Parmenides in libro Turbæ dixit: Si hunc librum legissent & intellexissent, scirent vtique aquam esse permanentem, quæ absq; suo corpore cum quo iuncta est, & facta est vnum permanens, esse non posset. Non igitur corporum Philosophorum aqua nubis, sed ipsorum conuersio in aquam, ex qua fuerunt creata, scilicet argentũ viuum, prout gelu conuertitur in aquam limpidam, ex qua primò fuit. Ecce per Dei gratiam vnum habes elementum quod est aqua.

Secundum verbum est: Quòd fit terra. Et hoc est quod Philosophi dixerunt: Quòd de grossitudine aquæ terra generatur: quoniam fæces aquæ quæ remanent in fundo vasis, Terram Philosophi dixerunt. Sic habes ergo secundûm alios, elementum, quod est aqua.

Tertium verbum est: Quod est terræ mundificatio. De qua mundificatione Morienus Philosophus dicit: Hæc terra cum aqua putrescit & mundificatur: quæ cùm mundificata fuerit, auxilio deitatis totum magisterium dirigetur. De qua dixit etiá Pheyrer in libro Turbæ: Iunge siccum humido, scilicet, terram aquæ. Ecce & aquam per se iam habes, & terram dealbatam cum aqua.

Quartum verbum est: Aqua quæ potest euaporare per distillationem, per quam sublimationem siue ascensionem efficitur ipsa terra aërea,

ra aërea, cùm prius esset spissatum cum terra & coagulatum. Et habes terram, aquam & aërem. Et hoc dixit Philetes in libro Turbæ: Dealbatum siccum igne comburite, quousque ex eo exeat spiritus, qui in eo inuenitur: qui dicitur Cinis Hermetis. Et Misêris Philosophus: Et remanet terra calcinata in fundo vasis, quæ est naturæ igneæ. Et sic habemus in prædictis præparationibus quatuor elementa. Hæc ergo terra calcinata est illa, de qua ait Misêris Philosophus sic: Nec cinerem vilipendas in inferiori loco, eo teste existente. In eo enim est diadema cordis, quæ remanet. Cinis est postmodum cum prædicta terra. Fermentum ponitur, quod Philosophi animam dicunt fermentum. Et hoc ideò, quia sicut corpus humanum absque suo fermento, seu eius anima nihil valet, ita est in proposito. Nam fermentum est corpus, vt dictum est, & ad naturam suam alia conuertit. Et scias quòd non est fermentum nisi Sol & Luna, hoc est aurum & argentum istis planetis appropriata. Ideò, quia sicut Sol & Luna alijs dominantur planetis: sic ista duo corpora alijs dominantur, & ipsa ad suam naturam conuertunt: & ideò à plurimis Fermentum dicuntur. Oportet ergo fermentum in corporibus introduci: quia est eius anima. Hoc est quod dixit Morienus: Nisi corpus immundum mundaueris, & eum dealbatum non reddideris, & in eo animam non

miseris, nihil huic magisterio direxisti. Igitur fit coniunctio fermenti cum corpore mundato: & tunc spiritus cùm iungitur, lętatur & gaudet cum eis: quia munda sunt à sua natura grossa, & subtilia sunt facta. Et hoc est quod dixit Ascanus in libro Turbæ: Spiritus non coniungitur cum corporibus, donec à suis immundicijs fuerit perfectè denudatus. In hora coniunctionis mirabilia maxima apparent. Nam omnes colores de mundo apparent in operando quotquot excogitari póssunt, & corpus imperfectum coloratur coloratione firma mediante fermento, quod fermẽtum est anima: spiritus mediante anima cum corpore coniungitur & ligatur: & cũ eo simul in colore fermenti conuertitur, & fit vnum cum eis.

Ex prædictis apparet subtiliter intuenti, Philosophos in suis verbis obscurissimis vera dixisse. Nam ipsi Philosophi dicunt in libris suis, quòd Lapis noster est ex quatuor elementis: quia ipsum elementis compararunt. Et ostensum est primò qualiter sunt quatuor elementa. Dixerunt etiam quòd lapis noster compositus est ex corpore, & anima, & spiritu, & verum dixerunt. Nam corpus imperfectum corpori comparauerunt propter hoc, quia est infirmum. Aquam spiritum dixerunt, & verè ipsa spiritus est. Fermentum animam dixerunt: quia sicut suprà dictum est, corpori imperfecto vitam tribuit perfectam, quàm priùs

non

non habebat, & meliorem formam produxit.

Dixerunt etiam quidam Philosophi: Nisi corpora ducatis vt fiant incorporea, ad corpora nondum operanda regulas inuenistis, & verum dicunt. Nam primò fit aqua: id est, argentum viuum: & sic fit incorporeum. Deinde de coniunctione spiritus, scilicet aqua, fit corpus. Et ideo quidam dixerunt: Conuerte naturas, & quod quæris inuenies, hoc est verum. Nam in nostro magisterio primò facimus de grosso gracile: id est, de corpore aquam, & postmodum de huiusmodi siccum: id est, de aqua, quæ humida est, terram: id est, siccum: & sic naturas conuertimus, & facimus de corporeo vel corporali spirituale, & de spirituali corporale, vt dictum est. Et facimus id quod est superius, sicut id quod est inferius: & id quod est inferius, sicut id quod est superius: id est, spiritum corpus, & corpus spiritum: vt in principio operationis videlicet in solutione fit: quod est inferius, est sicut id quod est superius: & totum vertetur in terram.

Patet ergo ex prædictis, quòd lapis noster sunt quatuor elementa, & sunt anima, corpus & spiritus. Et lapis noster, prout dicunt quidam Philosophi, fit ex vna re cum vno: & certè verum dicunt. Nam certè totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, & ex ea: & per eam. Nam ipsa corpora soluit (vt dictum est superiùs) non solutione illa, quam & prout

credunt ignorantes, quòd conuertantur in aquam nubis: sed solutione vera Philosophica, scilicet quòd conuertatur in aquam primam, ex qua fuerunt ab initio. Ipsa enim aqua corpora calcinat, & in terram reducit. Ipsa eadem aqua corpora in cinerem transformat, & eam incinerat, dealbat & mundificat, iuxta verbum Morieni dicẽtis: quòd azoch & ignis latonem abluunt, atque mundificant, & eius obscuritatem ab eo penitùs eripiunt. Lato autem corpus immundum est: Azoch autem est argentum viuum. Et corpora diuersa coniungit pręparatum prædicto modo, coniunctione tali, quam non poterit ignis potentia: nec alia temperatio seu probatio separare: & ab ignis combustione defendit: & eorũ vnum in aliud mittit, & corpora sublimat non sublimatione vulgari, quam intendunt idiotæ, quòd sublimare sit superius ascendere per ignem. Et ideo accipiunt corpora calcinata, & miscent cum spiritibus sublimatis, scil. cum ☿. arsenico, & sale: & per ignem fortem & subitaneum corpora ascendere faciunt cum spiritib. & dicunt quòd tum corpora sunt sublimata, & his tales falluntur & delusi sunt: quia ipsa postmodum inueniunt magis immunda, quàm fuerunt priùs.

Scias, charissime, quòd non est nostrum sublimare, superiùs ascendere: sed sublimare Philosophorum est, de re bassa & corrupta altam facere atque magnam: id est, puram: vt dicimus:

cimus: Iste homo sublimatus est: id est, in dignitate positus: sic enim diximus, corpora sunt sublimata: id est, in subtilitatem & in alteram naturam conuersa. Veruntamen sublimare apud Philosophos, idem est quod subtiliare & decretare, quod totum facit aqua nostra benedicta. Sic ergo intellige nostram sublimationem: quia multi sunt in hoc decepti. Aqua etiam nostra mortificat & viuificat, & apparere facit colorem primò nigrum in mortificatione corporis, dum in terram vertitur: postmodum apparent multi colores, & varij ante dealbationem: quorum omnium finis est albedo. In coniunctione verò corporis præparati & fermentati, colores infiniti apparent tot, quot ab homine excogitari non possunt. Et sic apparet quòd magisterium nostrum est in vno, & cum vno fit, & ex quatuor, vt dictum est, & ex tribus, vt suprà dictũ est. Vnde scias, charissime, quòd Philosophi nomina nostri lapidis multiplicauerunt ad hoc, vt absconderent eum, & dixerunt: Lapidem nostrum corporeum & spiritualem esse: & in rei veritate mentiti non sunt, prout sapientes intelligere possunt. Nam ibi est corpus & spiritus, & corpus factum est spirituale in solutione, vt dictum est: & spiritus factus est corporalis, in coniunctione ipsius cum corpore perfecto & fermento. Quidam enim Philosophorũ ipsum vocantes (prout dixit Eximenus in libro Tur-

bæ) sic scitote omnes scientiam inquirentes, quòd nulla sit tinctura vera, nisi cum ære nostro: & infinita nomina imposuerunt, ne ab insipientibus perciperetur quoquomodo, si ipsum nominarent: tamen vnus est, & idem opus. Et ideo dicit Morienus quòd cum facto nostri magisterij assimilatur in ordinem hominis creationi. Nam primò est coitus, postmodum conceptio, deinde imprægnatio, quartò ortus, & quintò sequitur nutrimentum. Hæc verba faciam te intelligere si fueris attentus corde, atque solicitus. Sextò sperma nostrum, quod est argentum viuum, cum terra coniungitur corpori imperfecto: quæ terra nostra dicitur: eò quòd terra est mater omnium elementorum: tunc secundùm Philosophos Coitus appellatur. Dum autem terra incipit aliquantulum de argento viuo secum retinere, tunc dicitur Conceptio, & tunc agit masculus in fœminam: id est, argentum viuum in terram. Et hoc est quod dicunt Philosophi, quòd nostrum magisterium non est aliud nisi masculus & fœmina, & ipsorum coniunctio. Dominatur aqua in argent. viuum, & terra crescit & multiplicatur, & augmentatur. Quod autem euenit quando terra dealbatur, tunc prægnatio nuncupatur: quoniam iam terra est impraegnata. Deinde fermentum coniungitur cum corpore imperfecto pręparato, vt dictum est, quousque vnum fiant colore & aspectu, &

tunc

tunc dicitur Ortus. Tunc enim natus eſt lapis noſter: qui natus Rex à Philoſophis nuncupatur. Vnde dicit Philoſophus in libro Turbæ: Honorate regem veſtrum ab igne venientem diademate coronatum, & ipſum alimẽtate vſque dum ad ætatem perfectam perueniat. Cuius pater eſt Sol: mater verò Luna. Lunam autem pro corpore imperfecto accipiunt: Solem verò pro corpore perfecto. Vltimo verò ſequitur nutrimentum, quouſque augmentetur augmentatione magna. Nutrimentum autem lacte ſuo & ſpermate ex quo fuit ab initio, imbibatur argento viuo ſæpe & ſæpius, quouſq; habeat quod ſufficiat: id eſt, vſq; ad perfectionem, quod eſt finis totius operis noſtri.

Chariſſime, per ea quæ dicta ſunt, facilè potes intelligere omnia verba Philoſophorum obſcura, & cognoſces omnes in eodem conuenire. Et nihil eſt aliud magiſterium, niſi id quod prædixi tibi. Iam habes chariſſime corporis ſolutionem & reductionem ſui ipſius ad primam materiam. Deinde habes ipſius in terram conuerſionem. Poſt autem dealbationem, in aërem leuigationem: quia tunc deſtillando humiditatem quæ inuenitur, fit aëreum. Quod deſcendit, & terra remanet calcinata: & tunc eſt igneæ naturæ. Et habes etiam iſtorum coniunctionem ad inuicem: & habes commixtionem animæ & corporis: & etiam coniunctionem animæ

& corporis & ſpiritus ſimul, & conuerſionem ad inuicem: & habes augmentationem tantûm. Cuius vtilitas maior eſt, quàm poſſit percipi.

Explicit tractatus Flos Florum Magiſtri Arnaldi de Villa noua.

ARNALDI DE VILLA NOVA EPISTOLA SVPER *Alchimia ad Regem Neapolitanum.*

SCias, ô tu Rex, quòd ſapientes poſuerunt in opere multas res, & multos modos operandi, ſcilicet diſſoluere & coagulare, & plura vaſa, & pondera, quod fecerunt ad excæcandum ignorantes, & ad declarandum intelligentibus opus prædictum. Et nota, ô tu Rex, quòd ſapientes denunciarunt opus ſub breuibus verbis: licet plura verba alia poſuerunt, & adiunxerunt, vt non intelligeretur, niſi per ſapientes. Sapientes verò dixerunt, quòd eſt vnus lapis, qui ex quatuor naturis eſt compoſitus: quæ quidem naturæ ſunt, ignis, aër, aqua & terra. Qui quidem lapis eſt lapis in ſimilitudine & tactu: non autem in natura: & vocatur lapis, ſiue compoſitum quoddam. Compoſitum dum eſt ductum per viam rectam, eſt id quod quæritur, in quo non eſt aliquid ſuperfluum, vel aliquod quod deſit: imò

imô omnia quæ ſunt in lapide, ſed ei neceſſaria, & nullo alio indiget: & quod dictum compoſitum, ſiue lapis eſt vnius naturæ & vna res: quæ quidem res, in decoctione ignis habet diuerſos colores, antequam fiat lapis albus perfectus.

Et nota, ô tu Rex: quòd vbi magis dictus lapis ſtat in igne, tantò magis augmentatur de bonitate: quòd in alijs rebus non eſt ita: quia omnes aliæ res in igne comburuntur, & amittunt humiditatem radicalem. Dictus verò lapis totus ſolus in igne ſemper melioratur & creſcit eius bonitas: & ignis eſt eiuſdem lapidis nutrimentum. Et iſtud eſt vnum de euidentibus ſignis ad cognoſcendum lapidem ipſum: quod intellige bene. Quod compoſitum ſiue lapis diuiditur ante operationẽ duobus modis: prima corporalis, alia ſpiritualis, & vnum exit ab alio, & eſt vnita, & regitur vnum cum alio, & vnum meliorat aliud. Et Philoſophi nominauerunt vnum Maſculinum, & aliud Fœmininum.

Et nota, ô tu Rex, quòd quando Philoſophi nominauerunt Argentum viuum, & magneſiam, dicentes: Congelat argentum viuum in corpore magneſiæ: quòd ipſi non intellexerunt de argento viuo vulgari quod videtur: ſed intellexerunt, quòd argentum viuum eſt humiditas dicti lapidis: quia magneſia non eſt illa quæ videtur vulgariter: ſed magneſiam

vocauerunt totum compositum, in quo est tota dicta humiditas, quæ est argentum viuum. quæ quidem humiditas non est sicut aliæ humiditates, quæ quidem humiditas currit in igne, & in eodem igne totum compositum dissoluit, congelat: denigrat, dealbat, & finaliter rubefacit & perficit. Et nota, ô tu Rex, quòd in opere non ponuntur plura: sed vna res duntaxat, nec oportet aliqua fieri trituratio manuum, nec aliquid apponi debet cum dicto lapide. Et nota, ô tu Rex, quòd terra alba vocatur lapis albus perfectus, & terra rubea vocatur lapis rubeus perfectus: quæ quidem terra alba per regimen dicti operis, absque adiutorio alterius rei conuertitur in rubedinem. Aqua verò siue argentum viuum, vocatur humiditas, quæ est in dicto lapide. Et nota quòd aqua siue humiditas dum exit de compositione siue lapide, versa fuit tota compositio nigra in fundo vasis: & sic continuando ignem ipsa nigredo in qua est humiditas, vertitur in diuersos colores: & finaliter in albedinem: quæ quidem humiditas vocatur etiam aër, qui aër seu humiditas miscetur cum terra sua, & cum alijs elementis in ipso lapide existentibus: donec fiat vnum quid album. Et nota, ô tu Rex, quòd dicta humiditas aërea, quæ est argentum viuum, est vna res cum terra sua supradicta, & alijs elementis in ipso lapide persistentibus. Quæ quidem humiditas, licet

cet ſit pauca, eſt ſufficiens ad nutriendum, & ad perficiendum totum lapidem, à quo eſt ipſa humiditas. Et eſt ſciendum, quòd in dicta compoſitione, ſeu lapide, ſunt Sol & Luna in virtute & potentia, ac elementis, in natura: quia ſi hæc non eſſent in ipſo compoſito, non fierent: non fierent inde, neque Sol neque Luna: & tamen non eſt ipſe Sol, ſicut Sol communis, nec ipſa Luna, ſicut Luna communis: quia ipſum Sol & Luna exiſtentes in ipſa compoſitione, ſunt meliores quàm ipſa natura vulgaris: eò quòd Sol & Luna dicti compoſiti ſunt viui, & alij vulgares ſunt mortui: habito tamen reſpectu ad ipſum Solem & Lunam in dicto lapide exiſtentes, vt dictum eſt; licet Philoſophi nominauerunt ipſum lapidem Solem & Lunam, ad finem illum: quia in ipſo lapide ſunt potentialiter, non autem viſibiliter. Et eſt ſciendum, quòd ipſe lapis ſiue compoſitum, vna eſt res duntaxat, & vnius naturæ, & in ipſo eſt totum illud quod eſt ei neceſſarium: & in ipſo eſt id quod eum meliorat, & illud quod ipſum complet: & non eſt iſtud compoſitum quod eſt vnum: videlicet opus aliquorum animantium ſeu animalium, ſeu vegetabilium: ſed eſt natura munda & clara de ſuis proprijs mineris, quæ tranſmutantur per regimen ignis, & putreſcit & nigreſcit, & albeſcit, & rubeſcit: & ad plures alios colores deuenit. Et nota, ô tu Rex, quòd humiditas

prædicta quæ est argentum viuum, est corruptio ipsius lapidis: quoniam ipsum lapidem nigrescere facit, & finaliter ipsum lapidem dealbat. Et nota, ô tu Rex, & scias, quòd Philosophi dixerũt: Fundatis corpus, & assetis eum donec conuertatur in aquam: quod intelligitur de dicto composito, quod fundatur, & congelatur: & tunc vocatur terra. Et nota quòd Philosophi vocant Aquam dum dictus lapis est liquefactus cum sua aqua, quæ in ipso lapide est fixa: quæ aqua tunc est currens & alba sicut aqua. Et nota, ô tu Rex, quòd conuertatur aqua in aërem: quod est intelligendum, quòd dicta aqua congeletur & conuertatur in corpus quod antea fuerat: quod corpus est tamdiu in regimine ignis, donec conuertatur ipsum corpus subtile, & in albedinem perfectam redactum: & tũc nominatur per aliquos Aër. Sed quando dicitur quòd conuertatur aër in ignem, intelligitur, quòd dictum compositum, quod vocatur Aër, stet in igne forti tam diu, donec rubescat, & tunc erit completum ad rubeum: quod vocatur Ignis, siue Sol. Et nota. ô tu Rex, quòd de vno solo composito, & duntaxat de ipso fit opus, & non de alio: quod compositum recipe purum absque immunditijs quæ sunt in eo, videlicet quòd sit mundum, vt oportet: quod compositum Rege ipsum in igne cum suis naturis: & istud facias in principio regiminis ignis: quia in hoc

est

est totus defectus siue periculum. Et dum istud est factum, vlterius non potest esse aliquis defectus: & tunc ignis debet esse inter fortem & lentum, quousque spiritus fuerit separatus à corpore, & ascenderit super terram, & remanebit in fundo vasis corpus mortuum, sine spiritu in ipso existente. Et signum est, quòd si ponatur super ignem, & non fundit, neque fumat, iam est completum quantum ad istum passum: & dum est ita, reducatur ipse spiritus supra ipsum corpus à quo exiuit: qui spiritus est similis nubis nigris, quæ portant aquam. Iste namque spiritus vocatur Aqua vitæ, per quam sustinetur hoc corpus, & cum qua moritur, & post mortẽ viuificatur. Et nota, quòd cum dicto composito est illud, quod mortificat ipsum compositum, & cum ipso eodem dealbatur, & rubescit idem compositum sine adiutorio alicuius rei extraneæ. Item nota quòd ignis debet esse in principio operis lentus: secundò mediocris: tertiò fortis, videlicet paulatiuè augmentando ipsum ignem, donec dictus lapis albus fiat, & vltimò rubeus.

FINIS.

FRATRIS ROGERII BACHONIS ANGLICI, DE *Mirabili potestate artis & naturæ, Libellus.*

VESTRAE petitioni respondeo: Nam licet natura potens sit & mirabilis: tamen ars vtens natura pro instrumento, potentior est virtute naturali, sicut videmus in multis. Quicquid autem est præter operationem naturæ vel artis, aut non est humanum, aut est fictum, & fraudibus occupatum. Nam sunt qui motu veloci, membrorum apparentia, aut vocum diuersitate, aut instrumentorum subtilitate, aut tenebris, aut consensu, multa mortalibus proponunt miranda, quæ non habent existentiæ veritatem: his mundus plenus est, sicut manifestum est: nam ioculatores multa manuum velocitate mentiuntur, & phytonissæ vocum varietate in ventre & gutture figmentis & ore formant voces humanas, à longè vel propè, prout volunt, ac si spiritus tunc humanè loqueretur, etiam sonos brutorum confingunt. Causæ verò gramini subditæ, & lateribus terræ conditæ, ostendunt quòd vis humana est, & non spiritus, quæ magno fingunt mendacio. Cùm verò in tenebris crepusculi vel no-

ȼturnis res inanimatæ mouentur velociter, non eſt veritas, ſed fraus & dolus: conſenſus verò omnia fingit quæ volunt homines, prout adinuicem diſponuntur. In his omnibus, nec phyſica ratio conſiderat, nec ars, nec poteſtas naturæ tenet: propter hoc nequior eſt occupatio, quando homo contemnit leges Philoſophię, & contra omnem rationem ſpiritus inuocat nepharios, vt per eos ſuam compleat voluntatem. Et in hoc eſt error, quòd ſibi ſubijci credunt ſpiritus, & quòd ſpiritus cogantur humana voluntate, hoc enim impoſſibile eſt: quia vis humana longè inferior eſt quàm ſpirituum. Aut quia in hoc magis aberrant, quòd per aliquas res naturales quibus vtuntur, credunt vel aduocari, vel figurari ſpiritus malignos, & adhuc errant, quando per inuocationes, deprecationes, & ſacrificia nituntur eos homines placare, & adducere pro vtilitate hominum: faciliùs enim ſine comparatione à Deo impetrãdum foret, vel à bonis ſpiritibus, quicquid homo debet vtile reputare. Sed nec in his inutilibus fauorabiles aſſiſtunt ſpiritus maligni, niſi inquantum propter hominum peccata à Deo permittitur qui humanum genus regit & gubernat, & ideo iſtæ viæ ſunt præter ſapientiæ documenta, imò melius in contrarium operantur, nec vnquam Philoſophantes de his ſex modis curarunt.

Quid verò de carminibus, & characteribus,

& huiusmodi sit tenendum, cõsidero per hunc modum. Nam proculdubiò omnia huiusmodi nunc temporis sunt falsa & dubia: nam quędam sunt irrationabilium, quę Philosophi meminerunt in operibus naturæ & artis, vt secreta occultarent ab indignis, sicut si omnino esset ignotum, quòd magnes traheret ferrum: & aliquis volens hoc opus perficere coram populo, faceret characteres, & carmina proferret, vt perficeretur attractionis vis: hoc totum opus esset error. Sic igitur quamplurima in libris Philosophorum occultátur multis modis, in quibus sapiens debet hanc habere prudentiam, vt carmina & characteres negligat, & opus naturæ & artis probet. Et sic animatas & inanimatas videbit ad naturam concurrere, propter naturæ conformitatem, non propter virtutem carminis vel characteris. Et sic multa secreta naturæ & artis existimantur ab indoctis magica, & magi confidunt stultè carminib. & characteribus, quòd eis præbeant virtutem, & pro assecutione eorum relinquunt opus naturæ vel artis, propter errorem carminum & characterum. Et sic vtrunque genus hominum istorum priuatur vtilitate sapientiæ, sua stultitia cogente. Sunt autem quædam deprecationes antiquitùs institutæ ab hominibus veritatis, aut magis à Deo & angelis ordinatæ, & huiusmodi virtutem suam primam possunt retinere.

Sicut

Sicut in multis regionibus adhuc quædam orationes fiunt ſuper ferrum candens, & ſuper aquam fluminis, & ſimiliter alia, in quibus innocentes probantur, & rei damnantur, & authoritate creduntur fieri prælatorum. Nam & ipſi ſacerdotes exorciſmos faciunt, ſicut in Aqua benedicta, ſicut in lege veteri de Aqua purgatorij legitur, qua probantur adulteria, vel fides ſuo viro, & multa ſunt huiuſmodi. Sed quæ in libris Magicorum continentur, omnia ſunt arcenda, quanuis aliquid veri contineant: quia tot falſis abutuntur quòd non poteſt diſcerni inter verum & falſum. Vnde quicunque dicunt, quòd Solomon compoſuit, & alij Sapientes, negandum eſt: quia non recipiuntur huiuſmodi libri authoritate Eccleſiæ, nec à ſapientibus, ſed à ſeductoribus, qui nudam accipiunt literam, & ipſi nouos libros componunt, & nouas adinuentiones multiplicant, ſicut ſcimus per experientiam: & vt tunc vehementiùs homines alliciantur, titulos præponunt famoſos ſuis operibus, & eos Authoribus aſſcribunt imprudenter: ac vt nihil opinentur, & contingentibus ſtylum grandiſonum faciũt, & ſub forma textus mendacia ſua confingunt. Characteres verò aut ſunt verba ſignis literarum inuolutis compoſiti, continentes ſenſum orationis adinuentæ, vel ſunt facti ad cultus ſtellarum in temporibus electis. De characteribus igitur primo

modo ſic iudicandum, ſicut de orationibus dictum eſt: de ſigillis autem & characteribus ſecundo modo, niſi fiant temporibus ſuis, nullam efficaciam penitùs habere noſcuntur. Et ideo qui facit ea ſicut in libris formantur, non reſpiciens niſi ſolam figuram quam fabricant ad exemplar, nihil facere ab omni ſapiente iudicatur. Qui autem in conſtellationibus debitis opera faciunt ad vultus cœlorum, illi non ſolùm characteres, ſed omnia opera ſua poſſunt diſponere tàm artis quàm naturæ ſecundùm cœli virtutem. Sed quia difficile eſt certitudinem cœleſtium percipere: ideo in his multus eſt error apud multos: & pauci ſunt qui aliquid vtiliter & veraciter ſcirent ordinare. Et propter hoc vulgus Mathematicorum iudicantium & operantium per ſtellas magicas non multum excellunt: quanuis peritiſſimi, & artem ſufficienter habentes poſſent multas vtilitates facere, & per opera tanquam per iudicia in temporibus electis. Conſiderandum tamen: quia peritus medicus, & alter quicunque habet aliud exercitari, carmina & characteres (licet fictos) vtiliter (ſecundùm Conſtantinum medicum) poteſt adhibere: non quia ipſi characteres & carmina aliquid operentur, ſed vt deuotiùs & auidiùs recipiatur medicina, & animus patientis excitetur, & confidat vlterius, & gaudeat, & anima excitata poteſt in corpore proprio multa renouare,

uare, ita vt de infirmitate in ſanitatem conua-
leſcat ex gaudio & confidentia. Si ergo me-
dicus ad magnificandum opus ſuum, vt pa-
tiens excitetur ad ſpem & confidentiam ſani-
tatis aliquid huiuſmodi faciat, non propter
fraudem, nec propter hoc vt confidant, vt
de ſe valens (ſi credimus medico Conſtanti-
no) non eſt abominandum. Nam ipſe in E-
piſtola de his quæ ſuſpenduntur ad collum,
ſic concedit ad collum carmina & characte-
res, & eos in hoc caſu defendit. Nam anima
multum poteſt ſuper corpus ſuum per ſuas
effectiones fortes, vt docet Auicenna in lib.
de Anima, & 8. de Animalibus, & omnes ſa-
pientes concordant: & ideo fiunt coram in-
firmis ludi, & res delectabiles afferuntur. i-
mò aliquando appetitui multa conceduntur
contraria: quia vincit affectus, & deſiderium
animæ ſpes ſupra morbum. Quoniam ve-
rò in nullo lædenda eſt veritas, oportet dili-
genter conſiderare, quòd omne agens facit
quod virtutem, & ſpeciem affert in naturam
extrinſecam, non ſolùm ſubſtantiæ, ſed ac-
cidentia de tertia ſpecie qualitatis: & fiunt
virtutes à rebus aliquæ ſenſibiles. Et ideo
hoc poteſt facere virtutem, & ſpeciem extra
ſe, maximè cùm ſit nobilior alijs rebus cor-
poralibus, & præcipuè propter dignitatem
animæ rationalis. & homines non ſolùm ex-
ercent calore, ſed ſpiritus ab eo ſicut ab alijs

animalibus excitantur, & nos videmus quòd aliqua animalia immutantur, & alterant res ſibi obedientes, ſicut Baſiliſcus interficit ſolo viſu, lupus reddit raucum, ſi priùs videat hominem, & hyæna intra vmbram ſuam canem non permittit latrare, ſicut Solinus de Mirabilibus mundi narrat: & alij authores, & Ariſtot. in libro de Vegetabilibus dicit: Palmarum fœminarum fructus matureſcere per odorem maſculorum, & equæ impraegnantur in aliquibus regnis per odorem equorum, vt Solinus narrat: & multa talia contingunt, per ſpecies & virtutes animalium & plantarum, multaque mirabilia, ſicut Ariſtotel. dicit in libro Secretorum. Cùm ergo plantæ & animalia non poſſint attingere dignitatem naturæ humanæ: nullo modo poterunt facere virtutes & ſpecies, & colores emittere ad alterationem corporum extra ſe, propter quod dicit Ariſtot. in libro de Somno & Vigilia: quòd mulier menſtruoſa ſi aſpexerit ſpeculum, inficit ipſum, & apparet in eo nubes ſanguinis. Et Solinus narrat: In Scythia ſunt mulieres habentes geminas pupillas in oculo (vnde Ouidius: Nos quoque pupilla duplex) quæ cùm iraſcuntur, interficiunt homines ſolo viſu. Et nos ſcimus, quòd homo malæ complexionis, & habens infirmitatem contagioſam, vt lepram, vel morbum caducum, vel febrem acutam, vel oculos multùm infirmos, vel huiuſmodi,

iuſmodi, quòd inficit alios præſentes, & contaminat, & è contrario, homines bene complexionati & ſani, & maximè iuuenes, confortant alios, & homines gaudent ex eorum præſentia: & hoc eſt propter ſpiritus ſuaues, & vapores ſalubres & delectabiles, & naturalem calorem bonum, & propter ſpiritus & virtutes quæ fiunt ab eis, ſicut Galenus docet in Techni. & hæc accidunt in malum, ſi anima ſit peccatis magnis & multis corrupta, habens corpus infirmum & malæ complexionis, & ſimiliter cogitatio fortis, & deſiderium vehemens ad nocendum & malignandum: nam cum natura complexionis & firmitatis cogitationibus animæ & deſiderijs fortiùs agit. Vnde leproſus, qui ex deſiderio forti, & cogitatione, & ſolicitudine vehementi, intenderet alium præſentem inficere: & citiùs & fortiùs ipſum inficeret, quàm ſi non ad hoc cogitaret, nec deſideraret, nec intenderet. Natura enim (vt Auicenna docet locis prædictis) obedit cogitationibus, & vehementibus deſiderijs animæ: imò nulla operatio hominis fit, niſi per hoc, quòd naturalis virtus in membris obedit cogitationibus & deſiderijs animæ. Nam (ſicut Auicenna docet tertio Metaphyſic.) primùm mouens eſt cogitatio: deinde deſiderium conformatum cogitationi: poſtea virtus animæ, in membris quæ obediunt deſiderio & cogitationi: & hoc in malo

(vt dictum) & in bono similiter, vnde cùm in homine inueniuntur hæc, bona complexio, & sanitas corporis, & iuuentus, & pulchritudo, & elegantia membrorum, & anima munda à peccatis, & cogitatio fortis, & desiderium vehemens ad aliquod opus: tunc quicquid fieri potest per speciem & virtutem hominis, & spiritus, & calorem naturalẽ, necesse est quòd fortius & vehementius fiat per huiusmodi spiritus, & vapores, & influentias, quàm si aliquod istorum deficeret: & præcipuè si desiderium forte, & intentio valida non desit. Et ideo per verba & opera hominis possunt aliqua magna fieri: quando omnes dictæ causæ concurrunt. Verba enim sunt ab interius per cogitationes animæ, & desiderium per motum spirituum, & calorem, & vocalem arteriam: & eorum generatio habet vias apertas, per quas est magnus exitus spirituum, & caloris, & euaporationis, & virtutis, & specierum quæ possunt fieri ab anima & corde. Et ideo alterationes (cęteris paribus) in spiritualibus fiunt per verba secundùm quòd eis debetur ex potestate naturæ. Videmus enim quòd per huiusmodi arterias à corde in interioribus, anhelitus & oscitatio, & multæ resolutiones spirituum, & caloris fiunt: quæ aliquando nocent, cùm ab infirmo & malæ complexionis corpore proueniunt: & prosunt & confortant, cùm à corpore mundo, sano, &

bonæ complexionis producuntur. Et ideo similiter aliquæ operationes naturales possunt fieri in verborum generatione & prolatione, cum intentione & desiderio operandi. Vnde nõ immeritò dicitur, quòd vox viua magnam habet virtutem: non quia illam habeat virtutem quam magici fingunt, necnon similiter ad faciendum & alterandum (vt existimant) sed secundùm quòd natura ordinauit. Et ideo valde cautè in his intendendum est: nam de facili homo potest errare, & multi errant ad vtramque partem: quoniam aliqui omnem operationem negant, & alij superfluunt, & ad magicam declinant. Multi igitur libri mundi sunt per carmina, & characteres, & orationes, & coniurationes, & sacrificia, & huiusmodi, qui purè magici sunt. Vt liber de Officijs spirituum, liber de Morte animæ, liber de Arte notoria: & huiusmodi infiniti, qui nec artis nec naturæ continent potestatem, sed figmenta magicorum. Considerandum tamen: quia multi libri reputantur inter magicos, qui non sunt tales, qui continent sapiẽtiæ dignitatem. Qui igitur sunt suspecti, & qui non, experiẽtia cuiuslibet docebit. Nam si quis in aliquo illorum opus naturę vel artis inueniat, illum accipiat: si non, relinquat velut suspectum, & indignum sapiẽti. magici est pertractare sic superfluum nec necessariũ: nam vt sensit Isaac in lib. de Febribus: anima rationalis nõ impeditur in

ſuis operationibus, niſi detineatur ignorantia. & Ariſtot. vult in libro Secretorum, quòd in talibus ſanus & bonus poteſt omnia, quæ homini neceſſaria ſunt, cum influentia tamen diuinæ virtutis. Et 3. Meteor. dicit, quòd non eſt virtus niſi per Deum. & in fine Ethicorum dicit, quòd nulla eſt virtus nec moralis, nec naturalis de cœleſti virtute ſine influentia cœleſti & diuina. Vnde cùm loquimur de poteſtate agentium particularium, non excludimus regimen agentis vniuerſalis, & primæ cauſæ: nam omnis cauſa prima plus influit in cauſatum, quàm ſecunda: vt prima propoſitio de cauſis proponit.

Narrabo igitur nunc per opera artis & naturæ miranda, vt poſtea cauſas & modos rerum aſſignem, in quibus nihil magicum eſt, vt dicatur quòd omnis poteſtas magica ſit inferior his operibus & indigna. Et primò per figurationem ipſius artis: nam inſtrumenta nauigandi poſſunt fieri ſine hominibus nauigantibus, vt naues maximæ & marinæ ferantur vnico homine regente, maiori velocitate quàm ſi eſſent plenæ hominibus nauigantibus: vnde currus poſſent fieri, vt ſine animali moueantur cum impetu inæſtimabili, vt exiſtimantur currus falcati fuiſſe, quibus antiquitus pugnabatur. Poſſunt fieri inſtrumenta volandi, vt homo ſedens in medio inſtrumenti reuoluens aliquod ingenium, per quod alæ artifi-

artificialiter compoſitæ aërem verberent, ad modum auis volantis. Item, inſtrumentum paruum in quantitate, ad eleuandum & deprimendum pondera multa, quo nihil vtilius eſt in caſu. Nam per inſtrumentum altitudinis trium digitorum, & latitudinis eorum, & minoris quantitatis poſſet ſeipſum & ſocios ab omni periculo carceris eripere, & eleuare, & deſcendere. Poteſt etiam de facili fieri inſtrumentum, quo vnus homo trahet ad ſe mille homines per violentiam, nulla eorum voluntate, & de rebus alijs attrahendis. Poſſunt etiam fieri inſtrumenta ambulandi in mari & flumine ad fundum ſine periculo corporali: nam Alexander magnus his vſus eſt, vt ſecreta maris viderent, ſecundùm quod Ethicus narrat Aſtronomus. antiquitus & noſtris temporibus facta ſunt, & certum eſt, quòd ſit inſtrumentum volandi, quod non vidi, nec hominem qui vidiſſet cognoui, ſed ſapientem qui hoc artificium excogitauit, explicitè cognoſco, & infinita talia poſſunt fieri: vt pontes vltra flumina ſine columna & aliquo obſtaculo, & machinæ, & ingenia inaudita. Sed magis phyſicæ figurationes inueniuntur: nam ſic poſſunt figurari perſpicua & ſpecula, vt vnum appareat multa, vt vnus homo exercitus, & plures, & quot volumus Soles & Lunæ appareant. Nam ſic aliquando figurantur vapores, vt duo Soles, & tres, & duæ Lunæ appareant

ſimul in aëre, vt Plinius in 2. natural. hiſtor. Quia quaratione plures & infinitæ poteſt vna res apparere: quia poſteaquam excedit ſuam virtutem, nullus eſt numerus determinatus. (Sic enim arguit Ariſt. cap. de vacuo) & ſic omni ciuitati & exercitui poſſunt fieri terrores infiniti, vt vel propter multitudinem apparitionum ſtellarum, vel hominum ſuper ipſos congregatorum diſpereant, pręcipuè ſi ſequatur inſtrumentum cum quo primò habeátur, poſſunt enim ſic figurari perſpicua, vt longiſſimè poſita appareant propinquiſſima, & è contrariò. Ita quòd incedibili diſtantia legeremus literas minutiſſimas, & videremus res quantumcunque paruas, & ſtellas faceremus apparere quò vellemus. Sic enim exiſtimant, quòd Iulius Cæſar per littus maris in Gallijs deprehendiſſet per ingentia ſpecula diſpoſitionem & ſitum caſtrorum & ciuitatum Britanniæ minoris. Poſſunt & ſic figurari corpora, vt maxima appareant minima, & è contrario: & alta appareant ima & infima, & è contrario: & occulta appareant manifeſta. Nam Socrates ſic draconem corrumpentem ciuitatem & regionem ſuo anhelitu & influentia peſtilenti, deprehendit intra montium latibula reſidere: ſic omnia quæ eſſent in ciuitatibus & exercitibus contrarijs poſſunt ab inimicis deprehendi. Poſſent etiam ſic figurari corpora, vt ſpecies & influentiæ venenoſæ & infectiuæ

duce-

ducerentur quò vellet homo: nam ſic Ariſtot. fertur docuiſſe Alexandrum. Quo documento venenum baſiliſci erecti ſuper murum ciuitatis contra exercitum deduxit in ipſam ciuitatem. Poſſunt etiam ſic figurari perſpicua, vt omnis homo ingrediens domum, videret veraciter aurum & argentum, & lapides precioſos, & quicquid homo vellet: & quicunque feſtinaret ad locum, nihil inueniret. Sed de ſublimioribus poteſtatib. figurandi eſt, quòd ducantur & congregẽtur radij per varias fractiones & reflexiones, in omni diſtantia qua volumus, quatenus comburatur quicquid ſit obiectum: nam hoc teſtantur perſpicua comburentia antè & retrò, ſicut autores certi docent in his libris. Et maius omnium figurationum & rerum figuratarum eſt, vt cœleſtia deſcriberentur ſecundùm ſuas lõgitudines & latitudines in figura corporali, qua mouentur corporaliter motu diurno, & hæc valerent regnũ vnum homini ſapienti. Hæc igitur ſufficiant pro exemplis figurationum, quanuis multa alia miranda proponi poſſent in medium.

His verò ſunt quædam annexa ſine figurationibus: nam in omni diſtantia qua volumus, poſſumus artificialiter componere ignẽ comburentem ex ſale petræ & alijs. Item ex oleo petroleo rubeo & alijs. Itẽ ex ambra & naphtha, & petroleo albo, & ſimilibus: ſecundùm quod Plinius dicit in libro 2. In ciuitate qua-

dam se defendisse contra exercitum Romanum: nam per multa proiecta combussit militem armatum, his vicinus est ignis Græcus & multa comburentia. Præterea possunt fieri lumina perpetua, & balnea ardentia sine fine. Nam multa cognouimus, quæ non comburuntur, sed purificantur. Præter verò hæc sunt alia stupenda naturæ. Nam soni velut tonitrui possunt fieri in aëre, imò maiori horrore, quàm illa quæ fiunt per naturam: nam modica materia adaptata ad quantitatem vnius pollicis, sonum facit horribilem, & corruscationem ostendit vehementem: & hoc fit multis modis, quibus omnis ciuitas & exercitus destruatur ad modum artificis Gedeonis, qui lagunculis fractis & lampadibus, igne saliente cum fragore ineffabili, Madianitarum destruxit exercitum cum trecentis hominibus. Mira sunt hæc, si quis sciret vti ad plenum in debita quantitate & materia. De alio verò genere multa miranda propono, quæ licet multam vtilitatem non habeant, tamen spectaculum ineffabile sapientiæ, & possunt applicari ad probationem omnium occultorum, quibus vulgus inexpertum contradicit, & sunt similia attractioni ferri per adamantem: nam quis crederet huiusmodi attractionem nisi videret? & multa miracula naturæ sunt in hac ferri attractione, quæ non sciuntur à vulgo, sicut experientia docet solicitum. Etiam plura sunt

ra sunt hæc & maiora. Nam similiter est per lapidem auri & argenti, attractio omnium metallorum. Item lapis currit ad acetum: & plantæ ad inuicem, & partes animalium diuisæ localiter motu naturali concurrunt: & posteaquam huiusmodi perspexi, nihil mihi difficile est ad credendum, quando bene considero sic nec in diuinis nec in humanis. Sed maiora his sunt: nam tota potestas mathematicæ non ponit nisi instrumentum superficiei, iuxta artificium Ptolomæi in 8. Almagesti, in quo omnia quæ sunt in cœlo, suis longitudinibus & latitudinibus essent descripta veraciter. Quòd autem mouerentur naturaliter motu diurno, non est in mathematici potestate. Experimentator tamen fidelis & magnificus anhelat, vt ex tali materia fieret & tali artificio. Quòd naturaliter cœli motu diurno mouerentur, quod videtur sibi possibile, quoniam multa motu cœlestium deferuntur, vt cometæ, & mare in fluxu, & alia in toto, vel in partibus suis: nam tunc omnia instrumenta Astrologiæ cessarent, tàm sapientialia, quàm vulgata, nec thesaurus vnius regis posset vix comparari. Et licet non quantum admiraculum: tamen quantum ad vtilitatem publ. & priuatam, maiora possunt fieri: scilicet vt auri copia & argenti deducatur in medium quantum placet homini, & non tamen secundùm naturæ possibilitatem, sed secundùm artis complementum,

cùm ſint decem & ſeptem modi auri, octo ſcilicet à mixtione argenti cum auro. Et primus modus fit ex partibus auri cum aliquibus partibus argenti, vſque ad vigeſimum ſecundum gradum auri pertingatur, cum vno argẽti ſemper vnum gradum auri augmentando, & totidem ſunt ex admixtione æris cum auro. Ita vt vltimus modus ſit ex viginti quatuor gradibus auri puri ſine admixtione alterius metalli: & non poteſt natura vlteriùs procedere, ſicut experientia docet. Sed ars poteſt augmentare aurum in partibus puritatis vſque in multum, ſimiliter aurum complere ſine fraude. Sed præcedentibus maius eſt, quòd anima rationalis cogi non poteſt, tamen efficaciter diſponi, & induci, & excitari poteſt, vt gratis velit ſuos mores mutare, & affectiones, & voluntates ſecundùm arbitrium alterius, non ſolùm ſingularis perſona, ſed totus exercitus ciuitatis, & totus populus regionis, & huiuſmodi experientiam Ariſt. docet in lib. Secret. tàm de regione, quàm de exercitu & perſona ſingulari. Et in his ferè eſt finis naturæ & artis. Sed vltimus gradus in quem poteſt artis complementum cum omni naturæ poteſtate, eſt prolongatio vitę vſque in magnum tempus, quòd autem hoc ſit poſſibile, multa experimenta docuerunt. Nam Plinius recitat, militem ſtrenuum corpore & animo, vltra ætatem hominis cõſuetam duraſſe in ſua probitate, cui cùm

Octa-

Octauianus Auguſtus diceret, quid feciſſet, vt diu ſic viueret: reſpondit in ænigmate, quòd oleum poſuit exteriùs, & mulſum interiùs. Sed poſtea multa contigerunt. Nam ruſticus fodiens in campis, cum aratro vas aureum cum nobili liquore adinuenit, exiſtimans rorem cœli, lauit faciem, & bibit, & ſpiritu, & corpore, & bonitate ſapientiæ renouatus eſt, de bubulco factus eſt baiulus regis Siciliæ, quod accidit tempore regis Oſti: & probatum eſt teſtimonio literarum papalium, quòd Almanicus captiuatus inter Saracenos recepit medicinam, qua vſque ad quingentos annos vitam ſuam prolongauit. Nam Rex qui ipſum habuerat captiuum, recepit regis Magi nũcios cum hac medicina. Sed quia eam ſuſpectam habuerat, voluit probare in captiuo, quod fuerat ei delatum. Ac domina de Tormery in Britannia maiori, quærens ceruam albam, vnguẽtum comperit quo cuſtos nemoris ſe perunxerat in toto corpore, præterquam in plantis: vixit trecentis annis ſine corruptione, exceptis pedum dolorib. & paſſionibus. Et plures experti ſumus noſtris temporibus, quòd homines rurales ſine conſilio medicorum vixerunt centũ ſexaginta annis, vel circiter. Hæc etiam confirmantur per opera animalium, vt cerui, & aquilæ, & ſerpentis, & multorum, quę per virtutem herbarum & lapidum ſuam renouant iuuentutem: & ideo ſapientes dederunt

ſe ad huiuſmodi ſecretum, excitati exemplis brutorum, exiſtimantes quòd poſſibile eſt homini, quod brutis animãtibus eſt conceſſum. Propter quod Artephius in ſua ſapientia ſecretorum, vires animalium, & lapidum, & cæterorum ſcrutans ob ſecreta naturæ ſcienda, & maximè propter vitæ longitudinem gloriatur ſe vixiſſe mille & 25. annis. Et poſſibilitas prolongationis vitę cõfirmatur per hoc, quòd anima eſt naturaliter immortalis, & potens non mori: ac etiam poſt peccatum potuit viuere circiter mille annos, & deinceps paulatim abbreuiata eſt vitæ longitudo. Ergo oportet quòd huiuſmodi abbreuiatio ſit accidentalis, quare poterit in toto vel in parte prolongari. Sed ſi velimus cauſam accidentalem huiuſmodi corruptionis inueſtigare, inueniemus quòd non eſt à cœlo, neque ab alio, quàm defectu regiminis ſanitatis. Nam in hoc noſtro tempore patres corrupti ſunt, & ex hoc generãt filios corruptæ complexionis & compoſitionis, & filij eorum eadem de cauſa ſe corrumpunt, & deſcẽdit corruptio à patribus in filios, donec inualeſcat continuè abbreuiatio vitæ, ſicut eſt dies iſta: non tamen propter hoc ſequitur, quòd abbreuiabitur ſemp: quia tempus in humanis poſitum eſt, vt in pluribus viuant homines 70. annis, & amplius eſt eorum labor & dolor. Remedium verò eſſet contra corruptionem propriam cuiuslibet, ſi

quilibet exerceret regimẽ completum ſanitatis à iuuentute, quod conſiſtit in his, quæ ſunt cibus & potus, ſomnus & vigilia, motus & quies, euacuatio, conſtrictio, aër, paſſio animi. Nam ſi quis hoc regimen obſeruaret à natiuitate, viueret quantum natura aſſumpta à parentibus permitteret, & duceretur ad vltimũ terminum iſtius naturæ lapſæ ab originali iuſtitia: quem tamen præterire non poſſet: quia hoc regimen nõ habet remedium contra corruptionem antiquam parentum. Sed impoſſibile eſt, quòd homo ſic regatur in omnibus mediocritate iſtorum, ſicut exigit regimen ſanitatis: & ideò oportet, quòd abbreuiatio vitæ contingat ex hac cauſa, non ſolùm ex corruptione parentum. Ars verò medicinæ determinat hoc regimen ſufficienter. Sed nec diues, nec pauper, nec ſapiens, nec inſipiens, nec ipſi Medici, quantumcunque perfecti, poſſunt hoc regimẽ in ſe, nec in aliis perficere vtraque cuilibet. Sed natura non deficit in neceſſariis, nec ars completa: imò valet irrumpere contra accidentales paſſiones, vt in parte, vel in toto deleantur. Et in principio, quando incœperat ætas hominum declinare, facile fuiſſet remedium: ſed à ſex millibus annis, & plus, difficile eſt remedium apponere. Sapientes tã men moti conſiderationibus prædictis, niſi ſunt vias excogitare, non ſolùm contra defectum proprium regiminis cuiuſlibet, ſed con-

tra corruptionem parentum, non quòd reducatur homo ad vitam Adę, vel Artephirij, propter corruptionem inualescentem: sed vt centenarium annorum, vel plures in vita prolongentur, vltra communem ætatem hominum nunc viuentium: quatenus passiones senectutis retardarentur, & cùm non possunt prohiberi mitigarentur, vt vltra æstimationem humanam vita prolongetur vtiliter: sêmper tamen citra vltimum terminum. Nam vnus terminus naturæ est, qui in primis hominibus positus est post peccatum, & alius est terminus cuiuslibet ex propria parentum corruptione. Vltra istos ambos non contingit transire, sed benè terminum propriæ corruptionis, nec tamen vsq; ad terminum primum. Credo quòd quantumcunque sapiens his temporibus possit attingere, licet possibilis sit, & aptitudo naturæ humanæ, secundùm quod fuit in primis hominibus. nec mirum, cùm aptitudo ista se extendit ad immortalitatem, sicut ante peccatum fuit, & erit post resurrectionem. Sed si tu dicas, quòd nec Aristoteles, nec Plato, nec Hippocrates, nec Galenus, ad huiusmodi prolongationem peruenerunt. Respondeo tibi, quòd nec ad multas virtutes mediocres, quæ posteà scitæ sunt per alios studiosos: & ideò hæc maxima potuerunt ignorare, quanquam ad hoc laborauerunt. Sed nimis in aliis se occupauerũt, & citiùs perducti sunt ad senectutem,

tem, consumentes vitam in peioribus & vulgatis, quamuis secreta multa perceperint. Scimus enim, quòd Aristoteles dicit in Prædicamentis: Quòd quadratura circuli scibilis est, nondum tamen scita. Et sic fatetur se, & omnes vsque ad tempus suum ignorasse. Sed nos scimus his diebus, quòd scitur veritas, & ideò longè magis poterat Aristoteles vlteriora naturæ secreta ignorare. Multa etiá modò ignorant sapientes, quę vulgus studentium sciet in temporibus futuris. vnde hæc obiectio vana est per omnem modum.

Enumeratis quibusdam circa naturæ & artis potestatem, vt ex paucis multa colligamus, ex partibus tota, ex particularibus vniuersalia, quatenus videamus quòd non est necesse nobis aspirare ad magicam, cùm natura & ars sufficiant. Volo modò singularia per ordinem prosequi, & causas, & modum dare in particulari. Sed considero, quòd in pellibus caprarum & ouium non traduntur secreta naturæ, vt à quolibet intelligantur, sicut vult Socrates & Aristoteles. Ipsemet enim dicit in libro Secretorum, quòd esset fractor sigilli cœlestis, qui communicaret secreta naturæ & artis, adiungens, quòd multa mala sequuntur eum, qui reuelat secreta. Cæterùm in lib. Noctium Atticarum de collatione sapientum, quòd stultum est asino præbere lactucas, cùm ei sufficiant cardui: atque in lib. Lapidum scribitur,

quòd rerum minuit maiestatem, qui diuulgat mystica, nec manent secreta, quorum turba sit conscia. Ex diuisione enim probabili vulgi dicendi oppositũ contra sapientes: nam quod videtur omnibus, est verum: & quod sapientibus similiter, & maximè notis. Ergo quod pluribus, hoc est vulgo in quantum huiusmodi videtur, oportet quòd sit falsum. De vulgo loquor, quod contra sapientes distinguitur in hac dictione. Nam in communibus conceptionibus animi concordat cum sapientibus, sed in propriis principiis & conclusionibus artium & scientiarum discordat, laborantes circa apparentias in sophismatibus, subtilitatibus, & de quibus sapientes nõ curant. In propriis igitur vel secretis vulgus errat, & sic diuiditur contra sapientes, sed in communibus sub lege omnium continetur, & cum sapientibus concordat. Communia verò pauci sunt valoris, nec propriè sequenda, sed propter particularia & propria. Sed causa huius latẽtiæ fuit apud omnes sapientes, quia vulgus deridet & negligit secreta sapientiæ, & nescit vti rebus dignissimis: atque si aliquod magnificum in eius notitiam cadat, à fortuna illud per accidens suscipit, & eo abutitur in damnum multipliciter personarum atque communitatis: & ideò insanus est, qui aliquod secretum scribit, nisi à vulgo celetur, & vix à studiosis & sapientibus possit intelligi. Sic currit vita sapientum à principio,

cipio, & multis modis occultauerũt à vulgo ſapientiæ ſecreta. Nam alij characteres & carmina occultauerunt: multi verò alij per ænigmata & figuratiua, vt Ariſtotel. dicit in lib. Secretorum: O Alexander, volo tibi oſtendere ſecretorum maximum, & diuina prouidentia iuuet te ad celandum arcanũ, & perficiendum propoſitum artis illius lapidis, qui non eſt lapis, & eſt in quolibet homine, & in quolibet loco, & in quolibet tempore, & vocatur omniũ Philoſophorum terminus, & inueniuntur in multis libris & ſciẽtiis, innumerabilia talibus ſermonibus obſcurata, vt nemo intelligat ſine doctore aliquo. Tertiò occultauerunt per modos ſcribendi: ſcilicet per conſonãtes tantùm, vt nemo ſciat legere, niſi ſciat ſignificata dictionum, ſicut Hebræi, & Chaldæi, & Syrij, & Arabes ſcribunt: ſed & Græci. & ideò eſt magna occultatio apud eos, & maximè apud Hebræos: quoniam Ariſtoteles dicit in libro memorato, quòd Deus dederit eis omnẽ ſapientiam antequam fuerint Philoſophi: & ab Hebræis omnes nationes habuerũt Philoſophiæ principium. Et Albumaſar in libro Introductorij maioris, & alij Philoſophi, & Ioſephus octauo Antiquitatum libro hoc manifeſtè docet. Quartò, accidit occultatio per mixtionem literarum diuerſis generibus. Nam ſic Ethicus: Aſtronomus ſuam ſapientiam occultat, ex eo, quòd literis Hebræis, Græcis & Latinis

eam conſcripſit in eadẽ ſerie ſcripturæ. Quintò, occultauerunt per alias literas, quæ fiunt apud gentem ſuam: videlicet apud alias nationes: ſed fingunt eas pro ſua voluntate, & hoc eſt maximum impedimentum, quo vſus eſt Artephius in libro ſuo de Secretis naturæ. Sextò, fiunt non figuræ literarum, ſed aliæ figuræ geomanticæ, quæ ſecundùm diuerſitatẽ punctorum & notarum, habent literarum poteſtatem, & iſtis ſimiliter vſus eſt Artephius in ſua ſcientia. Septimò, eſt maius artificium occultandi, quod datur in arte notoria, quæ eſt ars notandi & ſcribendi ea breuitate, qua volumus: velocitate, qua deſideramus: & ſic multa ſecreta ſcripta ſunt in libris Latinorum. Neceſſarium verò exiſtimaui, has occultationes tangere: quia forſan propter ſecretorum magnitudinem aliquibus his vtar modis, vt ſic ſaltem te iuuem vt poſſum.

Dico igitur tibi, quòd volo ordinatè, quæ ſuperiùs narraui, exponere: & ideò volo ouũ Philoſophorum diſſoluere, & partes Philoſophici hominis inueſtigare: nam hoc eſt initium ad alia. Sal igitur diligenter aquis attere, & aliis aquis attritis purifica, & variis contritionibus cum ſalibus confrica, & pluribus aſſationibus concrema, vt fiat terra pura liberata ab aliis elementis, quam tibi pro meæ longitudinis ſtatura dignam duco. intellige ſi potes: quia proculdubiò erit compoſitũ ex elementis:

mentis: & ideò erit pars lapidis, qui non eſt lapis, & eſt in quolibet homine, & in quolibet tempore anni reperies hoc in ſuo loco: deinde oleũ ad modum ceroti & caſei viſcoſi accipias primo ictu inſecabile, cui tota virtus ignea diuidatur, & ſeparetur per diſſolutionem (diſſol uitur autem in aqua acuta temperatæ acuitatis, cum igne leui) & decoquatur, quatenus ſeparetur ſua pinguedo, ſicut pinguedo in carnibus, per diſtillationem, vt non egrediatur aliquid de vnctuoſitate, & virtus nigra, in qua vrina diſtillatur, & pòſt in aceto decoquatur, donec in prunã (qđ eſt de cauſa aduſtionis) deſiccetur, & virtus nigra habeatur. Sed ſi non curetur de illa, iterum fiat: euigila, & attende. Nam ſermo difficilis eſt: oleum verò diſſoluit, & in aquis acutis, & in oleo communi, quod expreſſius operatur, vel in oleo acuto amygdalorum ſuper ignem: ita vt oleum ſeparetur, & remaneat ſpiritus occultatus, & in par tibus animaliũ, & ſulphure, & arſenico. Nam lapides (in quibũs oleum humiditatis ſuperfluæ) terminum habent humorum ſuorum: partim quòd non eſt vehemens vnio, cùm poſſet vnum ab alio diſſolui, propter naturam aquæ, quæ ſubeſt liquefactioni in ſpiritu, quæ media inter partes ſuas & oleum. facta igitur diſſolutione, remanebit nobis humiditas in ſpiritu pura, vt vehementer permixta partibus ſiccis, quæ mouentur in ea: tamen

resolueret eam ignis, qui vocatur à Philosophis Sulphur fusile. Aliquando oleũ, aliquando humor aëreus, aliquando substantia coniunctiua, quam ignis non separat, aliquando camphora, & dilue: istud est Ouum Philosophorum, vel magis terminus & finis oui. Et hoc, quod peruenit ad nos de oleis istis, sed inter sinapica reputatur, qui ab aqua vel oleo, in quo purgetur, separetur. Præterea corrumpitur oleum, vt scis, terendo ipsum cum rebus desiccantibus, sicut sunt sal, atramentum, & assando. Tamen passio fit à contrario, & posteà sublimatur, donec ab oleogineitate sua priuetur, & aqua est sicut sulphur, vel arsenicum, in mineralibus præparatis potest, sicut & ipsa. Melius est tamen vt decoquatur in aquis temperatis inacuitate, donec purgetur, vel dealbetur. Alia verò salutaris concoctio fit in igne sicco, vel humido, & iteretur distillatio, vt dextrum boni te recipiat sufficienter, donec rectificetur: rectificationis cuius, nouissima signa sunt candor & crystallina serenitas: & cũ cætera nigrescant ab igne, hoc albescit, mundatur, serenitate nitescit, & splendore mirabili. Ex aqua & terra sua argentum viuum generatur: quia est sicut argentum viuum in mineralibus: & quando incanduit hoc modo materia, congelatur. lapis verò aëris (qui non est lapis) ponitur in pyramide loco calido, vel (si vis) in ventre equi, vel bouis, in febrem acu-
tam

tam mutatur. Nam de hac in 10. & de hoc in 21. quando procedit, vt feces oleorum dissoluantur in aqua sua, antequã separetur, & multotiens iteretur dissolutio & distillatio, donec rectificetur. Et hic est finis huius intentionis. Scias verò, quòd cùm consumaueris, oportet te incipere.

Aliud verò secretum volo tibi occultare. Nam argentum viuum præpara, mortificando ipsum cum vapore stagni pro margaritis, & cum vapore plumbi pro Ibero lapide: deinde teratur cum rebus desiccantibus, & atramentis, & huiusmodi (vt dictum est) & assetur: deinde sublimetur, si ad vnionem 10. si ad rubedinem 21. donec in eo humiditas corrumpatur. Nec est possibile quòd humiditas eius separetur propter vaporem, sicut oleum antedictum: quia vehementer est permixta partibus suis siccis, nec terminum constituit, sicut dictum est in metallis priùs dictis. in hoc capitulo decipieris, nisi significata verborum intelligas.

Tempus est tertium inuolui capitulum vt clauem operis, quod quæris, intelligas. Corpus verò calcinatum quandoque apponitur, & hoc vt humor in eo corrumpatur per salem, & sal armoniacum & acetum, & quandoque cibatur argento viuo, & sublimatur ab eis donec remaneat puluis. Sunt igitur claues artis congelatio, resolutio, inceratio, proiectio,

& hic eſt finis atque principium. Sed purificatio, deſtillatio, ſeparatio, ſublimatio, calcinatio, inquiſitio cooperantur, & tunc potes requieſcere.

Tranſactis annis Arabum ſexcentis & duobus, rogaſti me de quibuſdam ſecretis. Accipe igitur lapidem, & calcina aſſatione leui, & contritione forti: ſine tamen rebus acutis. Sed in fine parum commiſce de aqua dulci, & medicinam laxatiuam compone de ſeptem rebus, ſi vis, vel de ſex, vel de quinque, vel quot vis: ſed quieſcit animus meus in duabus, quarum melior erit in ſex, quàm altera proportione, vel circiter, ſicut poteſt te docere experientia: reſolue tamen aurum ad ignem, & melius cola. Sed ſi mihi credis, accipias rem vnam, hoc eſt, ſecretum ſecretorum naturæ, potens mirabilia. Mixto igitur ex duobus, aut ex pluribus, aut phœnice (quod eſt animal ſingulare) ad ignem, & incorpora per fortem motum: cui ſi liquor calidus quater, vel quinquies adhibeatur, habebis vltimum propoſitum. Sed poſteà cœleſtis natura debilitatur, ſi aquam infundas calidam ter, vel quater. Diuide igitur debile à forti in vaſis diuerſis, ſi mihi credis: euacuato igitur quod bonum eſt. Item adhibe puluerem, & aquam, quę remanſit, diligenter exprime: nam pro certo partes pulueris deducet non corporatas, & ideò illam aquam per ſe collige: quia puluis

exiccatus

exiccatus ab ea, habet vim medicinæ in corpore laxatiuo. Fac igitur vt priùs, donec fortè à debili distinguas, & ter vel quater, vel quinquies, vel plus, puluerem adhibeas, & semper vno modo facias. Et si cum aqua calida operari non poteris, facies violentiam. Si autem propter acuitatem & mollitiem medicinę frangatur, puluere apposito, appone cautè plus de auro & molli. Si verò propter abundantiam pulueris, appone plus de medicina. Si verò propter fortitudinem aquę, rigua cum pistello, & congrega materiam vt potes, & aquam separa paulatim, & redibit ad statum, quam aquam exsiccabis: nam continet puluerem, & aquam medicinæ, quæ sunt incorporanda sicut puluis. Non dormias hîc: quia valdè vtile, & magnum continetur secretum. Si verò partes virgulti cõbusti, aut salicis, & multarum rerum scires aptè ordinare, vnionẽ naturaliter seruabunt, & hoc nõ tradas obliuioni, quia valet ad multa. Trinitatem verò cum vnione liquefacta miscebis, & exurgẽt (vt credo) simile lapidi Ibero, & proculdubiò mortificatum est per vaporẽ plumbi, inuenies plumbum, si exprimas à mortuo, & mortuum sepelies in clibano per surcula. Tene hoc secretũ: nam nullius est vtilitatis, & idem facias cum vapore Margaritæ, vel lapide Tagi, & sepelies mortuum tamen, vt dixi.

Annis Arabum videlicet transactis, petitio-

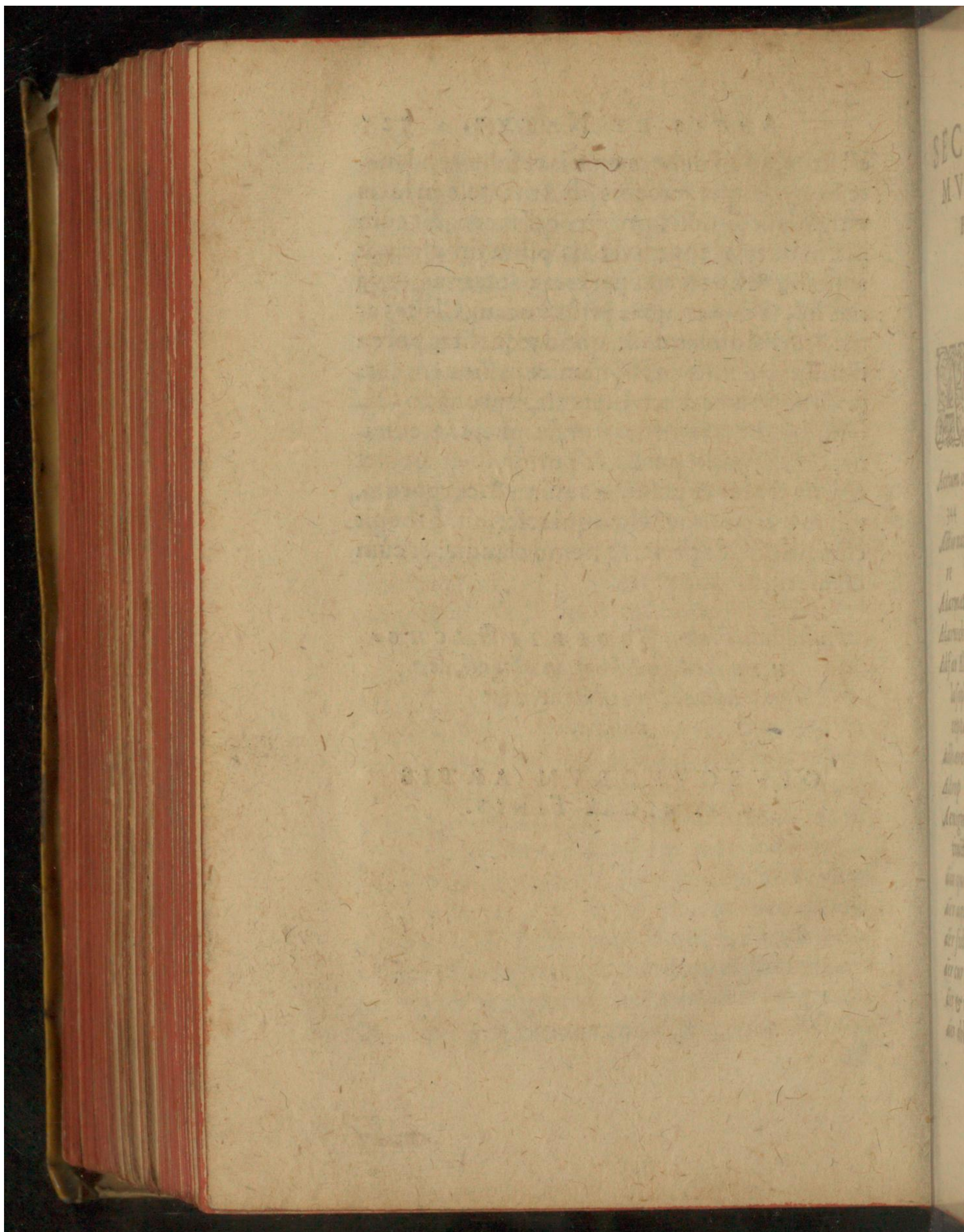
ni tuæ reſpondeo in hunc modum: Oportet te habere medicinã, quæ diſſoluit in liquefa-ćto, & inungatur in eo, & penetret in termino 2. eius, & permiſceatur cum eo, & non ſit ſeruus fugitiuus, & tranſmutet ipſum: radice verò ſpiritus permiſceatur, & per calcem metalli figatur. Æſtimatur autem, quòd fixio præparat, quando corpus & ſpiritus in loco ſuo ponuntur, & ſublimantur: & totiens fiat, vt corpus fiat ſpiritus, & ſpiritus fiat corpus. Accipiatis igitur de oſſibus Adæ, & de calce ſub eodem pondere, & ſunt ſex ad lapidem petralem, & quinque ad lapidem vnionis, & terantur ſimul cum aqua vitæ, cuius proprium eſt diſſoluere omnes res alias, & quòd in ea diſſol uatur & aſſetur, & ſignũ incerationis eſt, quòd medicina liqueſcat ſuper ferrum valdè ignitũ: deinde ponatur in eadem aqua loco humido, aut ſuſpendatur in vapore aquarum valdè calidarum, & liquidarum: deinde congeletur ad Solem: demùm accipies ſalem petræ, & argen tum viuum conuertes in plumbum, & iterum plumbum eo lauabis, & mundificabis, vt ſit proxima argento: & tunc operare vt priùs. Item potabis totum ſic. Sed tamen ſalis petræ LVRV VO PO VIR CAN vtriet ſulphuris, & ſic facies tonitruum & coruſcationem: ſic facies artificium. videas tamen vtrum loquor in ænigmate, vel ſecundùm veritatẽ. Et aliqui exiſtimauerunt aliter: nam dictum

eſt

eſt mihi, quòd debeas omnia reſoluere ad materiam, de qua habebis ab Ariſtotele in locis vulgatis & famoſis, propter qđ taceo. Et cùm illa habueris, tunc habebis plura ſimplicia & æqualia, & hoc facies per tres contrarias, & varias operationes, quas priùs vocaui, Claues artis: & Ariſtoteles dicit, quòd æqualitas potentiarum concludit actionem & paſſionem corporum. Et hæc dicit Auerrois, reprobādo Galenum. & hæc exiſtimatur ſimplicior medicina, quæ reperiri poteſt, & purior, & quæ valet contra febres & paſſiones animi & corporum, vilior quacunque. Hæc qui reſcribit, habebit clauem, quæ aperit, & nemo claudit: & cùm clauſerit, nemo aperit.

Finis libelli Fratris ROGERII BACHONIS, ordinis Minorum Anglici, de Mirabili poteſtate artis & naturæ.

OPVSCVLORVM ARTIS CHYMICAE FINIS.

IN SECVNDVM TOMVM OPVSCVLORVM ALCHIMIAE, INDEX.

E

F

G

H

I

metallo

INDICIS IN II. TOMVM OPVSCVLORVM ALCHIMIAE FINIS.

